Qui sedes super Cherubim

Gloria.

Pasterze ozne...

Syn Boży / narodzenia

Collaudemus

Krystus się narodził

Pasterze pas...

Puer nobis nascitur:

Puer natus.

Który to ciebie

Synem ej.

Nabożne narodzenie.

Po upadku człowieka grzesznego.

O gloriosa Domina: O excelsa super

Ag

Chwalemy

SYMBOLICA VITÆ CHRISTI MEDITATIO.

THOMA TRETERO CVSTO: ET CANON: VARMIEN. AVCTORE.

Nunc primùm edita.

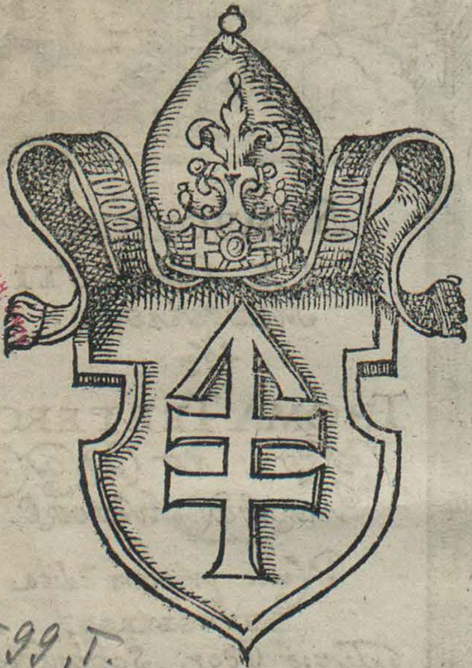
BRVNSBERGÆ.
Typis Geor. Schönfels.
CVM GRA. ET PRIV. S. R. M.

Martini Oslinski Arum et Phiae Bac 1671

AN.° DNI M.DC.XII.

De Digmate Præsvlari.

S. R.

E. V.

APpingi huic operi IACVLVM patiare CRVCEMq;
O HIERARCHA tuæ digma triforme domûs.
Conuenit huic operi (tibi namq; dicatur) idipsum,
Quod CHRISTI geminam vulgat in orbe crucem.
In pia corda TRETERVS ab hoc iaculatur amorem
Sanctum, emblematibus dogmatibusq; pijs.
Crux sua vita fuit, Crux fata nouissima CHRISTO,
Nos vt amatores redderet ille crucis.
Quisquis amans Crucis est, CHRISTI censetur amator.
CHRISTI virtutes verus amator amat.

ILLV-

ILLVSTRISSIMO AC REVERENDISSIMO
Patri in Christo ac Domino.

D. SIMONI RVDNICKI, D. G. EPISCOPO VARMIEN: Domino ac Patrono clementissimo, F.

QVanti viuentem THOMAM TRETERVM *Ecclesiæ Varmien: Canonicum atque Custodem* I. C. V. *semper fecerit, nec paucis nec obscuris indicijs didici. Eiusdem autē obitus quàm acerbo animi sensu* I. C. V. *affecerit, satis superq; testatur epistolicum illud nepenthes, quo* I. C. V. *dignata mox fuit mihi mei patrui imo patris desideratissimi morte contractum mœrorem abstergere, fidissimum iuxta patrocinium atq; tutelam mihi meisq; clementer addicens. Et verò sat euidens paterni fauoris argumentum confestim reipsa comperi, vbi meum crescentem Ioannem Treterum nobilibus suis clientulis accensuit, quos in Episcopio suo Brunsbergen: ad liberales artes liberaliter alit atq; sustentat. De quo gratias eas* I. C. V. *ago & habeo quas*

possum maximas, & quas tātæ debeo beneficentiæ. Quā is aliquando uberrimè remensurus est, qui solus potēs est & iustus arbiter ac munerator meritorum, id quod medullitus voueo & opto. Cæterum ne gratiæ tantis officijs referendæ aliqualem conatum in me quis iure desideret; en venerandam THOMÆ TRETERI spirantis imaginem J.C.V. qua possum submißione ac reuerentia, datum ac dicatum eo. Imaginem, inquam, in qua non tam habitus ac oris lineamenta, quàm ingenij ac morū conformationes & monumenta, velut ad viuū expressa, patenter elucent. Quid enim præstantium virorum elucubrationes eruditionem ac pietatē spirantes, dixeris esse aliud, quàm limatioris ingenij, elegantioris doctrinæ, lectißimarumq; virtutum (quæ in TRETERO prope summa) periucundos quospiam in speciem iconismos? Huiusmodi picturata humanarum mentium illustramenta meritò & sapienter antetulisse fertur Sigismundus Imperator, Diuitum clypeis, lanceis, atq; loricis, quibus ædium suarum parietes paßim conuestiunt. Ergo dum TRETERVS CHRISTI SERVATORIS Opt: Max: actus & cruciatus, dum Christianis colendas virtutes, quâ scribendo, quâ pingendo, alijs profuturus, efformat; animi, genij, ingenijq; proprij simulacrum, aliud agendo, simul effigiat posterisq; perpetuat Enimverò literarium hoc simulacrum plus, opinor, authori suo commendationis afferet, quàm vel Zeusidi

Brak 2 kart

tate Ser: Reges STEPHANVS & SIGISMVNDVS III illum cohonestarunt) mirum quàm vitæ integritate, animi candidi sinceritate, morum verborumq; comitate, maximarum deniq; virtutum dignitate suspiciendus, summis, medijs, infimis charus atq; iucūdus vixerit. GREGORIO XIII Pont. verè opt. Max. nec non CLEMENTI IIX. vehementer acceptus. Hic legandus Card. in Polonias, à TRETERO de omnibus informatus. Ille suæ gentis insignia eidem nobilitato (quantus honos?) vsurpanda muneratus. Canonicatu Rō. S. Mariæ trans Tyberim & Olomucē. donatus. Oblatos sibi altiores in aula, in Ecclesia, dignitatis gradus modestè recusauit. Cum S. R. E. Card. AND. BATHOREO, Regio nepote, Roma reduce, Varmiam se recepit: cuius inter Ven: Ecclesiæ Canonicos pridem census fuerat. Peridoneam hanc pietati ac otio literario solitudinem negotiosæ aulæ ac infulæ prudens volensq; præhabuit. Vbi cœpto probitatis, solertiæ, humanitatis tenore, nullo supercilio, nullo temporiperdio, reliquum vitæ laudabilissimè posuit. Perenne domesticis, exteris; nobilibus, ignobilibus; copiosis, inopibus; doctis, indoctis asylon atq; diuersorium. Commemorabili hospitalitatis in aduenas, in egenos benignitatis exemplo. Nihil ipsius lare pictiꝰ, nihil doctius. Omnis paries, omne lacunar, speciosis emblematis & ingeniosis lem-

ma-

matis eruditionem ſpirat. Sanctos ipſe Principeſq; viros nūc Apollineis, nunc vice grata, coloribus Apellæis, animi cauſa eleganter expreſsit. Verbo dicam; Muſarum delicium, collegarum ſpeculum, pauperū refugium habitus TRETERVS. Nullum librum in lectiſsima, quam ſuis impenſis conflârat, bibliotheca reperies quem non hic ſtudioſiſsimus antiquitatis indagator prouolutaſſet. Notæ, obeliſci, aſteriſci, rubentes inducti loquuntur. Quid quod ipſe ſuis doctis elucubrationibus rem librariam ceſtro ſtyloq; adauxit & ornauit? earum recenſionem accipe.

Opvscvla Thomæ Treteri
Romana.

ROmanorum Pontificum compendiaria geſta ſoluto vinctoque ſermone.

2 De vita & miraculis S. Benedicti carmina diuerſis imaginibus ſubiecta.

3 Ad effigies Imperatorum Romanorum elogia.

4 Theatrum virtutum S. R. E. Cardinalis Stanislai Hoſij iconoplyphico opere, nō ſine ſententioſis lemmatis.

5 Variæ in eaſdem virtutes odæ adhuc, vt & alia eiuſdem docta poematia, ineditæ.

6 Symbolica vita CHRISTI vna cum Chriſtianis virtutibꝰ poſt obitum edita.

7 Elenchus vocularum Horatiani poematis, de quo gratias TRETERO egit ſcita ſcripta ode vnus Gymnaſiarchorum Elbingen:

VARMI-

VARMIANA.

Hierosolymitana Peregrinatio Illustrissimi Domini Nicolai Christophori Radziuili Niesuisien:& Olycen: Ducis &c. &c. Latinitate donata.

2 Sacratissimi Corporis Christi historia & miracula quæ in Ecclesia Posnan: D. Bonitas operatur collecta & æneis typis per Blasium Treterum illustrata.

3 Series & Acta Episcoporum Posnanien : soluta oratione ,vt &, quæ nondum prodijt, vincta.

Mitto complura pietatis monumenta & incitamenta æneis tabulis graphicè ab eodem incisa & excusa.

Iure hæc illi elogia posthuma Fama occinit.

I.

Varmia semper habes, te quorum scripta celebrēt
Virtute insignes ingenioq; viros.
Syluius & Cromer Historijs, Copernicus astris
Clarus auitæ Hosius Relligionis Atlas,
Vates Dantiscus. numeras & in hisce Treterum?
Iure. Sed, heu, quantum Varmia Sidus humas!

II.

Pennâ, peniculo, cestris astrisq; Tretere,
Tu Numa, Naso, Mycon vnus erasq; Myron.

III.

Brunoris Articolâ te Nato Posna, Tretere,
Roma palatino, Varmia læta Patre.

Summa Privilegii.

Cautum est Priuilegio S. R. Maiest. Poloniæ, ne quis Typographorum, Bibliopolarum, aliorumue, qui librariam negotiationem exercent, libros nouos, quos Georgius Schönfels Typographus Brunsbergensis, primus in lucem ediderit, citra eius voluntatem, quocunq; modo, charactere aut forma, lingua aut idiomate edere aut venundare, intra Regni Dominiorumq; Poloniæ fines, &c. audeat, sub pœna confiscationis librorum, & alijs: vti latius patet, in literis S. Maiest. Regiæ, datis Varsauiæ die 10. Octob. Anno Domini, M. DC. XII.

PRÆCVRSOR CHRISTI.

Noctis tenet & confinia lucis.

IOANNES Baptista, quo inter natos mulierum maiorem non ſurrexiſſe Chriſtus ipſe teſtificatur, aptè congruenterq; cum manè oriente Lucifero poteſt comparari: qui ſicut acceſſum ſolis anteuertere conſueuit, ita Ioannes Chriſti

Malach. 4 Domini veri iustitiæ solis, præcursor fuit & emissarius, veteribus quidem legis vmbris finem, nouæ autẽ euangelij luci principium ostendens. Huius aduentum non obscurè prædixit Malachias, vbi in seruatoris persona loquitur;

Ecce ego mitto Angelum meum, & præparabit viam ante faciem meam. Malach. 3.

IOannis Baptistæ præcursoris Dñi, grauissimam sustinẽt apud nos Præcones verbi Dei personam: qui dum au-
1. Tim. 2. ditorum mentes, instando oportunè, importunè, arguendo, obsecrando, increpando, à vitiorum sordibus expurgare conantur, venienti Christo viam quodam modo in cordibus fidelium præparãt. Ad explendum autẽ munus hoc, duo sunt illis maximè necessaria, Dicendi scilicet grauitas, per tubæ figuram sic expressa, (quod enim tubicines in bello contra corporeos; hoc sunt prædicatores in Ecclesia contra spirituales hostes) & actuum bonorum exemplum; quodmanuum nomine frequenter in sacris literis de-

signatur.

ſignatur. His duobus ad amorem Dei & proximi homines vt plurimum incitantur, ſi videlicet eum, cui verbi Dei annunciandi cura eſt commiſſa, & doctrina & vitæ innocentia videant excellere: vt quod de Magiſtro noſtro ſcribitur, ipſe quoq; ſimul & docere & facere incipiat. Neq; verò ſtatim quod noſtri temporis Hæretici facere videntur, aliquem offendere, & à Fidei vnitate deſciſcendi occaſionem alicui præbere debet hoc, ſi quis vitam cum Magiſtri doctrina non cōſentire perſpexerit. Nam quid magis iniquum & ridiculum cogitari poſſet, quàm ſi miles ex acie hac tantùm de cauſa ſeſe proripere vellet, quód qui claſſicum Imperatoris arbitrio canit, hunc intercutis, aut alio quopiam corporis morbo laborare animaduertit. Pugnet ille nihilominus; & in clangore illo non infirmitatem tubicinis, ſed mandatum Imperatoris ſui attendat. Eadem noſtræ militiæ ſpiritualis eſt ratio. Non quis ſed quid & cuius nomine dicat eſt conſiderandum. Dummodò ex præſcripto Catholicæ Eccleſiæ (quæ ſub vno Imperatore Chriſto eiuſq; viſibili in terris vicario, caſtrorum acies eſt ordinata) Verbum Dei legitimè miſſus annunciet, & ad congrediendum cum Mundo, Carne, & Sathana nos excitet; non eſt quod mores ipſius, ſi quid offenſionis habent in ſe, nos ab vnitate fidei retrahant. Id agamus, quod ille Chriſti voce, nos agere vult: vitam autem ipſius, non alia rōne ad nos pertinere, putemus, quàm qua ſupportare nos inuicem in Charitate iubemur iudicium de eo reſeruantes illis, quorum de vita & moribus Sacerdotum iudicare proprium eſt. Quoniam verò natura noſtra, quaſi ſemen quoddam malorum omnium de peccato primi parentis excepit; vt in alienis quidem vitijs curioſius inueſtigandis diligentior, in proprijs autem corrigendis remiſſior ſit; QVI ſolus mundū de immundo conceptū ſemine facere potes, immuta tu quæſo, Pientiſſime IESV, noſtræ communis naturæ fragilitatem & concede vt quæ in proximis peccata videmus, ea non in ſcandalum ſed in correctionem potiùs noſtram ttahamus. Aperi aures noſtras; vt qui quaſi tuba ex-

Actor. 1.

Ephes. 4.

Iob. 14.

altant vocem ſuam & annunciant populo tuo ſcelera eorum verbum vitæ prædicantes, eos cum fructu audire poſsimus. Da, vt quod ore docent, id nos vnà cum ipſis, factis implere, & quam viam prçcurſores ij, venienti tibi in cordibus noſtris ſternunt; eam ad lætiſsimum gratiæ tuæ aduentum, vitiorũ obſtructionibus amotis, amplam & immaculatam conſeruare ſtudeamus.

JNCARNATIO.

Sub lege vteri; ſine lege mariti.

MAgni illius myſterij, quo Chriſtum extra naturæ ordinem, ex puriſsimis Mariæ ſanguinibus ſusceptum credimus, ſymbolum quoddam fuit vellus illud Gedeonis, rore Cœleſti rigatum. *Iudic, 6.* Quemadmodum enim ſine ſtrepitu in lanæ vellus imber infunditur; ita ſæculo ignorante Dn̄us IESVS ex Cæleſtibus ſuis templis, immigrauit in caſtiſſimum Virginalis vteri Cubiculum. Ipſam autem virginem Mariam, rectè velleri poſſe comparari ſcribit Ambroſius, quæ ita concepit Dn̄um, vt eū toto hauriret corpore: de cuius fructu ſalutaria populis veſtimenta texuntur: de cuius molli ſinu agnus egreſſus eſt, qui & ipſe matris laniciem hoc eſt carnem geſtans, molli vellere cunctorum operit vulnera peccatorum. *Ambr. ſermon. 13. de Natiu. Domini.* Atque hac quidem ratione ſaluatorem in vterum virginis deſcenſurum Dauid teſtatus eſt, dicens;

Deſcendet ſicut pluuia in vellus. *Pſal. 71.*

QVemadmodum Amygdalus, arborum omnium prima

floret, & vt vberiores fructus adferat in radice clauis perforari solet; ita fides in nobis virtutum prima florere nosq; ad Charitatem & reliquas virtutes disponere debet, Quoniam autem nostra fides in vera, Dei cognitione, & in mysterio Incarnationis Christi (rebus quæ mentẽ rationemq; humanam longè superant) esse posita videtur, ideò in radice cordis nostri clauis timoris & amoris Dei altius est perforanda, vt duobus his prouocati, assentiamur illis quæ quantò nostris obtutibus minus patent, tantò maius meritum, & fructus ampliores credentibus nobis acquirunt. Quid enim à ratione communi magis dissentit, quàm Deum hominem fieri? quid porrò contra naturam ipsam magis contendisse credendum est, quàm vt homo absq; vllo seminis adminiculo, in Virginis vtero conciperetur? Mysterium hoc absconditum fuit á sæculis & generationibus, absconditum á sapientibus & prudentibus huius sæculi: qui cum acumine ingeniorum hæc occulta perspicere non possent, Deo vocanti parere recusarunt: manifestum autem est Sanctis, reuelatum est paruulis, quibus voluit Deus notas facere diuitias Sacramenti huius vt per fidem & Deum hominem factum videāt, & eum in vtero Virginis absq; viri semine conceptum credant & agnoscant. Cum itaq; Fidei ianua, per quam ad Diuinarum rerum considerationem contemplationemq; ingredimur, nobis Diuino quodam munere, patefacta sit, hoc illius ita debemus vti beneficio, vt quæ intelligentiæ nostræ vim ac notionem fugere videntur, altiora nobis ne quæramus; Sed timoris potius & amoris stimulos nobis admoueamus, quò semper augeatur & supercrescat amygdalus hæc Fides scilicet nostra; vt non solùm corde credamus ad Iustitiam, sed ore quoq; confiteamur ad salutem. At quoniam sine te Christe IESV, nihil facere possumus: quod olim Apostoli, idem nunc nos âd pedes Maiestatis tuæ prouoluti, supplices à te petimus: Adauge nobis fidem Dñe: tenebras & caliginẽ mentis nostræ radio tuæ claritatis discute infer lumen sanctissimæ tuæ fidei, in tenebricosũm cordis nostri tabernaculũ:

Coloss. 1.
Matth. 11.
Roman. 10
Luc. 17.

quo illuſtrati myſteria noſtræ ſalutis accuratiús contemplari, & quæ ad ſalutem nobis neceſſaria ſunt, ea ſine vlla hæſitatione credere valeamus.

NATIVITAS.

Nigras diſcutit Vmbras.

NAto Chriſto IESV, pulchrè Baſilius mortem in natura dominantem humana diuinitatis præſentia diſparuiſſe, exemplo ſolis, ortu ſuo glaciē *Homil. de ſum. Chri. gnātione.*

diſſoluen-

Ambro. de Nat. Dom Serm. 16. dissoluenti, ostendit. Verus quippè sol Christus est, qui spiritu suo viuificat mortua, corrupta reparat, suscitat iam defuncta: vel qui calore suo, purgat sordida, exurit fluida, decoquit vitiosa, Ipse, inquam, est qui in cunctis actibus nostris perspicit omnia opera nostra & non tam condemnat, crimina quam emendat. Hic planè est sol iustus & sapiens, qui non sine discretione sicut istius sol mundi bonis ac malis similiter circumfertur, sed quodam iudicio veritatis, sancto lucet, occidit peccatori. Hunc solem mundo apparitúrum prædixit Isaias, cùm diceret;

Isa. 9. *Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam: habitantibus in regione vmbræ mortis, lux orta est eis.*

Ap. 3. CHristus IESVS verus iustitiæ sol, posteaquam orbi illuxisse veritatis Diuini cultus, quæ falsarum religionum superstitione diu obruta iacuit, vniuersis hominibus est ma-

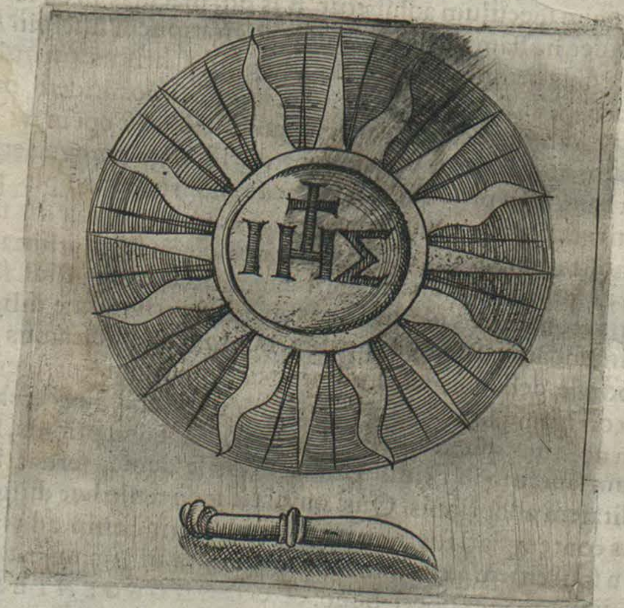
nifestata in qua cum candorem lucis æternæ, imaginem videlicet Diuinæ bonitatis intueamur, speculum sine macula meritò potest appellari. Hoc itaq; speculum hanc veritatis cognitionem quandoquidem iam per fidem apprehendim9, præcipua nobis esse cura debet, vt ad frequentem illius inspectionem mentium nostrarum sordes abstergamus. Quorsum enim speculum adhibetur, si is qui maculas in eo faciei suæ videt nullam de illis delendis cogitationem suscipit? Ad quid nobis manifestata veritas, ad quid Christus paruulus sic natus, si cum illo cælo non nascimur, si nos itidem paruuli & humiles non efficimur? Danda nobis est opera, vt ex seruatore nostro, qui propter nos durissimam peregrinationem hanc suscepit, omnium factorum nostrorũ exempla petamus: & quam nobis vitæ regulam tradidit; ea omnia studia nostra metiamur. Hoc autem nos assequutos arbitrabimur, si quibus in rebus veritatis cognitio, ex Augustini sententia, consistere videtur, in eas aciem mentis nostræ diligẽter intendamus: nempè vt primò nos ipsos cognoscamus, & quod esse debemus, esse studeamus: quod autem corrigendũ est, corrigamus. Deinde vt cognoscamus & amemus creatorem nostrum: qui filium dedit in pretium redemptionis, spiritum sanctum in Priuilegium amoris, se deniq; seruat hæreditatem adoptionis. Quæ omnia si in speculo hoc diligentius contemplati fuerimus fieri non poterit, quin ad vitiorum spurcitiem exterminandam animum adijciamus: admouebimus manus operi bono: & COGNOSCENTES ea quæ muneris nostri sunt, *AGEMVS* quæ Deo grata nobis autem cum primis erunt salutaria. Tu autem benignissime IESV præsidio tuo nos adiutos velis; vt post agnitam veritatis lucem ad nullas errorum tenebras prolabamur: quod tantò votis ardentioribus abs te postulamus, quanto plurib9 exemplis didicimus, multis propter inobedientiam, contentionem, vel inanem gloriam, veritatis intelligentiam esse subtractam. Et quoniam tu Deus ex homine nasci voluisti, vt postmodum homines è Deo nascerentur effice, quæso, vt

Sap. 7.

Manualis cap. 26.

tanti honoris gradum, quo vilem creaturam tuam decorasti, rectè possimus agnoscere: vt nihil quod illi aduersetur, admittamus; sed paruulorum more, vitæ innocentiam & cādorem integritatis induamur.

CIRCVMCISIO

Legem lege resoluit.

Matth, 5. QVandoquidem non soluere sed adimplere legem & Prophetas Christus Dn̄us venerat, carnis suæ præputium octauo die circumcidi passus est: vt ostenderet quemadmodū scribit Epiphanius, legem non alienam esse, sed ab ipso quidē datam; in figuris autem vsq; ad se durantem, vt in ipso & per ipsum quæ in lege deessent implerentur, atq; ita per eius sanguinem, Circumcisionis sanguis sisteretur. Vmbra in lege præcessit.

Aduersus Ebionit.

Tulit

Tulit igitur Sephora acutißimam petram & circumcidit præputium filij sui, tetigitq́ pedes eius & ait, Sponsus sanguinum tu mihi es, &c. Exod. 4.

Continentia.

CIrcumcisio veteris legis, cui se quoq; Christus Dñus vt ei finem imponeret, subijcere dignatus est, aliam quandam circumcisionem designabat: quam non in manifesto in carne, sed in abscondito in circumcisione cordis, in spiritu non in littera fundatam esse, vas electionis Paulus Apostolus testatur: quæ licet ad omnia vitia, ex mentibus nostris procul exterminanda, referri potest, magis tamen propriè ad non rectos animi impetus & corporum libidines coercẽdas pertinere videtur; eiusq́; auctoritate domitas habere cupiditates, & non minus corpore quàm mẽte, puros Deo nos exhibere ministros docemur. Et castitati quidem ea laus præcipuè debetur; quòd hac vna virtute, quàm proximè ad Angelos homo accedat; cúm virginitatem seruare, non aliud sit quàm Angelicam quodammodo vitam in terris ducere: cæterum quo virtus hæc pulchrior, eò maioribus tentationum periculis est obiecta, vt lilium inter spinas non inepte posit appellari. Verè namq́; lilium est Castitas, quæ præter cando- Rom. 2.

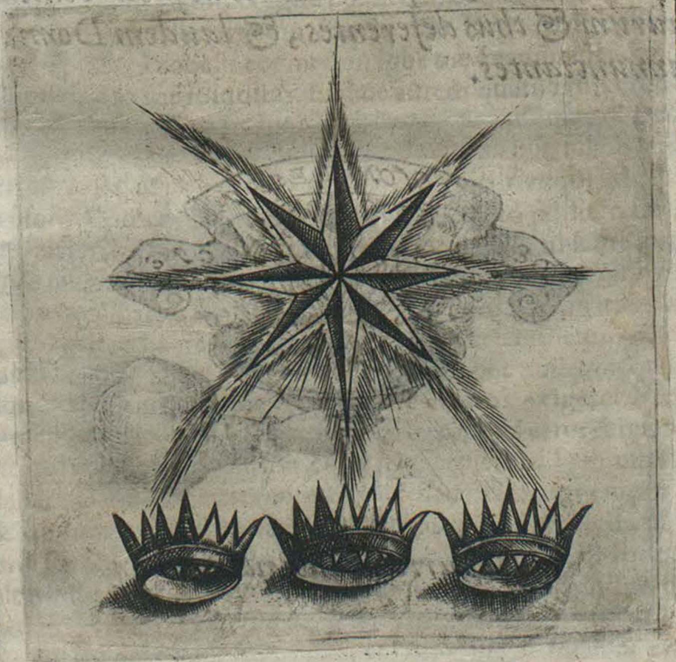
rem & puritatem carnis, odorem summa suauitate conditũ emittit, Deo quidem acceptissimum de se offerens holocaustum, homines autem ad innocentiæ amorem sui exemplo prouocans. Porrò antequam lilium hoc maturitatem suam assequatur, ita variarum tentationum spinis pungitur, vt periculum non leue sit, ne si frangatur, & candorem & odorem simul amittat. Nec enim dormit antiquus ille pudicitiæ totius hostis Diabolus; qui vias omnes rationesq; vestigat: vt à creatoris amore ad creaturam, à puritate vitæ ad voluptatũ sordes homines traducat; cuius voti sui vt tantò faciliùs cõpos efficiatur, & immundas cogitationes suggerit, & blandas turpitudinis illecebras hominum mentibus insinuat. Atq; hæc sunt illæ spinæ, quibus expugnare Continentiam nititur: quarum aculeos qui volet euitare, necessum est, vt otia fugiat, & ieiunijs, vigilijs, orationibus, cilicijs corpus maceret. Dura sunt hæc, fateor, & spinis non dissimilia: sed spinæ hæ, ne lilium noxio tactu frangatur, prohibent, & illud ad eam maturitatis perfectionem deducunt, vt excussis Diabolicarum tentationum aculeis, crescere & in omni genere virtutum proficere possit. Quòd autem in symbolo hoc tria sunt lilia posita, tres virtutes ad rem præsentem accõmodatas, & in ipsa Christi Circumcisione expressas, ob oculos ponunt. Innocentiam scilicet in Christi infantia, Continentiam in præputio abscisso: Patientiam autem in cicatrice relicta: quæ vno quodam propinquitatis vinculo continentur. Nam & Castitas Innocentiæ, & Innocentia Castitati, & vtriq; optimè consonat patientia. Hæc itaq; sunt, quæ homines, cœlestibus illis ciuibus similes efficiunt; ardua quidem illa, sed quæ magnam postmodum adferunt delectationem. *PER ARDVA* si transieris, *DVLCIS* ex laboribus hisce tuis fructus ad te redundabit. cuius suauitatem, & hic in terris, ex consolationibus ijs quibus castas mentes, Deus sustentare consueuit, percipies maximam: & vbi corpore fueris exutus; inter eos proculdubiò numeraberis: qui quoniam cum mulieribus nõ

Apoca.14 sunt coinquinati, virgines sunt, & agnum sequuntur quo-

cunq;

cunq; ierit. Quoniam verò magnam virium nostrarum, quã ex primi hominis peccato miseri contraximus agnoscimus imbecillitatem, te, qui illæso virginitatis claustro, ex purissimo tuæ matris vtero natus es, CHRISTE IESV, supplices oramus, vt immundas cogitationes, tuæ sanctissimæ gratiæ cultro in cordibus nostris circumcidas; carnalis desiderij fomitem, & quæuis incentiua prauæ libidinis ex mentibus nostris funditus euellas: quò non minus corpore, quàm mente casti, dignè tibi seruire & tandem inter eos connumerari possimus, qui vitæ huius angustias immaculato calle transgressi, facie ad faciem tuæ Maiestatis gloriam in cœlis contemplantur.

APPARITIO.

Coëunt hoc fœdere Gentes.

Matth. 2. TRes ab oriente Magi; ad Christum adorandum stella
Ser. 4. de duce, perducti, gentium ad Ecclesiam vocationem de-
Epiphan. signabant. Vnde Augustinus debellaturus, inquit, Christus
Domini. gladio spirituali per vniuersum orbem regnum Diaboli; sed prima puer spolia Idololatriæ dominationi detraxit, & vt ad se adorandum Magos conuersos, à peste illius superstitionis auerteret, & in hac terra nondum loquens per linguam loqueretur de cœlo per stellam: vt & quis esset, & quô propter
Ioan- 2. quos venisset, non voce carnis sed virtute verbi, quod caro factum est, demonstraret. Hoc autem per Isaiam prædictum legimus.

Inundatio Camelorum operiet te: dromeda-
Isa. cap. 60 *rij Madian & Epha. Omnes de Saba venient aurum & thus deferentes, & laudem Domino annunciantes.*

Trium

TRium Magorum exemplo, qui aurum, thus, & Myrrham Christo recens nato obtulerunt, ad simile factum excitari debemus, vt ipsi quoq; spiritualia Deo munera offeramus. Ac illi quidem auro Regem, thure Deum, myrrha hominem moriturum, Christum Dñum sunt confessi; nos autē qui fideles iam facti, cum illis eandem fidei confessionē profiteamur. Puritatem præterea mentis cor contritum, & deuotionis affectum, Christo, si eum nobis esse propitium volumus, summa cum alacritate deferre ac consecrare tenemur. Phiala itaq; aurea (cùm auro nihil magis purum & solidum sit) animus est humanus, qui omni fœda admistione liberari cupiens, purus & integer esse desiderat: quam ad rem consequendam, cor amaritudine myrrhæ perfusum, à vitiorum sordibus repurgatum, & igne pœnitentiæ diligenter examinatum habere debet: vt cum Sancto illo Rege & Propheta dicere possit; Probasti cor meum: igne me examinasti, & nō est inuenta in me iniquitas. Ex hoc autem quasi, ignis efful- *Psalm. 16.* gens, & thus ardens in igne, consurget suauissimus & Deo gratissimus pietatis & deuotionis odor: quo non solùm hæc terrestris sed & cælestis illa domus replebitur: vt qui tale incensum Deo obtulerit, is cum Paulo meritò possit in Dño gloriari. Christi bonus odor sumus Deo, in ijs qui salui fiūt. Quo magis itaq; mentes & corda nostra peccatis onerata vi- *2. Corin. 2* demus, eo maiori studio prouidere debemus, vt spiritus cōtribulati, cordis contriti & humiliati Deo sacrificium offeramus. NON DESPICIET ille munus hoc nostrum, quādoquidem illud à nobis vel maximè videtur exigere: Neq; tamen impius Hæreticorum nostri temporis error ferendus est; qui cùm cordis tantùm contriti sacrificium Deo offerri debere clamitent; externum illud & sacrosanctum corporis & sanguinis Christi (quam nos Missam vocamus) sacrificium prorsus abrogarunt: quo sublato quantum illis de illo quoq; altero, de quo tantoperè gloriantur relictum sit, nullus est qui non videat. Hæreticum mentis quædam facit elatio. An autem ibi potest esse humilitas, vbi superbia & inflatus car-

nis sensus principatum obtinet? An & contritio cordis, ibi locum habet: vbi exulat humilitas? Cordis itaq; contriti & humiliati, verum sacrificium non habent Hæretici; qui quoniam spiritus quodam turbine versari videntur, ea quæ re distinguuntur, vt sui erroris adstruant temeritatem, cæca quadam confusione inuoluunt, nec sacrificium à sacrificio: nec cultum exteriorem ab interiori discernentes. Nos verò Catholicæ fidei veritatem edocti, quemadmodum incruentum illud sacrificium (quo ineffabili quodam modo meritum passionis & mortis Christi, ad peccatorum nostrorum expurgationem, interponitur) per Sacerdotum manus in Ecclesia quotidie Deo offerri libenter confitemur; ita vt illius quoq; virtute & efficacia, contriti & humiliati cordis holocaustum tibi possimus offerre, tuum, Christe, auxilium supplices inuocamus: Ex nobis enim nil præter peccatum habemus: si quid boni facimus; à te id omne promanat. Da igitur dulcissime IESV, prior illud nobis; quod à nobis tibi dari præcipis. Da quod iubes, & iube quod vis. Gratiam tuã nobis infunde, vt de puritate mentiũ seruanda seriã tandẽ aliquando cogitationem suscipiamus, suscipientes autem, igne pœnitentiæ, vera videlicet contritione, integra Confessione, & debita satisfactione corda nostra aduramus & purgem9: quò carne mortificati, spiritu verò viuificati, digne tibi sacrificium laudis & gratiarum actionis offerre mereamur.

FVGA.

Mihi peruia tellus.

HErodes ille impius, diuturnam sibi dominationẽ comparare volens, cum ad inferendam Christo Dño recens nato Iudæorum Regi necem, nefario quodam furore incitaretur, Ioseph cum puero & matre eius in Ægyptum fugere iussus est, quæ res mirabilẽ rerũ commutationem portendebat fore, vt ab Israelitico populo propter ipsius ingratitudinem, Regnum Dei ad gentes idolis deditas, quales fuerunt Ægyptij transferretur: vt illud Oseæ impletum iam videamus; Miserebor non dilectæ: & dicam non populo meo, populus meus es tu, ipse dicet Deus *Matth. 2.* *Oseæ 1.*

meus es tu. De hac autem ſeruatoris noſtri fuga apud eundem quoq; Prophetam ſcriptum legimus;

Ex Ægypto vocaui filium meum.

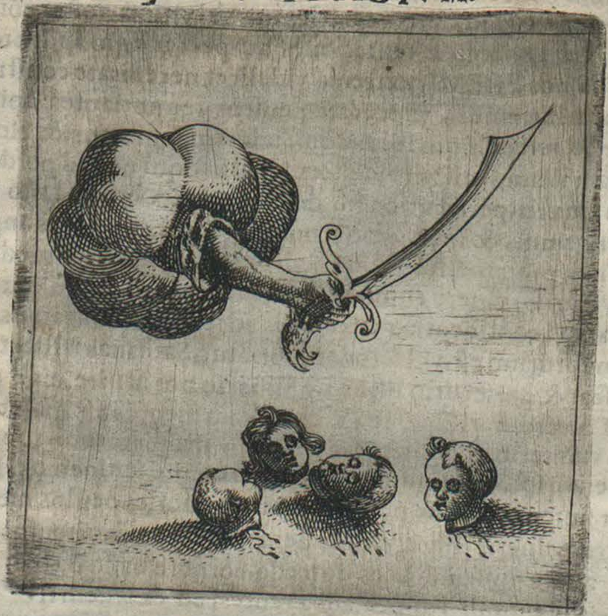
Vitiorum fuga

EA eſt apum natura vt modicum etiam fumi nidorem ferre non poſſint: quem ſi præſenſerint, auolant illicò, & fuga ſibi conſulunt. Hanc apum ſolertiam omnes illi debent imitari, qui mellis inſtar dulces pietatis & ſanctimoniæ fructus producere ſtudẽt. Fugiendæ ſunt illis vel minimæ peccatorum occaſiones: vitanda prauorũ familiaritas & conſuetudo: omnes præterea ſæculi voluptates & illecebræ prorſus relinquendæ: quæ quantò turpiores ſunt & breuiús durant; tantó meliús fumo poſſunt aſſimilari, qui & impurus eſt, & facilè perit. Quoniam autẽ priſca gentilium ſuperſtitio fatorum quandam neceſſitatem, qua omnia continerẽtur & quam nullus effugere poſſet, induxerat; nos qui per Dei gratiam, veritatem religionis ſumus aſſecuti, & liberam nos vel benè vel malè agendi habere poteſtatem profitemur; nõ ad aliud nos, ceu fato quodam & vltima neceſſitate, magis adigi perſuaſum habere debemus, quàm vt vitiorum turpitu-

dinem

dinem, si salui esse velimus, necessariò nos fugere debere existimemus. Quamobrem quoties nos vel vitiosa nostra cõsuetudo, vel Diabolicæ tentationes ad peccandum inducunt, FATIS nos PREMI, extrema videlicet necessitate constringi nos arbitremur, vt peccato penitus renuntiantes: apium more ad teterrimum illius fumi odorem fugiamus: & Herodianam illam, maligni videlicet spiritus, qui nos ad perdendum quærit, persecutionem declinantes, Christo Dño nos adiungamus, & in Ægyptũ commigremus. Ægyptus angustia interpretatur. Angustum igitur iter debemus ingredi, si cum Christo viuere cupimus: vt à superbia ad humilitatem, á luxu ad continentiam, ab epulis ad ieiunia transeamus. Ita enim futurum est, vt Herodes moriatur, Sathanas scilicet cõticescat & persecutio illius amplius in nos sæuire non possit. Tu verò mitissime IESV nobis eam mentẽ inspira, vt sæculi vanitatibus postpositis, per viam mandatorum tuorum ad veram spiritus tranquilitatem peruenire festinemus. Effice vt fœtentem hunc peccati fumum, quoties oculos mentis nostræ voluerit inficere, cane peius & angue deuitemus, tibi autem qui summa es dulcedo, corpore casto & mẽte humili semper adhærentes, ad cælestem illam Hierusalem, quò tu iam præcessisti, redire properemus.

INFANTICIDIVM.

Flos ſucciſus aratro.

QVód immanis ille tyrannus poſteaquam Dñum IESVM lucem hanc aſpexiſſe cognouit, eum indigniſſimè ipſa priuare conſtituerit, & omnes pueros qui erant in Bethleē ac in omnibus finibus eius à bimatu & infra, crudeliter occidendos curauerit; cauſam non aliam adfert Auguſtin9; quā vt in paruulis oſtenderetur, non alios fuiſſe pro Chriſti nomine morituros, quàm innocentes, quàm humiles Nam ex quibus lex tota pendet & Prophetæ, etiam illum, præceptorum numerum, ſignificauit bimatus illorum. Occiduntur pro Chriſto paruuli, Pro iuſtitia moritur innocentia: vide quàm pulchrè iſta ſecùm conueniant. Cædem autem hanc infantium, prædixit ante Ieremias.

Matth. 2.

Aug. ſer. 4 de Epiſc.

Aug. de Innoc. ſer. 2.

Euſeb. Enuſſ. Hō. 1. de Epiph.

Vox

Vox in excelso audita est lamentationis, luctus, & fletus Rachel plorātis filios suos, & nolentis consolari super eis, quia non sunt. Ierem. 31.

AB ipsis statim Christi seruatoris incunabulis, legē Christianorū non aliud quàm crucem seu martyrium quoddam esse, in crudeli illa puerorum ab Herode occisorum nece, apertè videtur omnibus demonstratum Quam etenim illis mortem; immanis ille tyrannus, per scelus, intulit, eâdem & alij quoq; multi, qui Christum constanter & liberè confiteri non dubitarunt, succedentiū sibi temporum serie, ab hominibus teterrimis, & impia Gentilium superstitione imbutis, affecti sunt: vt nihil magis proprium Christianorum fuerit, quàm pro CHRISTO JESV, probra, maledicta, conuicia, irrisiones, ac mortē ad extremum ipsam pati. Quoniam verò per suum primum deinde verò per martyrū quoque suorum sanguinem, Christus Dñus (admirabili quodā vincendi modo, potentia gentium debellata) vniuersum iam terrarum orbem, veluti quandam hæreditatem suam adijt:

existimare

existimare non debemus, cùm occasio persequutionis desit, Martyrij meritum nobis etiam sublatum esse. Habet & pax nostra martyrium suum, inquit Gregorius: nam sine ferro & sanguine martyres esse possumus, si patientiam veraciter custodiamus. Huius itaq; virtutis, quæ nos absq; sanguinis effusione martyrij participes reddit & patientia vocatur, symbolum est iugum frumento superimpositum: ex quo nimirum quid nobis deinceps expectandum sit, vbi grauissimas iniurias nobis impositas, voluntaria obliuione contriuerimus, documentum capere possumus. Quemadmodum enim diligens agricola per iugum, boum ceruicibus impositum, terram ad excipiendum semen plurimo labore mollit, & quæuis incommoda perferre pro nihilo ducit, dummodo vberes diuturnosq; laborum suorum fructus, tandem aliquãdo percipere possit: ita nos quoq;, dum spiritualem animis nostris culturam adhibemus, tolerare plurima debemus, si iucundissimos cælestis gaudij fructus metere desideramus. Voluntati propriæ renuntiare, iniurias æquo animo pati, vindictæ cupiditate non inflammari. Malum pro malo non reddere, grauia & difficilia esse quis non videt? Sed quæ difficilia pulchra, quæ grauia iucunda postmodum solent euenire, & exitus eorum tanto dulcior, quanto initium acerbius videbatur. Per Patientiam vt curramus ad propositum nobis certamen, monet Paulus; aspicientes in auctorem fidei & consummatorem IESVM, qui proposito sibi gaudio, sustinuit crucem, confusione contempta. Sustineamus & nos quæq; dura, proposito nobis cœlesti gaudio: & quoniam GAVDET PATIENTIA DVRIS; huic iugo ceruices nostras vltrò subijciamus, vt videlicet quæ pro peccatis à Deo flagella nobis infliguntur, ea patienter toleremus: quas aduersarius noster Diabolus tẽtationes nobis suggerit, eas forti & excelso quodam animo reijciamus: postremò, quæ à proximo nobis iniuriæ damna, & contumeliæ irrogantur, eas in charitate absq; vlciscendi cogitatione: fortiter & moderatè supportemus. His enim tribus modis nostra solet exerceri pati-

Hõ 3. sup. Euang. Homil. 35

entia: quæ vbi probata diligenter fuerit, suis præmijs nunquã frustrari potest; & post constanter toleratos labores, fructus suauissimos, è Diuina benignitate promanantes, tam in hoc quàm in futuro sæculo percipiet.

Domine IESV Christe qui suauis & verus es, patiens & in misericordia disponens omnia, mentes nostras ad ea quæcunq; propter peccata nostra nobis euenerint aduersa, placidè toleranda, gratia tua corrobora: ne vel propter impatiẽtiæ vitium, maiestati tuæ dum nos corripis, obmurmuremus vel Diabolo tentanti succumbamus, vel proximo nos persequenti, mala vicissim reddamus: sed potius quod iugum portamus, effice, vt id amemus: quod toleramus, tribue ne id odio prosequamur. Da patientissime IESV vt paruulorum more, in humilitate & simplicitate cordis ambulantes, pro sanctissimi nominis tui gloria, & Ecclesiæ sanctæ Catholicæ, quã tibi sponsam elegisti, augmento, nulla pericula, quoties opus fuerit, adire timeamus: nullis minis & terroribus, nullis Hæreticarum persequutionum procellis, à sacrosanctæ Fidei tuæ aperta cõfessione dimoueamur: quo per vitæ istius decursum, inter eos cõnumerari possimus, qui te verũ t otiu patientiæ exemplar sequuti; fortiter extrema quæq; pro te pertulerunt, & tecum nunc immortalitatis honore vestiti, gloria perfruuntur sempiterna. Sap. 15.

Doctrina

DOCTRINA.

Hoc rigante Virebo.

CHristus Iesus perennis ſapientiæ fons, à quo totius doctrinæ prudentiæq́, riui deducuntur, duodecim annos natus in templo in medio doctorũ ſedit, hoc facto volens innuere, neminem ſalutis æternæ vias alicui poſſe tradere, niſi Christi ipſius prudentia regatur: deinde verò nullibi Christum eiuſq́; veram doctrinam poſſe reperiri, quàm in templo, Eccleſia ſcilicet Catholica, quàm in medio ſanctorum Doctorum, quos virtus & gratia Dei mirificè extulit, vt lucerent ſicut luminaria quædam in mundo verbum vitæ continentes. Currant igitur quocunq́; volunt Hæretici, niſi ad vnanimem SanctorumPatrum conſenſum, niſi ad Eccleſiam, à qua ſe nefariè præciderunt, redierint; non eſt quòd ſe Christum inuenturos ſperent: cùm in ſola Eccleſia, vera illa ſapientia reperiatur, de qua ſcriptum legimus.

Luc. 2.

Philip. 2.

Fons

Fons sapientiæ verbum Dei in excelsis, & ingressus illius mandata æterna. Eccles. 1.

Conuersatio Sancta.

OLeaster arbor est inculta, sterilis, & amara, eius tamen ramus si in Oleam insertus fuerit, sterilitate naturæ deposita, vbi altius excreuerit, fructus profert suauissimos. Eius igitur Symbolum, virtutem & efficacitatem Conuersationis Sanctæ nobis ob oculos ponit. Per Oleastrum enim anima prauis actibus contaminata potest intelligi, quæ dum blanditijs præsentium voluptatum delinitur & corrumpitur, agresti quadam negligentia, ad studia virtutum, & pietatis ac existimationis bonæ fructus producendos redditur inutilis. Hæc igitur vbi in oleam inserta fuerit: vbi in virorũ bonorum consuetudinem se penitus immerserit, fieri non potest quin & ipsa pinguedine virtutum omnium repleatur, & alijs quoq; vtilitatis fructum præbeat amplissimum. *SVCCOS OBLITA PRIORES*, vtpote amaros, quos dum in quouis genere scelerum volutaretur; imbiberat, mutabitur in Oleam ftuctus dulcissimos adferentem, vt illud Prophetæ merito possit vsurpare; Ego autem sicut Oliua fructifera in Domo Dei. Cum quibus verò familiaritatem & consuetudi- Psalm. 15.

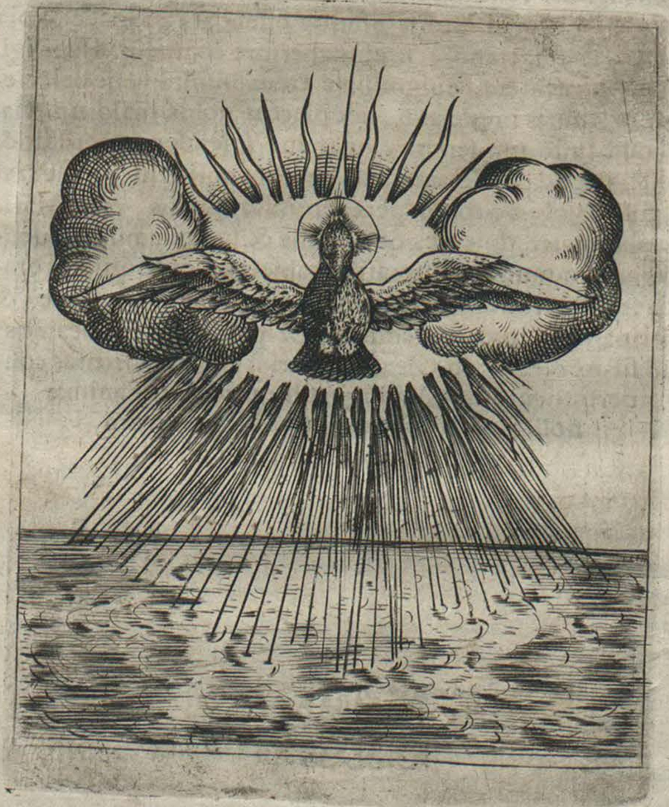
nem iungere nos velit; exemplo suo Christus docuit, cùm
annos duodecim natus, Hierosolymis manens in templo in
Luc.2. medio Doctorum sedens audiret & interrogaret eos: cúm ijs
vti q;, qui quantò magis Ecclesiam malignantium oderunt,
Psalm.25. & cum impijs sedere cauent, tantò maiore studio, ad virtu-
tum & pietatis amorem concitantur: in tẽplo Dei, in vna, Sã-
cta, Catholica & Apostolica Ecclesia manent in lege Dei die
ac nocte meditantur: exemplo bono sunt omnibus, ad hone-
statem adhortãtur, à turpitudine absterrent quos innocẽtia
vitæ, morum suauitas, mentis optimæ conscientia, sermo ca-
stus & rectus, & vt breuibus complectar omnia, Timor Dei
nobis præ cæteris commendat. Eos audire, interrogare, ac
imitari debemus, si salubribus Sancti Regis illius monitis
præceptisq; ducimur. Cum Sancto inquit ille: Sanctus eris;
& cum viro innocente, innocens eris. In medio eorum Chri-
stus inuenitur: Huc ergo properemus. Dominum IESVM,
quem anima nostra per terrenas voluptates, cordis inconstã-
tiam, negligentiam bonarum actionum intermissionem sæ-
penumero solet amittere, horum in medio quæramus. Eos
nobis socios & viuendi duces eligamus, qui in omni vita sua
laudabiles sint, quorum familiaritate ad pietatem, sermone
ad humilitatem semper excitemur. Omni cura prouideam9
1.Pet. 1. vt quod nos facere vult Petrus Apostolorum Princeps, qua-
si filij obedientiæ, non configurati prioribus ignorantiæ no-
stræ desiderijs, secundum eum qui vocauit nos, Sanctum, &
ipsi in omni Conuersatione nostra sanctissimus, quoniã scri-
ptum est, sancti eritis quoniam ego sanctus sum. Quod Ro-
Rom.2. manis olim scripsit Doctor Gentium Paulus, cúm Oleaster
esses, misertus es, & socius radicis & pinguedinis factus est,
hoc nobis quoq; scriptum existimare debemus, quoties à tur-
pitudine ad honestatem, à vitijs ad virtutes, optimorũ quo-
rumq; familiaritate traducimur. Atq; tunc nobis elaboran-
dum est, vt in Sancta Conuersatione in finem vsq; perseue-
rantes, bonis spiritualibus, quæ pinguedine gratiæ gloriæ-
que corpus & animam ditant, repleri studeamus.

Tu

Tu autem Domine qui pedes veloces ab currendum in malum odisti;ad eos autem qui mundi & rectè incedunt statim euigilas, respice communis naturæ nostræ imbecillitatem, quæ cùm in multis assiduè offendat, à Sanctæ & piæ conuersationis tramite, sæpiùs aberrare consueuit. Hanc igitur nobis mentem, benignissime Deus, inspira; vt ne delectemur in semitis impiorum, nec placeat nobis malorum via, sed quæ iustorum semita, quasi lux splendens procedit & crescit vsq; ad perfectam diem per eam potiùs incedamus: vt te, dum à nobis, propter peccata nostra recedis, cum Maria virgine matre dolentes quæramus & inueniamus: inuentum autem, mundi voluptatibus abiectis, corde quieto, oratione assidua, auditu verbi Dei, completa satisfactione, & spiritualium iugi contemplatione perpetuò retineamus: quó sic, ex oleastro in Oleam mutati, à vitijs ad virtutes conuersi, sicut adipe & pinguedine repleantur animæ nostræ, vt labijs exultationis os nostrum te perpetuó valeat laudere.

Prouer. 6.
Iob:8.
Prouer. 4.
Psal. 62.

BAPTISMVS

Sic nascimur astris.

Matth. 3. POsteaquam Christus à Ioanne in Iordanis alueo baptizatus est; nouo quodam sanctificationis genere, in salutem
eBD apt. credentium, aquam fuisse lotam scribit Augustinus. Ex quo,
Chri. ser. 1 inquit Saluator in aqua se mersit; ex eo omnium gurgitum

tractus, cunctorumq; fontium venas mysterio baptismatis consecrauit: & quisquis ibi in nomine Dñi baptizari voluerat, non tam illum aqua mundi diluit, quám Christi vnda purificat. Saluator itaq; ideo voluit baptizari, non vt sibi mũditiam acquireret, sed vt nobis fluenta mundaret. Nec temere baptizato Christo, cœlos apertos fuisse Thomas memorat; sed vt ostenderetur, de cætero virtute cœlesti baptismum cõsecrari: per fidem baptismi cælestia, quæ omnem sensum excedunt, inspici baptizatis viam ad cœlum patere: & hoc ipsum, quod post baptismum cœlum aperitur credentibus, ex orationis virtute proficisci. Baptismi virtutem David Rex & Propheta in spiritu præuiderat, inquiens. 3.part. 9. 39.5.0.

Vox Domini super, aquas, Deus Maiestatis intonuit. Dñus super aquas multas. Psal.28.

IN Christo Dño qui se baptizari à Ioanne voluit, insigne nobis Humilitatis exemplum proponitur, vt ne eos con-

temnere velimus, quibus esse superiores videmur. Baptizari venit Christus ad Ioannem: magnæ id fuit humilitatis; Baptizare Christum Ioannes renuit; magnæ modestiæ fuit argumentum: ad quam tamen obedientia cùm accessisset, Diuinæ voluntati Ioannes assensum præbuit. Ex Ioanne igitur modestiam cum obedientia, ex Saluatore autem nostro humilitatem discamus: cuius id vel maximè proprium est, vt seipsa cæteros iudicet meliores: quod cùm alibi tùm in Ecclesia Dei ministris non temerê iudicandis vel condemnandis præstare debemus, vt si eos ab honestate deuiasse viderimus non propterea statim, quæ nobis per illos administrantur, Sacramentorum vsum intermittamus: præcipuè cùm ad multò se inferiorem, vt ab eo baptizaretur, Christus descendere dignatus sit. Eius igitur exemplum sequuti humilitatem amplectamur omnes, quæ talis est, vt superioribus obediat; æqualibus non se præferat, inferioribus, quod summæ demùm perfectionis est, se submittat. Hanc qui possidet, sacrificium quoddam in manibus habere videtur, quo Deum peccatis infensum placare possit. Contra inflatos autem spiritus, & mundanæ vanitatis fastus egregiè munitus est. Rectè igitur humilitas pisciculo, qui Echeneis vocatur potest assimilari, cuius in exiguo corpore tanta virtus elucet, vt nauem remis & velis incitatam, posteaquam illi adhæserit à cursu prohibere, ac remorari (vnde & Remora Latinis dicitur) nullo negotio possit. *EX HVMILI* & nullius ferè momenti pisciculo tam *POTENS* & administrationis plena virtus promanat, vt eam valida ventorum vis & maris æstus infringere nequaquam possit. Talis est reuera Humilitas, qua qui præditi sunt, mundo quidem abiecti & viles videntur; at si quis mentis oculis eorum actiones diligentiùs fuerit intuitus, videbit eos contra tumidos superbiæ spiritus, mundiq; vanitates, ea fortitudine & constantia dimicare; vt omnes ad hostis maligni conatus, quibus in hoc mundo nauigantes, ad peccandi illecebras impellere satagit, viriliter retundant. Insignis est hæc humilitatis laus, quòd in contē-

ptu honorem,in infirmitate maximam sibi potentiam comparet. Si potens igitur esse vis, si Diabolo terribilis si voluptatum domitor esse desideras, humilitatem quæ virtutum fundamentum est amplectere:atq; ita EX HVMILI POTENS efficiere. Humiliare & apprehendisti, inquit Bernardus, Apprehendes disciplinam. Non solùm legem Euangelicam(quãdoquidem lumen intelligentiæ, vt ait Gregorius, Humilitas aperit, superbia abscondit)cognosces, sed ea cognita, quæ ipsa præcipit adimplere curabis. Apprehendes vitam æternã in qua vocatus es. Ianua enim quædam est Humilitas, per quam credentibus ad virtutes Christiano homine dignas, atq; ita demum ad vitam æternam patet ingressus. Absq; hac qui virtutes congregat, hunc in ventum puluerem portare scribit Gregorius. Quo magis nobis est contendendum, vt ad eius virtutis amorem inflammemur, sine qua quæ agimus etiamsi laudabilia sunt, Deo placere non possunt. *25. Moral* *Homil. 6.*

Nunc igitur te ô clementissime DEVS qui superbis resistis humilibus autem das gratiam, supplices precamur: vt quam nobis humilitatis viam vnigenitus filius tuus, Dñus noster in omnibus suis actionibus, ostendit; eam currere festinemus. Da vt sub potenti manu tua humiliemur, cæteris nos viliores iudicemus, frequenti peccatorum admissorum recordatione ad humilitatis amorem, & præteritorum actuum malorum detestationem inducamur. Si quid autem boni fecerimus, concede, vt per veram humilitatem in nobis id iugiter conseruemus, superbiæ & elationis spiritum fugiamus: quo non alta sapientes, sed humilibus consentientes, vbi præsentis vitæ peregrinatione completa ad terribile extremi iudicij tribunal constituti fuerimus, exaltari cum sanctis & electis tuis mereamur. *1. Pet. 5.*

AQVÆ IN VINVM MVTATIO.

Hic fontes Deus ipse nouos.

Ioan.2.
Hom. 2. de Epiph.
2. Cor. 5.
In Ioann. Tract. 9

ILlam mirabilem, quam Christus in Cana Galileæ fecit, aquæ in vinum mutationem, suis non caruisse mysterijs Eusebij Emiseni testimonio confirmatur. Operante, inquit, Christo in Cana Galileæ vinum fit, id est, recedit lex; gratia succedit, vmbra remouetur, veritas repræsentatur: carnalia spiritualibus comparantur, in nouũ testamentum obseruatio vetusta transfertur, sicut beatus Apostolus dicit, vetera transierunt, &. ecce facta sunt noua; & sicut aquæ illæ quæ in hydriis continentur, nihil minuunt, ex eo quod erant, & tũc incipiunt esse quod non erant; ita lex non perit per Aduentum Christi manifesta, sed proficit. Augustinus verò per aquã in vinum mutatam libros Propheticos intelligit, in quibus si Christus non intelligatur aquæ insipidæ similes videri

possunt:

Possunt: si autem Christus in illis intelligatur, non solùm sapit quod legis, sed etiam inebriat, mutans mentem à corpore, vt præterita obliuiscens, in ea quæ antè sunt extendaris. Hieronymus quoq; cum de sex hydrijs, in quibus aquæ in vina mutatæ sunt, mentionem fecisset, scribit quotidie Iudaicos latices verti in vinum quod lætificat cor hominis, & Christi cruore fit dulcius. Vmbra mutationis huius in lege præcessit. In Ezech. cap. 40.

Feceruntq; Moyses & Aaron, sicut præceperat Dn̄us, & eleuans virgam percussit aquam fluminis, coram Pharaone & seruis eius, quæ versa est in sanguinem. Exodi 7:

Spiritualis profectus.

QVemadmodum hedera, cùm per se stare non possit, adhæret arbori, & quocunq; rami illius protenduntur, ipsa quoq; crescit suamq; viriditatem diffundit: ita & fidelis anima, quæ existimatione innocentiæ cæterisq; virtutum ornamentis florere desiderat, arbori Christo radicem in terra viuentium habenti, coniungere se debet; vt tali ROBORE FVLTA VIRESCAT. Christi scilicet vestigijs semper insistens in omni opere bono fructificet, crescat in sciētia Dei

& quam maximè fieri potest, altioribus perfectionis gradibus ad summam virtutum amplitudinem peruenire contendat. Verissimum enim illud esse constat, quod à Bernardo scriptum legimus: Nemo perfectus, est qui perfectior esse non appetit: & cò perfectiorem quisq; se probat, quò ad maiorē tendit perfectionem. Omnem igitur operam nostram in id studium conferre debemus, vt quam nobis seruator noster rectè pieq; viuendi regulam tradidit, ad eam actiones omnes nostras dirigamus; & quantum nos à perfectione abesse intelligimus, tantum semper ad perficiendum contentionis adijciamus. Hic enim scopus nobis in omni vita propositus esse debet, vt Christum qui bonitatis totius origo & fons est, diligamus, diligere autem non poterimus, nisi viam mandatorum Dei quam nobis ille tritam reliquit, sequamur, vitia prauæ consuetudinis, exercitatione sancta abstergentes & de virtute in virtutem, more crescentis hederæ, progredientes. Quod Christum in Cana Galileæ fecisse scimus, vt aquæ naturam in vinum commutaret, idem vt de nobis quoque fiat, omni diligentia prouidere debemus. Ex aqua in vinum mutemur necesse est: à voluptaria ad spiritualem vitam transeamus oportet, si ad cælestes illas nuptias aspirare volumus. Quid enim aliud voluptas est, nisi aqua illa fluctuans, in qua vestigium nauis transeuntis non est inuenire, quæ cito transit, & ad sempiternum interitum, molliter animas deducit? Quid porrò vita spiritualis nisi vinum illud, quod lætificat cor hominis; quod oleo mistum vulnera peccatorū sanat, & animam dulcedine amoris inebriat? In melius semper proficiendum est. Fugiendum frigus illud aquæ extinguentis ignem, cupiditas rerum temporalium quæ ardorem spiritus suffocat è cordibus procul exterminanda. Vini autem compunctionis natura ita retinenda, vt feruor deuotionis, calor dilectionis, sine quo cæteræ virtutes neq; ali neq; crescere possunt, perpetuo in nobis augeatur, & instar hederæ in altum serpentis crescat. Neq; enim sufficit primo vinū bonum ponere: à principio videlicet conuersationis sanctam

in quadā Epistola.

Sap. 2.

Psal. 103.
Luc. 10.
Cant. 5.

Psal. 59.

piamq; vitam ducere, & tandem in turpitudinem prolabi, vt cum spiritu quis cœperit, carne ad extremum consumetur. Curandum est maximè vt de nobis quoq; dici possit, seruasti bonum vinum vsq; adhuc, perseuerasti vsq; in finem. Conuersatio tua ad eum finem perfectionis deuenit ad quem vinum diutius seruatum solet plerumq; deuenire. Hanc igitur in omni possessione nostra acquiramus prudentiam, vt in templum Dei viuum spiritu crescamus. Arripiamus illam & exaltabit nos. Glorificabimur ab ea cùm eam fuerimus amplexati. Dabit capiti nostro augmenta gratiarum, & corona inclyta proteget nos.

Gal.3.

Prouer.4.

Tu autem Dñe, qui omnia in abscondito vides, infelicis animæ meæ frigiditatem adspice: quàm ad te amandum & colendum segnis & tarda sit intuere. Aquis Ægyptijs similis factus videor, quibus decoqui mysticus agnus prohibebatur. Deuotio & cordis compunctio adeó friget in me vt te agnum immaculatum attingere nequaquam possit. Quid ergo? Aquam hanc frigidam & ignauiam meam, in vinum amoris & charitatis tuæ, pijssime IESV, conuerte. Fac vt dulcedine tuæ suauitatis inebriatus, totus flagrem. Intercedat mater tua, aduocata mea, pro me misero, apud te totius misericordiæ fontem. Et quia tibi parēt omnia, dic, vt vita peccati, in vitam gratiæ, timor in Charitatem, desideria mea praua, in vnicum tui amorem transeant. Vasa arida cordis mei, aqua lacrymarum impleri iube, quibus semper peccata mea deflere, & qua ad purificationem animæ meæ nocte dieque vti possim. Hanc tu in vinum cœlestium consolationum, & gaudiorum spiritualium CHRISTE IESV, postmodum conuerte, eamq; mihi mentem inspira, vt ad vitia fugienda, virtutes amplectendas, semper in melius proficiens exardescam. Quo dulcedine tui amoris degustata, eos qui à te vel per peccata vel per errorum tenebras aberrarunt ad te amãdum adhortari cum Propheta dicente valeam; Gustate & videte, quoniam suauis est Dominus: beatus vir qui sperat in eo.

Exod.12.

Psalm.33.

TENTATIO.

Exacto certamine victor.

Matth. 4. QVod à capitali totius humani generis hoste, Christus Dñs noster tentari se passus est; vt cætera omnia, sic hoc quoq; erudiendi nos causa fecit, rationem nobis volens ostẽdere, qua Diabolicæ tentationis procellas deuitare possim9.

In Ioan. Tract. 25. Et ille quidem, vt scribit Augustinus, tentatus est; sed non periclitatus, vt doceret te periclitantem in tẽtatione, tentatori respondere, & post tentatorem non ire, sed de periculo tentationis exire.

1. Ioan. 2. Quoniam autem omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia

perbia vitæ;per ista tria tentatus est Dñus à Diabolo, vt dũ tentantis audaciam frangit, effrenatæ cupiditati, continentiam;oculorum desiderijs, moderationem;superbiæ veró humilitatem nos opponere debere, exemplo suo doceret. Omnes itaq; machinas & dolos aduersarij, saluator noster ita superauit, vt de ipso verè illud dictum sit.

Super aspidem & basiliscum ambulabis; & conculcabis leonem & draconem. *Psal. 90.*

Tentationum depulsio.

IN omni vita nostra maximam sanè curam in eo ponere debemus, vt ad dimicandum aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ, parati semper & instructi simus. Profectus enim noster, vt ait Augustinus. per tentationem nostram fit: nec sibi quisquam innotescit, nisi tentatus, nec potest coronari nisi vicerit, nec potest vincere nisi certauerit; nec potest certare, nisi inimicum & tentationes habuerit. Grauẽ cum primis inimicum & aduersarium habemus Diabolum, cum quo tanto difficilius & periculosius pugna committitur, quantò magis oculorum nostrorum *Ephes. 7.* *in Ps. 60.*

effugit obtutum, Sagittat ille in obscuro rectos corde: sagit-
Psal. 10. tat in occultis immaculatum: tendit arcum suum & ponit
Psal. 63. quemlibet quasi signum ad sagittam, vt ex occulto & insidi-
Tren. 3. js vel concupiscentia carnis, vel concupiscentia oculorum
vel superbia vitæ homines vulneret: cuius nequitiæ suæ libi-
dinem, in ipso quoq; seruatore nostro explere minimè veri-
tus est, cum ad tentandum illum incredibili audacia se ar-
masset. A quo quoniam se tentari seruator permisit, causâ no-
stri factum id fuisse persuasum nobis sit, vt quò longiús à
Christi Domini perfectione nos abesse scimus; hoc pluribus
tentationum periculis nos obiectos intelligamus; & ad resi-
stendum impijs Sathanæ persuasionibus nos præparemus.
Ac suggerere quidem ille nobis, vt ab officio recedamus, po-
test; cogere nos non potest. Non impellit, non tangit, illud
tantum dicit. Mitte te deorsum. Quamobrem qui Diaboli
dictis se præbet audientem, ipse se quodãmodo deponit, &
mentem ex iustitiæ sede statuq; dimouens deorsum in vitio-
rum foueam mittit. Quoties igitur nequam spiritus nos a-
Iof. 8. doriri, suaq; tela, in quibus vasa mortis parat, conijcere in
Prou. e 30. nos voluerit, optimum imperatorem illum Iosuam imitati,
clypeum qui in manu nostra est, ex aduerso eleuemus: Om-
Hebr. 1. nis sermo Dei ignitus, clypeus est sperantibus in se. Clypeus
Sap. 5. igitur hic, sermo nimirum Dei ignitus, Lex est Euangelica:
in qua diebus istis loquitur nobis Deus in filio: quæ cùm
imperet iusta prohibeatq; contraria, scutum inexpugnabile
æquitatis rectè vocari potest. Hoc scuto vt contra Diabolicas
machinationes vteremur, Dominus IESVS nobis auctor
fuit, qui non dissimilibus armis è veteri lege deprompris,
inimicum se tentantem profligauit. Diligenter nobis ante
oculos legem mandataq; Diuina tunc temporis ponere de-
bemus, quoties ad committendum aliquod facinus aduersa-
rius nos incitat, quod charitati Dei vel proximi, in qua lex
& Prophetæ pendent, sit contrarium. Consideremus quæ &
quam grauia Christus Dñus vt nos à peccati iugo liberaret
perpessus sit. Turpe & indignum esse ducamus, eum non a

mare præceptisq; illius non parere, qui solo nostri generis amore impulsus, acerbam crucis mortem oppetere non dubitauit: ei vero per peccatum se tradere, qui non alia re magis delectatur, quam sempiterno hominum interitu. Hunc cum turpibus carnalium voluptatum ille cæbris fugiamus, illum autem qui salutis æternæ auctor est; amemus: præceptaq; illius seruemus. Abscondamus in cordibus nostris dulcissima ipsius eloquia vt non peccemus ei. In lege eius die ac nocte meditemur. *LEGIS* enim istius *MVNIMINE TVTVS* erit quilibet. In ea quid fieri deceat, quid non, tanquam in communi vitæ speculo intuebitur: quibus bene consideratis, praua reijcere, optima quæq; sequi studebit. Etsi autem potens admodum sit inimicus, non est tamen is, qui Diuino auxilio accedente, superari à nobis non possit. Viriliter agẽtes, & impijs eius persuasionibus resistentes, iactemus super Dñm curam nostram; vt quodpropter communis naturæ fragilitatemnobis deest, suppleat ipse. Enutriet ipse nos, non dabit in æternum fluctuationem iusto. Proferamus & aliud seruitutis nostræ scutum orationem, & per incensum cordis contriti & humiliati, deprecationem ante facien Domini allegemus. Imponet Dñus finem necessitati, ostendet quoniam eius famuli sumus; quos non patietur tentari supra id quod possunt; quin etiam faciet cum tentatione prouentum, vt possint sustinere. In eo eripiemur à tentatione, & in Deo nostro transgrediemur hunc murum, quo nos à charitate Dei separare noster hostis voluit.

Psal. 118

Psalm. 64.

Scp. 18.

1. Cor 10.

Psal. 17.

Ergo tu Deus noster qui conteris bella ab initio; & Dnus est nomen tibi: vide quod non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potesta tes tenebrarum, imbecillitatem quoq; nostram vide; quam dũ ipsimet consideramus, non possumus non timere, ne aduersarius noster Diabolus, qui tanquã leo rugiens circuit quærens quem deuoret, imparatos nos opprimat. Viribus igitur nostris non fidimus. Jn te spes omnes nostras positas habemus Vno te, si præsens nobis adfueris, vicim9; si nos de

Iudith. 9.

Ephes. 2.

seruueris,

ſerueris, heu miſeri ab hoſte ſuperamur Quod ergo nos vnigenitus filius tuus Dñus noſter Ieſus Chriſtus facere docuit, en ſequimur. A te ſupplices petimus, ne nos pijſſime
Tob. 12. Dñe inducas in tentationem. Neq; verò id vt non tentemur oramus (nam vt Tobias qua acceptus erat tibi, neceſſe fuit vt tentatio probaret illum) ſed vt ne in ipſam tentationem intremus, ne ab illa abſorbeamur, ne illi ſuccumbamus, hoc eſt quod vt ne permittas, à te ſupplices petimus. Hîc ergo, Cle-
Iud 9. mentiſſime Pater erige brachium tuum; allide virtutem aduerſarij in virtute tua. Ne nos vir ille ſagittarius in fugam
Proue 28 vertat, in ſtipulã tu eius ſagittas vel lapides fundæ conuerte. Arcus hic fortium per te ſuperetur; infirmi autem accin-
3. Reg. 2. gantur robore, vt cum domus cordis noſtri in ſanctificatione tui permanſerit, omnes agnoſcant, quia tu es Deus, & non eſt alius præter te.

LEPROSI SAMARITANI MVNDATIO.

Hoc gratia ſuadet.

ILlustre cumprimis animi grati exemplum nobis in Samaritano illo proponitur: qui solus ex decem leprosis à Christo mundatis, reuersus auctori tanti beneficij Deo, meritas debitasq; egit gratias. Nec enim, licet canis fuerit, mutus esse voluit, sed illud vel maximè curauit, vt latratu suo insignem eius facti memoriam ad vniuersam posteritatem propagaret. Samaritanus autem hic, vtpotè alienigena typ9 fuit Ecclesiæ ex gentibus congregandæ, quæ à lepra infidelitatis, hyssopo fidei petræ Christo adhærentis, mundari debebat; vt á sordibus eiusmodi mundata, illud Psalmi posset vsurpare. Luc. 17.

Asperges me Domine hyssopo, & mundabor, lauabis me & super niuem dealbabor. Psal. 50.

QVod in Ecclesiastici libro scriptum legimus; Da altissimo secundum datum eius, & in bono oculo, adinuentionem facito manuum tuarum: id ad excitandam erga Deū grati animi nostri memotiam valere plurimum debet. Licet enim secundum datum eius nemo possit altissimo dare, cúm maiora nobis ab illo tributa, & data sint beneficia, quàm vt Eccle. 35.

refundendis his homo mortalis par esse possit; si tamen aliquis in bono oculo, simplici nimirum rectaq; intentione, bona operando in omnibus Deo gratias agendo, benefacta ipsius extollendo, adinuentionem manuum suarum faciat, is profectò ab ingrati animi crimine quàm longissime abesse censendus est: Facit insuper vt amplioribus, etiam muneribus à Deo cumuletur. Optima siquidem beneficiorum custos, est ipsa memoria beneficiorum, & perpetua confessio gratiarum; vt ait Chrysostomus. Danda nobis igitur est opera (cum ingratitudo sit ventus vrês siccans fontes pietatis, & fluenta gratiæ) si quascunq; Dei dotes augeri in nobis desideramus, vt ad collata Diuinitus beneficia, oculorum nostrorum aciem diligenter intendamus, & viuam illorum memoriam quasi coram eadem intuentes, apud nos retineam9. Versetur semper ante oculos mẽtis nostræ, nunquã satis prædicanda Dei misericordia & benignitas, qua nos, cum non essemus, ad imaginem & similitudinem suam creauit, creatos, cum in durissima Diaboli essemus seruitute, crucis & mortis suæ pretio, redemit, redemptos autem, cœlestis gloriæ participes, amicos & filios suos nos effecit. Magna sunt hæc, & admirationis ac stuporis plena: quæ diligentiús nobiscum perpendentes, ne nos obliuionis nox, & ingratitudinis vitium incautos opprimat, vigilare & manus nostras, in sancta extollere debemus, Deo scilicet bono animo gloriam reddendo, & sanctum nomen ipsius laudando & prædicando. Proponat vnusquisq; sibi, & semper illud meditetur; VIDENS ego magna hæc, quæ fecit mihi Dñus, qui potens est, non aliud apud me reperio, quo gratum animũ meum benefactori huic meo testari possim præterquam hoc. LAVDABO Dominum in vita mea. Benedicam illum in omni tempore, idq; non magis lingua, & corde puro, quam factis laudabilibus adimplere pro virile conabor: vt videntes ea homines, glorificent te Patrem nostrum qui in cœlis es. Atq; hoc est in sancta manus elatas habere: omnes vitæ præsentis actiones, cælesti sanctaq; conuersatione metiri, exemplo bono cæte-

Marginalia: Thess. 5. — Sup. Matt Hom. 25. — Bern. de Cont. Nñ. — Psal. 133. — Eccl. 35. — Psal. 45. — Matth. 5.

ris, praeire illosq; ad laudandum & glorificandum Deum omnibus modis incitare. Hoc vnum gratos & memores nos esse Diuinorum beneficiorum, testabitur; si in eam curam maximè incubuerimus vt quàm plurimos Deo, per nostram rectè pieq; viuendi rationem, lucrifaciamus. Nec enim in vacuum Dei gratiam accipere debemus. Elaborandum est, vt non sine fœnore, quod nobis talentum concreditur, illud restituamus. Quam ad rem non minꝰ exactoris ipsius rigor, quam gratitudinis quoq; nostrae ratio, nobis esse potest incitamento. Scopus actionum in hoc mundo nostrarum, sit animus collatorum beneficiorum memor & gratus: quem si attingerimus, non minor nobis laus, quàm Samaritano illi debebitur, qui laudari voce seruatoris Christi meruit. Eius exemplum tanto magis imitari nos decebit, quanto peccati lepra, á qua per sacerdotes Christi iubentes virtute mundamur, grauior & perniciosior est illa, quae exterius in corpore tantum apparet: quam vt effugere possimus, Dei primum misericordia inuocanda, deinde veró nostra quoq;, quantam maximam possumus, diligentia est adhibenda.

Quoniam verò Sacramentum Regis abscondere bonum est; opera autem Dei reuelare & confiteri honorificum est, tuam Deus, in genus humanū benignitatem, creationis, redemptionis & sanctificationis beneficia, praedicare quidem pro magnitudine rerum, satis dignè non possumus; illud tamen palam confitemur; Tu es Deus, qui facis mirabilia magna solus, Benedictum sit nomen maiestatis tuae in aeternum: repleatur maiestate tua omnis terra. Sed quomodo heu, miseri te laudabimus, quomodo pro collatis in nos beneficijs gratias agemus; cum peccati lepra simus infecti, quales tu exaudire non vis, quibus vae sempiternum denuntiatur Non habemus, Dñe, non habemus quò nos vertamꝰ Cū leprosis igitur illis, stantib. à longe per peccati deformitatē à te elongati, & tamē ante te humiliati, voces nrās ad te leuamꝰ, illud solum clamantes. Jesu praeceptor miserere nostri. Laua nos

Tob. 12.
Psal. 135
Psalm. 17
Ioan. 9.
4. Exo. 15

ab iniquitate nostra, & à peccato nostro munda nos. Munda
Psal. 50 nos à lepra hac volatili, vt ne deinceps à vitio in vitium pro-
Leuit. 13. labamur, sed per humilitatis spiritum, orationis assiduitatem
confessionis peccatorum frequentiam, ab inhærentis morbi turpitudine recreati, te semper laudemus, & cum Samaritano illo ante pedes tuos procidentes, tibi debitas gratias referre valeamus.

DÆMONVM IN PORCOS EXPVLSIO.

Quo ducit quemq; voluptas.

Luc. 9. Comment. in Luc. l. 6 VIr ille ab immundis spiritibus vexatus, populi gentilis, vt Ambrosius testatur, typum gerebat: qui nudus (ad omnes videlicet vitiorum & idololatriæ errores obiectus) multis temporibus: à diluuio vsq; ad aduentum Dñi, furore dementi corripiebatur. Adueniente autem Christo cũ legio illa dæmonum, nec cœlestis illius luminis claritatem sustinere, nec bonos etiam adeó facilé deprauare posset, in porcos

ſe mitti petit, ſcilicet in eos, qui more belluarum, voce rationeq; carentium, lutulentis vitæ ſuæ actibus, naturalium coinquinãt ornamenta virtutum; qui tanquam de ſuperioribus ad inferiora per improbitatis decliue protruſi, inter validos huius mun di fluctus, ſuffocantur. Videmus igitur, quia homo ipſe, ſibi auctor eſt ærumnæ. Nam niſi quis porci more vixiſſet, nunquam accepiſſet in eum Diabolus poteſtatem, aut ſi accepiſſet; non vt perderet, ſed probaret. Zacharias venturi Chriſti virtutem cum videret, prophetico ſpiritu prædixit inquiens.

Et erit in die illa dicit Dnũs exercituum, diſperdam nomina idolorum de terra, & non memorabuntur vltra; & Prophetas & ſpiritũ immundum auferam de terra. Zach. 13.

CVm ſpiritibus immundis à Chriſto poteſtatem in porcos immigrandi conceſſam audiuimus; non mediocriter

terreri & ad vitæ melioris amorem tanti periculi denunciatione incitari debemus. Hinc enim apparet homines eos, quî porcorum more in turpi mundanarum voluptatum luto volutantur; Diaboli esse domicilia; quorũ non alius finis est,
Matth:7. quam sempiternus interitus, quandoquidem in mare illud,
Rom. 9. in cuius profundũ omnia peccata proijciuntur, miserè præ-
1.Tim.2. cipitantur: vt vasa iræ in interitum apta, & in contumeliam parata dici meritò possint; cum nulla maior corã Angelis Dei ad quempiam calamitas & ignominia possit peruenire, quã si quis eius se factum habitaculum videat, qui totius turpitudinis & dedecoris auctor atq; architectus est. Neq; enim Sathanas alibi libentius commoratur, quàm ibi vbi officinã nequitiæ, & peropportunum libidinum suarum diuersoriũ se nactum videt. Quo maior cautio nobis est adhibenda, vt ne locum huic apud nos esse velimus, à quo non solum summa contumelia, sed perpetuum quoq; animæ exitium ad nos promanat. Acri cum primis nobis hic iudicio vtendum est, & diligenter examinandum, num sancti spiritus, an verò Sathanæ receptacula; vtrum vel in honorem vel in contumeliam vasa præperata simus. Intueatur vnusquisque semetipsum, in quam partem potius propendeat virtutisne an voluptatum rationem maiorem ducat, angustámne vitæ semitam, an latum mortis iter sequatur. Conscientia id cuiusq; dictabit. Seipsum enim vnusquisq; & animum suum seuerum iudicẽ, sui vltorem sceleris & vindicem criminis habet ait Ambrosi-
In Epi. ad us. Ergo qui nec rationem deceptam, dum ab vnitate fidei
Constant. non recedit, nec voluntatem peruersam, dum Diuinis præceptis non repugnat, nec memoriam ingratitudinis vitio inquinatam habet, bonum is se Deo habitaculum parasse noue-
Psal. 60. rit. Vas est in IN HONOREM sanctificatum & vtile Domino,
Psal. 36. ad omne opus bonum paratum. Inhabitat in eo gratia & virtus spiritus sancti, cuius alarum velamento protegetur vt non confundatur in tempore malo. Porrò ne quis nimia confidentia laboret, nouerit se thesaurum istum in vasis fi-
2.Cor. 4. ctilibus habere, vt sublimitas sit virtutis Dei, & non ex no-

bis

bis. Quamobrem sedulò prouideat, ne vas istud confringatur. Diligenter omnes peccatorum occasiones vitet, quorum nidore purissima hæc columba, quæ simplicitate mansuetudinis humanas mentes afflat, facilè propulsatur. Sciat vnusquisq; vas suum possidere in sanctificatione & honore, non in passione desiderij sicut & gentes quæ ignorant Deum. Admissa semper peccata defleat, vt à futuris abstineat; præsentiæ sancti spiritus commoda, pulchritudinemq; cogitet, vt & Diaboli tentationes faciliùs eludat, & in summi istius boni possessione permaneat: qua si priuatur, desidiæ negligentiæq; suæ factum hoc imputare debet, cùm dona sua Deus nemini, nisi nolenti & ingrato, subtrahere soleat. *1. Thes. 4.*

Ego verò summè Deus, me vas illud omni bono vacuum, innumeris autem peccatorum sordibus ita refertum esse agnosco, vt cùm spiritum sapientiæ, more fatui illius tenere nequeam, ad contumeliam potius quàm ad honorem destinatus videar: Sed quoniam & omnipotens es, & miseris te inuocantibus non potes non misereri, te suppliciter peto, vt me vilem & abiectam creaturam tuam; non vas iræ, quam infœlix ego homo sæpissimè prouocaui, sed vas in quo immēsam potiùs misericordiam tuam ostendas, me velis esse. Non est apud te impossibile omne verbū. Vas igitur cordis mei sic immuta, vt ex illo carnalis desiderij fomite propulsato, spiritus sancti templum efficiatur. Fateor Dn̄e me tali tantoq; hospitio dignum non esse; sed præparet ille, potens est enim, mansionem in me sibi: vitia extirpet, virtutes augeat, humilitate ornet, charitate illustret. Vtinam vas illud, in quo mā na Aaron recondidit, ego efficiar; vt mentis corporisq; mei tabernaculum ita purum sit in quo cœlestium virtutum omnium thesaurus seruari possit. Ne patiaris Clementissimè Deus, me Sathanæ immundi receptaculum fieri, sed à te creatum, pretioso filij tui sanguine ablutum, radio Sancti Spiritùs illustra, vt non nisi quæ tibi placita sunt, cogitem, loquar & ad sanctissimi tui nominis gloriam, omnes vitæ meæ actiones semper dirigere festinem: *Eccli. 21.* *Exod. 16.*

PANIS

PANIS MVLTIPLICATIO.

Sufficient lenire famem.

Ioan. 6. HIstoriam Euangelicam de quinq; panibus hordeaceis, quibus hominum quinq; millia sunt à Christo satiata, explicans Augustinus; per quinq; panes illos, quinq; Moysi libros intelligi posse scribit, qui cum literam veteris testaméti carnalium sacramentorum tegumentis vestitam contineant; hordeo (cuius medulla, palea quasi velis quibusdam obtenditur) assimilantur. Puer autem ille populus erat Israel, qui sensû puerili scripturas ferens illas non manducabat. Posteaquam verò Christus venit & Sacerdotis & Regis personam, per duos pisces hîc expressam, in se portans, panes illos frangi iussit, qui frangendo multiplicati sunt; quandoquidem quinque libri Moysi, dum post Christi aduentum scisso iam velo, exponuntur, quasi frangendo in multos iam libros, excreuerunt. Porrò numerus pasti populi, pabulum sub lege, quæ Mosaycis quinq; libris explicatur, cóstitutum significabat: qui quod super fænum discubuit, cùm omnis caro fœnum dicatur, in carnalibus tantum quieuisse intelligendus est. Superfuerunt itaq; fragmenta, secretiora videlicet scientiæ, quæ multitudo ille capere nó potuit, quibus colligendis Apostoli primum, deinde Episcopi & Sacer-

In Ioann. Tract. 24.

Esa. 40.

dotes ſunt deſignati:vnde 12 Cophini ſunt impleti. Vmbra miraculi in Eliſeo præceſſit, qui viginti panibus hordaceis, viros 100.ſatiaturus, quendam alloquitur.

Da populo vt comedat, Hæc n.dicit Dnūs. Comedent & ſupererit. Poſuit itaq; coram eis, qui comederunt & ſuperfuit iuxta verbum Domini. 4. Reg. 4.

Verbi DEI intelligentia.

PAbulum quo nos per ſacerdotes ſuos Chriſtus Dn̄us in in hac peregrinatione militiáue noſtra mirabiliter refecit, doctrina eſt ſpiritualis & verbum Dei:quæ quidem refectio cùm vt ſcribit Ambroſius, ſaginet animam & impinguet viſcera, cibus animæ aptè congruenterq; dicitur. Nec enim in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo quod egreditur de ore Domini. Quanto igitur corpori anima dignitate præſtat, tantò maiorem nos adhibere curam conuenit, vt ne ſuus cibus, ſine quo viuere non poteſt, animæ ſubtrahatur. Aſſueſcant aures aſſiduitate quotidiana diuinis eloquijs audiēdis: quodq; verbum ex ore ſacerdotis exire audiuerint, id ad cordis interiora ita tranſmittant, vt homo Chriſtianus in omni virtutum genere ſemper proficiat. Eo ſiquidem animo ad au-

In Serm. de Quadr.

Deut. 8.

diendum verbum Dei veniendum nobis est, vt quilibet quasi delapsam de cælo regulam habere possit, ad quam totius vitæ suæ actiones dirigat: quam ad rem mentem primum ab omnibus mundi curis vacuam, deinde verò ita præparatam afferre debet, vt quidquid audiuerit, id ad se diuinitus delatum nouerit, ad quod agendum non illico inflammari nefarium scelus arbitretur. Habet enim eam vim Dei verbum vt non solum mentis humanæ tenebras, abdita detegendo, illuminet; sed etiam charitatis desiderium inspirando, corda adurat inflammetq́;; vt scintillæ quæ cum silicis & ferri attritu fuerit excussa, ignem producere solet, comparari non ineptè possit. Et libri quidem sacræ scripturæ, lapides sunt Syon, qui placent seruis Dei; ferrum autem fortis est & patiēs legis Diuinæ Doctor, qui interiores & reconditos scripturæ sanctæ sensus scrutatur & excutit. Ex his igitur, velut è ferro & silice scintilla, elicitur doctrina spiritualis: sermo videlicet scintillæ, ad commouendum cor nostrum, vt amore Dei ac proximi sensim flagrare incipiat, quemadmodum ab vna scintilla ignis augeri consueuit. Maxima sanè in sacris literis vbiq́; sunt recondita mysteria, quæ intellecta non minus ad rectè credendum quàm ad pie viuendum conducunt, vt non absque causa seruator ipse nos admonitos voluerit. SCRVTAMINI, inquit scripturas: illæ sunt quæ testimonium perhibent de me. Si litteram spectes, dura tibi silex scriptura videbitur: at vbi, Dei spiritu adiutus, excutere scutariq́; diligentiús singula cœperis; mirabilem quandam vim in ea latere reperies, quæ delectationis habeat multum, & admirabili suauitate animum deliniat. Cauendum tamē est, ne in scripturis interpretandis suo aliquis stet iudicio, cumprimis enim id periculosum esse, tot Hæreses nostro sæculo, ab inferis reuocatæ, documento sunt: quarum qui fuerunt auctores, id sibi tribuere & arrogare veriti non sunt vt se solos intelligere & sapere plusquam Ecclesiam vniuersam arbitrarentur, In qua mentis eorum elatione postea quā pertinacia innata fuisset, ad id deuenerūt, vt dicētes se esse sapi-

Psal. 101 *Ierem. 1.* *Eccl. 11.* *Ioan. 5.* *Rom. 1.*

entes

quæ non solùm nostrum possunt lauare delictum; sed etiam verbi cœlestis rigare vestigium, vt gressus in nobis eius exuberent. Bonæ lachrymæ, in quibus non solũ redemptio peccatorum, sed etiam refectio est iustorum. Porró vnguentum, quo pedes Dñi vnguntur, ait Augustinus, iustitia fuit, ideò libra fuit. Erat autem vnguẽtum nardi pistici pretiosi. Quod ait pistici, locum aliquem credere debemus, vnde hoc erat vnguentum preciosum, nec tamen hoc vacat, & Sacramento optimè consonat πιστις Græcè fides dicitur. Quærebas operari iustitiam, iustus ex fide viuit; vnge pedes IESV, benè viuendo, Dñica sectare vestigia. Capillis terge: si habes superflua da pauperibus, & Dñi pedes tersisti. Capilli enim superflua corporis vidẽtur. Habes quod agas de superfluis tuis. Tibi superflua sunt, sed Domini pedibus necessaria sunt. Forté in terra Domini pedes indigent; de quibus enim nisi de mẽbris suis in fine dicturus est? Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Superflua vestra impendistis, sed pedibus meis obsequuti estis. Domus autem impleta est odore mundus impletus est fama bona. Nam odor bonus fama bona est, Rectè itaq; illud sibi Maria potest vsurpare, quod in Canticis scriptum legimus;

Aug. in Ioan. Tra. 12

Abac. 2.
Rom. 1.

Dum esset Rex in accubitu suo; nardus mea dedit odorem suum.

PHænicis eam esse naturam plerią; tradiderunt, vt posteaquam se diuturnitate ætatis, quasi sensim extingui animaduerterit: in rogum è lignis odorem spirantibus congestum, qui vento calido flante accenditur, ipsemet ascendat, atq; ita combustus in cineres redigatur: è quibus toto triduo vermiculus quidam enasci, paulatim plumis obduci, & in auem eiusdem generis transformari dicitur. Phœnix igitur hîc symbolum pœnitentiæ quoddã esse videtur. Homo nanque ille qui ab innocentia paruulorum recedendo, diesq; suos in bonis, quæ cito transeunt, ducendo ad eam peccati maturitatem deuenit, vt consenuisse in turpitudine quodã modo videri possit, si seriam procurandæ suæ salutis cogitationem suscipere vult, prouidere debet, vt si amore illo qui filiorum est, ad diligendum Deum, honestatemq; sectandã non mouetur, saltem timore periculorum aliquo, ad id faciendũ inducatur. Quamobrem ex assidua tum iustitiæ Diuinæ contemplatione, tum mortis suppliciorumq; æternorum meditatione (quarum rerum odor mentes propius afflare solet) veluti nidum quendam, in quo mens ipsius, dum tentationibus oppugnatur, conquiescat, sibi præparet. Ita enim futurũ est, vt spiritus sancti flatu superueniente, virtutem accipiat, qua adiutus, licet à timore cœperit, in ardenti amore desiderium suæ in Deum charitatis terminare possit. In timore itaq; & amore Dei fundatus; compunctione feruenti, iustoq; pro peccatis dolore concepto, adustus, in humilitatis cinerẽ redigetur. ex qua quidem humilitate (posteaquam triduum illud pœnitentiæ, in deuota cordis contritione, pura oris confessione, debitaq; operis satisfactione fuerit transactum) nascetur vermiculus ille cor scilicet mundum & spiritus rectus qui virtutum omnium ornamentis, quasi pennis quibusdam decoratus, in volucrem, virum scilicet perfectum & ad cœlestia semper euolantem transformabitur: vt veteri homine cum vitijs & concupiscentijs suis deposito, nouum inducat, omnemq; vitæ suæ rationem ad honestatis & virtutum amorem reuocet. Atq; huc quidem Paulus apostolus re-

ſpexiſſe videtur, cùm Epheſios moneret inquiens; RENOVAMINI ſpiritu mentis veſtræ & induite nouum hominem qui ſecundum Deum creatus eſt, in iuſtitia & ſanctitate veritatis. Nihil hac renouatione ſpiritꝰ mentis noſtræ vtilius, nihil ad immortalitatis gloriam conſequendam magis eſt neceſſarium. Hoc enim illud vnum eſt, quod eligere cum Maria debemus, vt omnibus curis ſæcularibus poſtpoſitis, ſecus pedes Domini ſedeamus, & lachrymas ad abluenda peccata noſtra fundere ne intermittamus. Digna pœnitentia facienda tenebrarum autem abijcienda ſunt opera, vt induamur arma lucis, quibus muniti aduerſarij poſſimus impetus retardare. Dolor, gemitus, lachrymæ, corporis afflictio propriæ cupiditatis ablegatio præcedat opus eſt; ſi lætari exultare Chriſtoq; conregnare volumus. Veniat nobis in mentem illius mulieris peccatricis, quæ humilitatis via, lachrymis, ſuiq; abrenunciatione, illud quod maximè deſiderabat, eſt aſſecuta, vt illam vocem ſolatij plenam mereretur audire; Remittuntur tibi peccata. Phœnicem iam vides Mariam quæ vetuſtate peccati exuta, renouata eſt ad vitam; quodq; de illa canit Eccleſia, In vas tranſlata gloriæ, de vaſe contumeliæ. O quàm beata eſt illa, cuius remiſſæ ſunt iniquitates, & tecta ſunt peccata? Quàm beata, cui non imputauit Dñus peccatum nec eſt in ſpiritu eius dolus? Hanc igitur quam tantũ pænitentiæ fructum videmus reportaſſe, ſequamur & nos. Seminemus in lachrymis, vt in exultatione metamus. Seminemꝰ in ſpiritu, vt de ſpiritu quoq; metamus vitã æternam. Dum peccatis noſtris nos offendiſſe doleamus; In tribunal mentis tuæ aſcende contra te, inquit Auguſtinus, & reum te conſtitue ante te. Noli te ponere poſt te, ne DEVS te ponat ante te. Si nos ſemetipſos diudicabimus, non vtiq; iudicabimur. Ergo dum tempus habemꝰ operemur bonum & illud ſedulò prouidamus, vt malefactorũ noſtrorũ pœnas hîc à nobis ipſi exigamus. Futurũ enim eſt quicunq; id fecerit, vt, ſicut quodã loco ſcriptũ idẽ Augu-

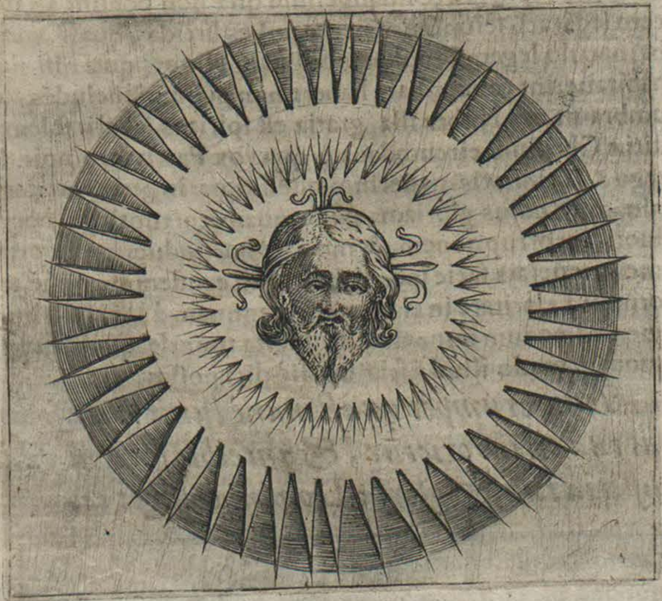
Epheſ. 4. *Luc. 10.* *Actor. 26.* *Rom. 13.* *Pſal. 31.* *Pſal. 125.* *Galat. 6.* *In lib. de vtil. agen. pœn.* *1. Cor 11.*

nus reliquit Iustitia de cælo prospiciens dicat; Parcamus huic homini, quia ipse sibi non pepercit: agnoscamus: quia ipse agnoscit. Conuersus est ad puniendum peccatum suum, conuertar & ego ad liberandum eum.

Dan. 2. Domine qui mutas tempora & ætates, transfers regna & constituis, das sapientiam sapientibus, & scientiam intelligentibus disciplinam; oculis misericordiæ tuæ respice super nos, qui peccatis onusti, & dierum malorum inueterati, defecimus in ira tua, & in furore tuo turbati sumus: innoua *Psal. 89.* dies nostros sicut à principio, vt vetustate peccati abiecta, in *Tren. 5.* nouitate vitæ ambulemus. Pœnitens cor & imbrem lachrymarum nobis tribuè; vt peccata nostra deflentes, è principis tenebrarū potestate erepti, ad lumen regni tui perducamur. Da sapientiam hanc nobis, vt videre possimus quomodo cautè *Ephes. 5.* ambulemus non quasi insipientes, sed vt sapientes redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. Infunde pectoribꝰ nostris scientiam, vti in vanitate sensus nostri tenebris obscuratum *Ephes. 4.* habeamus intellectum alienati à vita Dei per ignorantiam; sed potiùs scientes & intelligentes voluntatem tuã, eam exequamur, peccata verò admissa profunditate luctus, & lachrymarum vi iugiter abluamus. Effice misericors Deus, vt pœnitentiam, quæ ligata soluit, densa reserat, aduersa *Cypr. de* mitigat, contrita sanat, confusa lucidat, desperata animat, *laud. Pen.* semper agentes; maiestati tuæ, mente pura, corpore casto, seruire perpetuò mereamur.

Transfigu-

TRANSFIGVRATIO.

Nouitate extrusa vetustas,

IN Historia transfigurationis Dñi splendor ac maiestas immortalitatis, nobis ob oculos ponitur. Quod enim post dies sex, discipulos tres assumpsisse & in montẽ excelsum duxisse IESVS scibitur, post decursum sex ætatum mundi, altitudo cælestis & æternæ illius gloriæ nobis apparitura significatur: quam tamen ex tot vocatis, pauci tantum electi (paruo trium discipulorum numero hîc expressi) consequentur. Candor vestimentorum Christi, qui niue dealbabuntur in Selmon, sanctos æternæ fœlicitatis splendore vestiendos indicat. Per Moysen lex vetus, per Heliã Prophetarũ oracula, à quibus duobus Christo Dño testimonium tribuitur possunt intelligi. Dum autem Petrus tria vult collocare ta-

Matt. 17.

Psal. 67.

bernacula, IESV vnum, Moysi vnum, Heliæ vnum; legem
de Chri scilicet, Prophetas, & Euangelium quæ non possunt ab inui-
Vi st. Hō. 10 cem separari, seiuncturus; ecce nubes lucida, quasi vno ta-
so n Martiū. bernaculo legem Prophetas & Euangelium (quæ nisi simul
i habitauerint concordiam habere non possunt) includés, ob-
umbrauit eos. Nubes illa, gratia est spiritus sancti, solem iu-
stitiæ Christum circumdans, è qua vox Patris erumpit. Hic
ergo S. Trinitatis mysterium ostenditur: in quam credentes
1. Cor. 15. saluamur; cuius gloriam, posteaquam corruptibile hoc in-
2. Cor. 5. duerit incorruptionem, & mortale hoc induerit immortali-
tatem, reuelata facie speculabimur, in eandem imaginé trás-
formati à claritate in claritatem, tanquam à Dñi spiritu: vt
quemadmodum nunc de Christo, ita tunc de quolibet, suo
quodam modo illud Esaiæ meritò dici possit;

Isa. 58. *Tunc erumpet quasi manè lumē tuū & sanitas tua citius orietur, & anteibit faciem tuam iustitia tua, & gloria Domini colliget te.*

Desiderium coeleste.

Quod

QVod ab Augustino scriptum legimus: Tantam esse pulchritudinem iustitiæ, tantam iucunditatem lucis æternæ, vt etiamsi non liceret in ea amplius manere quàm vnius diei mora propter hoc solum innumerabiles anni huius vitæ pleni delitijs & circumfluentia bonorũ temporaliũ rectè meritoq; contemnerentur: id longè verissimum esse quilibet iudicabit, qui Petri desiderium, quo vt in monte Thabor cũ Christo maneret, vehementer æstuabat, paulo diligentiùs fuerit contemplatus. Nec enim absq; causa illud dixisse credẽdus est; Domine, bonum est nos hic esse: si uis faciamus hic tria tabernacula. Nimirum videbat in facie Christi resplendente tantam dulcedinem voluptatis, tantam in vestimentis ipsius albescentibus maiestatis sublimitatem. vt omnibus, quæ in vita solent esse iucundissima posthabitis, angustum in vnius montis parte tabernaculum, præ totius orbis machina sibi deligere satiùs esse duceret, dummodo beatitudinis æternæ fælicitate, quam tunc primum degustare cœperat, frueretur. Exprimitur itaq; nobis, in Petro, iustorum desiderium, qui de bona conscientia securi, dissolui & esse cum Christo cupientes, cœlestis gaudij pulchritudinem ob oculos ponere consueuerunt; qua quidem re id assequuntur, vt & á vitijs recedant, & si quas hic difficultates molestiasq; perferunt, eas summi boni illius recordatione patienter moderateq; ferre discant cùm non ignorent brauium non nisi currentibus, coronam autem ijs qui legitimè certãt, esse præpararam. Quæ autem sit illa, cuius potiundæ spe ducimur omnes pulchrè D. Bernardus explicat. Duodecim ea stellarum est; quarum prima Memoria dicitur sine obliuione; Secunda, Ratio sine errore; Tertia, Voluntas sine omni perturbatione; quarta, Impassibilitas in qua corpus nostrum surget sine corruptione; quinta Claritas qua cõfigurabitur claritati corporis Christi. Sexta Agilitas, vt secundum mobilitatẽ cogitationũ nostrarũ sit agile; Septima, subtilitas, vt quantumlibet spissum vel solidum possit penetrare. Octaua diligere ꝓximum suum in omni veritate tanquã seipsum;

Li. de morib.

Matth. 17

Bernar. in quodã ser.

Apoc. 12.

Nona est videre proximum suum in puritate diligentem se, sicut diligit semetipsum. Decima est, Deum perfectè diligere, sed plusquam seipsum. Vndecima diligere seipsum tantummodò propter Deum. Duodecima est Videre Deum diligentem se supra quam diligat seipsum. Hæc est illa gloriæ
Isai. 26. Corona in manu Dñi, & diadema regni in manu Dei nostri, qua Syon cœlestemq́; illam Hierusalem, animam videlicet fidelem ad immortale gaudium, vocatam, decoraturus est. cuius, quò maiorem excellentiam præstantiamq́; videmus hoc vehementiori desiderio teneri, & ad consequendam illam concitatiori cursu ferri debemus. Hoc enim est, quod vas electionis Paulus nos admonet, inquiens; sic currite VT COM-
1. Cor. 9. PREHENDATIS. Curramus & in omni virtutum genere, proficiamus, oportet; Si comprehendere volumus, quæ præ-
1. Cor. 2. parauit Deus ijs qui diligunt illum, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit. Non minus desiderium in sitiendo, quam velocitatem cerui in currendo
1 Pet. 5. debemus imitari, vt, cùm apparuerit princeps pastorum per-
Psalm. 41. cipiamus immarcessibilem gloriæ coronam. Quemadmodũ desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desideret anima nostra ad Deum. Sitiat anima nostra ad Deum fontem viuum, fallacis mundi delectatione reiecta. Quid enim aliud mundus hic est, si cum cœlesti gloria comparetur, quàm summa siccitas, quæ celeriter omnia quæ tibi florere videntur, desiccat, arefacit, & in nihilum redigit? Quid aliud concupiscentia mundi, quàm puteus sine aqua, refrigerium sine vmbra, suauitas sine dulcedine? Ad Deum totius beatitudinis fontẽ, qui nunquam deficit, fessos reficit, languidos corroborat, euolandum nobis est. Ibi mens nostra omnis cogitatioq́; defi-
1. Cor. 12 genda est, vbi non caduca sed æterna, non fluxa sed firma sunt gaudia. Quamobrẽ cũ vnicuiq́; data sit manifestatio spiritus ad vtilitatem; ea bona sibi quisq́, maximè comparare studeat, quæ, cùm in ipsa virtute versentur, suo tempore, magno sibi commodo futura videt. Vbi thesaurus noster est, ibi & cor nostrum. In cœlo thesaurus noster repositus est; in cœlũ

igitur

igitur aciem mentis nostræ semper intendamus, vt inter eos connumerari possimus; qui beati habitāt in Domo tua Dñe, & in sæcula sæculorum laudant te. *Psal. 83.*

Miser igitur ego homo, positus in hac lachrymarum valle, ad te Dñe Deus, ad eamq; deliciarum regionem suspiro, vbi certa est securitas, secura tranquillitas, tranquilla iucunditas, fœlix æternitas, æterna fælicitas: vbi amor perfectus, timor nullus, dies æternus, alacer motus, & vnꝰ omnium spiritus. Concupiscit anima mea ire in tabernacula tua, deficit præ contemplatione tantæ fælicitatis. Sed dum Prophetam te interrogantem audio; Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo? Te verò respondentem considero; Qui ingreditur sine macula & operatur iustitiam; Heu terreor miser, totus conturbor. Iniquitates enim meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus graue grauatæ sunt super me Hoc onere pressus, ad mōtem sanctum tuum ascendere non valeo. Hac Sarcina grauatus in altissimum illud gloriæ tabernaculum introire, non possum, Dñe non possum. Ecce coronam video, quæ datur ꝑ cinere; oleum gaudij, quod datur pro luctu; pallium laudis, quod datur pro spiritu mœroris At ego non in pœnitentiæ cinere sed in delicijs mundi, non in luctu, sed in voluptatibꝰ non in spiritu mœroris, sed in elatione superbiæ, semper sum turpiter volutatus. Num hanc coronam, quæ cineri tātum, luctui, mœroriq; debetur, ego mihi polliceri audebo; qui pœnitentiam agere distuli, corpus istud non castigaui, in seruitutem non redegi? Si iustitiam tuam specto, perdidi, coronam; si magnam misericordiam tuam cogito quod amisi inuenire spero Quod vt assequi tua benignitate possim, obsecro Domine aufer iniquitatem serui tui, quia insipienter egi. A peccato meo munda me. Gratiam hanc mihi clementer concede vt ne adincrescant ignorantiæ meæ & multiplicentur delicta mea, & peccata mea abundent; sed doce me facere voluntatem tuam. Perfice pedes meos tanquā ceruorū, vt viam mandatorum tuorum celeriter currendo, super ex-

Prosper de vita cont.

Psal. 14.

Psal. 37.

Isaiæ. 61.

1. Par. 31
Psal 50.
Eccle. 23.

Psal. 17.

celſa tua ſtatui, & torrente voluptatis tuæ portari, merear.

PARVVLORVM PRÆSTANTIA.

Vitæ monſtrata via.

OStenſurus Dñus modum & rationem, ad propoſitum æternæ gloriæ finem perueniendi, paruulum in medio
Matth; 18 diſcipulorum ſtatuit, inquiens; Niſi conuerſi fueritis & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum,
in caput Quem Euangelij locum explicans Hieronymus; Non præci-
Matth. 18 pitur inquit, Apoſtolis, vt ætatem habeant paruulorum, ſed vt innocentiam: & quod illi per annos poſſident, ſi poſſideant per induſtriam, vt malitia non ſapientia paruuli ſint. Ac ſi dicat; ſicut iſte paruulus (cuius vobis exemplum tribuo) non perſeuerat in iracundia, non læſus meminit, non vidẽs pulchram mulierem delectatur, non aliud cogitat & aliud loquitur. ſic & vos niſi talem habueritis innocentiam & animi puritatem, non poteritis in regna cœlorum intrare.

Porrò

Porrò, si quæ virtus alia, nobis humilitas in paruulis maximè commendatur: quam cùm cæterarum virtutum fundamentum esse dicat Bernardus, curæ nobis esse debet, vt actionum nostrarum omnium radices, in ea potissimum defigantur. Gradus & ascensus est ad celsitatem, humilitas: quę qui assequitur, is demum paruulus consendus est; is cœleste regnũ sibi promissum nouerit, iuxta illud quod in Prouerb. libro legimus; De Consirat. lib. 5. Prouc. 29.

Humilem spiritum suscipiet gloria.

Terrenorum contemptus.

SI quando Apostolos antequam spiritus sancti donum, accepissent, humanum quid passos legimus, vt dum quis eorum esset maior in regno cœlorũ, secũ contendere scribũtur, instruendi nostri causa Chrũm Dñum id permisisse debemus existimare Paruuli enim, cuius exẽplo ad humilitatẽ discipulos incitaret, in medio eorum statuendi occasionem maiorem habuit, posteaquã de præcellẽtia illos cogitare ani Matt. 17. Mar. 9.

maduertit. Quemadmodum itaq; è paruulo illo humilitaté, ita ex hac quadam Apostolorum inter se concertatione, humanarum rerum contemptum discere debemus. Neq; enim illis de honore, gloria vel vana istius sæculi pompa sermo fuit, sed licet adhuc in corpore isto mortali constituti essent, cœlestium tantũ rerũ contemplatione occupabatur aquilas cæca in re imitati; quæ vbi corpus esse sciunt, eó libenter cõuolare feruntur. Ostensa iam illis fuit maxima, & certa spes, tanquam fortissimis militibus, amplissimorum in cœlis præmiorum: ibi ergo animo cogitationeq; conuertebantur, vbi perfectum gaudium, fœlicitatem æternam, quietem sempiternam esse videbant: qua ex re mirabilis humanarum rerũ contemptio, cupiditatumq; prauarum despicientia in illis nascebatur. Ex illis itaq;, quos veluti Duces quosdam agnoscimus, factorum nostrorum exempla petere debemus, vt & ipsi non temporaria sed æterna, non falsa sed vera gaudia sequamur Abducendus est animus à præsentium voluptatum blanditijs á quibus quo remotior fit, hoc ad virtutem ipsam ad Deum, & ad supera cœlestiaq; propius accedit. Eam esse naturam aquilæ tradũt, vt pullos suos in nido perpetuó delitescere ferre non possit; sed ad volandum eos prouocet, nolentes autem rostro feriat, cibum illis neget, atque ita nido compellat euolare; quó altiùs eleuati, solis pulchritudinem faciliùs iutueri possint. Idem & nos facere decet. Omnis est adhibenda opera; vt ne semper in carnalium desideriorum nido (quod quantó molliùs substernitur, tantó citiùs aduersitatum flammis consumitur) hæreamus; sed sensus potiús nostros, ab ijs quæ citó pereunt, ad lucis æternæ gaudia concontẽplanda traducam9: repugnantes autẽ, ieiunijs, vigilijs, orationibus, afflictionibus maceremus, conficiamus, castigemus, & vt spiritus obediant, in seruitutem redigamus. Quod Angelus ille terrestris & homo cælestis Paulus Apostolus nos facere vult, vt si cum Christo consurreximus, quæ sursum sunt quæramus, quæ sursum sunt sapiamus, *NON QVÆ SVPER TERRAM*. id vt exequamur prouidendum nobis est. Coloss, 3.

abus

Surſum,aquilarum inſtar,euolare;cœleſtia ſola meditari duabus alis, Dei videlicet & proximi charitate ad ſuperiora ferri nos oportet. Quid enim Chriſtus paſſus & mortuus nobis profuerit; ſi membra noſtra quæ ſunt ſuper terram non mortificamus, ſi paruuli non efficimur, ſi ad cœleſtia non euolantes, exiguo tantum iſtius mundi nido circumſcribi velimus? Diſcamus inquit Ambroſius, in hoc mundo ſupra mundum eſſe; etſi corpus gerimus, volitet in nobis alis interior. Quid enim eſt mundus hic? Citó præterit illius figura; concupiſcentia illius tranſit. Aſperitatem habet verã, vt quodam loco ſcribit Auguſtinus, iucunditatem falſam, certum dolorem, incertam voluptatem: durum laborem, timidam quietem: rem plenam miſeriæ: ſpem beatitudinis inanem. Contemnatur igitur à nobis, conculcetur, & proteratur mũdus; coniungamus autèm nos Deo, vt creſcat in nouiſſimo vita noſtra. *lib.devirg.* *Eccle. 2,*

Domine, qui timentibus te occurrere mala non permittis, & in tentatione illos conſeruas & liberas à malis, da nobis timorem & amorem tuum: vt fallacis mundi inſidias deuitare, illecebras turpitudinum fugere, noxias cupiditates exterminare, ſpernere & reijcere te adiuuãte poſſimꝰ. Sis nobis ſicut aquila prouocans ad volandum pullos ſuos, & ſuper eos volitans expande alas & aſſume nos, atq; porta in humeris tuis. Inſpira nobis pias & ſanctas cogitationes, quæ à voluptatum mundi iſtius nido nos auocent, in dulcedinis amoriſq; tui admirationem rapiant, à noxijs præſeruent, cuſtodiant, protegant. Libera nos, ſecundum multitudinem miſericordiæ nominis tui, à rugientibus præparatis ad eſcã, de manibus quærentium animam noſtram, & de portis tribulationum, quibus nos in tentationibus hoſtis humani generis circumdare ſolet. Da nobis cor ſapiens & intelligibile, vt abſtineamus à peccatis, & in operibus iuſtitiæ ſucceſſus ſemper fœlices habeamus *Eccle. 33.* *Deut. 32.* *Eccle. 51.* *Ecclеſ. 4.*

ADVLTERÆ LIBERATIO.

Thalamis desponsa pudicis.

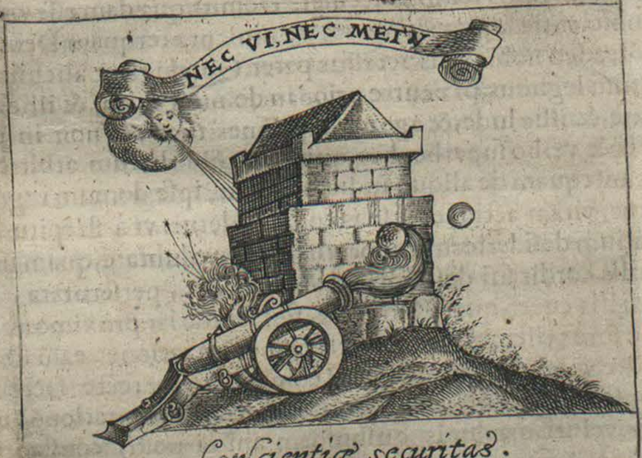
Ioann. 8. MVlier in adulterio deprehensa, & ad Christum adducta gentium significat Ecclesiam: quæ quamdiu barbara Ethnicorum idolorum superstitione conflictabatur, tamdiu alteri viro, nempè Diabolo, & errori turpiter adhærebat: vbi verò Christum agnouit, & ex impietate ad purã veri Dei religionem sanctimoniamq; nefario adulterio, quo in adinuentionibus suis fornicabatur, abiecto, demigrauit; tũ demum conuersa, & vni viro Christo Dño coniuncta, sponsa eius est effecta. Et lex quidem vetus (per scribas & Pharisæos abeuntes, qui de iustitia tantum legis gloriabantur, hîc expressa) disparuit; IESVS autem & mulier, Euangelium

Psal. 105.

vide-

videlicet & Ecclesia, vsq; ad consumationem sæculi manet; quam nulla deinceps tempestatum vis, nullæ Hæreticorum & quorumcunq; infidelium minæ, nulla Ethnicæ idololatriæ libido, à legittimo suo sponso separabit vnquam. Quandoquidem illa sola est, de qua Propheta vaticinatur.

Pro eo quod fuisti derelicta, & odio habita, & non erat qui per te transiret; ponam te in superbiam, sæculorum, gaudium in generationem & generationem: &c. & scies, quia ego Dnūs saluans te, & redemptor tuus fortis Iacob. Isa. 60.

Conscientiæ securitas.

QVantum animæ fidelis intersit, optimæ mentis consciētia sustentari, scribarum & Pharisæorum exemplo possumus admoneri: qui dum mulierem in adulterio deprehēsam Christo adducunt, homines alioquin, audacissimi, angore solicitudineq; conscientiæ cruciati, non modo illa voce Ioan. 8.

Dñi audita. Qui sine peccato est vestrum primus in illam lapidem mittat, conticuerunt, sed etiam profugerunt. Quomodo enim peccatorem peccatores punirent, qui fortasse in insigniori aliquo ad puniendum vitio versarentur? Quamobrem vt quisq; se maximè grauatum videt, hoc ad iudicandũ de proximo suo tardior, ad commiserandum verò promptior esse debet. Conscientia mille testes, dixit quidã: nosmetipsos in omnibus actionibus nostris siue bonis siue malis, & Deũ qui renes & corda scrutatur testes adhibeamus: duo ij mille testium instar nobis sunt, cúm nihil horum quæ agimus eos latere possit In nos ergo potiùs ipsos, non in aliena vitia, cõiectos oculos habeamus, maximoq; studio caueam9, ne quid committamus quod vel Deum inspectorem offendat, vel nos nobismetipsis testibus accuset. Domus quædam esse videtur conscientia nostra: in quam nemini præterquam Deo soli, atq; adeò nobis ipsis accessus patet. Quod igitur alicubi scriptum legimus; præcurre prior in domum tuam; & illic auocare, & illic lude, & age conceptiones tuas, & non in delictis & verbo superbo; hoc quisq; ita sibi dictum arbitretur, vt antequam de aliquo iudicium ferat, ipse domum ingrediatur, vitam actionesq; suas contempletur: vt à strepitu carnalium desideriorum auocatus, Deiq; voluntate, quam in tabulis cordis sui descriptam habere debet, perscrutata, non nisi illa curet, quæ Deo grata, sibi salutaria, proximo autem suo fore vtilia animaduerterit. Hac enim ratione, eam sibi ad beatè viuendum securitatem comparabit; vt rectè factorum conscientia fretus, *NEC VI* Diabolicarum tentationũ, quibus veluti machinis quibusdam animi nostri constantiam semper expugnare nititur, ad peccandum induci; *NEC METU* humano, quo multi tanquam vento vrente percussi ne virtutum fruges producant, retardantur, labefactari possit. Hoc enim est muro aheneo, cuius Poeta lyric9 meminit, vallari; puram atq; integram mentem; quæ nullius sibi criminis conscia est, habere. Contemnit illa vanos hominum rumores, perturbationes retundit, præstat solatia, famam auget, vitam

Quinctil. decl. 9.

Eccl. 31.

Gen. 41.

Hor. Epist. l. 1 epist. 1

producit, aduersa tolerat prospera secundat, minis non mouetur, mortem spernit, & ea perfundit homines voluptate, qua in vita nulla maior cogitari potest. Hanc igitur bonæ conscientiæ vim considerantes, de tali tantoq; bono consequendo sollicitos esse nos conuenit. Consequemur autem id si peccata cane peius & angue fugiamus, commissa frequenti confessione abstergamus, & in sola cælestium rerum consideratione defixos nostræ mentis oculos habeamus. Quod præceptum Paulus Timotheo commendauit; hoc & nos diligenter seruemus; vt militemus bonam militiam, habentes fidem & bonam conscientiam; quam quidam repellentes, circa fidem naufragauerunt. Lubricus enim est ab impietate & dissoluta viuendi licentia ad fidei naufragium gradus: quod nostro sæculo multis Hæreticis euenisse videmus & ingemiscimus, qui dum à concupiscentia sua abstracti & illecti, largam, conscientijs suis viam sternunt, á fide ad perfidiam, à Christo in Bethleem nato, ad Jslebiensem, vel Geneuensem, vel Tygurinum, vel quemcunq; tandem alium Antichristum, cuius verbum pro Dei verbo, & Sancto Euangelio colunt, magno cum salutis æternæ discrimine, translati sunt. Abscondamus igitur nos in angustum illud timoris & amoris Dei plenum domicilium: elongemus nos, á peccato fugientes: maneamus in solitudine conscientiam nostram in interiori mentis tabernaculo diligenter examinantes, rationem cogitationum, dictorum & factorum nostrorũ quotidie à nobis exigentes: vt si qua in re nos á mandatis Dei recessisse animaduerterimus, lachrymis & dolore pœnitentiæ id expiare festinemus: sin autẽ in virtutib9 nos proficere cõtigerit, in cubilibus nostris lætari, proq; tanto beneficio, largitori bonorum omnium Deo gratias referre valeamus. Ecce ego, Dñe, multum in cogitationibus meis conturbor, & facies mea mutata est in me. Video enim librum conscientiæ, meæ, ex quo iudicabor secundum opera mea. Video me irã ndignationemq; tuam prouocasse, legem tuam non custodiuisse; te nõ dilexisse proximũ non amasse. Video cõsciẽtiã meã tentatam, grauatã, conturbatam: videns timeo: timens

I. Tim. I.

Iacob. I.

Psal. 59.

Dan 7.

Apoc. 30.

doleo. Tu ergo clementissime Deus, aspice dolorē hunc meum, quem qnod te patrem benignum filius inobediens of-
Psal. 102. fendi, magnum concipio. Non secundum peccata mea facias
Hebr. 9. mihi neq́, secundum iniquitatem meam retribuas mihi. Sāguis Christi filij tui Dñi nostri; qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum tibi, emundet conscientiā meam ab operibus mortuis, ad seruiēdum tibi Deo viuenti. Da vt de nulla re magis cogitem, quam de peccatis meis per pœnitentiam expurgandis, per lachrymas abluendis, per voluntariam castigationem in ho c sæculo puniendis: vt mente casta, conscientia pura, fide perfecta illustratus & ornatus, in libro vitæ scriptus inueniri, teq́; cum Sanctis & electis tuis in cœlesti illa patria perpetuò laudare & glorificare valeā.

LANGVIDI CVRATIO.

Vita reseruat postera.

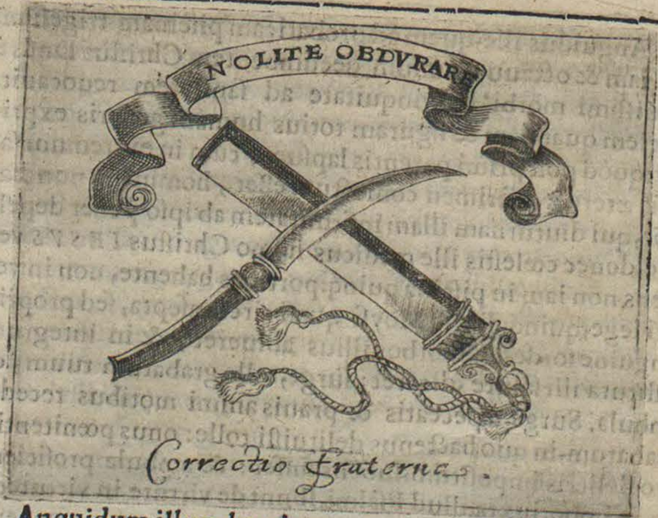
LAnguidus ille, quem ad probaticam piscinam trigesimũ iam & octauum annum decumbentem Christus Dñus è grauissimi morbi longinquitate ad sanitatem reuocauit, speciem quandam & figuram totius humani generis exprimit: quod post primi parentis lapsum, cùm in extremum salutis æternæ discrimen coniectum esset, hominem non habuit, qui diuturnam illam infirmitatem ab ipso posset depellere, donec cœlestis ille medicus homo Christus IESVS veniens non iam in piscina quinq; porticus habente, non in veteri lege, quinq; libris Moysi quasi circumsepta, sed proprio sanguine sordes & morbos illius ablueret, & in integrum restituta illi salute, diceret; surge, tolle grabatum tuum, & ambula. Surge à peccatis & prauis animi motibus recede: grabatum, in quo hactenus delituisti tolle: onus pœnitentiæ pro delictis impositum, lubens suffer: & ambula proficiendo in bono; iuxta illud Psalmi, Ibunt de virtute in virtutem. De hac istius Euangelici languidi, quin & totius generis humani curatione, illud in Ecclesiastico scriptum, possumus vsurpare.

Ioan. 5. *Vide Thō. in cap. 5. Ioann.*

Est homo marcidus egens recuperatione: plus deficiens virtute, & abundans paupertate: & oculus Dei respexit illum in bono, & erexit eum ab humilitate ipsius, & exultauit caput eius. & mirati sunt in eo multi, & honorauerunt Deum.

Ecclef. 11

Langui

Ioan. 5. LAnguidum illum hominem curaturus IESVS, quód, num ſanus fieri vellet ieterrogauit: admonitionem ab animo ſincero profectã non modó vim maximam ad homines ad meliorem frugem reuocandos habere, ſed prorſus neceſſariam eſſe, videtur omnibus demonſtratum. Mulii etenim reperiuntur, qui poſteaquam vitijs aſſueſacti, longo quodam vſu callum obduxerunt, non ferè animaduertunt, in quàm graui periculoſaq; verſentur infirmitate; Admonitore itaq; egent, qui vt ſalutis ſuæ curam ſuſcipiant eos adhortetur, & quantum in ipſo ſitum eſt, opportuna quoque curandis illis

Colū. l. 7. adhibeat remedia. Non ſatis enim eſt reprehendiſſe peccantem, ſi non doceas recti viam. Admonendi ſunt, orandi & nū ſani velint eſſe frequenter interrogandi. Hoc illud eſt quod Paulus facere nos iubet inquiens; ſi præoccupatus fuerit

Gal. 6. homo in aliquo delicto vos qui ſpirituales eſtis, huiuſmodi inſtruite, in ſpiritu lenitatis Nec verò ſolis illis qui ſacerdotes facti, ſpiritualem vitam profitentur dictum id videtur; ad

Eccle. 17. omnes præceptnm hoc extenditur; Mandauit vnicuiq; Deus de proximo ſuo Cautos tamen nos hîc eſſe oportet, ne dum

alieno

alieno morbo mederi volumus,& ipſum magis prouocemus & nos in dati ſcandali occaſionem conijciamus. Fraterna igitur correctio coti,quæ ferrum ſolet acutum reddere,ſimilis eſſe debet. Quemadmodum enim lapidi huic,quandoq; aqua ſuperfunditur;ita qui proximum corripit, acre cumprimis iudicium in hoc munere fæliciter exequendo adhibeat oporret.plenum lenitatis & manſuetudinis;aqua autem cruditatis & rigoris cuiuſdam ſymbolum eſt. Prudentia igitur hæc in corrigendis aliorum erroribus requiritur,vt ne qui ſeueriore obiurgatione deterior fit, huic aqua; qui verò lenitacorrigi nequit, huic oleum apponatur. Variandæ ſunt vices, & ingeniorum motus cognoſcendi. Porrò ad mores, qui nobis in alijs minus probantur, emendandos, hoc plurimum affert momenti, ſi is, qui aliquem monet, vir bonus ſit & dum allos reprehendit,ipſe non habeat quod in eo alij meritò reprehendant:tum autem ab ira vel odio quã longiſſimè remoueatur, ne quicquid dixerit aut fecerit, id ab impetu punientis, non à charitate corrigentis profectum videri poſſit. Dilige:& dic quicquid voles ſcribit quodam in loco Auguſtinus. Charitas ſit,quæ arguat,increpet, corripiat:non odium vel maleuolentia. Ametur perſona: vitium deteſtetur. Illi autem qui monentur, quod in Prouerbiorum libro legimus,illius memores eſſe viciſſim debẽt; Qui odit increpationes inſipiens eſt. Ne ſint illuſores qui non audiant cum arguuntur. Habeant aures, quæ audiant increpationes vitæ,& in medio ſapientũ commorabuntur. Monentibus & recta docentibus acquieſcant, nec habeant corda ſuperantia duritiem ferri:quod tamen dum acuitur mollitur, vt hominum deſeruiat vſui. Illius Sancti Prophetæ monitis durantur, qui ad ea quæ Deo placent nos excitans: Hodie inquit, ſi vocem eius audieritis, *NOLITE OBDVRARE* corda veſtra. Vocem eam domini eſſe ſibi quiſq; perſuadeat, quoties ab aliquo in charitate fraterna corripitur, ad bene faciendum acuitur,inſtruitur,expolitur, vtq; à via iniquitatis recedat monetur. Ad hanc vocem obedientia, ad obedientiam

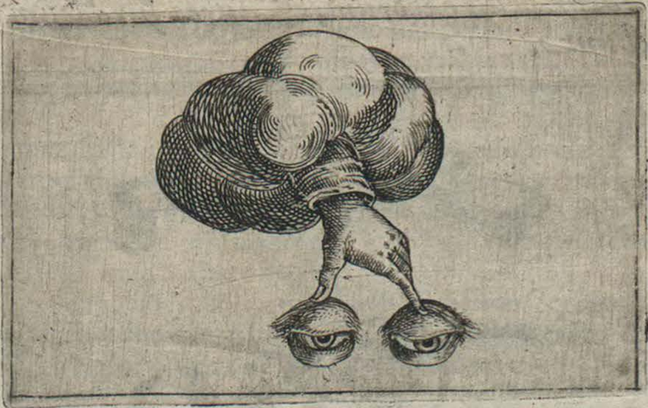
In epiſt. ad Gal.

Prou. 12.
Ibid. 13.
Ibid. 15.

celeritas accedat; vt qui vocem Diuinam hodie audierit, hodie faciat quod audiuit, hodie exequatur quod iubetur.
Hebr. 13. Quod ergo Paulus Apostolus facere nos monet, inquiens; Adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec hodie cognominatur, vt non obduretur quis ex vobis fallacia peccati, id cordibus nostris infixum sit. Ne velimus ex eorum esse
Ierem. 17. numero qui non audierunt, nec inclinauerunt aurem suam, sed indurauerunt ceruicem suam, ne audirent Dnũm, & ne
Rom. 15. acciperent disciplinã: super quos vniuersa mala se inductu-
1. Pet. 1. rum Dñus pollicetur. Pleni simus dilectione, repleamur omni scientia, vt alterutrum monere, & animas nostras castificantes in obedientia charitatis, in fraternitatis amore, sim-
Iacob. 5. plici ex corde inuicem attentiùs nos diligere possimus; scientes quod qui conuerti fecerit peccatorẽ ab errore viæ suæ,
Sapien. 12 saluabit animam eius à morte, & operiet multitudinem peccatorum.

Domine Deus, qui eos qui exerrant paternè corripis, & de quibus peccant admones & alloqueris; humilitatis &
2. Pet. 1. mansuetudinis spiritum nobis tribue, vt si quando in commonitione suscitamur ad bonum, excipiamus doctrinam tuam, & relicta malitia credamus, in te Dñe. Da vt in fratre corrigendo, non odium sed charitatem spectemus, ea quæ in alijs reprehensione digna existimamus, ipsi fugiamus, aurẽ monentibus benignam præbeamus, alios in amore fraternitatis adhortemur, viam prudentiæ doceamus; quò cum illis
Prouer. 24 qui arguunt impios laudari, & super nos vehementem benedictionem apprehendere possimus.

CÆCI NATI ILLVMINATIO.

Spiritui ne carnea distent.

POst Adami è paradiso voluptatis, expulsionem, quoscunque natura in hoc iam exilio fingit homines ac creat, eorum animos peccatum ita cœcare solet; vt cæco nato, quem Christus Dñus illuminauit, persimiles videantur: quæ illorum cœcitas nisi superna gratia illustretur, in perpetuis tenebris, & sempiterna quadam caligine iacerent. Quamobrem pulchrè Gregorius redemptorem nostrum saliuam luto miscuisse & cœci nati oculos reparasse scribit; vt ostenderet, quod superna gratia carnalem cogitationem nostram per admixtionem suæ contemplationis irradiat, & ab originali cæcitate hominem ad intellectum reformat. Saliuæ nanq; nomine, vt idem alibi testatur, sapor internæ contemplationis intelligitur: quæ ad os, è capite defluit, quia de claritate cõditoris, qui caput nostrum est, adhuc in hac vita nos positos, gutta reuelationis tangit; vt illud Esaiæ, non magis ad oculorum quam ad animorum cæcitatem, beneficio seruatoris relaxandam, referri possit. *Ioan. 9.*

Isaia. 35. *Deus ipse veniet & saluabit nos. Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt.*

VOx illa Christi, qua cùm cæcum natum illuminaret, vsus esse scribitur, vade, laua, innuere videtur, Deũ sem-
Ioan. 9. per à nobis cùm nos illuminat vel iustificat, aliquid requirere, vt verissimum illud sit; Qui fecit te sine te, non saluabit te sine te. Quamobrem cùm cœcus ad lauandum ire iubetur, admonemur atq; instruimur nos, vt si ab animæ cæcitate mũdari, & Diuinæ gratiæ gloriæq; claritate velimus illustrari, prius nos lauemus, nempe ad sordes vitiorum abstergendas, manus ipsi quoq; nostras admoueamus, declinemusq; à malo & faciamus bonum, scientes quod vnicuiq; reddet Deus secundum opera eius, ijs quidem qui secundum patientiam
Rom. 2. boni operis gloriam & honorem & incorruptionem quærunt vitam æternam: ijs autem qui sunt ex contentione, & qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira

& in-

& indignatio. Quò magis detestandus est impius nostri temporis Hæreticorum error, qui dum solam fidem ad æternam salutem consequendam sufficere putant, operibus bonis meritum omne detrahunt, eoq́: homines pertrahere velle videntur, vt ne vnquam aliquod opus bonum faciant: quod etiam eorum sequaces sedulò curare, quilibet facile videbit, qui seditiones, bella, templorum deprædationes, virginum Deo dicatarum violationes, subditorum oppressiones, sacrilegia, homicidia, & alia quæuis abominanda facinora, illis in locis maximè vigere animaduerterit, in quibus ab vnitatis cathedra discessum est. Scilicet isti sunt præclari huius noui cuiusdam Euangelij fructus; quod sub scamno latens, quinquaginta ab hinc annis se in lucem nostri temporis Heresiarcha produxisse gloriatur, vt ne quid boni homines agant, sed fidei soli innixi quiduis agendi libidinem atq; licentiam sibi permittant. Nos veró missos facientes illos, qui Diaboli potius Cacangelium, quàm Christi Euangelium profitentur, eam fidem amplectamur, quam per Charitatem operari scribit Apostolus: cuius quasi mentem pulchrè explicans Hugo, tria dicit esse, quæ ab initio, & ante aduentum Christi, & post, ad salutem obtinendam necessaria fuerunt; scilicet Fides, & Sacramenta fidei, & bona opera; quæ tria ita cohærent, vt salutis effectum habere non possint, si simul non fuerint; Quia nec Fides meritum habet si dum potest operari negligitur: nec bonum opus est aliquid si sine fide sit; & rursus fides operans, hominem sanctificare non sufficit, si eam quæ in Sacramentis Dei constat, sanctificationem concipere contemnit. Hactenus ille. Hæc igitur tria, vt ne ab inuicem separemus, omni cura diligentiaq; prouideamus, Habeamus eam Fidem, quæ à Sanctis maioribus nostris per longā Episcoporum & Sacerdotum successionem, velut per manus tradita, ad nos vsq; peruenit. Sacramentis ijs vtamur, quæ ex ipsius Christi instituto, Sancta Catholica & Apostolica seruat, atq; fidelibus dispensat, Ecclesia. In omni autem opere bono ita nos exerceamus; vt non sublimè sapientes; neq; in

De Sacrã.

1. Tim. 6.

incerto diuitiarum,sed in Deo viuo,qui præstat nobis omnia abunde ad fruendum, sperantes, bene agere, diuites fieri in bonis operibus, facile tribuere,communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum discamus. Quod in Prouerbiorum libro scriptum legimus; Qui operatur terram suam satiabitur panibus,qui autem sectatur otium stultissimus est; id perpetuó mentibus nostris infixum sit.Ne sectemur otium, si stultissimi videri nolumus: operemur terram nostram abundemus in omne opus bonum, si pane gloriæ cœlestis cum seruis Dei satiari volumus.Debet in spe qui arat arare;qui triturat in spe fructus percipiendi,inquit Paulus.Spe igitur regni cœlestis apprehensa, dũ spiramus.

Proue.21. 2 Cor.9. Isai.65. 1.Cor.9.

DVM TEMPVS HABEMVS, dum dies est & sol lucet,dum in hoc mortali corpore versamur, operemur bonum ad omnes. Veniet enim illa nox,post animæ è corpore migrationẽ, quando nemo poterit operari. Ante obitum operemur iustitiam, quoniam non est apud inferos inuenire cibum: operemur autem semper in melius proficientes, de virtute in virtutem euntes,memores illius dicti seruatoris nostri; Nemo mittens manum suam ad aratrum & respiciens retró, aptus est regno Dei.

Gal 6. Ioan.9. Eccle.14. Luc 9. Luc.2.

Tu autẽ Dñe, qui operatus es Petro in Apostolatũ circũcisionis:operatus es & Paulo inter gẽtes: auxiliare quoq; & nobis miseris,vt ex bona conuersatione,operationẽ nostrã in mansuetudine sapientiæ possimus ostendere.Et quoniam eorum tu adiutor es qui sunt imbecilles,& sustentas brachia eorũ qui nõ sunt fortes;accinge nos infirmos robore: gratiãq; hãc mẽtib9 nostris infunde,vt nõ nisi quæ recta sunt cogitare, dicere,& facere possimus. Da virtutẽ & fortitudinẽ plebi tuæ vt ea perpetuô cogitet, quæ ad salutẽ cõsequendã necessaria;ea dicat quæ ad ædificationem proximi vtilia, ea faciat quæ ad laudẽ & gloriã tuã dilatandã honorifica videbũtur. Vt videntes opera nostra bona,gẽtes quæ te non cognouerũt nec inuocauerũt, nomẽ Sanctificationis collaudare & magnalia operum tuorum enarrare vnà nobiscum valeant.

Iacob.3. Iob,26. Psal.67. Eccle.17.

LAZARI SVSCITATIO.

In pristina reddo.

LAzarus quem mortuũ & quatriduo in sepulchro cõstitutum Dñus à morte ad vitam reuocauit, hominẽ quẽuis in peccatis mortuum, mystico sensu denotat: qui verè in monumento concludi dicitur, quando mala consetudine ad aliquam deformitatẽ veniens, in illa se totum immergit, vnde nisi solius Dei accedente præsidio erui atq; liberari non potest, qui cũ totius pietatis & clemẽtiæ sit fons, nolẽs mortẽ peccatoris, sed magis vt cõuertatur & viuat, ad monumẽtũ fætidi cadaueris illius, cuius teterrimus odor per peccatũ

Ioan. 11.

Ezech. 18

consurgit

consurgit; accedit, & diuino instinctu afflatuq; mentes assiduè concitans, vocare hominem non cessat, vt foras exeat, vt qui intra conscientiam suam absconsus iacet per nequitiam à seipso foras exeat per confessionem. Omnis quippe peccator, vt scribit Gregorius, dum culpam suam intra conscientiam abscondit, introrsus latet: in suis penetralibus occultatur: sed mortuus venit foras, cum peccator nequitias suas sponte confitetur. Lazaro ergo dicitur, veni foras: ac si apertè cuilibet mortuo in culpa diceretur; Cur reatum tuum intra cõscientiam abscondis? Foras iam per confessionem egredere, qui apud te interius per negationem lates. Veniat itaq; foras mortuus, id est, culpam confiteatur peccator; venientem verò foras, soluant discipuli: vt pastores Ecclesiæ ei pœnam debeant amouere quam meruit, qui non erubuit confiteri quod fecit. Summam itaq; Saluatoris nostri benignitatem videre & admirari licet, qui multis varijsq; modis hominem á peccati turpitudine ad innocentiam retrahens, ad se peramanter allicit, & nos apud Hieremiam illis verbis alloquitur;

In Hõ. 26. sup. Euan.

In charitate perpetua dilexi te, ideò attraxi te miserans, rursumq; ædificabo te.

Ierem. 31

Tribulationes.

QVi Martham & Mariam sorores, mortem Lazari fratris complorantes, & ad Christum magna cum alacritate accurrentes, cogitat; colligere ex eo potest amicos Christi, dū in hac vita sunt, varie quidem affligi; sed ad auxilium Christi illico confugere: quo per illustrationem internam & amoris excitationem adueniente, sancti spe futuræ resurrectionis consolantur: maiorem posthac in ipsa Lazari, corporis nimirum in terra sepulti resuscitatione consolatione percepturi. *Ioan. 11.*
Horum igitur imitatione, quoties Dn̄us lucem in vmbram mortis & caliginem ponit, animum videlicet nostrum serenū quarumcunq; tribulationum tenebris obscurat, hanc potissimum mœrori ægretudiniq; nostræ medicinam adhibere discamus, vt mente omni ad Christum reuocata rebus nostris auxilium ab ipso ferri supplices petamus. & illius, quod in libris Machabæorum scriptum est, memores, ne abhorrescamus propter aduersus casus, sed reputemus ea quæ accidūt NON AD INTERITVM sed ad correptionem esse generis nostri. Notū est ominibus aurum & argentum, non vt intereat, sed vt mundetur, vasa fictilia non vt dissoluātur sed vt perfici- *Ierem. 13.* *2. Mach. 6*

antur in fornacem ignis mitti: idem & de hominibus fieri
Eccle. 2. ex Ecclesiastici libro discimus: In igne probatur aurum &
Eccle. 27. argentum; homines verò receptabiles in camino humilitatis.
Vasa figuli probat fornax: & homines iustos tentatio tribu-
lationis. Fornax hic quemadmodum pulchrè quodam loco
Sub. Psal. 16. scribit Augustinus, mundus est, aurum iusti, ignis tribula-
tio, artifex Deus. Quod vult ergo Deus faciamus: vbi ponit
nos artifex toleremus. Iubemur nos tolerare; nouit ille pur-
gare. In nostram itaq; vtilitatem, id omne cedit, quoties hic
affligimur. Nam & Deum tum maximè quærere & diligere
incipimus, cùm quantum nobis in rebus humanis præsidij
Isai. 16. sit relictũ dispicimus, iuxta illud Prophetæ; Domine in an-
gustia requisierunt te, in tribulatione murmuris doctrina
tua eis; & à vitijs quæ plerũq; in causa sunt, vt vel in corpore
vel in fortunis detrimentum aliquod sustineamus, diligenti-
ùs cauere discimus. Fit etiam quod ad fortiter aduersa om-
nia toleranda animosiores efficimur, quando ea quibus affli-
gimur, propter grauia peccata siue nostra siue aliena nos pa-
ti, nobis persuademus. Ea siquidem recordatio, delicti ma-
gnitudine, pœnæ ipsius acerbitatem eleuat, efficitq; illud, vt
etiam grauissima quæque in præsenti vita perferre, pro ni-
hilo ducamus: dummodo hac ratione, quæ in futuro, flagitijs
& sceleribus pœnæ debentut, hîc aboleâtur. Sed & illud ma-
gnum est Diuinæ gratiæ indicium, cũ aliquis ærumnis pre-
Prouer. 3. mitur. Quem enim diligit Dominus corripit, & quasi pater
Tob. 12. in filio complacet sibi. Hinc & Tobias quia acceptus erat
Deo, necesse fuit vt tentatio probaret illum: & omnes illos
Iudith 8. qui Deo placuerunt, per multas tribulationes transisse fide-
les. Iudith vidua enumerando recenset. His igitur cogitatio-
nibus armati, tanto libentiùs aduersa tolerare debemus, quã-
to altiùs & peccatorum nostrorum enormitatem & summã
Dei benignitatem memoria repetimus. In maximo certè lu-
cro id nobis ponendum est, dum hîc ad tempus punimur, vt
ne in æternum puniamur. hîc lugemus, vt perpetuo gaudea-
mus: hîc purgamur & mundamur, vt in cœlesti patria splen-

dorem sempiternum induti viuamus. Damna temporalia, fælicitate immortali, tristitiam lætitia; luctum gaudio commutamus, dum solam cælestium spem propositam habentes aduersas res quæ accidunt, placidè moderateq; ferimus: vt interim illud taceam, fieri nonnunquam, vt postquã forti & excelso animo calamitates pertulerimus, etiam hæc quæ ad vitam præsentē pertinent, magis augeantur & crescant: quod Sancto Iob euenisse videmus, cui post flagella Dñus addidit omnia quæcunq; fuerant duplicia, & nouissimis magis quã principio eius benedixit. In paucis igitur vexati, in multis bené disponemur. Quoniam Deus tentauit eos, & inuenit eos dignos se, Tanquam aurum in fornace probauit illos, & quasi holocausti hostiam accepit illos, & in tempore erit respectus illorum. *Iob, 42.* *Sapien. 3.*

Domine qui suauiter omnia disponens mortificas & viuificas; deducis ad inferos & reducis; pauperē facis & ditas; humilias & subleuas: da vt ne in prosperis extollamur, in aduersis ne animo decidamus, sed in omnibus Diuinæ tuæ volũtati acquiescẽtes, quæcunq; nobis euenerint, illa ad emẽdationẽ & vtilitatẽ nrãm à te profecta intelligamus. Corripe nos Dñe, verũtamen in iudicio & non in furore tuo, ne fortè ad nihilũ redigas nos. Peccata nostra contra nos sunt semper: accusant nos: vindictã exposcunt. Corripe nos igitur in hoc nõ in illo futuro sæculo verũtamen in iudicio corripe. Tantũ nos tribulari permitte; quantũ sustinere fragilitas nostra potest: ne si supra vires tẽtati fuerim9, pereamus, & dũ in furoris tui virga nos corripis, miseri in nihilũ redigamur, descendẽtes in profundum quasi lapis. Fortẽ animũ & patiens cor nobis tribue, vt dũ tribulationũ igne adurimur, in cõspectu tuo humiliemur: dũ rixamur, preces nrãs ante faciẽ tuã in miserationibus tuis multis prosternamus: dum affligimur non vlciscamur nos pro his quæ patimur: sed reputãtes peccatis nostris hæc ipsa supplicia minora esse flagella Dñi quibus quasi serui corripimur: ad emẽdationẽ & nõ ad perditionẽ nrãm illa nobis euenire credã: tibiq; cũ dilecto seruo tuo Iob pro omnibus gratias agẽtes illud semper in ore habeam9 *1. Reg. 1.* *Ierem. 10.* *Exod. 15.* *Dan. 6.* *Iudith. 8.*

si bona suscepimus de manu Dei; mala quare non suscipia-
Iob.1.& 2 mus: Dominus dedit, dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factûm est. Sit nomen Dñi benedictum.

JNGRESSVS HIEROSOLYMAM.

Tales in bella venimus.

IN omnibus nostri saluatoris actionibus cùm virtutes quædam insideant, quæ animos hominum ad imitationem sui
Matt.21. quasi stimulis quibusdam incitant, tum verò in hoc ipsius Hierosolymam ingressu, mansuetudo quædam & modestia
Homil.37 in Matth. singularis elucet. Nec enim vt Chrysostomus ait, sedit in curru aureo pretiosa purpura fulgens, nec ascendit super seruidum equum discordiæ amatorem & litis; sed sedet super asinam, tranquillitatis & pacis amicam. Non vides in circuitu eius splendentes gladios, aut cætera ornamenta terribilium armorum. Sed quid? Ramos frondentes, testimonia pietatis Venit ergo mansuetus sedens super asinam & pullum eius. Nam super vtrumq; animal, cùm esset Deus, spiritualiter se-

dere poterat vt & in Iudæis sederet & in gentibus simul. Sedere autem super iumenta, est in præcordijs eorum habitare, vt dicat illis Christus Tollite iugum meum super vos, & videte quia mitis sum & humilis corde. Mansueti enim mãsuetum debent portare. Vestimenta autem super asinam ab Apostolis imposita, præcepta sunt Diuina & gratia spiritualis, quam super gentiles & Iudæos Apostoli imposuerunt; Nec enim requiescere in eis potuisset Christus, nisi mandata eius fuissent in eis. Et vide quoniam super iumentum quidẽ Apostoli posuerũt vestimenta sua, sub pedibus autẽ iumenti cætera turba iudaica quoniam mandatis Apostolorũ sternuntur quidem Christiani & adornantur; legis autem mandata conculcant, dum circumcisionẽ spernunt, sacrificia iudæorum, pro nihilo æstimant, & cæteras consuetudines iudaicas reprobant. Sciens autem Propheta maliriam Iudæorum, quia contradicturi fuerant Christo ascendenti in templum, ideò præmonuit, vt per hoc signum cgnoscerent Regem suum Iudæi, dicens; Matt. 11

Ecce Rex tuus veniet tibi, iustus & saluator ipse pauper, & ascendens super asinum, & super pullum filium asinæ. Zacha. 9.

IN illa solenni pompa, qua Christus salutem nostram operaturus, Hierosolymã ingressus est; animæ spiritualis lætitia nobis exprimitur; qua perfruitur homo, dũ per Apostolos eorumue successores, à peccatorũ nexibus solutus, virtutũq; omnium ornamentis quasi vestibus quibusdam decoratus, Christum gerit; & de Hiericho instabili videlicet vitæ præsentis voluptate, quæ tanquã luna (hãc enim Hiericho significat) mutatur; ad Hierusalem quæ pacis cœlestis est uisio, per deuotam spiritualium meditationem deportatur. Hæc demũ vera est lætitia, quæ non delitijs sæculi mundiq; voluptatib9, sed harmonia cælesti excitatur, quæ non de creatura, sed de creatore concipitur; Vnde & Apostolus ad Philippenses scribens nos admonet; Gaudete IN DOMINO semper; iterum

Phil. 4

dico

dico gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Dominus prope est. Gaudere lætariq́; in Domino semper iubemur, gaudere autem in Domino ea demum ratione potetimus, si modestia nostra, integritas, vitæq́; puritas per sanctam conuersationem hominibus innotescat; vt dum alios exemplo nostro ad innocentiam & pietatem erudimus, Dominum propè nos esse & veluti coram nobiscum versari intelligamus. O verè beatum illud gaudium, quo anima in angustijs istius vitæ posita, exhilaratur; ad laudandum & glorificandum Deum incitatur, abundantia dulcedinis dilatatur, consolatione roboratur, charitate perficitur. Quoniam autem mundi huius lætitia, musicorum instrumentorum tractatione, vt plurimum excitatur, habet & anima Christo dedita spirituale decachordum, cuius symphonia ad lætandũ in Domino prouocatur & impellitur: quo in psallendo, sanctum illum Regem & Prophetam Dauid vsum fuisse nemo dubitauit, qui quo spiritu afflatus psalmos suos concinauerit, diligentius voluerit intueri. Decem itaq́; chordæ, quæ plectro spiritus tactæ, mirabili quadam harmonia & suauitate animam afficiunt, decem sunt nostræ salutis mysteria: Sanctissimæ videlicet, Trinitatis mysterium, Jncarnationis & Natiuitatis Christi, Prædicationis & Sanctitatis, miraculorum quæ fecit, Passionis & mortis, Resurrectionis, Ascensionis & Regni vniuersalis, spiritus sancti missionis, Gentium ad Ecclesiam vocationis, & ex vtroque populo congregationis, Iudicij extremi, & vltimæ glorificationis. Hæc mysteria diligentiùs perscrutata, suauissimum quendam concentum efficiunt, & animam ea lætitia voluptateque perfundunt, vt terrenarum iucunditatum oblita, in hac sola conquiescat harmonia. cuius quò maiorem dulcedinem perspicimus, hoc maiori contentione nobis est elaborandum, vt si veræ lætitiæ participes esse volumus, in hoc psalterio decachordo noctes ac dies Domino psallamus; decem ista mysteria semper præ oculis habeamus, illa meditemur, illorum recordatione, vitæ istius calamitatibus medeamur. Assequemur autem hoc, si primum quidem humanæ vitæ va-

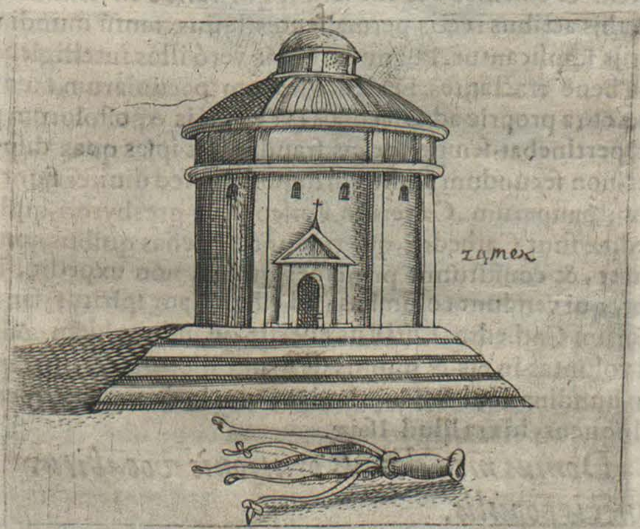
Iacob. Parē in prologo Psal tertij Tract. I.

varia reputantes mala, quàm vana & fluxa ſint mundi gaudia, quàm multo mœrore contaminata ſit in hoc ſæculo lætitia ſerió conſideremus; deinde verò mentem noſtram animumq; ita cõponamus, vt ne aliquorum ſcelerum conſcientia impediatur vel opprimatur. Niſi enim hoc factum fuerit, non eſt quod lætitiæ ſpiritualis fructũ ſe quis conſequi poſſe ſperet, cùm in Domino lætari & exultare non alij poſſint, quam qui iuſti, pij, & Deum timentes ſunt. Timor enim Domini delectabit cor, & dabit lætitiam & gaudium in longitudinem dierum. Qui ſine timore eſt, non poterit iuſtificari, non poterit verè in Domino lætari, gaudere & exultare. Hæc igitur diligentiſſimè perpendentes, peccata quæ nos, quo minus in Domino gaudere poſſimus, impediunt, abijciam9: nos noſtraq; omnia Chriſto Domino ſubſternentes, à vanis ad vera gaudia progrediamur: deſpicientes tranſitoria, ad æterna feſtinemus: in terris viuentes ad cœleſtium contemplationem ita noſtræ mentis aciem intendamus, vt ibi noſtra ſemper fixa ſint corda, vbi vera ſunt gaudia. Domine qui ſecundum multitudinem dolorum noſtrorum, in corde noſtro, conſolationibus tuis lætificas animas noſtras: da vt de nulla alia re maiorem dolorem concipiamus, quàm quod te Patrẽ benigniſſimum peccatis noſtris offendimus. Jn hoc dolore, conſolationum ſpiritualium lætitia nos imple, lachrymarum dulcedine inebria, feruore amoris illuſtra. Quicquid in mũdo tuæ maieſtatis oculos offendit, diſpliceat nobis, quicquid creaturam à creatore abducit, ſordeſcat nobis, vt à peccatorum ſordibus expurgati, tibi ſeruire in lætitia, introire in conſpectu tuo in lætitia poſſimus. Vtinam cum Propheta illud ego poſſim vſurpare; Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo: qui induit me veſtimentis ſalutis, & indumento iuſtitiæ circumdedit me. Veſtimentis ſalutis indui, iuſtitiæ indumento circumdari, ingens animæ gaudium adfert. Da ergo clementiſſime Deus, vt tali amictu veſtitus, tali corona decoratus, talibus monilibus ornatus, ſpirituale illud decachordum tractans, decem noſtræ

Eccl.1. *Pſal.93.* *Pſal.99.* *Iſaiæ.61.*

ſalutis myſteria ſemper euoluens, tibi in cor meum venienti occurram, tibi adiutori meo pſallam: veſtimenta mea vitæ præſentis commoda propter te abijciam, negligam: pro ramis oliuæ, pacem tecum factam tibi perpetuó offeram, illam retineam: & ad extremum Oſanna illud cum turbis clamẽ; à te ſaluari cum lachrymis in hac vita poſtulem, quodq; poſtulauero in futura planè obtineam.

TEMPLI REPVRGATIO.

INter omnia ſigna & miracula, quæ plurima Dñus IESVS edidit, illud plurimum habere admirationis ſcribit Hieronymus, quod vnus homo & illo tempore contemptibilis, & in tantum vilis vt poſtea crucifigeretur, ſcribis & Phariſæis contra ſe ſæuientibus, & videntibus lucra deſtrui ſua, potuerit ad vnius flagelli verbera tantam eijcere multitudinem, menſaſq; ſubuertere, & Cathedras confringere, & alia face- *In cap. 21. Matthæi*

re, quæ infinitus non fecisset exercitus. igneum enim quiddam atq; sydereum radiabat ex oculis eius, & diuinitatis
Homil-18 in Matth. Maiestas lucebat in facie. Porrò per illud Dei templum mystice Ecclesiã Christi significari tradit Origenes, in qua sunt multi, non sicut debent; viuentes spiritualiter, sed secundũ carnem militãt, qui & domum orationis de lapidibus uiuis constructam, faciunt speluncam esse latronum, actibus suis non Ecclesia Dei dignis, sed spelunca latronum. Vendentes autem & ementes eos esse scribit qui rarius in orationibus vel alijs actibus rectis permanentes, huius tantũ mundi negotijs implicantur. Per numularios veró illos intelligit, qui non bene tractantes Ecclesiasticarum pecuniarum mensas,
Actor. 9. quæ cura proprié ad Diaconos (vt ex actis Apostolorum patet) pertinebat, semper de eis fraudant, & ipsas quas dispensant, non secundum iustitiãm dispensãt, sed diuites fiunt de rebus pauperum. Cæterum Episcopi & presbyteri, quibus creditæ sunt Cathedræ, qui tradunt Ecclesias quibus non oportet, & constituunt principes quibus non expedit, ipsi sunt, qui vendunt columbas, id est gratiam spiritus sancti,
Malach. 1 quorum Cathedras Christus euertit, quandoquidem non est illi voluntas in eis, & munus de manu illorum non suscipit, non nundinationi sed orationi tantum in domo sua locum relinquens, iuxta illud Isaiæ.

Isai. 56. *Domus mea domus orationis vocabitur cunctis populis.*

Cùm

CVm Christum in hac mortali carne constitutũ tàm graues pœnas exegisse legimus ab his, qui insolentiùs circa cultum Diuinum se gerebant, vt eos è templo Hierosolymitano eijceret; cogitare debemus, nos impunè minimè laturos, si quid quod Maiestatem Diuinam offendat, admiserimus. Quamobrem si nos amor, vt ne peccemus, in officio continere non potest, saltem timor iudicis, gehennæ metus, tenebrarum dies, torrens sulfuris, ignis inextinguibilis, vermis non moriens, & terribile illud ferendæ in impios sentētiæ fulmen, à vitijs nos absterreat. Verissimum enim illud est quod apud Prophetã scriptum legimus, FORTIS VLTOR Dominus; reddens retribuet. Nemo quicunq; peccat impunitatē sibi polliceatur. Vltorem & quidē fortē vltorē, qui non nisi à propria misericordia, superari potest, experietur. Reddens vnicuiq; retribuet Dnũs, secũdũ opera cuiusq;. Cũ itaq; horrendũ sit incidere in manus Dei viuētis, timeamus eũ qui & animam & corpus potest in gehennã mittere & terribilē illã

Matth. 21

Ierem. 51.

Hebr. 10

expectationem iudicij & ignis æmulationem quæ consumptura est Diuinæ legis aduersarios, præ oculis habentes, à peccando abstineamus Etsi autem Timor hic, qui recordatione supplicij in nobis nascitur longius à laude perfectionis absit; tamen vel hoc vno laudand9 est, quòd sensim in cor hominis amorem Dei introducit, iuxta illud; Timor Dei, ini-
Eccl. 25. tium dilectionis eius, fidei autem initium agglutinatum est ei. Nec enim hîc illud habet locum, quod plerumq; dici solet; Quod timent facilè oderunt omnes. Ita Deus propter iustitiam timetur, vt propter misericordiam non possit non amari. Quis etenim hunc non amet, quem cùm ob illatam iniuriam, ad vindictam paratum esse videat, non illicò tamen peccantem punire, quin sæpius etiam illius misereri conspicit? Fieri non potest, quin hæc ipsius benignitas, errantis animum molliat ad amandum, vindictæ autem cogitatio, impellat ad timendum. Qui Deū itaq; timet, etiā amat: qui be-
Caß. sup. nè amat etiā timet. Res enim istæ in cœlesti deuotiōe sociatæ
Psal. 32. sunt, ex quibus compunctio salutaris in nos oritur, ex compunctione autem contemptus terrenorum, ex contemptu humilitas, ex humilitate mortificatio voluntatum, ex mortificatione vitiorum fuga, ex hac autem virtutum omnium dona pullulant, quibus cordis puritas, & Apostolicæ charitatis
Eccle. 14. perfectio acquiritur. Timor igitur Domini fons est vitæ è
Isaiæ. 40. quo talia tantaq; bona promanant. Paradisus est benedictio-
Isa: 33. nis, à quo spiritualium voluptatum, & gaudiorum fructus
Iudith 4 diffunduntur. Thesaurus est inæstimabilis, in quo diuitiæ
Eccl. 25. salutis, vera sapientia & scientia reconduntur. Malleus est Iabelis, quo Sisara, hostis videlicet noster Diabolus percutitur. Beatus itaq; homo cui donatum est habere timorem Dei qui tenet illum cui assimilabitur? Assimilabitur viro sapienti, qui ædificat domum suam supra petram. Reuera enim supra firmam petram spiritualis ædificij fabricam construit is, qui omnium actionum suarum, tanquam fundamentū quod-
Eccl. 14. dam timorem Dei ponit: in quo cùm sit fiducia fortitudinis, non est quod á ventis & tempestatibus istius mundi sibi me-

tuat. Atq; vtinam hoc fundamentum, in hominum cordibus nostro tempore positum videremus: nunquam ad eam impietatem ventum esset, qua Diuina & humana iura conuulsa sunt & labefactata. Plures etenim quàm vellemus inueniuntur, ante quorum oculos cùm timor Dei non sit, humanũ quendam timorem sibi proponunt, quo ne Christum liberè confiteri. proq; domo Dei murum sese opponere audeat, prohibentur: ibiq; trepidant timore, vbi non est timor: & dũ Diabolum offendere timent, in grauem Dei indignationem se incurrere non animaduertunt, qui non tantum hæc temporalia, pro quibus solis esse soliciti videntur, illis non raró adimit, verùm, quod multo grauius est, corpus etiam & animam in gehennam mittit. Timeamus ergo Deum, qui super omnes est, & Diabolum non timebimus: timeamus Deum, & non timebimus quid faciat nobis homo.

Domine qui voluntatem timentium te facis, & deprecationẽ eorum exaudis, & saluos facis eos; confige timore tuo carnes nostras, vt dum te iustum & rectum esse audimus, attendamus quid timeamus: dum te quàm dulcis & benignus sis cogitamus, attendamus quid diligamus: quo timore & amore tuo excitati, legem tuam semper custodiamus. Da vt timentes te, inquiramus quæ beneplacita sunt tibi; & diligentes te repleamur lege tua. Non nos humanus timor ab aperta tuæ sanctissimæ fidei confessione noceat: sed tuus potiùs timor ad omne opus bonum stimulet, segnes excitet, frigidos inflammet, languentes corroboret. Vtinam participes simus nos omnium timentium te, & custodientium mandata tua. Timor enim præsens, securitatem habet sempiternam: formido hæc, pacem generat æternam: pauor hic, quietem confert fine carituram. Ergo clementissimè Deus, hanc nobis gratiam concede, vt hîc potius te timeamus, ne, dum turbabitur terra, angustiemur: hîc paueamus, ne in die mala pauere ac mœrere necesse habeamus, sed cum sanctis & electis tuis, te laudare in terra viuentium perpetuô possimus.

Psal. 144.
Psal. 118.
Cass. super illud psal. Dulcis & rectus Dominus.
Eccl. 2.
Psal. 118.

COENA.

Angelus hoc & homo.

DIuinæ benignitatis in humanum genus immensitas quàm longè latèq; pateat, vel hinc videre licet, quòd panem illum angelorum omne delectamentum in se habentem, preciosi videlicet corporis & sanguinis sui Sacramentum, tradidit homini manducandum: vt tali cibo recreatus, ad currendam viam mandatorũ Dei, promptior esset & alacrior. Nouerat ille totius sapientiæ & scientiæ fons, nos pro ea qua sumus per peccatum affecti fragilitate imbecillitateque magnis aduersarij nostri Diaboli viribus, absq; illius ope & auxilio, resistere non posse: itaq; in hoc Sacramẽto quod cæterorum omnium finis est & perfectio, nobis ineffabili quodam modo iungi & præsens adesse voluit: qua quidem re non magis suam, quam mutuam etiam inter nos ipsos charitatem nobis voluit commendatam. Nam quod sub panis

potissimùm & vini speciebus corpus & sanguinem suum reliquit, ostendere proculdubio voluit, quemadmodũ ex multis frumenti granis panis vnus, ex multis vuæ racemis vinũ conficitur, ita nos per Sacramentum hoc pacis & dilectionis in vnũ quoddã mysticum corpus coalescere oportere vt iuxta illud Pauli, vnus panis vnũ corp9 multi simus, omnes qui de vno pane participamus. Quamobrem pulchrè nos admonet Augustinus; vt Carnem Christi non edamus tantúm in Sacramento, quod & multi mali faciunt, sed vsq; ad spiritus participationem manducemus, vt in Domini corpore tanquam membra maneamus: vt eius spiritu vegetemur. Quod autem nouum hoc corporis & sanguinis sui sacrificium, nouus sacerdos Christus in vltima cœna erat instituturus, eius rei in veteri lege vmbra pridem præcesserat: cuius rei Diuus quoq; Paulus meminit.

1. Cor. 10

Tract. 27. in Ioannẽ.

Actor. 7.

At verò Melchisedech Rex salem, proferens panem & vinum (erat enim Sacerdos Dei altißimi) benedixit eum. &c.

Gen. 14.

Amor DEI.

IN Sacratiſſimo Euchariſtiæ ſacramento, quod in vltima cœna legalibus ſacrificijs tanquam vmbra veritas ſucceſſit, amor ſiue charitas in genus humanum Chriſti ſaluatoris nobis eſt conſideranda. Moriturus enim in ligno crucis Dnũs, ne corpus myſticum ſine capite eſſet, nobis in hoc ſacraméto ineffabili quodam modo coniungi voluit: cuius præſentia peccatum deſtrueretur, bona ſpiritualia multiplicarentur, & vita æterna nobis conſerretur. Rectè igitur cum à vitijs ſanet, medicina; cùm virtutum dulcedine repleat, manna ſiue panis cœleſtis; cúm ſublimitate gloriæ nos ditet, Euchariſtia, id eſt, bona gratia dicitur. Hunc Chriſti Saluatoris amorem, quo noſtræ ſaluti tam diligenter proſpectum voluit ſemper præ oculis habere, atq; ad eum viciſſim amandum

& diligendum excitari debemus, memores illius quod ab Augustino scriptum est; ama amorem illius, qui amore tui amoris descendit in vterum virginis, & ibi amorem suum amori tuo copulauit humiliãdo se, sublimãdo te, coniungẽdo lumẽ suæ æternitatis, limo tuæ mortalitatis. Quanã autẽ ratione Deũ amare debeamus, præsenti symbolo indicatur: vbi nõ cęcus, non nudus, non lasciuus, qualem veneris filium vana Ethnicorum superstitio fingit, sed sanctus amictu decenti ornatus, & oculos in cœlum defixos habens, Amor Diuinus exprimitur. Ac primum quidem (quoniam tanto quisque, vt scribit Gregorius à superno amore disiungitur, quã o inferius delectatur) Amor hic diuinus alis sursum fertur, vt si Deum perfecte diligere velimus, animum à terrenis rebus, quám maxime fieri potest, abstrahamus Hoc autem assequemur si contemplatione cælestium & spe futurorum bonorum veluti duabus quibusdam alis, ad superna semper eleuati, vel minimas peccatorum occasiones quibus quasi funiculis quibusdam graue peccati pondus nobis appenditur, ferro discretionis resecemus, & à nobis proijciamus. Porrò vestimenta, quibus qui Deũ amant ornari debent, opera sunt bona, quorum decore nos vndiq; tegi conuenit, vt nulla actionum nostrarũ, pars peruia peccato relinquatur quò possit vnusquisq; nostrum cum beato Iob in Domino gloriari. Iustitia indutus sum & vestiui me sicut vestimento. Talibus vestimentis qui indutus non est, amare Deum non potest, Nunquam enim est amor Dei ociosus, inquit Gregorius, operatur magna si est; si autem operari renuerit, amor nõ est. Quoniam autem ad excitandum in nobis amorem Diuinũ, plurimùm sacrorum librorum lectio adfert momenti, hæc pharetra nobis etiam semper est habenda, vt ex illa sagittas, quæ animam penetrent depromere possimus. Legendi Sanctorũ Patrum libri: gesta eorum, qui Deo placuerunt, diligenter euoluenda. & ad eorum imitationem omnis vita nostra est componenda. Viuus est sermo Dei & efficax & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vsq; ad diuisionem

Aug. de Cat. rud.

Iob. 29.

Hebr. 4.

animæ ac ſpiritus, inquit Paulus. Eiuſmodi igitur ſagittis ſiue gladio, ita hominum corda vulnerentur, vt dilectum cum
Cant. 5. ſponſa illa quærentes, amore langueant, charitate ardeant:
Ibid. 8. quam aquæ multæ non poterunt extinguere nec flumina obruent illam: Cæterum cùm hoc, vt & reliqua omnia, abſq; ſingulari Dei gratia perficere non poſſimus vultum & oculos in cœlum erectos: mentem videlicet per orationem frequentem ad Deum eleuatam habere debemus, ab eoq; ſupplices orare vt, quod facere præcipit, id nobis ipſe largiatur, Amore ſui nos inflammet, charitate illuminet. Exaudiet ille nos ſi ad eum clamauerimus; aperiet ſi pulſauerimus; accendet, ſi ad Sanctiſſimum hunc ignem, quem pectus frigidum non capit nos præparauerimus: beneficia quæ generi humano ipſe Deus contulit, aſſiduò memoria repetendo, & qualiter nos adamauerit perpendendo. Diligamus ergo Deum,
1. Ioh. 4. quoniam Deus prior dilexit nos; amemus, quoniam prior amauit. Dilexit nos Deus, inquit Bernardus, dulciter, ſapienter.
Sup. Cant. fortiter, dulciter quia carnem induit; ſapienter quia cul-
Serm. 20. pam cauit: fortiter quia mortem ſuſtinuit. Diſcamus igitur & nos Chriſtiani à Chriſto, quemadmodũ diligamus Chriſtum. Diſcamus amare dulciter, ne illecti, prudenter, ne deſpecti, fortiter ne compreſſi deficiamus. Dulciter amat, qui omnia terrena, Diuini amore poſtponit: prudenter amat qui obicem Diuinæ gratiæ peccando non ponit: fortiter amat, qui ſuauitate amoris Diuini deguſtata, conſtanter in diligẽdo Deum perſeuerans, ad illius amorem plurimos trahit. Hac igitur ratione Deum diligere diſcamus, & quod nos ſapiens monet diligenter exequi ſtudeamꝰ: Qui timetis, inquit, Dominum Diligite illum, & illuminabuntur corda veſtra. Di-
Eccl. 2. uinam dilectionem per timorem quidem naſci, ſed in affectũ creſcendo permutari, ſcribit Gregorius. Vbi ergo timentes
Moral. l. 7 cap. 10. Deum diligere illum; diligentes autem per Sacroſanctæ Euchariſtiæ participationem vnum cum illo corpus effici cœperimus; illuminabuntur proculdubiò corda noſtra & gratia Dei claritate ita decorabuntur, vt puritas affectionum, ſub-

tilita

tilitas intellectuum, desideriorum sanctitas, operum claritas, virtutum omnium fæcunditas in nobis fulgeat.

Domine qui his qui te diligunt ea bona præparasti, quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascẽderunt, amorem tuum nobis infunde, vt sæculi amore abiecto, te solum quæramus, diligamus, & veneremur. Da vt meditatione spiritualium, doctrina pia, oratione assidua, & exercitio Sancto, semper in nobis amor tuus nutriatur, augeatur, & crescat. Adure corda nostra tuæ charitatis igne, vt præter te nil aliud concupiscant, nil aliud desiderent & ament. Et quoniam in perpetuum pignus amoris, quo in genus humanum suauiter es effusus, Sanctissimum tuum corpus in Eucharistiæ Sacramento nobis reliquisti, concede vt amore tuo vicissim sauciati, frequenter ad hæc sancta mysteria, corde puro, conscientiaq; munda accedamus: quo tali cibo recreati hostes visibiles & inuisibiles à nobis propulsatos, fomitẽ peccati refrigeratum, maculas cordis mundatas, iram tuam placatam, intellectum illuminatum, voluntatem in tui proximiq; dilectione inflammatã, memoriam spirituali dulcedine repletam, merita vitæ bonę multiplicata in omni opere bono nos confirmatos, ab æterna morte liberatos, ad patriam vitæ æternæ deductos, & ad sempiternam gloriam in corpore nos resuscitatos videre, & te sine fine laudare possimus. 1. Cor. 2.

LOTIO PEDVM.

Seruilia soluit.

Ioan. 13. QVod agn9 ille incontaminatus, speculum sine macula, candor lucis æternæ, & Dnũs Maiestatis Christus IESVS, humiliter se ad lauandos seruorum suorum pedes in-
Tract. 55. clinare dignatus est, factum hoc illius quantis abundet mysterijs ostendit Augustinus. Ac primo posuit inquit, vestimẽta sua: qui cum in forma Dei esset semetipsum exinaniuit. Præcinxit se linteo, qui formam serui accepit. Misit aquam in peluim vnde lauaret pedes discipulorum; qui in terram sanguinem fudit, quo immunditiam dilueret peccatorum. Linteo autem quo erat præcinctus; pedes quos lauerat tersit, qui carne qua erat indutus, Euangelistarum vestigia cõ-

fortauit: & linteo quidem vt se præcingeret, posuit vestiméta quæ habebat; vt autem formam serui acciperet, quando semetipsum exinaniuit, non quod habebat deposuit, sed quod non habebat accepit; crucifigendus sané suis expoliatus est vestimentis, & mortuus, inuolutus est linteis, & tota eius passio, nostra purgatio est. Per hanc quoq; Apostolorum pedum ablutionem, quandam hominum imperfectionem insinuari Diuus Thomas scribit. Nam quantumcunq; homo sit perfectus, nihilominus tamen magis perfici indiget, & aliquas immunditias contrahit. Sicut enim hominem stantem oportet adminus terram pedibus contingere, ita quàm diu viuimus in hac vita mortali, quæ rebus terrenis ad sustentationem corporis indiget, adminus ex parte sensualitatis aliquid contrahimus. Omnes itaq; egemus gratia Dei, quæ nos à peccatis emundet: cùm nullus tanta vitæ sanctimonia præditus reperiri possit, quin in pedibus saltem aliquid sordium habeat, iuxta illud Prouerb. *In cap. Ioan. 13. lecti. 2.*

Quis potest dicere mundum est cor meum? purus sum á peccato. *Proue. 20.*

Ioan. 13. QVæ verba post ablutos discipulorum suorum pedes, saluator noster, protulit inquiens; Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis, non solum ad humilitatem mentisq; puritatem, quæ duo nobis potissimum in hac pedum ablutione voluit commẽdata, sed ad omnes reliquas virtutes Christiano homine dignas referri possunt. Quæcunq; enim saluator noster dixit & fecit, propter institutionẽ nostram & dixisse & fecisse credendus est, vt videntes scientesq; illa eadem faciamus, & in exemplum trahamus. Nemo enim rectè Christianus dicitur, quemadmodum à Sancto Patre quodam scriptum est, nisi qui Christo *Cypr. de 12 abusionib⁹* moribus prout valet, coæquatur. Præiuit ille nobis exemplo, doctrina, vitæ innocentia, tolerantia, mansuetudine earumque virtutum expressè nobis, in omnibus actionibus suis, reliquit vestigia, quibus nostri generis hostem superauit, æternamq; nobis salutem peperit; eadem itaq; via gradiamur & nos, si Sathanam vincere Christoq; coniungi veraciter desi- *1. Ioan. 2.* deramus. Qui enim dicit se in ipso manere, debet sicut ille *Iob. 37.* ambulauit, & ipse ambulare. Nam cum gen⁹ humanum vniuersum post primum parentis lapsum, cœcis quibusdam ignorantiæ tenebris inuolutum esset, misertus nostri Deus filium suum vnigenitum in terras misit, qui & viam salutis ductoris instar, nobis indicaret, & ne in tam tetra caligine erraremus, totius sanctitatis & iustitiæ lucem velut in nocte *Ioan 1.* lucernam nobis præferret. Rectè itaq; Christus Dominus lu- *1. Ioan. 1.* cernæ comparatur, qui, cùm sit lux vera, & tenebræ in eo nõ sint vllæ, illuminat omnem hominem venientẽ in hunc mũdum. Illuminat autem Fidei, Spei, & Charitatis lumine, vt per fidem eum apprehendamus, per spem ad currendam viã mandatorum eius incitemur, per charitatem ad amandum *Ephes. 5.* illum inflammemur: inflammati imitatores Dei simus & ambulemus in dilectione, sicut & Christus dilexit nos. Diligenter itaq; cauendum est omnibus nobis, ne tam socordes, stulti, & ingrati simus, qui præsens lumẽ admittere & agnoscere nolimus. Si lux est Christus ambulemus dum lucem habe-

mus vt ne nos tenebræ cõprehendant. Si via Christus est gradiamur per illam. Nemo enim venit ad patrẽ, nisi per Chrũm. *Ioan. 8.* *Ioann. 12.* Si veritas est Chrũs, cognoscamus & recipiamus eam vt permaneat nobiscum, & nobiscum sit in æternum. *Ioan. 14* *2. Ioan. 1.* Si vita Christus est, veniamus ad illum vt vitam habeamus & non moriamur. Omnia bona mundi, scribit quodam loco Augustinus, *Ioan. 5.* *Aug. de vera reliq.* Christus contempsit, quæ contẽnenda docuit; & omnia mala sustinuit, quæ sustinenda pręcepit: vt nec in illis quæreretur fælicitas, nec in istis infœlicitas timeretur. His igitur vestigiis incedamꝰ & nos, si veri sectatores Christi dici & esse volumus: perferamus quæ pertulit, contẽnamus quæ contẽpsit. Quod à principe Apostolorũ Petro scriptũ legimus; Christus passus est pro nobis, vobis relinquẽs exemplũm, *VT SEQVAMINI* vestigia eius; id perpetuo mẽtibus nostris inhærere debet. *1. Pet. 2.* Passus est pro nobis Chrũs; patiamur & nos pro Christo: nulla pericula adire timeamꝰ, quoties pro illius nomine angustias perferẽdi nobis datur occasio. Crucifixus est Chrũs, *Galat. 2.* configamur & nos cruci Christi, mẽbra & cõcupiscẽtias nrãs mortificãtes, & à terrenis ad cœlestia mentes nrãs eleuantes. Hoc erit Christi passi vestigia sequi; hoc erit per vitę præsentis tenebras, Chrõ præeũte in luce ambulare: vt sicut & ipse est in luce, societatem habeamus ad inuicem. O vere beata societas, quæ dum in hac vita cum hominibus in Charitate *1 Ioan. 1.* coniungitur, ad Christum etiam ipsum in cælis ad dexteram patris sedentem pertingit. Vere beata societas, quæ communioni Sanctorum, qui manentes in mundo vestigia Christi sequuti sunt, consociata, perfectionis gradus conscendere festinat, & quam viam à Christo primum deinde à tot Sanctis, Apostolis, Martyribus & Confessoribus tritam videt, eam maxima cum voluptate ingreditur. Hanc itaq; sanctam societatem amplectamur omnes, & nihil durum, nihil graue in hac saluatoris imitatione, nobis esse persuadeamꝰ: cum tot tantaq; Sanctorum virorum exempla quotidie nobis in Ecclesia proponantur; qui licet homines, prout & nos fuerint; nudum tamen Chrũm & ipsi nudi sequi, & ad vitæ illius normã, suas actiones omnes cõponere potuerunt; vt non *1. Cor 11.*

temere Paulus Corinthios monuerit inquiens, imitatores mei estote, sicut & ego Christi.

Tu autem Christe IESV, qui per ministros, pastores & doctores tuos, in Ecclesia tua sancta; nos quotidie de tenebris peccati, in admirabile Sanctitatis & pietatis lumen vocas, aperi quæso mentium nostrarum oculos, vt salubribus illorum monitis acquiescentes, te lumen verum videant, videntes autem ad currendam mandatorum viam pedes nostros excitent. Da vt quam similitudinem construendi cælestis tabernaculi nobis in omnibus actionibus tuis ostendisti, eam nos in spirituali ædificio, quod ad cœlum vsq; pertingat, fabricando sequamur. Non solúm verbum tuum, & mandata tua, sed etiam omnia gesta, & facta tua, sicut lucerna pedibus nostris, & lumen semitis æternis; vt qua via te ambulasse, & Mundum, Carnem, & Diabolum conculcasse videmus eadem quoq; & nos te ducem nostrum sequuti gradiamur. Perfice gressus nostros in semitis tuis, vt non moueantur vestigia nostra. Vtinam Dñe propter verba labiorum tuorum, propter exempla factorum tuorum, nos custodiamus vias, in hoc quidem sæculo duras, per quas te ingressum scimus, sed in futuro latas & planas: vias autem quæ hîc latæ sunt, sed ad æternam angustiam postmodum deducunt, fugiamus: sed quæ infirmitas est nostra, præstare id non poterimus, nisi tu perficias gressus nostros in semitis tuis & gratia tua ita genua nostra infirma corrobores, vt nullis aduersarij machinis, nullis præsentis mundi illecebris moueantur vestigia nostra. Mirifica igitur misericordias tuas, qui saluos facis sperantes in te, & concede vt vestigia tua sequantur pedes nostri, & viam tuam custodiamus, & non declinemus ex ea: quó sic in iustitia appareamus conspectui tuo, & satiemur, cum apparuerit gloria tua.

1. Pet. 2.
Psal. 118.
Psal. 19.
Iob. 23.
Psal. 16.

CONFORTATIO IN HORTO.

Alieno lassus aratro.

ETsi creator creaturæ suæ præsidio nunquam indiget; oranti tamen Christo, apparuit Angelus de cœlo confortans eum: vt qui factus homo pro nobis contristabatur, is etiã propter nos ab Angelo confortaretur Sed Ambrosij potiùs ea de re verba libet apponere. Hærent, inquit, pleriq; hoc loco, qui tristitiam Saluatoris ad argumentũ inolitæ potiùs à principio quam susceptæ ad tempus infirmitatis inclinant. Ego autem non solùm excusandum non puto, sed etiam nusquam magis pietatem eius maiestatemq; demiror. Minus enim contulerat mihi, nisi meum suscepisset affectũ. Ergo pro me doluit, qui pro se nihil habuit quod doleret, & sequestrata delectatione diuinitatis æternæ, tædio meæ infirmitatis afficitur. Suscepit enim tristitiam meam, vt mihi suam lætitiam largiretur, & vestigijs reuocaret ad vitam. Confidenter tristitiam nomino, quia crucem prædico. Debuit ergo & do-

Lucæ 21.

In coment Luc. l. 10.

lorem suscipere, vt vinceret tristitiam non excluderet. Neq; enim habent fortitudinis laudem, qui stuporem magis vulnerum tulerint quam doloré. Nos ergo voluit erudire, quéadmodum mortem, & quod est amplius, futuræ mortis mœstitiam vinceremus. Doles ergo Domine, non tua sed mea vulnera, non tuam mortem sed nostram infirmitatem. His itaq; Ambrosij verbis, illud Isaiæ rectè subijci potest, qui Christum infirmitates nostras in suo corpore portaturum, apertè prædixit.

Isaiæ 53. *Verè languores nostros ipse tulit; & dolores nostros ipse portauit.*

Oratio.

ETsi pluribus in locis Christum Dñum orasse legimus, tamen quæ in horto iam iã in manus impiorum tradẽdus in hoc genere præstitit, singulare quoddam nobis exhibent documentũ, qua ratione nos dum oramus gerere debeamus.
Matt. 36. Nam quod pusillum á discipulis progressus scribitur, optimũ orationis condimentum solitudinem esse, nobis in eo demõ-

ſtratum videtur, quæ tamen non ad corpus magis quám ad animam quoq; ipſam eſt referenda. Cúm etenim oratio nil aliud ſit, quàm quædam ad Deum locutio curandum eſt maximè, vt non ſolum à tumultu multitudinis; ſi fieri poſſit corpore nos ſeiungamus, ſed multo magis mentem ipſam à ſtrepitu mundanarum cogitationũ quàm longiſſimè auocem9. Deinde verò quod ſaluatorem feciſſe legimus vt in faciem ſuam orans procideret, qua creatorem noſtrum alloqui debeamus reuerentia docemur. Vel ipſo corporis geſtu nos admoneri fas eſt, nobis cum Deo rem eſſe; cui honor omnis & veneratio eſt impendenda. In fundendis autem precibus ſcop9 hic nobis propoſitus eſto; vt non noſtræ ſed Diuinæ voluntati, ea quæ à Deo impetrata cupimus, permittamus: cùm idem quoq; Chriſtum feciſſe videamus, qui non ſicut ipſe, ſed ſicut Pater vellet, à ſe paſſionis calicẽ tranſire poſtulauit. Ter autẽ repetita oratio, ſine intermiſſione nos orare debere, videtur indicare. Frequentanda eſt aſſiduè hæc pia mentis exercitatio: quæ & animæ maximum præſidium, & angelo bono ſolatium, Diabolo ſupplicium, Deo autem gratiſſimum obſequium & ſacrificiũ præſtat: Vnde & incenſi ſiue thuris nomine in ſacris litteris frequenter intelligitur. Dauidem in Pſalmis orantem legimus, DIRIGATVR oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo: eleuatio manuum noſtrarum ſacrificium veſpertinum. *Pſal. 110.* Dirigatur oratio noſtra ſicut incenſum in conſpectu Domini, quando de corde ſincero profecta, & carbone contritionis aduſta, ſurſum abſq; voluntaria diſtractione fertur, & veluti fidelis Nuncius mandata peragit, eoq; penetrat, quò caro peruenire non poteſt. Eleuatio manuum noſtrarum fit ſacrificiũ veſpertinum; quando duab9 alis, quæ ſunt (vt ſcribit Auguſtinus) ignoſcere delinquẽti, & dare egenti, orationes noſtræ ad Deũ euolãtes, illũ nobis ꝓpitium reddunt. *In Sermo Quadrag.* Hoc igitur ſacrificiũ, quoties in nobis deuotio veſperaſcit offerre Deo ſtudeamus; vt ad orationem veluti ad ſacrã quandã anchoram confugiẽtes, proximo primũ delicta ignoſcamus vt ſecurè Dño dicere poſſim9. Dimitte nobis debita nrã, ſicut & nos dimittim9 debitorib9 noſtris *Matth. 6.*

deinde verò egenis tātò nos liberaliores exhibeamus, quātò plura nobis à Deo, siue quæ ad animam, siue quæ ad vitam præsentem pertinent, conferri bona desideramus. His duabus alis, quæ ex charitate sunt compositæ nostra oratio adiuta, ascendet & dirigetur tanquam incensum, quod sursum ferri consueuit, in conspectu Domini: exaudiet nos & petitiones cordis nostri dabit. Quanquam sicubi nos non illicó audit; animo consternato esse propterea non debemus. Quod differt, non auffert. Verax enim est in omnibus promissis
Matth. 7 qui dixit; Petite & dabitur vobis, quærite & inuenietis, pulsate & aperietur vobis. Si tamen ad tempus etiam aufert nostro id commodo fieri, nobis persuadeamus. Medicus enim noster est. Scit quæ data nobis ægrotantibus obesse, quæ non concessa nobis prodesse possint. Quamobrem Diuinæ voluntati acquiescentes, eam conditionē in orando semper interponere meminerimus, vt si cum animæ nostræ salute coniunctum id esse Deus nouerit, id quod petimus nobis concedat; sin minus, in hac vita neget, vt in futura copiosiùs tribuat. Prudentia igitur sanè maxima hîc requiritur, ne si quid, quod minimè oportet postulauerimus, cum matre filiorum Zebedæi repulsam patiamur, & illud audiamus; Ne-
Matth. 20 scitis quid petatis. Nescimus enim reuera quid petamus, dū temporalia tantum commoda spectantes, diuitias, honores, & id genus alia, quibus plerumq; in animæ detrimentum vtimur, impetrata cupimus; ne minimum quid de regno Dei
Luc. 12. & animæ nostræ salute fiat, solliciti. Primum quæramus Regnum Dei & Iustitiam eius, & quæ sunt æternæ salutis procuremus, à Dominoq; nobis dari petamus; Cætera autē hæc quæ ad sustentationem corporis pertinent, ita nobis adijcientur, prout nobis expedire iudicabit ille, qui meliùs quàm nos ipsi, nouit quibus opus habeamus. Domine qui Salomo-
2. Par. 1. ni non diuitias, non substantiam & gloriam, non animas eorum qui ipsum oderant, non dies vitæ plurimos, sed sapiētiam & scientiam petenti; plurima sapientiæ & scientiæ dona contulisti; diuitias etiam & substantiam & gloriam, licet

nihil

nihil minus postularet, eidem plena manu tribuisti; hunc nobis gratiæ tuæ spiritum concede, vt in orationibus nostris, illa tantum abs te flagitemus, quæ ad animam spiritualibus diuitijs locupletandam, gloriam tuam propagandam, & pacemEcclesiæ tuæ conseruandam pertinere videbuntur. Da vt *Luc. 18.*
semper oremus & non deficiamus: oremus autē in vera cordis humilitate, pura spiritus deuotione, vigilanti mentis intentione, immota fidei constantia, perfecta spei fiducia, ardenti charitatis feruore. Effūde super habitatores istius Hie- *Zach. 12.*
rusalem, quæ in terris sub Christo eiusq; visibili Vicario militat, spiritum gratiæ & precum; vt aspiciāt ad te quem peccatis suis sæpiùs confixerunt. & plangant quòd te offenderūt orent etiam & precentur à te delictis suis veniam. Oculi tui *Psal. 33.*
sint super eos, & aures tuæ in preces eorum. Noli quæso op- *Tren. 33.*
ponere nubem ne transeat oratio; sed da vt veniat ad te peti- *Iob. 6.*
tio nostra, & quod expectamus tribuas nobis Deus. Ascen- *Psal. 118.*
dat fumus aromatum: intret postulatio nostra in conspectu tuo; vt quam nobis vnigenitus filius tuus Dominus noster orandi formulam præscripsit, ea ad impetranda gratiæ tuæ munera ita vtamur, vt desideriorum nostrorum; si cum animæ nostræ salute coniuncta fuerint, compotes facti; ab omni malo liberari, & æternæ beatitudinis dulcedine perfrui mereamur.

IVDÆORVM CASVS.

Quis obuiam ausit ire.

QVod à Dauide pridem de Dño scriptum legimus; Ecce dabit voci suæ vocem virtutis; id cùm alibi tùm eo potis-
Psa. 67. simùm tempore adimpletũ fuisse liquet, quo ad vnius vocis
Ioan. 18. emissionem, armata Iudæorũ cohors, quasi fulmine quodam

tacta retro cecidit: in quo & magnam Iudæorum cæcitatem, & admirabilem Saluatoris nostri potentiã nobis licet considerare. Et cæcitas quidem Iudæorum tanta fuit, quod nec Christi omnipotentiam agnoscere, nec á nefario suo proposito desistere, post lapsum suum potuerunt, futurum procul dubió ostendentes, populum Iudaicum, vocẽ Christi in prædicatione non audientem, abiturum retrorsum, & à Regno cœlorũ exclusum iri. Potentiã vero & maiestatem Saluatoris pulchrè describit Gregorius. Vocẽ inquit solũmodó mitissimæ responsionis edidit; & armatos persequutores suos protinus in terrã strauit. Quid ergo facturus est, cùm iudicaturus venerit, qui in vna voce hostes suos perculit etiã cùm iudicãdus venit? Quod est illud iudiciũ quod ĩmortalis exercuerit qui in vna voce, ferri moriturus non potuit? Quis enim iram toleret, cuius & ipsa nõ potuit mansuetudo tolerari? Ex his & similibus videre est, Chrũm pro redemptione generis humani spõte corpus suum quibusuis supplicijs obiecisse, quẽadmodum illum facturum Esaias prædixerat. *Mora. l. 17 cap. 19.*

Oblatus est quia ipse voluit. *Isaiæ, 53.*

QVod ad resipiscentiam Diuina bonitas semper homines inuitet; etiam sub illud ipsum tempus Christus Dñus demonstrasse videtur, quo armatæ iudæorum cohorti, quæ ad comprehendendum illum venerat, verbo virtutis suæ tãtum terrorem incussit, vt retrorsum abire & in terram cadere coacta fuerit. *Ioan. 18.* Volebat nimirum verus hic animarum medicus, hac plaga illata cæcitatem perditorum hominum sanare, & ad agnitionem erroris, iustumq; pro tanta audacia dolorem concipiendum mentes illorum pertrahere: cui quoniam parere recusarunt, nullus est qui summam hãc illorum amentiam & temeritatem non detestetur. Quod ergo damnamus in illis, hoc vt ne ipsi admittamus, omni cura prouidendum nobis est. Admonemur enim & occulta quadam voce ad resipiscentiam vocamur & nos; quoties in hac præsenti vita, vel corporis vel fortunæ incõmodis affligi, & quasi in terram nos cadere Deus permittit: vt eorum bonorum, quæ velut vmbra prætereunt, inconstantiam & varietatem considerantes, ad illa quæ omni fælicitate abundant, æternaq; sunt, aspiremus; peccata admissa defleamus; & ne ad eadẽ illa quasi postliminio reuertamur, seduló caueamus. Huic *Proue. 27* igitur Diuinæ voci vbi non obtemperamus, & sicut canis qui reuertitur ad vomitum suũ, imprudentes stultitiam nostram iteramus; non modò Iudæis istis qui cadẽtes retrorsum nec vocem Christi audire, nec à nefario ꝓposito desistere voluerunt, *Gen. 11* sed illis quoq; qui turrim Babel ædificabant similes esse videmur. Quid enim aliud est facere turrim cuius culmẽ pertingat ad cœlum, quam peccata peccatis addendo in Babylonica quadam confusione versari, & contra Diuinã *Rom. 1.* voluntatem veniendo, vanam sibi securitatem polliceri, diuitiasq; bonitatis, patientiæ, & longaminitatis Dei contẽnere? Hanc turrim qui ædificat, non alius illum manet exitus, quã vel in hoc vel in futuro sæculo grauis Dei vindicta atq; indignatio: in quam cùm nos sapiens incurrere nollet, prudẽter *Eccl. 21.* admodum à peccatis ad resipiscentiam nos vocat, inquiens; Fili peccasti? NON ADIICIAS iterũ: sed & de pristinis

deprecare

deprecare vt tibi dimittantur. Eius itaq; monitis acquiescentes, quàm turrim vitiorum, contra Deum illiusq; legem ex inordinatæ nostræ voluntatis lateribus, fabricare quodammodo in dies videmur, ad eam altius erigendam, ne Deum ad vlciscendum prouocet, animum non adijciamus, sed de pristinis potiùs erroribus, vt nobis dimittantur Deum deprecemur. Atq; vtinam faciant idem quoq; illi, qui hoc infelici sæculo nostro celebrare nomen suum volentes Hæreticorum opinionum au&ctores, & plusquam Babylonicæ confusionis architecti extiterunt. Vtinam aliquando resipiscant, & voce Christi, ad quem blasphemandum, iterumq; crucifigendum mentes impias adiecisse videntur, admoniti, à scelerato proposito resiliant: ad Cathedram vnitatis, in qua posuit Deus doctrinam veritatis, redeant: displiceantq; sibimetipsis super malis quæ fecerunt in vniuersis abominationibus suis. Nulla enim maior abominatio, & quæ Deum vltorem magis exposcat, cogitari potest; quam si quis fornicetur in adinuentionibus suis, & loco Christi in Bethleem nati, vel Islebiensem vel Geneuensem Antichristum adoret. Fugiẽda sunt hæc idola omnibus, qui à perpetua confusione cæcitateq; liberi esse volunt quærenda est terra vnius labij & sermonum eorũdem, sancta videlicet, Catholica, Apostolica, Romana Ecclesia: in qua idem dicunt idem sapiunt, & sentiunt omnes: vbi multitudinis credentiũ est cor vnum & anima vna. Quamobrem & Hæretici qui prauis opinionibus adhærendo, & Christiani qui malè viuendo Babylona ædificant, non adijciant amplius vt peccent. Auolent quasi auis ex Ægypto, & quasi columba de terra Assyriorum: illi de tenebris Hæreseos, hi autem è terrenarum cupiditatũ affectionibus. Et collocentur in domibus suis: illi in vna Sancta Catholica Ecclesia à qua veluti peregrinus à domo sua, longissimè aberrarũt: hi autem in puritate conscientiæ, quæ illos tam ab ijs qui videntur; quam ab illis qui sub aspectum non cadunt, hostib9 tutos reddere potest. Consurgamus igitur qui in vitijs sepulti iacuimus, consurgamus autem diluculo. Compunctio-

Ezech. 6.

Oseæ, 11.

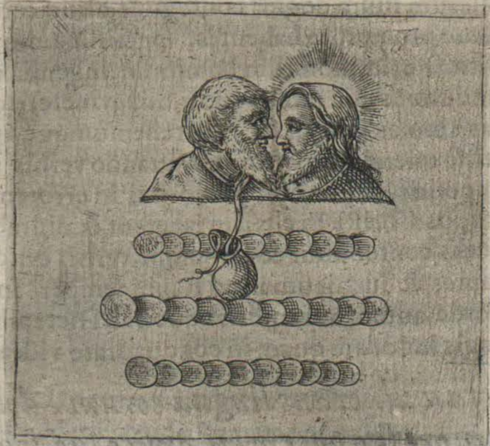
1. Mor. cap. 19.

nis vt scribit Gregorius, luce perfusi, humanitatis nostræ no-
ctem deseramus, & ad veri luminis radios, mentis oculos a-
Psal. 48. periamus. Ne simus Iudæis nec videre nec audire volenti-
bus, similes; sed audiamus quid loquatur in nobis do-
minus, quia loquitur pacem in plebem suam. Et super
sanctos suos, & in eos, qui conuertuntur ad cor, qui li-
cet in peccatis fuerint, per salutarem tamen pœnitentiam
ad Dnūm conuersi, sicut antea inimici Dei, ita postea amici
Ioan. 3. effecti, pacis & charitatis cum illo vinculis colligantur,

Domine qui vidisti opera Niniuitarum, quia conuersi fu-
erant de via sua mala, & misertus es super malitia, quam lo-
cutus fueras, vt faceres eis, & non fecisti: da vt & nos imma-
nitatem peccatorum perpendentes, conuertamur à vita no-
stra mala, & ab iniquitate quæ est in manibus nostris; seruia-
mus autem tibi in sanctitate & Iustitia omnibus diebus vitæ
nostræ. Vtinam vocem visitationis tuæ audientes, dum nos
in tribulationes & angustias cadere permittis, de peccatis
propulsandis; quorum causa mala hæc nobis plerunq; eue-
niunt, cogitationem seriam suscipiamus, Babylonem peccã-
tes non ædificemus, animæ vulnera post curationem non re-
nouemus, sordibus post lotionem nõ inquinemur, vitijs post
veniam non abundemus. Scimus Domine melius esse non
cognoscere viam iustitiæ quam post agnitionem retrorsum
2. Pet. 2. conuerti, ab eo quod traditum est sancto mandato. Concede
igitur nobis, vt dum refugere coinquinationes mundi in co-
gnitione Domini & Saluatoris nostri IESV Christi incipi-
mus, his rursus implicati ne superemur: ne nobis posteriora
deteriora prioribus fiant: sed potius præscientes lubricas vi-
tæ istius vias, & nomen tuum sanctum inuocantes, diligen-
ter nosmetipsos custodiamus, ne insipientium mo-
re à rectitudine fidei vitæq; innocentia vnquã
deflectamus & excidamus.

Iudæ

IVDÆ OSCVLVM.

Ad vtrunq; peritus.

IVdas Iſchariotes(qui ait Ambroſius, ſeruus dominum, diſcipulus prodens Magiſtrum amoris pignore vulnus inflixit, charitatis officio ſanguinem fudit, pacis instrumento mortem irrogauit)graue nobis ſuppeditat exemplū, ne quis nimium de ſtatu ſuo confidat; ſed cùm via hæc & peregrinatio noſtra adeò ſit lubrica, vt ea ingredi abſq; caſu & prolapſione vix quiſquam poſſit, cum timore potiùs & tremore ſalutem ſuam operetur, memor illius quod ſcriptum eſt; Qui ſtat, videat ne cadat. Subinde nobis in memoriam Iudas hic redeat, qui licet in hāc celſiſſimam dignitatis atq; honoris ſedem aſcendiſſet, vt inter Apoſtolos locū haberet; tantū tamē ſceleris fecit, quo magis truculentum & deteſtabile cogitari non poteſt, vt Dñum ſuū in manus peccatorū nefarié traderet. Vtinā autem hoc noſtro infelici ſeculo, plures quā vellemus, Iudæ ſimiles nō reperirentur. Sed quàm rectè per Iudā quoſuis Hæreticos poſſe intelligi olim ſcripſerit Origenes magno cū multarū animarū periculo, quotidianis docemur exemplis. Hi ſunt qui oſculo tradunt filiū hominis: qui dum

Coment. in Luc. l. 10

1. Cor. 10

Homi. 35 in Matth.

miris verborum lenocinijs & Specioso verbi Dei pietatisq; titulo, pestiferum suum dogma contegunt, aliud corde clausum, aliud ore promptum habentes, sanctissimumq; Christi nomẽ, malitiose criminosorum hominum ingeniis exponũt blasphemandum: & non minus Iudæ, quàm meretrici illi, ad decipiendas animas præparatæ, apprehensumque iuuenem deosculanti, se ostendunt persimiles, quando verbis ad blanditiam compositis, animos simpliciorum in errorem pertrahunt. vt Corpus Christi Ecclesiam lacerent & distrahant, omnibus modis contendunt & elaborant, verbis quidem Deum honorantes & Iudaicum illud Rabbi semper in ore habentes, corde autem negantes: vt quod ab Hieremia scriptũ est, non magis in Iudam quam in eos quadrare videatur;

Proue. 7,

Hiere. 9.

Sagitta vulnerans lingua eorum, dolum locuta est; in ore suo pacem cũ amico suo loquitur, & occultè ponit ei insidias.

Insignè

INsigne fuit illud mansuetudinis nostri Saluatoris exemplum, quód Iudam osculo se tradentem, amici nomine cõpellare dedignatus non est, insignis fuit & Iudæ improbitas, qui, qua virtute ferocissimorum quorumq; hominum corda vel maximè molliuntur, ea se frangi minime passus fuerit. Quemadmodum igitur hanc Iudæ improbitatem detestari & fugere, ita singularem Saluatoris modestiam admirari atque imitari debemus; vt & ipsi aduersus eos, qui nos quocũque tandem modo offendunt submissè nos & mansuete geramus. Hac enim potissimum ratione etiã ferocissimi quiq; (nisi forte ipsum proditorem Iudam duritia & impietate superare videri velint) domantur: & charitatis vis vberius in nobis crescit & diffunditur, si eos à quibus lædimur, non solum non lædamus; sed beneuolẽtia insuper non vulgari prosequamur. Mansuetudo itaq; Magneti similis esse videtur, vt ferrum ipsum ad se attrahat; Attrahit enim reuera, qui mitis est & mansuetus ad se, ferrea hominum corda, quodq; potẽtia feritate nequit; hoc humilitas lenitate sua perficere non rarò solet; vt quod à Propheta scriptum est; Mansueti autem hæreditabunt terram non magis de cælesti gloria, quæ terra viuentium est, quam de hac quoq; quam pedibus nostris calcamus terra possit intelligi Quanta fuerit olim Ethnicorum Principum potentia; nullus est qui nesciat, ea tamen mansuetudine sua, persecutiones perferendo, superbiæ humilitatem opponendo, post effusum prius Christi sanguinẽ, sancti martyres & electi Dei ita debellarunt; vt Euangelij suaue iugum suscipiens, hæreditas illius, qui mites, hæreditaturos terram non frustra promiserat, tandem sit effecta. Non ergo temere Apostolus, magistri sui doctrinam sequutꝰ Benedicere persequentibus nos, humilibus consentire, nulli malum pro malo reddere, sed potius vincere IN BONO MALVM nos iubet. Sciebat in obsequium Christi seruitutis, gentes quæ Deum non nouerant, hac ratione Magnetis instar ferrum attrahentis, posse perduci. Eius nos admonitionem, Christi verò sanctorumq; ipsius exemplum sequuti,

Psal. 63.

Matth. 5

Rom. 12.

ad modestiam Christianis hominibus dignã, ita mentes nrãs
Ephes. 4. componere studeamus; vt dignè ambulemus vocatione, qua
vocati sumus, cum omni humilitate & mansuetudine, cum
patientia supportantes nos inuicem in charitate. Mansuetus
siue mitis est, scribit quodam in loco Hieronymus, quem nõ
In glo. sup. Mat 5 Beati mittes rancor vel ira afficit, sed omnia æquanimiter sustinet, non
irritat, nec irritatur, non nocet, nec nocere cogitat. Sustineamus
igitur æquanimiter omnia, quæ nobis non sine graui
iniuria nostra ab alijs irrogantur. Vltionis cupiditatem omnem
Rom. 12. ex animis nostris euellentes, non nosmetipsos defendamus,
sed demus locum iræ. Scriptum est etenim; Mihi vindictam
ego retribuam dicit Dominus. Nemini, etiamsi maximè
Deut. 32 possimus, noceamus; cùm hoc non minorem apud Deum
gratiam, quàm apud homines laudem & gloriam conciliare
Prou. 25. soleat. Si esurierit inimicus tuus ciba illum, inquit sapiens:
Si sitierit da illi aquam bibere. Prunas enim congregabis
super caput eius & Dominus reddet tibi. Nihil ad expugnandos
inimicorum animos æquè valet, ac ipsa beneficentia.
Egregiè nos inimicos nostros vltos arbitrari possumus, si
de illis, charitatis feruore incitati, quàm optimè mereamur.
Congeremus carbones ignis super capita eorum; vt ardorem
siue conscientiæ morsus sustinere non valentes, ipsi se beneficijs
nostris obrutos vltro fateri, & errorem suum agnoscentes,
mansuetudinem patientiamq; nostram necessariò collaudare
cogantut Qua vna re nihil ad veram gloriam magis illustre,
nihil ad Diuinam gratiam consequendam magis vtile
necessariumq; nobis accidere potest. His igitur armis contra
falsorum fratrum machinationes muniti, vt seruos Domini
2. Tim. 2. facere par est, non litigemus, sed mansueti simus ad omnes.
Psal. 36. Jta enim hæreditabimus terrã illam ad quam in hoc misero
vitæ istius exilio constituti, aspiramus omnes: ita delectabimur
in multitudine pacis, vt non solum pace cum Deo, conscientia
nostra ac proximo, in hac peregrinatione vtamur; sed
& in patria quoq; cœlesti, eadem quin multô potiùs beatiore
absq; vllo fine perfruamur.

Domine

Domine qui deludis illusores, & mansuetis das gratiam, impatientiæ vitium longè fac à nobis, ne nos ira ad vindictã-furor ad peccatum propellat. Da vt ne quæramus vltionem, nec memores simus iniuriæ ciuium nostrorum, sed eos tanquam amicos diligentes, quascunq; ab illis iniurias accipimus, eas peccata nostra promeruisse agnoscamus, tibiq; pro omnibus gratias agamus. Da vt in mansuetudine seruemus animas nostras, & demus illis honorem secundum meritum illarum. Honor animarum nostrarum maior esse non potest, quàm si obedientia, tolerantia, humilitate, modestia, lenitate mansuetudineque commendetur. Hæc illarum honestas, hoc decus est incomparabile. His igitur dotibus si honestatæ fuerint, quæso, vt ne eas dehonestemus: si fuerint, ita ornatæ, vt ne eas spoliemus: Sed decoratas & ornatas, ita conseruemus, vt mansueti illi, quos iam in hæreditatem illam terræ viuentium intromisisti, audiant hæc magna quæ tu fecisti nobis, & lætẽtur in te Domine.

Prou. 3. *Leuit. 18* *Eccle. 10.* *Psal. 33.*

TESTIMONIA FALSA.

Vis nescia vinci.

QVod ab Ethnico quodam scriptum legimus: veritas in omnem partem sui eadem est: tenue est mendaciũ: perlucet si diligentiùs inspexeris; id longè verissimum esse falsa testimonia, contra Christum producta manifestè comprobãt. Perlucebat sanè magnum & impudens mendacium, in falsorum illorum testium, quos principes sacerdotum subornauerant, testimonijs: Veritas autẽ ipsa CHRISTVS IESVS vtpote solida, grauis, & robusta petra, nullis aduersariorum machinis licet grauiter oppugnaretur, labefactari potuit. Qui autem falsorum testium nomine designentur, non obscurè indicat Hieronymus; Falsus testis est, inquit, qui non eodem sensu dicta intelligit, quo dicuntur. Saluator dixerat: Soluite templum hoc: isti commutant & aiunt. Possum de-

Seneca Epist. 18.

Matth. 26

In cap. 26 Matth.

struere templum Dei. Vos, inquit, soluite non ego, quia illicitum est, vt ipsi nobis inferamus manus: deinde illi vertũt, & post triduum reædificare illud, vt propriè de templo Iudaico dixisse videatur. Dnũs autem vt ostenderet animale & spirans templum dixerat, & ego in triduo suscitabo illud. Aliud est ædificare aliud suscitare. Quod itaq; falsos illos testes olim fecisse scribit Hieronymus, vt verba Saluatoris in aliam, quam dixerat partem torquerent: id hodie quoq; facere videntur nostri temporis Hæretici: qui cùm moris habeant, (vt auctor Commentariorum in Marcum Hieronymo adscriptorum testis est) vmbram de veritate trahere; scripturarum verba ad peruersum doctrinæ suæ sensum accommodant, eaq; mutant, vertunt peruertunt, & deprauant: vt confictis ad placitum suum testimonijs, veritati mendacium infligere, Ecclesiæ errorem temerè obijcere tanto securiùs possint. Testimoniorum falsorum typus in duobus illis filiis Diaboli qui Nabal falsò accusarunt, præcessit; In Cap. Mar. 14.

Submittite duos viros filios Belial contra eum, & falsum testimonium dicant, Benedixit Deum & Regem &c. 3. Reg. 12.

CHristus Dnũs cùm ipsa sit veritas, eandem in omni doctrina sua ita retinuit, in dictis ita conseruauit, vt quas illi Diuinæ & humanæ legis violatæ suspiciones per summũ scelus affingerent Iudæi, licet vndiq; falsa testimonia conquirerent, eas nullo negotio à se dimoueret: instruere nos volẽs, quicquid tandem Sathanas cũ membris suis contra nos moliatur, nihil illum perfecturum, si à veritate nõ recesserimꝰ, illudq; sedulò ptocurauerimus, vt ne aliud corde gerendo, aliud ore proferendo, Diaboli qui mendacij pater est, membra simus. Quam igitur in omnibus actionibus nostris à nobis synceritatem exigit, eandem & in loquendo puritatem Deus requirit, vt cor nostrum cum ore consentiat, & idem foris lingua concrepet, quod intus cor occultat. Hoc itaque synceritatis symbolũ effingentes os cordi inseruimus, vt ita se Christianus ore veritatem proferre debere intelligat; quẽadmodum cordis ipsius intima, optimæq; mentis conscientia illi dictat. Quoniam autem huc pertinere videntur illa Salnatoris verba quæ in Euangelio posita ab Apostolo legimus

Matth. 5.
Iacob. 5.

repetita, ſit ſermo veſter EST EST: NON NON, ideò manum apertã quæ affirmationis & contractã quæ negationis vim exprimeret, ſymbolo adiũximus. In duob9 etenim his omnia eſſe poſita videntur, vt ad rei veritaté demonſtrandã vel quæ neganda ſunt, negemus, vel quæ aſſerenda ſunt, affirmemus: nihil eſt tertiũ. Quod enim his duobus abũdantius eſt, à malo eſſe Chrũs Dñus ait. Quod cùm ita ſit, maximè curandum nobis eſt, vt vbi fides nrã requiritur, ibi altero horũ vtamur, & AVT EST AVT NON liberè pronunciemus; memores illius quod ille tantum habitabit in tabernaculo Dñi & requieſcet in mõte ſancto eius, qui ingreditur ſine macula, loquitur veritaté in corde ſuo, nec agit dolũ in lingua ſua. Væ ſépiternũ denũciatur his, qui duplici corde ſunt & labijs ſceleſtis, & manibus malefacientibus, & peccatori ingredienti duabus vijs. Nulla ſanè res maioré pernicié attuliſſe videtur terris illis, vbi ab vnitate Catholicæ Eccleſiæ, facta eſt diſceſſio, quã hæc cordis & linguæ diſcrepantia Niſi enim viri duplices animo, inconſtantes in omnibns vijs ſuis fuiſſent, ad eam fidei diuerſitatem, quam nunc maximo cum dolore pleriſq; in locis eſſe videmus, ventum non eſſet: qui dum duab9 in ſellis (quod eſt in prouerbio) ſedere, & Chrũm cum Antichriſto, vel Islebienſi vel Geneuẽſi ſimul ſe colere poſſe perſuaſum haberent, ad horrendam quandam idololatriã multos homines pertraxerunt. Quantò rectiùs feciſſent illi, ſi vel frigidi eſſent aut calidi. Sed quia tepidi ſunt, & nec frigidi, nec calidi, incipiet eos euomere ex ore ſuo Dominus: vt partem cum electis ipſius habere nequaquã poſſint, quãdoquidẽ & ipſi Chriſtum negaſſe & alijs ad errorem viã cumprimis amplam pateſeciſſe videntur, cuius hucuſq; finis inueniri poteſt null9. Quẽadmodũ igitur in religione ita & in omnibus reliquis actionibus nrĩs diligenter cauẽdũ eſt, ne clariſſimã veritatis lucé iſta cordis & oris diuerſitate, veluti nebula quadã inuoluamus. Sit ſermo noſter eſt, eſt: nõ, nõ: quodque Hieronymũ Gelantiã monuiſſe legimus, id nobis quoq; dictũ arbitremur. Tãtus in nobis ſit veritatis amor, quod quicquid

Matth. 5.

Pſal. 14.

Eccle. 2.

Iacob. 1.

Apoc. 3.

dixerimus, id iuratum esse putemus: ne in nos vlla veritatis aliqua mendacij nota cõtaminatæ suspicio, cadere possit. Loquamur veritatem vnusquisq; cum proximo suo, cum veritate pacẽ diligamus: illud semper præ oculis habentes, quod in libro Prouerbiorum scriptum videmus; Abominatio est Domino labia mendacia. qui autem fideliter agunt, placent ei. Fideliter illi videntur agere: qui nullo timore humano deterreri possunt, quominus veritatem loquantur: & quod ad cultum Dei siue propagandum siue diminuendum, ad ædificationemq; proximi pertinere vident, id prout in animo habent, liberè proferunt. Tales qui sunt Domino placent; Qui verò aliud cogitãt & aliud loquuntur, aliter; quàm sentiunt ipsi, propter sua commoda verba ad decipiendos animos accommodata proferunt, eisq; proximo, quin & Deo ipsi illudunt; eos merito abominatur Dnũs, & suo tempore, graues de illis pœnas sumet, iuxta illud quod à Dauide, de tali hominum genere scriptum est; Odisti omnes qui operantur iniquitatem; perdes omnes qui loquuntur mendacium.

Zach. 8. *Prou. 12.* *Psal. 5.*

Domine qui protector es omnibus exquirentibus te in veritate disperdes autem labia dolosa & linguam magniloquam, ne auferas de ore nostro verbũ veritatis vsquequaq;, quia in iudicijs tuis supersperauimus. Ante omnia opera verbum verax præcedat nos, & ante omnem actum consiliũ stabile, & quæ cogitamus ea dum postulat necessitas, non in labijs dolosis, sed in veritate ad tui nominis gloriam, proximi ædificationem nostramque vtilitatem loquamur. Cor duplex & spiritum mendacij aufer à nobis, vt tibi qui veritas es adhærentes, Sathanam mendacij auctorem vincamus, insultantium nobis & calumniantium nos impetus, in patientia & veritatis assertione superemus. Ne permittas clementissime Deus, vt pro buccella panis deseramus veritatem carnalibus desiderijs à Regia via abducti: sed emitte potiùs lucem tuam & veritatem tuam, vt ipsa nos per tenebricosas istius vitæ vias deducant & adducant in montem sanctum tuum & in tabernacula tua. Nec enim absq; tuo lumine & gratia,

Eccl. 2. *Psal. 11. & 118.* *Eccl. 37.* *Proue. 28.* *Psal. 42.*

lumen

lumen veritatis comprehendere possumus. Da ergo vt & in nobis. nosmetipsos diiudicando, cogitationibusq; sermones coæquando, & in proximis, eorum malis compatiendo, eosque in vero charitatis affectu, humiliter absq; simulationis alicuius labe admonendo, veritatem ipsam inquiramus; inquirentes autem illam, non minuamur omni bono; sed tecũ perpetuò gaudere atq; lætari valeamus,

PERCVSSIO.

Vsq; adeo furor insanit.

CVm grauitatem illam verborum, quibus se filium Dei Christus Dñus asserebat, impia Iudæorum factio diutius sustinere non posset: ad id confugit, quod commune multis esse solet, qui veritatis aciem perferre non volentes ad arma & cædes illico prosiliunt. Quamobrem vt ait Euangelista, in venerandam Christi faciem conspuere, colaphis eum cædere & palmas in faciem eius dare, cœperũt Iudæi, vt hoc nefario facto suo, non defuturos homines impios ostenderẽt; Matt. 26

qui non tã in terris commorantem, quàm (quod multó scel9 est atrocius) in cælis Christum regnantem, modis indignissimis erant tractaturi. Nam qui præsentiam gratiæ Dei respuunt, Diuinos instinctus contemnentes, & in cœpta impietate perseuerantes, ij quodãmodo in faciem saluatoris expuere censendi sunt. Homines veró sensu carnis suæ inflati, qui cõmoda & honores suos Diuino honori & Ecclesiasticæ vtilitati anteponunt, colaphis Christũ cædere videntur. Gentiles porrò & Iudæi, qui perfidia cæcati Christum in terras venisse negant, & memoriam illius omnem exterminare conantur, ij sunt qui palmas in faciem dant, & gloriam maiestatis Christi omnẽ cupiunt obscuratam. Passurum autem Christũ indignissima quæq; à Iudæis, Isaias vaticinatus est: qui in saluatoris eiusdem persona loquitur;

Isaiæ 20. *Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus: faciem meam non auerti ab increpantibus & conspuentibus.*

VEnerandam illã Christi Saluatoris faciem, in quã Angeli prospicere desiderant, cum à Iudæis consputam anima fidelis audit, maximum sanè dolorẽ concipere debet, quod pro peccatis mũdi tam indigna filius Dei perpessus sit. Si tamen & illud quod ab Augustino legimus annotatum, considerauerit, ad dolorem primum non mediocris accessio est futura. Expuere siquidem in faciem Christi nunc quoq; scribit illos, qui præsentiam gratiæ eius respuunt & contemnunt: quorum vtinam ne tam copiosus esset numerus, qualẽ hoc sæculo reperire licet. Nõ obscura sunt ea præsentiæ Diuinæ gratiæ indicia, dum ad pietatem vel à verbi Dei præconibus erudimur, vel à proximo admonemur, vel quodam etiam occulto instinctu incitamur. Quibus rebus si ad rectè faciendũ non commouemur, & in peccatis nihilominus persistimus, filiũ Dei conspuere & conculcare, sanguinem testamenti pollutũ ducere, & spiritui gratiæ contumeliam facecere videmur. Quod quanto scelus est grauius, tanto grauioribus supplicijs illud Deus punire consueuit. Hæc igitur si volumus effugere, ad gratiam Diuinam acceptandã, ita nos ipsius inuocato auxilio præparare debemus, vt primum mũdi istius voluptates, tanquam vanas & momentaneas contẽnamus; deinde verò ad deuotam Diuinæ voluntatis meditationem mentem omnem conuertamus, postremò feruens Diuinæ charitatis desiderium beneficiorũ nostro generi collatorũ recordatione in nobis excitare contendamus. Tria hæc ad acquirenda Diuinæ gratiæ munera ita conducũt, vt impossibile sit Deũ qui & summa bonitas est & veritas, ijs nolle misereri, qui eum tali animo cordeq; requirunt. Dabit illis spiritualiũ diuitiarũ abundantiã, vt ad curanda animæ vulnera manus admoueant, quæ bona sunt illa tota mente concupiscant, concupiscentes eadem faciant, facientes in bono perseuerẽt, perseuerantes autẽ ad æternam gloriam perueniãt. Ad hos igitur Diuinæ bonitatis thesauros percipiẽdos tãto maiore animi cõtẽtione ferri debemus, quãto hui9 mũdi

De Quæst. Euang. l. 1 cap. 44.

Hebr. 10.

diuitijs

Eccl. 51. diuitijs, illos antecellere videmus. Quod ſapientem illum feciſſe legimus, faciamus & nos; Manus noſtras extendamus in altum, ſuppliciter à Deo petentes, vt ne gratia ſua nos velit deſtitutos, ſed in ſapientia ſua lucere faciat animas noſtras & ignorantias noſtras illuminet: quod ſi obtinuerimus bonam poſſidebimus poſſeſſionem, quam à nobis nullus auferre poterit: ad cuius deſiderium, illis videmur ſapientis verbis
Eccl. 51. excitari, cúm inquit; Comparate vobis *SINE ARGENTO*, & collum veſtrum ſubijcite iugo, & ſuſcipiat anima veſtra diſciplinam, in proximo eſt enim inuenire eam. Sine argento ſapientia & reliqua gratiarum munera comparantur. Donū
Actor. 8. enim Dei pecunia non poſſidetur, cùm æquè pauperi ac diuiti eius potiundi poteſtas ſit conceſſa Sed ſubijcere collum iugo; ſuſcipere diſciplinam, hoc eſt precium illud quo diuitiæ tales emuntur. Subijciamus, oportet, collum noſtrum Sancto legis Euangelicæ iugo: vt quæ nobis facienda præcipit faciamus; quæ fugienda iubet, procul fugiamus. Appre-
Iſaiæ 53. hendenda eſt diſciplina pacis noſtræ, quam Chriſtus ipſemet
Rom. 8. ſuſtinuit, vt eum ſequuti ſpiritu facta carnis mortificantes. non ſolùm hìc viuere, ſed & in futurum viuentes gaudere poſſimus. Hæc ſi Domino obtulerimus, abſq; aliqua rerum, quæ ad vitam ſuſtentandam nobis ſunt attributæ, iactura; gratiarum Dei participes efficiemur: vt fluminis inſtar, copioſe ſuper nos munera ſua ſpiritus ſanctus, qui á Patre filioq; veluti à fonte quodam procedit, effundat, & cor noſtrum ad opus bonum ita promoueat, vt veluti fluuius curſum ſuum nón interrumpit, ita nos nunquam à bene agendo deſiſta-
Pſal. 45. mus. Fluminis huius impetus lætificabit ciuitatem Dei, ſanctificabit tabernaculum ſuum altiſſimus. Gratiarum enim Dei participatione, & ipſimet recreabimur, &, pro ea qua nobis ſunt charitate coniuncti, regni cœleſtis incolæ gaudio lætitiaq; maxima perfundentur, cùm nos veluti tabernacula Dei ſanctificatos, & templa ſpiritus ſancti effectos viderint.
2. Cor. 9. Domine Deus qui potens es omnem gratiam abundare facere in nobis, vt in omnibus ſemper omnem ſufficientiam

habentes abundemus in omne opus bonum: excita potentiam tuam hanc & veni; mentesq́, nostras humilitate sancta illustra, vt eam possidentes ad dona spiritus sancti percipienda reddamur aptiores. Scim9 vberiorem esse gratiam tuã quam precationem nostram. Semper enim Domine tu plus tribuis quam rogaris. Concede igitur vt odio peccatorum præteritorum stimulati; contemptu præsentium voluptatum confirmati, desiderio futurorum bonorum accensi, vasa digna efficiamur ad excipiendam gratiam tuam: quæ quoniam balsamum est purissimum, fac vt eam nobis datam in corde puro retineamus, in mentis soliditate conseruemus, in timoris & amoris profunditate, diligenter, ne effluat, perpetuò custodiamus.

Psal. 79.

Ambr. sup. Luc.

PETRI NEGATIO.

Vt vigilent alij.

TRinam Petri negationem mysticè describens Origenes, per primam Principis ancillam, quæ discipulum fecit

In Matth. Homil. 35.

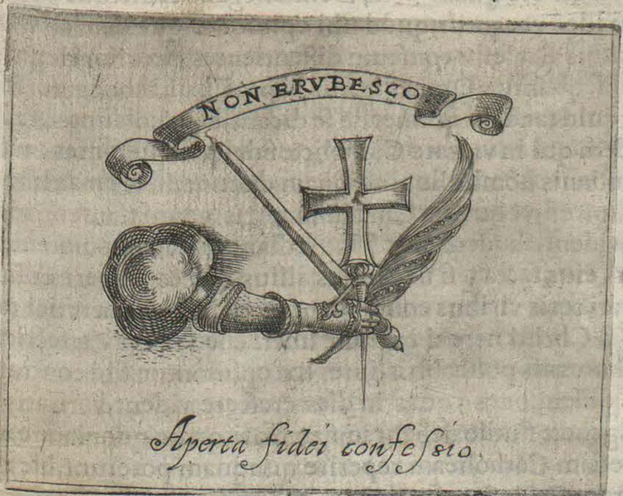
Christum negare putat intelligi Synagogam Iudæorũ qui secundum carnem denegare frequenter cõpulerunt fideles. Secundum autem ancillam, congregationem gentium, qui & ipsi persequentes Christianos denegare cogebant. Tertios autem stantes in atrijs, ministros esse Hæresum diuersarum: qui & ipsi veritatem Christi denegare compellunt. Cæterũ errorem Hæreticorum de Christo, secundum trinam Petri negationem, tribus generibus terminari scribit Augustinus. Aut enim de Diuinitate, aut humanitate, aut vtroq; fallũtur. Per Gallum cantantem, Doctores Ecclesiæ, & fideles verbi Dei præcones intelliguntur; à quibus vtinam Hæretici, ad apertam Christi nominis, ab ipsius negatione, confessionem, reuocari se paterentur. Personuit iam latè huius Galli canẽtis vox: patrum scilicet in Concilio Tridentino legittimè in S. Spiritu congregatorum vnanimis de rebus fidei consensus. Huic igitur Christi abnegatores acquiescant Hæretici: hoc excitentur; & ex atrio Caiphæ, è Sathanæ Synagoga, è cœtu seorsim colligentium foras egressi: petro se iungant: fidei quam Petrus tradidit, nunc autem Gregorius XIII. legitimus Petri successor custodit, firmiter adhæreant: atq; ita in Ecclesia vnitatis manentes, negationis præteritæ sordes amaris fletibus eluant. Quod quamdiu non fecerint, pro Christum negantibus sunt habendi; vt sicut olim sub ipsum passionis tempus, de Apostolis à se recedentibus, ita nunc suo quodam modo Christus quoq; de illis conqueri possit;

De Quest. Euang. l. 1 c. 45.

Psal. 87.

Elongasti à me amicum & proximum: & notos meos à miseria.

Quemad-

QVemadmodum terna Petri negatione, ne ſimile quid à nobis deſignetur, abſterreri, ita cùm eundẽ de admiſſo peccato amarè flentem, & poſthac Chriſtum liberè Judæis & gentibus prædicantem audimus, ad apertam ſacroſanctæ fidei Chatholicæ Chriſtiq; nominis confeſſionem excitari meritò debemus: vt cuius peccantis errorem deteſtamur, eius pœnitentis & reſipiſcentis virtutes imitemur. Tria ſunt hominum Chriſtum negantium genera. Vnum eorum eſt, qui (quales Chriſtiani omnes qui impiè viuũt eſſe cenſendi ſunt) ore quidem confitentur ſe noſſe Deum, factis autem negant, cùm ſint abominati & incredibiles, & ad omne opus bonũ reprobi. Alterum eorum eſt, qui, licet corde vel factis nolint, ore tamen Deum negare videntur. Hos autem tepidos Catholicos eſſe cõſtat, quorũ in ijs terris vbi ab obedientia Sanctæ Matris Eccleſiæ diſceſſum eſt, ingens reperitur multitudo. Tertium illorum eſt, qui cùm ab vna Sancta, Catholica, & Apoſtolica Eccleſia ſe nefaria præciſione ſegregauerint, Tit. 1.

non magis ore quàm factis Deum negasse censentur, & Hæretici ideò vocantur; quòd sibi opiniones quasdam ab vnanimi totius Ecclesiæ consensu dissentientes, seorsim elegerint, illasq; sequantur; Omnes igitur hi pro Christi abnegatoribus, quicquid tandem ipsimet de se dicant, habendi sunt. Ac illis quidem qui in vnitate Catholicæ fidei perseuerantes, vitam Christianis hominibus indignam ducunt, id vel maximè curandum est, vt qua via Christū in terris conuersantem incessisse vident, eandem & ipsi ingrediantur, & à quo nomen habent, eius facta, si negatores illius dici & haberi nolunt, imitari totis viribus contendant & elaborent. Hæretici porrò si à Christi negati crimine liberi esse volunt, affectionibus humanis posthabitis, inter tot opinionum sibi contrariarum dissensiones, quas in dies crescere vident, veritatis inuestigandæ studio debent imflammari, quam quoniam extra Ecclesiam Catholicam reperire nunquam poterunt; hic eam quærant: Ecclesiam inauditam ne temere erroris arguant, & condemnent; sed vbi quæ sit ipsius de omnibus sententia, didicerint & audierint, illi non grauatim acquiescant, & quem antea Christum, Deos alienos colentes impié negauerant, eum cum Ecclesia Catholica vnanimi voce laudent & confiteantur. Quoniam autem illi quoq; grauiter peccāt, qui licet in Catholicæ Ecclesiæ cōmunione perseuerent, vbi tamen Christi & corporis eius Ecclesiæ causa agitur, nec se frigidos nec calidos exhibent, & apertè se Christianos & nō Hæreticos esse profiteri non audent, ideò diligenter eos curare conuenit, vt humano timore postposito, solius tantum Dei suæq; salutis rationem ducant, & quod corde clausum gerunt, id vbi necessitas postulauerit, ore etiam ipso palam, ad maiorem fidei Christianæ propagationem enunciēt, Pauli Apostoli exemplū doctrinamq; secuti, qui ad Romanos scribens NON ERVBESCO, inquit Euangelium. Virtus enim Dei est in salutem omni credenti. Ad quid enim virtus, ad quid salus est credentibus Euangelium: si nos Catholicam doctrinam virtutem & salutem credentium esse scientes, illam ab-

Rom. 1.

ſcondimus, palamq́; vbi locus & tempus exigit eam profiteri non audemus? Nunquid Chriſtus gratis mortuus eſt? Nũquid vnicuiq́; de proximo ſuo Deus non mandauit? Nũ quod à Saluatore dictum eſſe ſcimus; Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo qui in cœlis eſt, qui autem negauerit me coram hominibus, negabo & ego eum coram patre meo qui in cœlis eſt, id verum eſſe dubitabimus: Apertè Chriſtus coram hominibus eſt confitendus, ne nos ipſe coram patre ſuo cœleſti neget; ne nos Euangelium erubeſcere quis iudicet, ne fruſtra Chriſtũ pro nobis paſſum exiſtimet, neue de proximo nihil curare nos arbitretur. Exigit id à nobis ſuo quodam iure tàm Diuina quàm humana charitas, vt quod rectũ eſſe videmus, ad id amplectendum quamplurimos pertrahamus, quò & gloria Dei creſcat, & anima fratris è periculo liberetur. Atque huc Propheta reſpexiſſe videtur; cùm Dnũm alloquens diceret; Iuſtitiam tuam non abſcondi in corde meo, veritatem & ſalutare tuum dixi. Iuſtitia non abſcondenda; veritas & ſalutare Dei, quod in vna ſancta Catholica & Apoſtolica permanet Eccleſia, annunciandum eſt omnibus illis, qui ſerpentis aſtutia ſeducti, in cuiuſuis potius quàm Chriſti Euangelium transferri ſe paſſi ſunt, vt reſipiſcant & ad Eccleſiæ vnitatem redeant. Non habet ille charitatem, qui licet cum Orthodoxa ſentiat Eccleſia, veritatem tamen doctrinæ illius, vel fortunarum vel vitæ periculo deterritus profiteri non audet, & taciturnitate ſua, alios in errore prauiſq́; opinionibus confirmat. Itaq́; nocet ſibi, contra conſcientiam peccando; nocet proximo ſcandali occaſionem porrigendo, nocet & Eccleſiæ, gloriam capitis illius, qui Chriſtus eſt diminuendo, eamq́; ad quamcunq́; tandem Antichriſti Synagogam transferendo. Quamobrem vbi cultus Diuini ſiue religionis agitur cauſſa, tepidos eſſe nos minimè oportet: ſed cùm veritatem fidei poſſideamus, illa tanquam armatura induti, contra eos qui mendacium pro veritate ſectantur, fortiter pugnare debemus. Habemus enim Chriſti primum auctoritate fabricatũ,

Matt. 10.

Pſal. 39.

Vel. 39

martyrum sanguine expolitum, Conciliorum & Sanctorum decretis, longoq; Ecclesiæ vsu roboratum gladium, quod est verbum Dei. Hoc igitur è manibus Ecclesiæ legitimo ordine sumpto, cum illis, qui se nefariè ab vnitate segregarunt, ita dimicabimus, vt quas ipsi sibi nouas peregrinasq; doctrinas excogitarunt, atq; illis verbi Dei & Euangelij nomen (cùm nihil cum verbo Dei ipsiusq; Euangelio commune habeant) indiderunt, eas ab ouili Christi ipso nobis auxilium suppeditante, propulsare possimus. Adest enim semper pijs conatibus Deus, & suos mirabiliter, etiamsi quandoq; res humanæ deploratæ videantur, protegit. Rectè itaq; is, qui apertè Christi fidem quæ signo crucis exprimitur, profitetur gladium cum palma gestare fingitur. Qui enim secundùm scientiam Zelo ardenti commotus, murũ se pro Domo Dei opponit, & ad tuendam promouendamq; Christianam religionem, non magis animi quàm corporis vires, veluti gladium quendam adfert, victoriam cuius palma symbolũ est laborum suorum fructum se reportaturum nouerit. Victoriam autem eam intellige, quæ non solum de corporis hostibus, quales sunt Hæretici, quibus non ferè quicquã contra Christianos fæliciter euenire solere, tot de illis ducti triumphi satis abundè testantur, sed & de ipso diuisionis auctore Diabolo, acquiritur. Fortior enim vnus Deus, quàm mille millia legionum Diabolorum omnium. Hunc igitur Ducem sequuti, fidem ipsius apertè confiteri non erubescamus. Si Deus pro nobis quis contra nos? Non illico cœlum ruiturum existimemus, si vbi res postulat, Christianos apertè & non Hæreticos esse nos, Deumq; Patrum nostrorum colere, & fidem maiorum nostrorum nos sequi liberè profiteamur, immó verò futurum est, vt quod de Petro coram Principibus & scribis Christum confitente scriptum est, videntes Constantiam nostram, qui discesserint à nobis admirentur, & nihil possint, ijs quæ locuti fuerimus, contradicere.

Rom, 8.

Actor. 5.

Domine qui fecisti cœlum & terram mare, & omnia quæ in eis sunt, quiq; spiritu sancto per os Patris nostri Dauid

pueri

pueri tui dixisti; Astiterunt Reges terræ & Principes conuenerunt in vnum aduersus Dominum & aduersus Christum eius: vide quoniam conuenerunt aduersus te & aduersus sanctum puerum tuum IESVM quem vnxisti ,non iam Herodes & Pontius Pilatus,sed quæ illorum impietatem superare videntur,Hæreticarum factionum portenta : quæ sanctissimam fidem tuam euersam,sacramenta conculcata,sacerdotium & sacrificium abrogatum cupiunt. Nunc igitur Domine respice in minas eorum, & da seruis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum,& nullis horum inimicorum machinationibus, nullis eorum terroribus , ab aperta tui nominis confessione,dimoueantur ; sed potius annuntient Iustitiam tuam in Ecclesia magna , quam tibi per sanguinem vnigeniti filij tui Dñi Nostri, sponsam elegisti: sanctificasti & coadunasti. Da Domine fortitudinem plebi tuæ , vt quam fidei veritatem per manus Apostolorum tuorum, sanctorum Episcoporum & Sacerdotum accepit,eam ita retineat vt pro illa quibusuis periculis,non modo fortunas omnes , sed & vitam ipsam obijcere pro nihilo ducat. Zelus domus tuæ comedat nos semper ,vt ne sanctissimũ tuum nomen ab impijs hominibus blasphemari tacentes permittamus, spiritum nostrũ pro tui cultus gloria profundere parati . In medio nationis prauæ & peruersæ constitutos, qui te sub vno visibili pastore colunt & adorant gratia tua corrobora , vt ad ouile tuum quamplurimos reducant, & exemplo bono ad gloriam tui nominis propagandam præluceant: quò Christum coram hominibus confiteri non erubescentes, Christus vicissim eos coram Patre suo confiteatur.

Psal. 2.

Psal. 39.

CHRISTI AD PILATVM ADDVCTIO.

Vertit in rem gloriæ.

Immanis Iudæorum impietas, varijs iniuriarum & verberum tormentis Christum afflixisse non contenta, ad occidendum illum, animum insuper adiecit, & consilio manè facto, Pilato vinctũ tradidit. Porro hæc Dño nostro illata ignominia, in magnam gloriam nobis est conuersa. Pilatus enim hic, gentilis populi figuram in se gerebat: ad quem Christus à Iudæis contemptus & illusus, postmodum erat adducendus. Mirabilis sanè rerum vicissitudo Christus non fuit missus nisi ad oues quæ perierant è domo Israel: ecce autẽ oues hæ, pastoris vocem audire nolentes, ab ipso nefariè defecerunt. Populus autem gentilis, olim contemptus & abiectus, factus est populus acquisitionis, genus electum, regale Sacerdotium, gens sancta, & de tenebris in admirabile Dei lumen, vocatus est: quod quidem lumen significare videtur illud Manè quo Christum Pilato tradiderunt Iudæi, nobis diem sibi veró noctem perpetuam inducentes. Regnum autẽ Dei ad gentes à Iudæis transferendum non obscurè pluribꝰ in locis, cùm alij Prophetæ, tum Isaias prædixit; è quibus illud produxisse suffecerit, vbi in persona Dei loquitur;

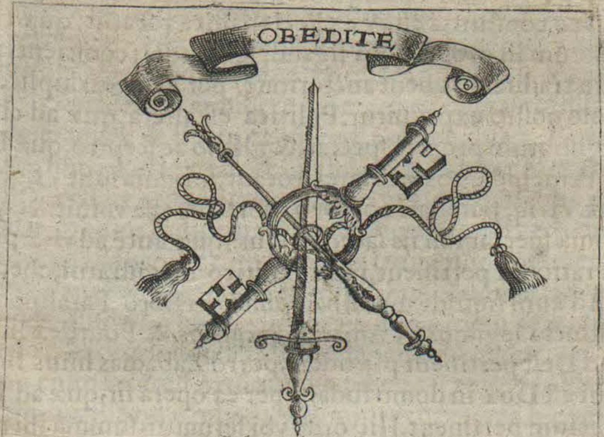
Math. 27.

Matt. 15.

1. Pet. 2.

Ducam

Ducam cæcos in viam quam nesciunt, & in semitis quas ignorauerunt ambulare eos faciā ponam tenebras coram eis in lucem, & praua in directa. Isaiæ 42.

Obedientia.

CVm Dominum Iesum, à Iudæis adductum, ante Præsidem stetisse audimus; debet nobis in mentem obedientiæ ipsius venire, qua humiliauit semetipsum, factus obediens vsq; ad mortem, mortem autem crucis. Creator ante creaturam se sistit, vt exemplo suo his qui cū potestate versantur obedire, nec tam personæ, si quid alienum ab officio committāt, quàm muneris illorum nos habere rationem debere doceret. Nam cū, quemadmodum pulchrè Diuus Paulus colligit, non sit potestas nisi à Deo; quæ autem sunt à Deo ordinata sint; profectò ille, qui potestati, qualiscunque tandem illa sit, resistit, Dei ordinationi resistit. Qui autem

Math. 27. Phil. 2. Rom. 13.

resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt; quam vt effugere possimus, rectè alio loco nos admonet inquiẽs; Obedite præ-
Hæbr. 13. positis vestris & subiacete eis. Ipsi enim peruigilãt, quasi rationem pro animabus vestris reddituri. Tãto magis igitur illis parere, eosq́, amare tenemur, quãto maioribus, dũ nrãm curant, animarum suarum salutẽ periculis obijciunt. Duplex autẽ est potestatis species, quæ vt homines in officio contineret, à Deo constituta est. Vna Ecclesiastica vocatur; quæ cum sacerdotum sit propria, qui ligandi soluendiq́; conscientias, à Christo traditam habent auctoritatẽ: per clauem duplicẽ in symbolo nostro exprimitur: Politica est altera, quæ ad ciuilẽ magistratum propriè spectat, & gladio ac sceptro, quæ Regũ & Principũ quos seculares vocant, insignia sunt, significantur. Vtriq; potestati nos Deꝰ subiectos esse voluit: vt quæ ad animã spectant in ijs sacerdotibus, quæ autẽ ad vitæ præsentis rationes pertinent, in ijs Politico magistratui, obedia-
2 Para. 13 mus. Ad eum siquidẽ modũ hæc officia in libro Paralipomenõ distincta legimus, vt Amarias Sacerdos & Pontifex in his quæ ad Deũ pertinent præsideat; porrò Zabadias filius Ismahel, qui est Dux in domo Iuda, super ea opera sit, quæ ad Regis officium pertinent. Hic ordo vbi seruatur, summã ibi trãquillitatẽ, ac mirabilẽ animorũ voluntatumq́; consensionem videre licet. Cæterũ in quibus eum terris commutatum & inuersum audimus, dum politicꝰ Magistratus ea quæ sacerdotũ propria sunt sibi ausu temerario vendicat, in ijs plus quàm Babylonicam rerum omnium esse confusionẽ, nullus est qui non videat, & ingemiscat. Hunc fructũ amentiæ suæ referre videntur illi, qui pro verbo Dei Christiq; Euangelio, impurum Lutheri vel Caluini dogma sequi maluerunt, vt quod habent, ne dicam Principes, sed quoscunq: inferioris conditionis magistratus, tot, velint nolint, habeant etiam Politicos quosdam Pontifices; qui á forensibus rebus ad Ecclesiasticas transcendentes, magno supercilio, quemadmodum ipsimet Hæretici de illis conqueruntur, audent nouas religionum formulas componere, easq́; cuiusuis potius quã Ecclesiæ Dei

Miniſtris offerre, tali cũ imperio, ni applaudãt, ſine contradictione, ſe ſuo ſceptro illos expulſuros aut punituros: quod etiã factitant abſq; omni miſericordia. At non ita ſancta Catholica mater Eccleſia quæ cũ ſit caſtrorũ acies ordinata, poteſtates habet, quarũ vnaquæq; ſeſe intra ſuos cancellos cõtinet. Sacerdotes quorũ id munus eſt, legẽ Diuinam tractant; principes ea, quibus pax politica & humanæ Societatis ordo conſeruari poſſit, attendũt. Huic igitur tanquã obediẽtes illius filij perpetuò adhærentes, quam nos Deus Præpoſitis noſtris obedientiã exhibere iubet, eã cũ omni humilitate illis deferamus; & illã in obediendi ratione, quam Bernardus præſcribit, veluti generalẽ quandã regulam teneamus, vt in difficilioribus quidẽ agendis, obeditio gratior, quã præuaricatio grauior iudicetur; & in facilioribus minuſq; oneroſis contẽptus dãnabilior, quàm actus laudabilior æſtimetur. Ad animos autẽ ad præſtandã ſuperioribus obedientiam præparandos illud plurimũ profuerit, ſi non à metu ſeruorũ ſed à pleno Charitatis affectu ad obtemperandũ adducamur. Plurimũ enim intereſt, vtrũ timore pœnæ an amore iuſtitiæ faciat aliquis illa quæ iubetur. Humilitas præterea hìc vel maximè requiritur-quã qui habuerit, nihil tam durũ, nihil tam graue humeris illiꝰ poteſt imponi, quod nõ ſumma cũ alacritate perferre paratus ſit. Quanto nãq; ſe quis inferiorẽ cæteris iudicat, tanto illos ſe præſtãtiores eſſe facile exiſtimabit; quos autẽ meliores ducit, eos amabit; quos amat, illis honeſta iubẽtibꝰ maxima cũ hilaritate, nõ poterit nõ obtẽperare.

De præcepto & diſpẽſatione.

DEVS á quo deſuper omnis poteſtas hominibus datur, obedientiæ humilitatiſq; virtutem nobis largire; vt voluntati propriæ renũtiantes, ea quæ per viſibiles tuos miniſtros nobis facienda præcipis, alacriter exequamur. Da vt tam Eccleſiaſticæ quam Politicæ poteſtati, honorem, reuerentiam, & ſubiectionẽ in vera charitate deferamꝰ; à murmuratione detractioneque abſtineamus Scimus Domine; quot & quanta mala propter primi parentis inobedientiam, in genus humanum induxiſti; miſerere igitur nobis & concede vt *Io: 19.*

vt ne cuius peccati pœnas ſuſtinemus, illud iteremus, teque ad vindictã de nobis ſumendam prouocemus. Reſpice Dñe de domo ſancta tua in nos, & inclina aurem tuam & exaudi nos, vt & illi, qui poſteaquam legittimæ poteſtatis iugum excuſſerunt, nouas & peregrinas doctrinas amplexi ſunt, ad Eccleſiæ tuæ ſanctæ gremium redeant; & vna nobiſcum, non ſolum tibi per caput in terris viſibile in Eccleſia nobis imperanti, obtemperent; ſed Regibus quoq; & Principibus à te miſſis, ita obediant; vt armis quæ pluribus in locis contra illos, immò veró contra te, nefariè arripuerunt, depoſitis, omnes vno ore, in vna ſancta, Catholica, & Apoſtolica Eccleſia, te laudare perpetuo valeant.

IVDÆ SVSPENDIVM.

Scelus ſceleri ingerit.

IN Iuda Iſchariote veram pœnitentiam non fuiſſe vel illud apertè conuincit, quòd cùm Pœnitentia inter ſpem & ti-

morem media esse debeat, de scelere admisso timorem quidē & dolorem concepit, cæterum spem omnem de misericordia Dei prorsus abiecit, ita vt doloris remedium, morte sola & suspendio miserè ad extremum quæsiuerit. In quo ipsius atroci facto, callida Diaboli nobis insinuatur astutia: qui posteaquam in Iudam fuerit ingressus; posteaquam hominem scilicet quempiam ad peccādum induxerit, recedit ille quādoq; paulisper, vt se peccasse miser ille agnoscat (nec n. Iudas Diabolo cor suum implente poterat dicere, Peccaui tradens sanguinem iustum) sed obseruat tamen tempus, vt iterum se ei apponat; & cùm cognouerit secundum peccatum suum quis (vt scribit Origenes) obseruat etiam tertiæ deceptionis locum, vt in abundantiori tristitia illum absorbeat. Hoc igitur præuidens Apostolus consilium Corinthijs dat, vt conseruent charitatem, in eius generis hominem, ne idem illi contingat, quod Iudæ videmus euenisse: qui nisi à Principibus Sacerdotum. Quid ad nos? Tu videris, audisset, fortassis ad vltimum impietatis barathrū nunquàm descendisset. Iudæ interitum videtur Architophelis mors præsignasse: de quo illud in Regum libris extat scriptum, Homil. 35. In Matth, 2 Cor. 2. Matt. 27. 2. Reg 17.

Porrò Architophel videns, quod non fuisset factum consilium suum, strauit asinum suum, surrexitq; & abijt in domum suam & in Ciuitatem suam, & disposita domo sua suspendio interijt.

QVicunq; grauissimorum sibi criminum conscius est; proditoris Judæ (quem non tam scelus quod commisit; sicut Augustinus scribit, quam indulgentiæ desperatio, fecit penitus interire) tristissimo & luctuosissimo casu debet admoneri; vt ne prorsus de misericordia Dñi, quòd eum saluare non possit, spem omnem abijciat. Et Sathanæ quidem hæ sunt artes, quibus incautos illaqueare consueuit, vt antequã peccatũ perpetret aliquis, illud extenuet, vbi veró consummatum fuerit, illius enormitatem, vt peccantem ad desperationem pertrahat, modis omnibus exaggerat. Quamobrem quemadmodum antequã peccatum aliquod committatur, quo facilius ab illo deterreri possimus, illius turpitudinem & magnitudinem, iram præterea & vindictam Dei, meritò perpendere debemus, ita vbi fuerit admissum, dum nos & conscientia terret, & Sathanas inferni pœnas æternaq; supplicia obijcit, ad pœnitentiam potiùs, quæ quasi quædã post naufragium tabula nobis relinquitur, quam ad desperatio-

De vtilit. pæn. ag.

nis

nis abyssum consugere debemus, memores illius quod ab Ambrosio scriptum est; Nouit Dñus mutare sententiam, si tu noueris emendare delictum. Pœnitentia igitur est agenda, & spes in Deo ita collocanda, vt nec nimium quis de bonitate clementia Dei sibi præsumat, ne in vitium prolabatur, nec Iustitiam Dei grauitate peccati metiatur, ne de veniæ spe obtinenda, animum despondens à Diaboli tentatione absorbeatur. Quemadmodum itaque iustis ad quascunq; vitæ præsentis ærumnas faciliùs tolerandas; ita & peccatoribus ad opera pœnitentiæ exercenda, spes incitamento esse debet. Hæc enim est quæ, vt ait Apostolus; NON CONFVNDIT. Non confundetur siquidem Iustus, qui alto quodam animo terrena despiciens, illa sperat, quæ præsentibus tanto sunt præstantiora, quantó cœlestia terrenis sunt potiora. Non cõfundetur peccator, qui cogitans quæ sceleribus pœnæ debẽtur, de his in hac vita expiandis semper est sollicitus, futurũ sperans, vt Deus tandem aliquando miseteatur illius, nec eũ in furore suo corripiat: quandoquidem pœnitentiam agentibus, appropinquaturum Regnum cœlorum per os præcursoris sui est pollicitus. Non minus itaq; in iusti quam in peccatoris persona Propheta Dauid Dñum allocutus videtur; In te Dñe speraui non confundar in æternum. Si sperauerimus in Dño, sperantes autem, bonitatem fecerimus; pascemur proculdubiò in Diuitijs Domini, & in æternum non confundemur. Quamobrem rectè Paulus Apostolus spem galeam salutis vocat; qua Christi militem indui vult. Spe enim munitus, qui animum ad cœlestia desideria erigit ex acie cum aduersario dimicans, confusus non discedet. Proijciat licet in eum varias tentationum suarum sagittas Diabolus quibus eum conficere nititur; si galea spei sese muniuit, non confundetur. Sagittæ inimici dissipabuntur, resilient, & confringentur. in Domino autem sperans non infirmabitur. Terribilis est hæc galea, quæ cum in cono suo. Christi crucẽ qua deuictus est Sathanas; circumferat, inimici tela retundit, impetusq; tentationum propulsat. Hac igitur galea mu-

in Luk. l. 2

Rom, 5.

Psal. 30. & 39.

1. Thes. 5.

Psal. 25.

niamur & nos, qui ad congrediendum cum Diabolo ſemper eſſe parati debemus, Gloriæ cæleſtis coronam præ oculis habentes, in æternitatem animum erigamus, & quæ præmia legitimè certantibus eſſe propoſita videmus, ad ea obtinenda ita ſpe rapiamur; vt nec laboribus vllis parcamus, nec quibuſcunq; tandem difficultatibus à certando deterreamur.

Sup. Exod. ho. 9. Futurorum ſpes, inquit Origenes, laborantibus requiē parit, ſicut in agone poſitis dolorem vulnerum mitigat ſpes Coronæ. Sperantes itaq; bona, nunquam, à benè agendo vacui ſimus. Quo enim magis in exercitio Sancto perſeuerauerimus, hoc vberiore ſpe Regni cæleſtis potiundi, non tam noſtro, quam Chriſti ipſius merito, in cuius virtute mereri poſſumus & nos, ditabimur.

Pſal. 17. & 31. Rom. 11. Eccle. 2. Domine Deus qui protector es omnium ſperantium in te, miſericordiaq; tua eos circūdas, reple nos omni gaudio & pace in credendo, vt abundemus in ſpe & virtute ſpiritus ſancti. Ecce reſpicio nationes hominum, Dñe, & ſcio, quia nullus ſperauit in te, & confuſus eſt; concede igitur, vt omnem ſpem & fiduciam meam in te collocem, in tentationibus defenſorem inuocem, in neceſſitatibus adiutorem quæram, in tribulatione conſolatorem concupiſcam.

Iſaiæ 40. Et quoniam ij qui ſperant in te, ſicut per Prophetam promiſiſti; mutabunt fortitudinem, aſſument pennas ſicut aquilæ, current & non laborabunt, ambulabunt & non deficient. concede miſericors Deus, vt imbecillitas virium mearum, quæ ad bene faciendum nimis languent, mutetur in robur fortitudinis, quo aduerſario contra me pugnāti reſiſtere, eumq; in virtutis tuæ brachio ſuperare poſſim. Vtinā aſſumam pennas ſupernæ cōtemplationis, quibus à cura terrenorum, quæ nos à deguſtanda ſuauitate tuæ dulcedinis abſtrahunt velut aquila auolem, ea ſola cogitando, quæ ad acquirendam veram illam beatitudinem conducunt. Vtinā in currenda mandarorum tuorum via, nullum laborem, nullam ſentiam laſſitudinem, quæ me ab officio meo, & à tā deſiderato brauio percipiendo, retardet. Vtinam ambulem in conſpectu tuo, in innocentia, in lege tua, in via immaculata

& non deficiam. Quod expecto, tribue mihi Dñe: quod humiliter peto, largire: vt ſperans in te, amem te, amans te, perpetuò adhærere tibi, & cum Propheta exultare poſſim. Mihi autem adhærere Deo, bonum eſt: & ponere in Domino ſpem meam. Pſal. 72.

CHRISTI APVD HERODEM TACITVRNITAS.

Muta libertas.

Silentium Domini apud Herodẽ, ſanctos viros, vt ſcribit Gregorius, videtur innuere, qui cùm audientibus prodeſſe nequeunt, etiam deſpici tacentes volunt, ne de ſuæ ſapientiæ glorientur oſtentatione. Cumq; prudenter aliquid dicunt, non ſuam gloriam, ſed auditorum vitam quærunt. Cùm verò conſpiciunt quia vitam auditorum loquendo lucrari non poſſunt, tacendo ſcientiam ſuam abſcondunt: ne ſi oſtentationis ſtudio verbum Dei loquuntur & auditorum culpa quæ erat, eſſe non deſinat, & ipſorum quæ non erat, fi-

Comēnt.in Luc.l. 10. at, In Herode typicè omnes impios significari dicit. Ambrosius: qui si legi non crediderint & Prophetis, mirabilia Christi opera in Euangelio quoq; videre non possunt. Quod veró alba veste Dnūs ab Herode induitur, immaculatæ tribuuntur indicia passionis, quod agnus Dei sine macula cum gloria, mundi peccata susciperet. In typo etiam Herodís atque Pilati, qui amici ex inimicis per IESVM Christum facti sunt, plebis Israel & populi gẽtilis figura seruatur, quod per Domini passionem vtriusq; sit futura concordia: ita tamen vt prius populus nationum capiat Dei verbum & ad populum Iudæorum fidei suæ, deuotionem transmittat Cæterum ad Silentium illud Christi, Propheta respexisse videtur cùm diceret.

Isaia 53. *Quasi agnus coram tondente se obmutescet, & non aperiet os suum.*

HErodes alba veste Chrūm induens, licet non aliud ea re quæsiuerit, quàm vt ei à quo totius honestatis fontes

promanant

promanant, contumeliam inferret, cogitare tamen pia mens debet, candidæ illius vestis indicio, innocentiam saluatoris fuisse designatam: qui licet tanquam malefactor ad iudicũ tribunalia duceretur, suæ nihilominus innocentiæ, ab eisdẽ, vel inuitis illis, testimonium reportare meruit. Qua quidẽ re docemur, veram innocentiam in contumelijs non modò probris nullis affici, sed laude potius illustrari: dũ premitur, non opprimi sed vberiore semper gloria & præmijs coronari. Rectè igitur Hieronymus scribit, innocentẽ inter ipsa tormenta frui conscientiæ bono & inter malignitates, quum de pœna metuit, de innocentia gloriari. Eius itaq; amore debemus omnes merito inflãmari; quam etsi in peccato primi Parentis amisimus; per ea tamen Sacramenta quæ ad eum finẽ Catholica seruat Ecclesia, gratia Dei nos adiuuãte, possumus ad eius possessionem peruenire. Innocentiã autẽ eam animi puritatem voco, quæ cùm ab inferenda iniuria vehementer abhorreat, nec proximo, nec sibi ipsi nocet, suasq; actiones omnes ita moderatur, vt de ea nullus meritò conqueri possit: Vnde etiam is, qui hanc virtutem habet, columbæ nõ ineptè potest assimilari. Animal enim hoc simplex est, lætum, non felle amarum, non morsibus sæuum, non vnguium laceratione violentum: hospitia humana diligens, & vnius domus consortia cognoscens. Verè enim colũba ille est, qui de se humiliter sentiendo, sapiens in oculis suis videri non vult, sed columbæ simplicitatem, & prudentiam, iuxta præceptum seruatoris, imitari studet: benè factorum conscientia fretus, etiã in luctu positus, gaudet in Dominoq; semper lætatur: iræ amaritudinem non retinet: grauissimas quasque iniurias, voluntaria obliuione conterit, deque vlciscendis illis omnem cogitationem abijcit: nulli insidias, nulli damna comparat: conuersatione bonorum delectatur; & in vnius domus, quæ Sancta est Catholica Ecclesia, perfugio acquiescens, vitam homine Christiano dignam, in Dei & proximi charitate fundatus, pie innocenterq; traducit. Qui ita se gerit colũba est,

Ad Demetriadem Epist. hæc incerto auctori adscribitur inter Epistolas Augustini. Tom. 2. fol. 371.

Matt. 10.

& ad gradum perfectionis, quæ globi figura, vtpote solida & sibi per omnia respondente, in symbolo hoc exprimitur, quàm proximè accedit. Quoniam autem innocentia atq; integritas, vt ait Ambrosius, leui sorde violatur aspersa & gratiæ suæ munus amittit; ideo summa cautio in ea conseruanda, debet ab hominibus adhiberi. Perpendenda est diligenter, maxima illa iucunditas, qua perfunditur anima dum à verme conscientiæ propter aliquam turpitudinem non roditur: quæ res quo maiorem habet in se voluptatē, hoc maiori nobis esse curæ debet, vt stabilis & fixa permaneat. Mens ipsa frequenter excitanda, vt in virtute magis ac magis proficiat: & quam Deo quamq; proximo charitatem debet eam omni tempore impendat. Exercenda quoq; est memoria, tùm mortis, tùm extremi iudicij, Diuinæq; iustitiæ ac misericordiæ, diligenti assiduaq; meditatione: vt partim amore partim metu in officio contineatur, vitæq; honestatem ac innocentiam conseruet: quo spreta & contempta voluptate, Diabolo vel concupiscentia carnis, vel concupiscentia oculorum, vel superbia vitæ se tentanti, cum Sancto Iob securè possit respōdere; *NON RECEDAM* ab innocentia mea. Iustificationē meam, quam tenere cœpi non deseram. Neq; enim reprehēdit me cor meum. O vere beatus ille: qui in Dño ita gloriari potest: talis, sicut quodam loco pulchre scribit Chrysostom9, vbiq; illæsus est, vbiq; securus. Si tentatur proficit, si humiliatur erigitur; si pugnat, vincit; si occiditur coronatur. Cùm itaq; nihil pulchriùs innocentia, nihil integritate sanctaque simplicitate beatius: quod extollimus id acquirere, quod suspicimus, id amplecti totis viribus contendamus. Frustra enim quæ pulchra sunt, prædicamus; si pulchris potiri decorariq; non studemus.

In Hixam — *Iob. 27.*

Domine qui non priuas bonis eos, qui ambulant in innocentia: & custodis rectorum salutem, & protegis gradientes simpliciter: da nobis pœnitentibus viam iustitiæ, & confirma deficientes vt quibus te peccatis offendimus, de ijs per voluntariam castigationem expiandis, assiduè laboremus: à

Psal. 83. Prou. 2. Eccle. 17.

futuris

futuris autem dextera misericordiæ tuæ nos protegente puros & immunes nos conseruemus. Da vt gloria nostra omnis hæc sit, testimonium conscientiæ nostræ; quod in simplicitate & syncerirate Dei, & non in sapientia carnali, sed in gratia Dei conuersati simus in hoc mundo. Ecce Dñe, quasi columbæ meditantes gemimus. corde compuncti, ad te clamamus miserere nobis. Præcinge nos virtute, & pone immaculatam viam nostram, vt nec proximo iniuriam inferendo, nec nobismetipsis legem tuam transgrediendo, noceamus. Doce manus nostras ad prælium, quò cum carne, mundo, & Diabolo congredi intrepidè possimus. Pone vt arcum æreum brachia nostra quibus aduersa omnia pro tui Nominis gloria, animarumq; nostrarum vtilitate, fortiter sustinere, & manus nostras inter innocentes lauando, cordis munditia, actionūq; bonarum decore tibi placere, valeamus.

2 Cor. 1. *Isaiæ 59.* *Psal. 17.*

BARRABÆ CVM IESV COLLATIO.

Vagæ rerum vices.

Matt. 27. Ioan: 7. Hom. 35. in Matth.

PEr Barrabam insignem illum latronem & homicidam, quem Judæi Christo prætulerunt, Diabolus, qui & ipse homicida est, ab initio rectè designatur. Et Barrabas quidem iste, scribit Origenes, constitutus est ad seditionem & bella & homicidia facienda in animabus hominum: IESVS autẽ quasi filius Dei & pax constitutus, & verbum & sapientia ad omnia bona. Hi ergo duo cum sint vincti in rebus humanis & corporibus, populus ille sibi postulauit absolui Barrabam; propter quem non cessat gens illa habere seditiones & homicidia & latrocinia secundũ quosdam gentis suæ in rebus

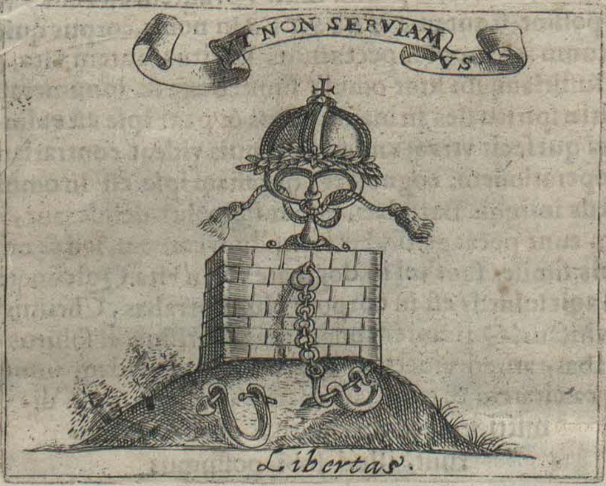
quæ

quæ foris habētur; secundùm omnes autem Iudæos, qui nō credunt IESVM; intus in anima. Vbi enim est IESVS illic seditiones, & lites, & prælia sunt. Vbi autem est IESVS vt dicere possint, si autem CHRISTVS in nobis, corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus autem vita, propter iustitiam; ibi sunt omnia simul bona & innumerabiles Diuitiæ spirituales in manib9 eius & pax. Ipse est enim pax nostra qui fecit vtraq; vnum. Et si quis videat contrariam illam operationem, cognoscet, quoniam ipse est in omnibus vinctus insignis Barrabas, quem sibi solui desiderant, non solùm tunc peccans. Israhel secundum carnem, sed & omnes qui eis similes sunt vel in dogmate vel in vita. Quicunq; ergo mala agit solutus est in corpore eius Barrabas, Christus autem vinctus. Qui autem bona agit Christus ei solutus est, Barrabas, autem vinctus. Porrò ad detegendam summam cæcitatem & malitiam Iudæorum qui rerum dimitti, innocentem autem occidi petiuerunt, illud Jobi possumus vsurpare;

Rom, 8.

Ephes. 2.

Quis vnquam innocens perijt; aut quando recti deleti sunt? Iob. 4.

QVod Barraba ex carcere dimisso, Christus Iesus agnus innocens extremo supplicio destinatur Libertas illa, in quã morte & passione sua saluator noster nos vindicauit ea ratione designari videtur. Durissimo etenim Diabolicæ seruitutis & peccati iugo vniuersum genus humanum post primi Parentis lapsum premebatur: à quo non prius potuit liberari, quam vnigenitus Dei filius, nostræ carnis assumpta fragilitate, totius mundi peccata in suo corpore sustineret; factus pro nobis obediens vsq; ad mortem, mortem autem crucis. Agnosce igitur ô Christiane, summam Iesu Christi benignitatem, qui formam serui assumpsit vt & amicum Dei faceret: contemptus, & abiectus videri voluit, vt te vinculis tenebrarum & longæ noctis compeditum solueret; vinciri & ligari se passus est, vt te libertate donaret. Libertatem autem non

Phil. 2.

Sap. 17 & Psal. 145.

eam

eam intelligo, qua monstrum illud hominis Martinus Lutherus, veluti flabello quodam ad seditionem in Germania, rusticorum primum contra principes, deinde veró Principũ contra suum Imperatorem concitandã vsus est: quali si Christus nos vti libertate voluisset, nunquam quæ sunt Cæsaris Cæsari reddenda præcepisset: nunquam discipulus eius, subiectos nos omni humanæ creaturæ propter Deum esse debere docuisset. vt simus quasi liberi, & non quasi velamen habentes malitiæ libertatem, sed sicut serui Dei. Non tam itaq; libertatem quæ licentia potiùs dicenda est, sed illam se Christianus per Christi mortem consecutum esse sciat; qua liberatos nos à peccato, seruos autem iustitiæ factos, Paulus apostolus ostendit. Vetus nanq; homo noster cum Christo simul crucifixus est, vt destruatur corpus peccati; V T vltra N O N S E R V I A M V S peccato. Quoniã autem mos erat antiquis dato pileo seruos manu mittere, illosq; per eiusmodi signũ, libertate donare; ideo in symbolo quoque nostro pilei cruce D i nostri IESV Christi insigniti, & laurea corona, quæ honoris adepti significationem haberet condecorati, formam expressimus, laudabilem patriæ nostræ, cæterarumq; septẽtrionalium gentium morem sequuti, quibus solenne est, infantulorum recens baptizatorum capita eiusmodi tegumẽto operire, quod Christi crucis figuram habeat expressam, nimirum vt Christianus intelligat, libertatem suam Christo Dño se acceptam referre debere. Ille etenim est qui eruit animas nostras ex inferno inferiori: qui liberauit nos de manu pessimorum & redemit nos de manu fortium potestate Diaboli debellata, portis æreis contritis, & vectibus ferreis confractis Ille est qui compedes mortis æternæ, quibus detinebamur omnes. crucis suæ malleo comminuit; vincula nostra morte sua disrupit vt sine timore, liberati de manu inimicorum nostrorũ, qui quo minus obtutibus nostris patent, hoc maioribus nos insidijs adoriuntur. seruiamus illi in sanctitate & iustitia, coram ipso omnibus diebus nostris. Soluti igitur hac tam graui seruitute, & in optatissimam libertatem

1.Pet.2. Rom.6. Psal.85. Ierem.15 Luc.1.

vindicari,de ea retinenda,qua nihil poteſt eſſe dulcius cogitemus omnes. QuodPaulus Apoſtolus nos monet,inquiens; *Galat.5.* State, & nolite iterũ iugo ſeruitutis contineri, id ante oculos mentis noſtræ ſemper habeamus. Vocati ſumus in libertatem,ne demus itaq; libertatem hanc in occaſionem carnis, ſed per charitatem ſeruiamus inuicem. Empti ſumus pretio magno ;vt pote ſanguine vnigeniti filij Dei, de poteſtate te- *Rom, 9.* nebrarum eruti:ne venundemus igitur noſmetipſos peccato, ſeruientes immunditiæ & iniquitati, ſed potius exhibeamus membra noſtra ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationẽ. Quẽ *De vera religione* delectat vera libertas, inquit Auguſtinus, ab amore rerum mutabilium,liber eſſe appetat:& quem regnare delectat,vni omnium regnatori Deo ſubiectus ſit,plus eum diligẽdo quã ſeipſum. Hæc illa iucundiſſima ſeruitus eſt, quæ libertatis nomine cenſetur, Dei mandatis obtemperare, iuſtitiam ſectari, mundi voluptates ſpernere. Si Deo ſeruimus, regna- *Seneaa de vita beata cap.15.* mus:ſi nos illi noſtraq; omnia ſubijcimus,liberi ſumus,vt nihil ſit illo verius quod ab Ethnico quodam ſcriptũ legimus; Deo parere libertas eſt.

Pſa..73. Dan.3. Eccl.51. Domine Deus Rex noſter ante ſæcula, qui operatus es ſalutem in medio terræ,& non confudiſti nos; ſed feciſti nobiſcum, iuxta Manſuetudinem tuam,& ſecundum multitudinem miſericordiæ tuæ, liberans nos de perditione, & eripiens nos de de tempore iniquo : Confitemur & laudem dicimus tibi, & benedicimus Nomini tuo, maieſtatemq; tuam ſupplices oramus,vt mentes noſtras radio tuæ claritatis illuſtrare velis:quo cum ſpirituali profectu, beneficia tua nobis collata accuratiús conſiderare valeamus. Concede Clementiſſime Deus,vt qua libertate per mortem filij tui Dñi noſtri Ieſu Chriſti, homines donaſti,dans eis poteſtatem filios Dei fieri, qui in eius nomine credere vellent, hanc ne ſocordia, malitiaq; noſtra amittamus; & in duriſſimam illam Diaboli ſeruitutem ,per peccatum iterum recidamus.Gratiam tuam nobis largire vt carnalibus deſiderijs poſtpoſitis,ſuperbia vanaq; gloria reiecta, tibi liberatori noſtro, vitæ & ſalutis,

auctori, perpetuo adhæreamus & quandoquidem dirupisti vincula nostra, quibus ab immani nostri generis hoste, duriter constricti fuimus, da vt tibi hostiam laudis & gratiarum actionis in Ecclesia tua sancta nunquam sacrificare desistamus.

FLAGELLATIO.

Non leui motu.

ROmanis legibus sancitum fuisse, scribit Hieronymus vt qui Cruci suffigi debebant ij flagellis prius cæderentur. Traditus est itaq; IESVS militibus verberandus, & illud sacratissimum corpus, pectusq; Dei capax flagella secuerũt. Hoc autem factum est, vt quia scriptum erat, Multa flagella peccatoris, illo flagellato nos à verberibus liberaremur: dicente scriptura ad virum iustum. Flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. Flagellare autem Christum illi dicuntur, qui cultum Diuinum per IESVM introductum de-

In cap. 27 Matth.

Psal. 21.

Psal. 90.

Orig. Homil. 11. in Matth.

ludentes, & doctrinam eius abijcientes, linguis suis illum flagellare non verentur quales non solum Iudæi & gentiles, sed Hæretici quoq; & impij Christiani censendi sunt: qui peruersis vitæ actionibus quasi quibusdam aculeis Christi nomen impie lacerant. Flagellati autem Christi typum, flagella Iob videntur repræsentasse: qui rectè factorum conscientia fretus, illud dicere non dubitauit.

Iob. 19. *Intelligite quia Deus non æquo iudicio afflixerit me, & flagellis suis me cinxerit.*

Mortificatio.

FLagellis crudeliter cæsum saluatorem nostrum cùm meminimus) meminisse autem frequẽter debemus) ad mortificandam carnem nostram, prauasq; cupiditates voluntaria castigatione coercendas, animum adijciamus. Nihil enim æque nomini Christiano aduersatur, quàm Christũ tot & tãta pro salute nostra passum intelligere, neq; tamen quicquã pro eo hîc vicissim pati velle. Ille non pro suis, sed pro delictis nostris proprijs, aliquid etiam in hac vita perpeti, vt in

fu-

futura, voluptate lætitiaq; sempiterna perfruamur. Ieiunio, vigilijs, abstinentia, cilicio & disciplina, corpus est attenuandum, vt in seruitutem spiritus redigatur, vt ne voluptatibus deseruiat, vt Diabolicas tentationes facilius eludat. Recte itaq; per tympanum, quia demortui animalis corio tenditur carnis nostræ, vt ait Gregorius, mortificatio figuratur. Quẽadmodum enim tympanum non carnem sed mortui animalis pellem extensam habet; quæ quo magis in eo extenditur, hoc sonum acutiorem, & ad terrendos hostes magis accommodatum reddet: ita & homo, qui corpus suum castigat, affligit, macerat, vsq; quam longissimè illud à carnalium voluptatum desiderijs abstrahat, procurat, Diabolo cumprimis terribilis efficitur, & machinationes illius à se propulsat; vt veluti mortua pellis in tympano extensa, nobis in bello solet esse vsui, ita quoq; ille *MORTVVS* mundo, concupiscentijs illius per disciplinam edomitis, *TERREAT* & propulset aduersarium suæ salutis Diabolum. Timet enim ille, piorum ieiunia, vigilias, orationes, & eleemosynas: quibus illos veluti per quosdam gradus ad Deum propius videt accedere. Quamobrem si & nos Sathanam terrere & profligare volumus: studeamus, quod Apostolus hortatur, mortificare membra nostra, quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam libidinem, concupiscentiam malam, & auaritiam quæ est simulachrorum seruitus. Mortificare autem ista non poterimus si luxui, desidiæ, gulæ sæculiq; voluptatibus nos tradiderimus. Sine carne & vino cito friget venus: à patre Libero ad inconcessam Venerem est proximus gradus intemperantiæ inquit Hieronymus. Fugiendæ sunt istæ voluptates corporeæ, quarum finis dedecus & dolor est sempiternus Vita durior nobis est instituenda, quæ carnem mortificet, vt spiritum viuificet: corpus castiget & animam saluet. Cogitet secum vnusquisq; se maiorem esse, & ad maiora genitum, quã vt mancipium sit corporis sui, ea, quæcunq; illi adhibuerint faciendo, nullamq; Dei, nullam animæ suæ dignitatis rationem ducendo. Meminerit se non ideó creatum esse, vt corpo-

In 1. Reg. cap. 10. exposit. l. 4

Colos. 3.

In quad. Epist.

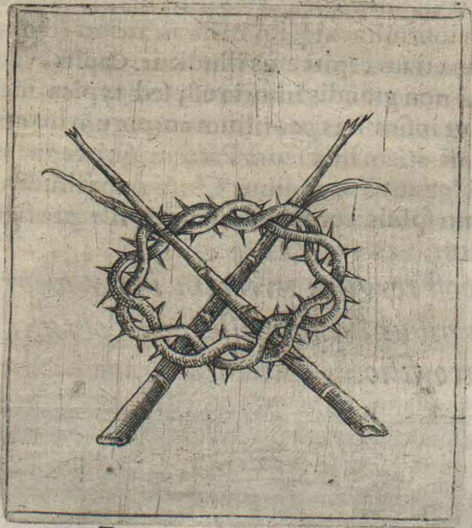
Sen. ep. 66

ri indulgeat, desideriaq; carnis perficiat, sed vt hic piè viuẽ-
do, nulli nocendo, Deumq; assiduè laudando, ad cœlestem
illam patriam aspiret. Nostræ igitur creationis causam dili-
gentiùs attendentes, illos in omni vita nostra nobis imitan-
Hebr. 11. dos proponamus, qui vt hæredes fierent in domo Dñi, carnẽ
pro nihilo ducentes, circũierunt in melotis, in pellibus ca-
prinis, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat
mundus. in solicitudinibus errantes, in montibus & spelũ-
cis, & cauernis terræ Quorũ vestigijs si insistemus, in tym-
Psal. 159. pano & choro Dominum laudabimus. In tympano inquit,
Sup Ezec. Gregorius, corium siccum resonat; in choro autem voces cõ-
lib. 1. Ho- corditer cantant. Quid ergo per tympanum nisi abstinentia,
mil. 8. & quid per chorum nisi charitatis concordia] designatur?
Ad abstinentiam itaq; & carnis mortificationem, concordi-
am charitatis adiungamus: sine qua etiamsi quis tradiderit
1. Cor. 13 corpus suum vt ardeat, nihil illi prodest; vt quæcunq; feceri-
mus, ea in hac vna radices suas defixas habeant. Ita enim fu-
turum est, vt mortificatio carnis nostræ nobis vtilis, Deo au-
tem grata sit & acceptabilis.

Eccl. 12. Domine qui odio habes peccatores, & impijs reddis vin-
Sap. 10. dictam, custodi nos ab inimicis & á seductioribus, tutare, &
certamen forte da nobis: vt vincamus & sciamus. Vinca-
mus quidem aduersarium nostrum Diabolum peccata
fugiendo, & quæ tibi placita sunt, faciendo: sciamus
autem, corpus hoc, quod corrumpitur] & aggrauat ani-
Sap. 9. mam, castigare, & in seruitutem spiritus redigere. Da Do-
mine, vt manentes hîc, peccatorum ipsi nostrorum pœnas
à nobis exigamus, pœnitentiam agendo, carnemq; nostram
affligendo: vt ne in manus tuas, in quas horrendum est in-
cidere, mortali corpore exuti, incidamus. Concede vt mũ-
di huius voluptates, quarum fructus amariores felle, vene-
no sunt nocentiores, fugiamus in dolore autem pro peccatis
concepto, in humilitate & patientia hîc ita perse-
ueremus, vt tecum in cœlesti patria lætari
sine fine possimus.

Coronatio

CORONATIO.

Regium capiti decus.

REgiæ Christi Dñi dignitati, volentes impij milites illudere, chlamyde coccinea indutum corona ſpinea pro diademate, arundine pro ſceptro, regijs ſcilicet inſignijs ornant: & quamuis non aliud hic ſpectare videbantur, quàm vt & Iudæis placerent, & crudelitatem ſuam Christi calamitate ſatiarent; nobis tamen qui credimus, maxima ſub hoc impio facto Sacramenta reliquerunt: quæ exponens Hilarius; Cæſo inquit, Dño imponitur chlamys coccinea, & veſtis purpurea, & corona ſpinea, & arundo dextra, & genu poſito adoratur, illuditur, ſuſceptis videlicet omnibus corporis noſtri infirmitatibus, omnium deinde martyrum, quibus regnum ſecum erat debitum, ſanguine in cocci colore perfunditur, precioſoq; Prophetarum ac Patriarcharum in purpura honore veſtitur. Spinis quoq; id eſt, compungentium quõdam peccatis gentiũ coronatur: vt ex rebus pernicioſis atq; inutilibus, quæ capiti eius. 1. Deo circumdata moliuntur,

Ioan: 19.

Canone 33 in Matt.

gloria

gloria quæreretur Peccatorum eſt enim aculeus in ſpinis, ex quibus Chriſti victoriæ corona texitur. In calamo verò earũdem gentium infirmitas atq; immanitas manu comprehenſa firmatur, quin etiam capiti eius illuditur. Capiti, vt opinor, de ictu calami non grandis iniuria eſt, ſed typica incoronatio ſeruatur, vt infirmitas gentilium corporum manu Chriſti comprehenſa etiam in Deum Patrem qui caput eius eſt acquieſcat. In his autem omnibus Chrũs dum illuditur, adoratur Chriſtum ſpinis coronandum aries ille præfigurabat, de quo ſcribitur;

Gen. 22. *Vidit poſt tergum arietem inter vepres hærentem cornibus, quem aſſumens obtulit holocauſtum pro filio.*

Honorum neglectio.

HOnores mundi iſtius, tum diuitias, potentiam, ſiue gloriæ temporalis nitorem, non incongruè calamo vel arũdini comparari poſſe ſcribit Gregorius, qui cùm locum il-

lum scripturæ produxisset. Fulgebunt iusti & tanquam scin- Moral. lib.
tillæ in arundineto discurrent, Arundinetũ vitam secularium 33. cap. 3.
appellat; qui more arundinum per temporalem gloriam fo- Sap. 3.
ris quasi adulta proficiũt, sed intus à soliditate veritatis inanescunt. Tanto enim apud semetipsos intus inanescunt, quãto alti & nitidi exterius ostenduntur: quia dum ad exteriorem gloriam per superficiem defluunt, nulla intus firmitate solidantur. More quippe calami intus sunt quidem per fatuitatem vacui, sed foris per speciem & ostentationem pulchri. Sed quanto ab eis exterior gloria studiosius quæritur, tantó eorum corda grauioribus cogitationum stimulis agitantur. Hactenus ille Sanctus Ecclesiæ Doctor: cuius verbis tanto maiorem nos adhibere fidem conuenit, quantô pluribus exemplis didicimus, mundanos honores citò pertransire, paruoq; negotio, cùm *NIL SOLIDVM* in se habeant, instar calami conteri & dissipari. Vbi sunt etenim potissimi illi orbis monarchæ, quos ad celsissimam dignitatis & honoris sedem Fortuna euexerat? vbi splẽdor & maiestas & illustres superborum pompæ, quibus immortale sibi nomen in terra comparare studuerunt? Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes, Eccl. 1.
Vanitas vanitatum & omnia vanitas. Baculo arundineo videbantur inniti, qui confractus lacerauit omnem humerum e- Ezech.
orum. Quos enim honores sibi diuturnos fore pollicebantur cap. 29.
ij non ita multo post præterierunt: vnde temporis exigui voluptatem, doloribus cruciatuq; perpetuo commutarunt. Hoc igitur considerantes ab ambitione gloriolæq; cupiditate, quàm maximè fieri potest, animum auocemus: & dum pro nobis *IESVM* spinis coronatum cogitamus, minimè nobis esse licitum pompas honoresq; seculi studiosè aucupari credamus; pro quibus Christus Deus Deiq; filius, ignominias, illusiones, & probra sustinere non dubitauit. Qua frõte nanq; audebis, ô Christiane, de temporali dignitate, celsioreq; honoris gradu cogitare; dum cœli terræq; Dñum adeò humiliatũ intueris, vt atrocissimis quibusq;, ab ijs quos creauit, se supplicijs affici sustinuerit? Eiúsne te corporis mem-

esse dices, dum vt te habeant in oculis omnes, es sollicitus, cuius caput spinis coronatum, te ad modestiam & humilitatem non reuocat? Abijciendus est amor sui nimius, quo ad tantam audaciam propelleris, vt te cæteris tantò digniorem melioremq́; iudices, quantò maiore cum auiditate ad aucupandos honores accedis. Vide quid Sanctus ille pater Augustinus scribat; "Quoties, inquit, hominibus præesse desidero "toties Deo meo præire contendo. Magna hæc temeritas est cum quadam insigni impietate ac impudentia coniūcta, Dei de se iudicium non expectare, sed quasi ipsi præeundo, vltro sese antequam voceris ad honores suscipiendos, ingerere. Fugiamus igitur cane peius & angue, honorum temporalium cupiditatem & appetentiam; quæ mentem perturbat, metū adfert, simultates nutrit, superbiam amoremq́; sui gignit, pudorem extinguit, & ad ruinam exitiumq́; multos deducit; "qui crescēdo, vt ait Gregorius, plerunq́; decrescunt, & ascen- "dendo exterius interius in profunda descendunt. Non respi- "ciamus in vanitates & has insanias falsas: quæ quo pulchri- *Psal. 39.* ùs nitent, hoc maiores turpitudinū suppeditant occasiones, & incautos in extremum salutis periculum, miserè præcipitant.

Psal. 33. Deus qui oculos superborum humilias, humiles autem *Eccl. 10.* spiritu saluas: memoriam superborum perdis, & relinquis memoriam humilium sensu gratiam tuam nobis tribue, vt mundi fallacis fastum & honores contemnamus; & non ex- *Eccl. 6.* tollamus in cogitatione animas nostras, velut taurus, ne fortè elidatur virtus nostra per stultitiam. Da, vt, quod à sapiente *Eccl. 10.* scriptum legimus, Omnis potentatus breuis vita, sic & Rex hodie est & cras morietur, cùmq́; morietur homo hæreditabit serpentes, & bestias, & vermes; id perpetuó mentibus nostris inhæreat, ne propter obliuionem mortis, in ambitionis & auaritiæ vitium turpiter prolabamur. Hanc nobis mē- *1 Ioan. 2.* tem tribue, vt ne diligamus mundum, neq́; ea quæ in mundo sunt. Transit enim ille & concupiscentia eius: sed vt potiùs tibi, cui regnare est, in humilitate spiritus & obedientia

ſancta ſubditi ſimus,te ſuper omnia diligamus,honorem ſanctiſſimi tui nominis,omnibus quæ in mũdo ſunt, anteponamus:vt & ipſi poſt miſeræ vitæ iſtius decurſum, in cœleſti illa patria, gloria & honore, nunquam perituro,coronari mereamur.

CHRISTI CORONATI PRÆSENTATIO.

Factorem noſcite veſtrum.

CVm affectati Regni falsò Chriſtum Iudæos inſimulaſſe Pilatus animaduertiſſet, à morte innocentem liberare & omnem appetendi dominij; ſuſpicionem à Chriſto cupiẽs dimouere,flagris crudeliter,cæſum, corona ſpinea coronatũ, toto corpore vulneratum,Judæis ex alto quodam loco ſpectandum exhibuit:vt feros eorum animos Chriſti ignominia mitigaret; Ecce inquit Rex veſter:ac ſi diceret; Videtis quã humilis & afflictus ſit is, quem vos in honoribus petendis nimis ambitioſum eſſe putatis:Non eſt cur vobis ab eo metuatis:Liberum iam abire ſinite. Cæterum Iudæi nihilo mi- *Ioan. 19.*

tiores effecti, suaue Christi iugum à ceruicibus suis prorsus deijcere volentes non Regem sed Cæsarem se tantum habere velle conclamarunt. Sponte se reos professi sunt: ideo & Deus, quandoquidem primi à prouidentia & protectione ipsius se subduxerunt, tradidit eos voluntati eorum, & qui Christum regnare super se ferre non potuerunt, ij non solùm sub Dominis temporariã, sed sub Principe etiam huius mundi Diabolo æternam nunquam quoq; animarum seruitutem patiuntur. Pilatus veró gentium scilicet populus, qui Regẽ spinis coronatum libenter pro Rege, Domino, & creatore suo agnoscit, in perpetuam libertatem, è duris Sathanæ cõpedibus vindicatus; altissimum quoddam gloriæ tribunal, consequutus est: vnde plus quàm Ægyptiacam Iudæorum seruitutem spectans, & Christum pro salute nostra passum fidei charitatisq; brachijs tenens & amplexans, infidelibus Iudæis vtilitatem vulnerum saluatoris ostentat, ad agnitionẽ veritatis quotidie vocat, & cum Propheta, non sine magna quadam commiseratione, nimium suæ salutis oblitos alloquitur.

Isaiæ 51. *Attendite ad petram vnde excisi estis: & ad cauernam laci, de qua præcisi estis.*

Misericordiæ opera.

CHristi vincti, spinis coronati, & purpura vestiti imaginẽ misericordiæ nomine multis appellare non est inusitatum. Cupiens etenim Christum à morte Pilatus liberare, Iudæis ita spectandum obtulit, vt animos eorum ad miserationem flecteret. Minùs tamen quàm volebat ea ratione profecit apud eos, qui odio cæcati, planè totius humanitatis obliti fuerant, vt nulla Christi calamitate satiari potuerint, nisi morti viderent insuper adiudicatum. Hanc tantam eorum ferocitatem, quandoquidem sicuti debemus, meritò detestamur; omni studio prouideamus oportet, nisi Iudæorum similes videri velimus, vt proximo, quem in angustijs positum videmus, benignè compatiamur, misericordiæq; & charitatis viscera in eum effundamus, memores illius, quod sibi factum Christus interpretabitur, quicquid vni ex fratribus eius minimis humanitatis fuerit exhibitum. Nihil æquè commendare Christianum videtur, quàm miseratio à vera charitate profecta. Hanc enim exhibere, si velint, possint omnes, tam diuites quam pauperes, tam domini quam serui: illi quidem

Ioan. 19.

Matt. 25.

cùm potentiores ſint, facultates impartiendo, hi ſi aliud nõ poſſint, voluntatem bonam adferendo. Quamobrem vt omnẽ excuſationis tranſgrediendi præcepti huius, Chriſtus nobis
Matth. 10 auferret occaſionem; Quicunq; inquis, potum dederit vni ex minimis iſtis, calicem aquæ frigidæ, tantum in nomine diſcipuli amen dico vobis, nõ perdet mercedem ſuã. Ac ſi diceret; Qui multa habet, egentibus multa & debet & poteſt impartiri, tu autẽ qui minus abundas, quantum facultates tuæ permittunt (has enim aquæ frigidæ calix ſignificare videtur) tantum proximo largire. Nec enim ad ea quæ nõ potes, præſtanda teneris. Voluntas ſuppleat. quod facultas denegat. Cùm itaq; benè de proximo merendi ratio, nulli de-
Zach. 7. eſſe poſſit, rectè per Prophetam Dñus miſericordiam & miſerationes facere vnumquenq; CVM FRATRE ſuo iubet: quod qui facere negligit. & ad clamorem pauperis aures obturat, excuſari nullo modo poterit. Vel ſolus aquæ frigidæ calix, conſcientiam illius accuſabit, & neglecti Diuini præ-
Luc. 6. cepti crimine condemnabit. Studeamus igitur miſericordes eſſe, ſicut & pater noſter miſericors eſt. Memores ſimus calamitatis illius noſtræ qua ſub Diabolicæ poteſtatis tyrãnide, perpetuó cruciandi eramus, niſi filius Dei vnigenitus noſtri miſeratus, à tantis anguſtijs morte paſſioneq; ſua nos liberaſſet: cuius beneficij vt gratos nos exhibeamus, illorum qui, cúm caro noſtra ſint, mutuo auxilio iuuari à nobis poſtulant, viciſſim miſereamur, illis ſubueniamus, eos conſolemur, neceſſitatibus eorum communicemus. Beati miſericor-
Matt. 5. des, inquit Chriſtus, quoniam ipſi miſericordiam conſequẽtur. Volumus à miſeria per miſericordem Dnũm liberari; ſimus & ipſi miſericordes. Iuſtum enim eſt, vt qui à potentiore iuuari volumus, adiuuemus & ipſi inferiorem, in quo potentiores eſſe videmur. Illud autem ad miſericordiam noſtros animos vel maximè commouebit, ſi proprij periculi cogitatio ſemper nobis ante oculos obuerſetur. Nihil humanis rebus inſtabilius, nihil magis eſt mutabile. Quod igitur nobis, ſi in grauiores aliquas calamitates incideremus, ab alijs

præſtari

præstari cuperemus; hoc dum possumus alijs exhibere nobis graue videri non debet. Postremò quod ab Hieronymo legimus annotatum, eius frequenter meminisse velimus; non memini, scribit ille, me legisse, mala morte mortuum, qui libenter opera charitatis exercuit. Habet enim multos intercessores: & impossibile est multorum preces non exaudiri. Nulla cogitari maior fælicitas nec optari potest in hac vita, quàm ita mori vt semper viuas, ita viuere vt nunquam moriaris. Induamur ergo misericordiæ viscera, quæ eam nobis pariunt beatitudinem, vt perpetuò, & quidem fælicissimè viuamus. Compatiamur afflictis, vt precibus eorum adiuti, in necessitatibus nostris à Domino protegi atq; audiri mereamur.

In cap. ad Napotian. ” ” ”

Domine qui multiplices diuitiarum tuarum thesauros per vniuersum genus humanum sparsisti, pauperibusq; spiritu, & humilibus gratiæ tuæ dona dedisti; sparge & in nos tuæ suauitatis abundantiam, vt pauperes spiritu effecti, proximo Charitatis officia alacriter exhibeamus. Da nobis aures Zeli, quæ clamorem pauperum audiant, & ad precationem eorum inclinentut. Ecce misericordia tua, Domine super omnem carnem; quam quis adijciet enarrare? cõcede igitur vt & nos doctrinam miserationis excipientes, miserationem circa proximum habeamus. Vtinam autem iudiciũ paremus iustitiam nobis, vt te in ijs qui esuriunt cibare, in ijs qui sitiunt, potare, in hospitibus & aduenis colligere, in nudis te operire, in infirmis visitare, in incarceratis te consolari, velimus: quo ante terribile iudicij tui tribunal constituti, vocem illam desideratissimam audiamus, Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum á constitutione mundi.

Psal. 111. *Sap. 1.* *Eccl. 18.* *Matt. 25.*

Sententia

Sententia Mortis.

Sententia discors.

SIngularis fuit IESV CHRISTI nostri saluatoris innocentia, cui vel ab ipso iudice Pilato, dum mortis in eum sententiam ferret, graue cumprimis testimonium fuit impartitum. Quis vmquam reus ita condemnatus est, vt purus & insons iudicis ore palam pronunciaretur? Damnari enim & absolui ita discrepare inter se videntur, vt in vno eodemq; reo locum simul habere non possint. Alio itaq; quodam Dei iudicio factum hoc est, vt omnibus innotesceret, Christum non pro suis, sed pro totius mũdi peccatis indignissima quæque à Iudæis passum, ad extremum ad ignominiosam mortẽ crucis esse condemnatum. Pilatus itaq; iuxta illud Propheticum, Lauabo inter innocentes manus meas, accepit aquã, vt sicut Hieronymus docet, in lauacro manuum eius, gentilium opera purgarentur: & ab impietate Iudæorũ, qui clamauerunt, Crucifige eum, non alios faceret, quodammodo hoc contestans & dicens: Ego quidem innocentem volui li-

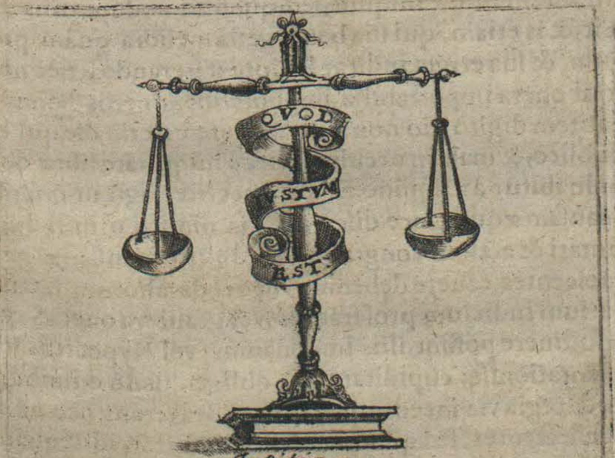
Psal·71.

Lib. 4. in cap. Matt. 27.

berare

berare; ſed etiam ſeditio oritur, & perduellionis mihi contra Cæſarem crimen impingitur, Innocens ego ſum à ſanguine iuſti huius. Iudex qui cogitur contra Chriſtum ſententiam ferre, non damnat oblatum, ſed arguit offerentes, iuſtũ eſſe pronuntians, qui crucifigendus eſt. Vos, inquit, videritis: Ego miniſter ſum legum. Veſtra vox ſanguinem fundit. Vt quod de Chriſto morte adiudicando olim prædictum eſt, id magis etiam ad Iudæos ipſos, quam ad Pilatum referri poſſe videatur,

Captabunt in animam iuſti, & ſanguinem innocentem condemnabunt. Pſal. 95.

Iuſtitia.

QVo ſpectabilior eſt Pilati Præſidis iniquitas, qui contra propriæ mentis conſcientiam, ſolo Cæſaris timore ductus agnum illum innocentiſſimum Chriſtum IESVM morti adiudicauit, hoc maiori ſtudio prouidere debent illi, qui iudicum munere funguntur, vt ne ad eundem ipſi quoque lapidem offendant. Non timore humano, non cupiditate, nõ

amore vel odio personæ alicuius, prohiberi debent, quominus id, quod iustum esse vident, decernant. Quamobrem rectè libram in manibus gestare finguntur; vt, cùm in ea facilè appareat vtra pars alteri præponderet, quid æquale sit, idem proculdubio sibi faciendum esse intelligant, in conscientiæ rectæq; rationis trutina æquum & iniquum diligenter prius examinantes, atq; ita demum, id quod rectũ esse animaduertunt statuentes, illius quod ipsis dictum est, memores;

Prou. 31. Aperi os tuum; decerne *QVOD IVSTVM EST*, & iudica inopem & pauperem. Habenda est iudicibus diligens æquitatis ratio. Qui enim aliter causam pauperis, aliter potentis; aliter sodalis aliter audit ignoti, staterâ vtiq; librat iniquâ. Nõ

Lib. 2. sup. illud Prou. statera dolosa &c. solum autem Iudex iniquus, sed, quemadmodum vñlis Beda scribit, & is etiam, qui sua bene gesta meliora quàm proximorum, & sua errata iudicat leuiora staterando, nec non & ille qui onera importabilia imponit in humeros hominum, ipse autem digito suo non vult tangere ea, etiã ille qui bona in publico, & mala in occulto facit, ꝑ iniquitate libræ dolosæ abominabitur à Domino. Et qui sinceriter agit in omnibus, qui causam æqua lance discernit, is nimirum iusti iudicis voluntati & actioni congruit. Hæc igitur iniustitiæ genera cognoscentes, cauere debemus, ne vel de aliorum factis temerarium iudicium proferamus, vel grauiora onera, quàm quæ sustinere possint, illis imponamus, vel Hypocrisis scelere ostentationisq; cupiditate nos obligemus. In omnibus his recta & regia via incedamus, nec ad dexteram nec ad sinistrã deflectentes, sed quod æquitas ipsa dictat, id sequamur, scientes quod retribuet Dominus vnicuiq; secundùm iusti-

Psal. 17. tiam cuiusq;, & secundùm puritatem manuum suarum retribuet illi. Si bona igitur nobis dari volumus á Dño, custodiamus vias ipsius, iudicia eius sint in conspectu nostro, iustitias eius non repellamus à nobis. Simus immaculati cum eo & obseruemus nos ab iniquitate nostra, vt nec Deo, nec proximo, nec nobis ipsis iniurij simus. Hoc enim est iustum esse, vnicuiq; quod suum est tribuendo, innocentiam & inte-

CHRI

gritatem in omnibus vitæ actionibus conseruare. Tribuam9 Deo, qui illi debetur, cultum omnemq; reuerentiam & obedientiam: tribuamus superioribus non magis corporalem quàm spiritualem subiectionem: tribuamus æqualibus auxilium, quò infirmitas iuuetur, consilium quò ignorantia erudiatur: tribuamus subiectis custodiam & disciplinam, vt peccata vitare, quæ autem vitare noluerint ea metu correctionis abijcere discant; tribuamus inimicis patientiam, vt in charitate furores eorum vincamus: tribuamus egenis misericordiam, vt inopiam eorũ beneficentia nostra subleuemus. Obediamus diuinæ legi tanquam superiori, dominemur carni tanquam inferiori. Hoc erit bonum iudicem esse, iudicijq; veritatem iudicare, si vnicuiq; quod suum est, tradiderimus. Illud etiam mentibus nostris infixum esse debet, quod ab Ethnico quodam scriptum legim9; Quisquis iustitiam sectari desideras, prius Deum time & ama, vt ameris à Deo, amabis enim Deum, si in hoc illum imitaberis, vt velis omnibus prodesse, nulli nocere. Suũ igitur amorem Deo suum & proximo tribuere, & iustitiam sectari & diligere: qui facit iustus est, & in perpetuum viuet, & apud Dominum erit merces eius. *Senec. 4. de virtut.* *Sap. 1.*

Domine qui iustus es, & iustitias diligis, æquitatem videt vultus tuus: ad imple propitiationem tuam in nobis, & ostẽde nobis viam æquitatis, vt Iudices, quibus id oneris est impositum, iudicent populum iusto iudicio, nec in alterã partem declinent: non accipiant personam nec munera, quæ excæcant oculos sapientum, & mutant verba iustorum, sed iustè quod iustum est persequantur, vt viuant terramq; illam viuentium possideant. Largire etiam misericors Deus, vt non tantum Iudices, sed omnes quoq; habitatores orbis iustitiam discant, veritatem tantum & pacem diligentes, in innocentiaq; cordis ambulantes. Da Domine vt ne proponam9 ante oculos nostros rem iniustam, mandata tua transgrediẽdo, voluntatiq; tuæ non obtemperando, ne in malitia nostra *Psal. 10.* *Eccl. 18.* *Deut. 17.* *Isa. 26.* *Zach. 8.* *Psal. 100.*

consumpti intereamus. Charitas nostra magis ac magis abundet in scientia & in omni sensu, vt probemus potiora, vt simus synceri, & sine offensa in diem Christi, repleti fructu
Phil. 1. iustitiæ per IESVM Christum in laudem & gloriam tuam Domine Deus noster.

CRVCIS BAIVLATIO.

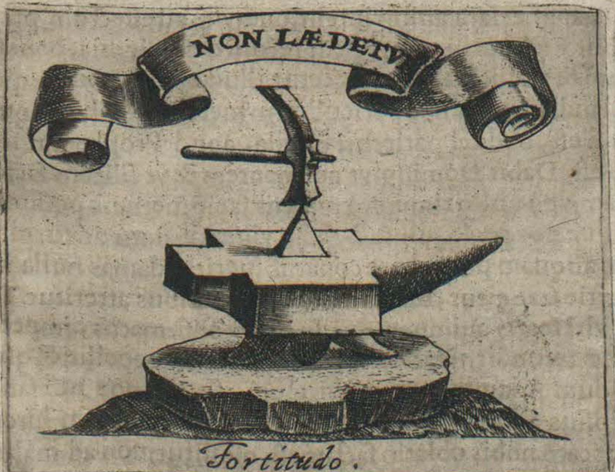
Hæc tutacula nudis.

AD quæuis incommoda facilius perferẽda nullum præsentius remedium nobis relictum, ipsa nostri Saluatoris Cruce, debemus existimare: quam ipse suis humeris portare dignatus est, vt magistro, tantum onus absq; culpa sua ferente, discipuli quoq; minori negotio, quas peccata ipsorũ pœnas merentur, perferre possint. Hæc afflictis solatium, ægris salutẽ, desolatis protectionem subministrat: nec tãta potest in mundo calamitas & angustia reperiri, quam Crux Dñi nostri Sacramentorum magnitudine tegere, & propul-

ſare non poſſit. Hinc eſt quod ad Crucem ferendam & Chriſtus ipſe nos hortatur, & exemplo Simonis etiam illius Cyrenæi ad id faciendum prouocamur: qui, cúm extraneus fuerit, gentilem populum, cui verbum Crucis, virtus Dei erat futura, ſignificare viſus eſt. Indignus enim, inquit Hilarius, erat Iudæus Crucem Chriſti ferre: quia fidei gentium erat relictum & Crucem accipere, & compati. Simon quoq; interpretatur obediens. Obediuit enim voci Domini populus gentium, fidem Chriſti ſuſcipiens, Idololatriæ verò ſuperſtitioné procul abijciens, iuxta illud Pſalmi; Populus qué non cognoui ſeruiuit mihi, in auditu auris obediuit mihi. Quod autem Chriſtus Crucé humeris ferendo, aduentus ſui præſentiam mundo erat exhibiturus, Iſaias manifeſtè prædixit;

1. Cor. 1.
Can. 33. in Matth.
Pſal. 17.

Factus eſt principatus ſuper humerum eius. *Iſaiæ 9.*

Fortitudo.

DOminum IESVM Crucem humeris ſuis ad montem Caluariæ portantem cogitantes; omni ſtudio contendere debemus, vt ſi Chriſto compati volumus, in perferen-

dis varijs vitæ præsentis tentationibus & tribulationibus fortes & intrepidos nos exhibere discam9. Hoc enim est crucem humeris ferre, quascunq; angustias propter Deum forti atq; excelso animo tolerare: quam ad rem vel hac vna cogitatione maximè excitabimur, si agnum illum innocentissimum Christum Dominum pro peccatis nostris, tam multa crudelia passum altius memoria repetierimus. Quid enim nobis tam graue potest hic accidere, quod non pro peccatis nostris perferre promeriti simus? Peccatis nostris pœnas has dum hîc tribulamur deberi cogitemus, cogitantes ad fortitudinem & tolerantiam nos præparemus. Fiet autem hoc si quibus in rebus animi fortitudinem maximè spectari scribit Ambrosius, in ijs operam nostram omnem posuerimus. Primò vt exteriora corporis pro minimis habeamus, & quasi superflua despicienda magis quám expetenda ducamus, Secundò vt ea quæ summa sunt, omnesq; res in quibus est honestas, præclara animi intentione vsq; ad effectum prosequamur. Ex humanarum igitur rerum despicientia, honestatis autē & virtutis amore, nascetur illud animi robur, quod nec blanditijs vitæ nec periculorum metu, nos ab eo quod rectum est, abduci patietur: quodq; apud Prophetam scriptum est, Dabit Domin9 vt adamantem & vt silicem faciem nostram, vt à nullo timere, à nullius facie metuere possimus, quicunq; nos persequi, & à recto viuendi statu ad turpitudinem aliquam pertrahere conatus fuerit. Adamas nulla ferri duritie frangitur, nullis malleorum ictibus atteritur. Talis est viri fortis animus, qui in bono obfirmatus, impetus fortunæ retundit, tētationes inimici fortiter repellit; & quēadmodum Adamas non nisi hircino, sic ille non nisi sanguine ipsius Christi; qui in cruce mortuus, tanquam hircus pro peccato nobis oblatio factus est; mollitur, non ad malum sed ad bonum, non ad vitia, sed ad virtutes: vt cor non lapideum sed carneum habens, in Dei præceptis ambulet & iudicia eius custodiat. Fortitudinem iustorum hanc esse vult Gregorius carnem vincere, proprijs voluntatibus contraire,

Amb. lib. 1 de offic.

Ezech. 3.

Ezech. 11.

l. 8. Mor.

delectatio-

delectationem vitæ præsentis extinguere, huius mundi aspera pro æternis præmijs amare, prosperitatis blandimenta contemnere, aduersitatis metum in corde superare. Hæc qui facit, fortis, robustus est, aduersarioq; suo Diabolo terribilis, cui fortis, in fide resistit, resistendo autem eum superat & vincit. Tentat ille per instrumenta sua, varieq; cruciat & affligit homines, si quis tamen æternorum gaudiorum pulchritudinem consideret, carcer hic nec grauis, nec diuturnus illi videbitur. Habet tribulationem tanquam dierum decem, quæ præterit citó. Temporaria nanq; est; porro gaudia cœlestia sunt æterna. Qui habet igitur aurē audiat, quid spiritus dicat Ecclesijs; qui vicerit *NON LÆDETVR* à morte secunda, Qui accinctus potentia & fortitudinis robore, vicerit carnem, mundum, & Diabolum non lædetur; non quidem ab hac morte prima, cùm statutum sit omnibus hominibus semel mori, sed ab illa secunda morte; quæ in damnatos id iuris habebit, vt in igne, in doloribus cruciatuq; sempiterno viuentes, semper miserè moriantur. Fortis igitur & constans, qui mortem illam secundam cogitans, non læditur hic à concupiscentijs & voluptatibus mundi; non lædetur & in futuro sæculo ab igne illo, qui præparatus est Diabolo & Angelis eius Licet Adamas hic tundatur tentationum, iniuriarum, detractionum, & afflictionum malleo, perstat nihilominus firmus in via Domini: & in veritate sensus sui, & in scientia.

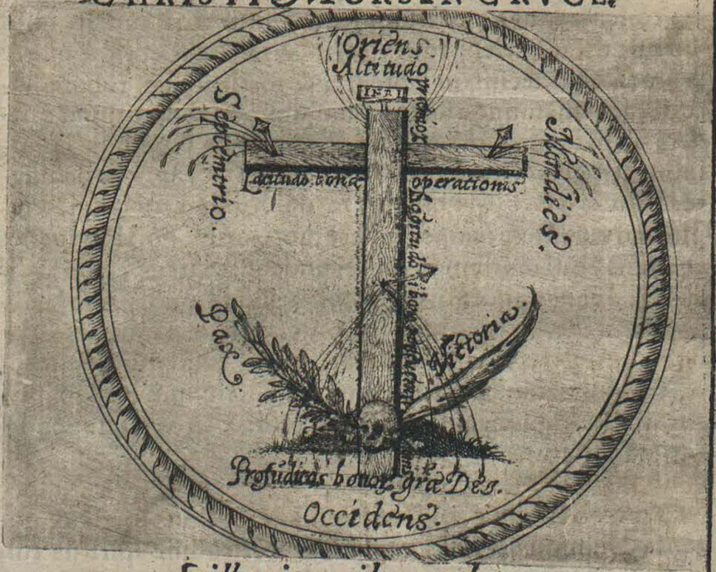
Apoc. 2.
Ibid.
Eccl. 5.

Tu ergo Rex gloriæ Deus, qui es Dominus fortis & potens, Dominus potens reple nos fortitudine spiritus tui, iudicio & virtute, vt te solum Diuinamque tuam legem præ oculis habentes, veluti leones ad nullius tentationis; paueamus occursum. Sit nobis turris fortissima nomen tuum ad quam in angustijs nostris recurrentes exaltari possimus. Ne nos quasi pigros deijciat timor, quoties cum aduersario nobis est colluctandum; sed da in animo nostro constantiam vt contemnamus illum, & virtutem

Psal. 23.
Mich. 3.
Prou. 30.
Prou. 18.
Iudith. 9.

vt auertamus illum. Placeat tibi humilium & manſuetorum deprecatio Memento, Domine, teſtamenti tui, & da verbum in ore noſtro, & in corde noſtro conſilium corrobora, vt domus tua, corpora ſcilicet noſtra, quæ per grãm tuæ viſitationis inhabitas, in ſanctificatione tua permaneat. Accinge for-
Proue. 31 titudine lumbos noſtros, & robora brachium noſtrum, vt & voluptates carnis ſuperare, illatas iniurias, & Crucem quam peccata noſtra merentur ſufferre, te adiuuante poſſimus.

CHRISTI MORS IN CRVCE.

Stillauit roribus arbor.

CRux Domini noſtri IESV CHRISTI, cuius plurimo ſudore & ſanguine mundo pax & victoria parta eſt, ſpeciem quandam quatuor cardinum orbis repræſentat. Superior enim Orientē, inferior Occidentem; dextra ſeptemtrionem, ſiniſtra autem illius pars Meridiem deſignare videtur; vt ad omnes orbis plagas, paſſionis & mortis Chriſti meritū

ſe extendere quiuis intelligat. Auguſtinus latitudinem illã cuius Paulus meminit, longitudinem: ſublimitatem & profundum in Cruce pulchrè oſtendit expreſſam; Lata eſt, inquit, Crux in tranſuerſo ligno, quo extenduntur pendentis manus, & ſignificat opera bona in latitudine charitatis. Longa eſt à tranſuerſo ligno vſq; ad terram, vbi dorſum pedeſq; figuntur, & ſignificat perſeuerantiam in longitudine temporis vſq; in finem. Alta eſt in cacumine quod per tranſuerſum lignum ſurſum verſum excedit, & ſignificat ſupernum finem quo cuncta opera referuntur, quoniam cuncta quæ latitudine ac longitudine benè ac perſeueranter fiunt, propter altitudinem Diuinorum facienda ſunt præmiorum. Profunda eſt in ea parte qua in terra figitur; ibi quippe & occulta eſt, nec videri poteſt, ſed cuncta eius apparentia & eminentia inde conſurgunt, ſicut bona noſtra de profunditate gratiæ Dei, quæ comprehẽdi ac diiudicari non poteſt, vniuerſa procedunt. Cæterum cur eo potiſſimum ſupplicij genere Chrũs affici voluerit, vel illa præcipua cauſa eſt, quòd redemptioni noſtræ hæc moriendi ratio maximè conuenire videbatur, ad ſatisfaciendum pro peccato primi hominis: qui ſicut in ligno peccauit, ita Chriſtus ſecundus Adam peccatum ipſius per lignum quoq; abolere, atq; ita iuſtitiæ Diuinæ ſatisfacere voluit; iuxta illud quod ſcriptum eſt;

Eph. 3. Tract. 18. in Ioan.

Benedictum lignum per quod fit iuſtitia.

Sap. 14.

CRucem & mortem Domini præ oculis habentes, id potissimum curare debemus, vt abnegantes nosmetipsos voluntatemq; nostram, cruci Christi configamus: omnes vitæ nostræ actiones, quæ manuũ nomine frequenter in scripturis vocantur, ad eum finem dirigendo, vt cuius doctrinam profitemur, eius etiam actiones, quàm maximè possumus imitemur: quó per legem iustitiæ legi peccati mortui Deo viuamus, carnemq; nostram cum vitijs & concupiscentijs ita crucifigamus, vt, quod olim Paulus, idem vnusquisq; nostrũ dicere, atq; in Dño possit gloriari, Christo confixus sum Cruci, Viuo autem iam non ego, viuit veró in me Christus. Quæ verba explicans Ambrosius, Hic, inquit, configitur Cruci Christi, qui æmulus vestigiorum eius, nulla mundi concupiscentia capitur, vt Deo viuens, mundo mortuus esse videatur. Qui enim non agit, quæ mundi sunt vel erroris, mortuus est mundo. Æmulari igitur vestigia Christi debemus, si mortis passionisq; ipsius participes effici, si veri ipsius imitatores dici & esse volumus. Hoc enim vt faciamus, ipse quo-

Galat. 2.

In Com- Ep: ad Ga- Capit. 2.

que

que Saluator nos admonet inquiens, Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me. Recte abnegare semetipsum, & tollere crucem suam dicitur ille quisquis volũtate propria reiecta, post concupiscentias suas non it, sed charitate Dei proximiq; inflammatus corpus affligit, peccandi occasiones vitat, & de virtute in virtutem progredi festinat. Talis nõ modo ferre Crucẽ, sed & Cruci affixus esse videtur, qui desideria praua ita cohibet, vt extrema quæq; perpeti satius esse ducat, quàm aliquid Diuinæ voluntati contrarium faciat. Qui cruci affix9 est pro animi sui motu, membra corporis sui mouere non valet, idem facit qui spiritualiter crucifixus est CVM CHRISTO. Non hoc quod affectus carnis suggerunt, non quod suaue illi videtur id agit, sed voluntatem suam legi Diuinæ, timoris, amoris, & obedientiæ clauis affigit, vt soli Deo viuere, mundo autem planè mortuus esse videatur. O verè fœlix & beatus ille est, qui quotidie ita moritur: vivet enim semper. Verè fœlix & beatus ille est, qui quotidie Crucem hãc fert: non confundetur nanq; in æternum. Renunciandum igitur est propriæ voluntati; caro in obsequium spiritus redigenda: ne, si præstes animæ tuæ concupiscentias eius, faciat te in gaudium inimicis tuis, Sathanæ videlicet ab Angelis eius, qui nihil magis cupit & elaborat, quàm vt hominem à Deo auersum, ad carnis desideria perficienda pertrahere possit. Quàm autem graue scelus sit hoc, Dei mandatis postpositis propriæ voluntati adhærere pulchrè docet Bernardus; Propria voluntas, inquit, omnino vellet Deum peccata sua aut vindicare non posse, aut nolle, aut ea nesciri. Vult ergo eum non esse Deum; quæ quantum in ipsa est, vult eum aut impotentem, aut iniustum aut insipientẽ esse. Crudelis planè est & omnino execranda malitia, quæ Dei potentiam, iustitiam, sapientiam perire desiderat. Qui autem vult Deum esse iniustum, vult Deum non esse Deum, & qui desiderat Deum non esse, nonne quantum in se est, Deum occidit? Ecce igitur scelus quo cogitari nullũ maius potest, in quod

Luc. 7.
Eccle. 18.
Eccle. 18.
Ser. 3. de Resur. Dni

prolabi toties videmur, quoties carni potiùs quàm spiritui morem gerentes, nosmetipsos non abnegamus, & in peccatis persistimus. Quamobrem custodiamus spiritum nostrum & vigilemus, nos imperio hostis illius subtrahentes, quem si volumus, Dei auxilio freti, nobis subijcere possumus. Volũ-
Sen. Ep. 27 tas, inquit quidam, beatæ & miseræ vita sibi causa est. Prouideamus itaq;, quandoquidem velle in manu nostra est, vt ne nobis æternæ miseriæ, sed felicitatis potius æternæ causa simus. Crudele enim est sui nolle misereri, & quasi sibimetipsi manus violentas inijcere velle.

Matt. 16. Domine IESV qui dixisti; Qui voluerit animã suam saluam facere perdet eam, qui autem perdiderit animam suam propter me inueniet eam; da vt in hac lachrymarũ valle constituti, miserum corpus hoc ita tractemus, vt anima saluari, ita mortificemus, vt illa viuificari queat. Affige nos sanctissimæ Cruci tuæ, vt in eius iugi assiduaq; meditatione versemur, & à terrenis eleuati, ad cœlestia semper aspiremus. Passionis & mortis tuæ memoria nunquam recedat à nobis, vt precium quo nos à durissima Diaboli seruitute redemisti, cõtinuo aspiciamus, tibi pro tanto beneficio gratias agamus te amemus, peccata fugiamus, virtutem, pietatẽ, iustitiam amplectamur. Trahe nos post te Domine quo ipse præcessisti: membra nostra mortifica, mentem humilia spiritum exalta. Exaudi nos, vt abnegãtes impietatem, & sæcularia desideria, sobriè, & iustè, & pie viuamus in hoc sæculo, expectantes beatam spem & aduentum tuum, quando cum gloria venturus es iudicare viuos & mortuos.

VESTIVM DIVISIO.

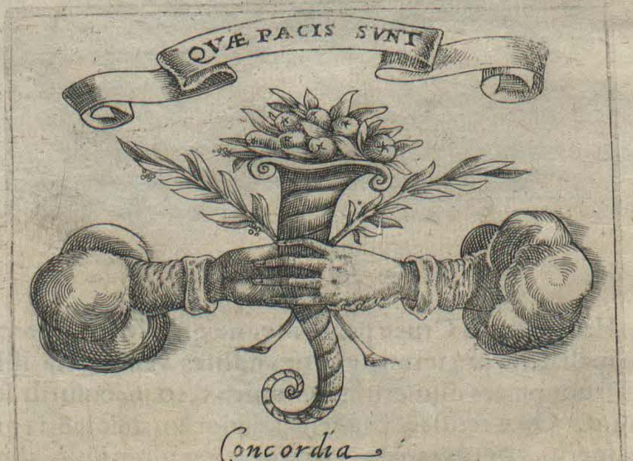

Vt vestiat omnes.

CHristo iam in Cruce pendente, ne quid in eum contumeliarum prætermitteretur, milites vestimenta illius in quatuor partes diuiserunt, de tunica vero inconsutili sortiti sunt. Quæ res licet ex mera impiorum insolentia profecta fuerit, magnis tamen Sacramenris cumprimis abundat. Quadripartita enim vestis Domini nostri IESV Christi, Ioan. 19.

Tract. 118 in Ioan. quadripatritam, vt Augustinus interpretatur, eius figurauit Ecclesiam, toto scilicet, qui quatuor partibus constat, terrarum orbe diffusam; & omnibus eiusdem partibus, æqualiter id est concorditer distributam. Propter quod alibi dicit missurum se angelos suos vt colligant electos eius à quatuor ventis Quod quid est nisi á quatuor partibus mundi, Oriente, Occidente, Aquilone, & Meridie. Tunica verò illa sortita omnium partium scãt vnitatem, quæ charitatis vinculo continetur: Jnconsutilis autem est, ne aliquando dissuatur. Et ad vnum peruenit, quia in vnum omnes colligit. In sorte autem gratia Dei commendata est. Sic quippe in vno ad omnes peruenit, cùm sors quoq; omnibus placuit: quia & Dei gratia in vnitate ad omnes peruenit, & cúm sors mittitur, non personæ vel cuiusq; meritis, sed occulto Dei iudicio ceditur. Diuisionem autem vestium Christi ideo factam scribunt Euangelistæ, vt, quod olim scriptum fuerat, adimpleretur;

Psal. 21. *Diuiserunt sibi vestimenta mea; & super vestem meam miserunt sortem.*

Diabolum

Diabolum dissensionis & diuisionis auctorem esse, vel illa vestium Christi diuisio, quam per impios illos milites, tanquam membra sua, procurauerat, manifestè videtur innuere. Quod enim tunc in vestimentis illis per milites, idẽ & nunc in Ecclesiæ vnitate, quæ Christi tunica est inconsutilis, scindenda & diuidenda facere non cessat per satellites suos Schismaticos & Hæreticos: qui vt se ueros illius esse ministros ostendant, non in quatuor sed in infinitas prope partes, dum suam quisq; opinionem sequitur, Ecclesiæ vnitatem diuidere conantur. Horum impietatem, cæcamq; quãdam temeritatem quantò magis abominamur, tantò diligẽtius prouidere debemus, vt quos Catholicæ fidei veritas sanctissimo concordiæ & vnitatis vinculo coniunxit, eos morũ dissimilitudo, voluntatumq; in ijs quæ ad vitam præsentem spectant, dissensio ne disiungat. Hoc enim potissimum argumento Deum in nobis manere demonstratur, si charitatem vnitatis in vinculo pacis retineamus. Hoc Christus ipse, hoc & Apostoli illius, omnibus ijs qui Christiano nomine censentur, vel maximè inculcarunt, vt pacem cum Deo, pacem cum hominibus conseruent & habeant Pacem cũ Deo habere, est à peccatis abstinere & in omnibus his quæ ad fidem relligionemq; pertinent cum Ecclesia Catholica, quæ corpꝰ ipsius est mysticum, consentire & concordare. Pacem porrò cum hominibus illi colunt, qui idem sapientes, eandem charitatemq; habentes, vnanimes idipsum sentientes, nihil per contentionem neq; per inanem gloriam faciunt, sed in humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes, non ea quæ sua sunt singuli considerant, sed ea quæ aliorum. Hanc ad Deum & ad homines habere nos pacem voluit Apostolus Paulus ad Romanos scribens; *QVÆ PACIS SVNT*, inquit, sectemur & quæ ædificationis sunt inuicẽ custodiamꝰ Omnes sanè vitæ nostræ actiones, in eũ finem dirigi debent, vt nulli noceamꝰ, prosimꝰ autẽ omnibꝰ; quod assequemur, si diligẽter curauerimꝰ vt ne scãdali alicuiꝰ offẽsionẽ alijs præbeamꝰ.

Phil. 2.

Rom. 14.

Hoc

Hoc enim est alicui nocere illum malo exemplo ad peccandum, atq; ita ad iram Dei promerendam, inducere. Ad ædificationem igitur omnia sunt referenda, vt ad virtutum & pietatis amorem quamplurimos dictis & factis pertrahere possim9, quod quoniam absq; mutua charitate & concordia perfici non potest, danda est opera, vt humanitate beneuolẽtia, humilitate, patientia, mansuetudine nobis quàm plurimos deuincire studeamus. Ita enim quod Apostolus monet, *Hæbr. 12.* pacem sequemur cum omnibus & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum. In signum igitur concordiæ, qua coniuncti esse debemus inuicem, dextram dextræ coniunctam, cum oliuæ ramis, abundantiæq;, vt vocant, cornu, in symbolo hoc expressimus, innuere volentes; qui Christo nomen dederunt, eos in terris fide & dilectione vnitos esse debere, si cœlestis dulcedinis pinguedine repleri, æternæq; beatitudinis fructu & vbertate ditari desiderant. Nihil enim virtute dilectionis Deo gratiùs, nihil charitatis concordia apud eum preciosius; vt quicquid tandem boni absq; hac fiat, sibi nequaquam placere posse, ipsemet non obscurè fateatur, inquiens, *Matth. 5.* si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum. Quem locum Euangelij posteaquã Gregorius Pontifex produxisset; *Lib. 1 sup. Eze. Hõ. 8.* Ecce, inquit, à discordantibus non vult accipere sacrificium, holocaustum suscipere recusat. Hinc ergo perpendite, quantum sit malũ discordia, propter quod & illud abijcitur, per quod culpa laxatur Hæc itaq; considerantes, diligamus inuicem, concordiam fratrum, amorem proximorum inter nos habeamus; & *Eccl. 25.* quandoquidem in vna Sancta Catholica, & Apostolica Eccle- *Psal. 54.* sia constituti sumus, ambulemus in domo Domini cum con- *1. Cor. 4* sensu, vt ne vnus aduersus alterum infletur pro alio, sed *Actor. 4.* totius multitudinis credentium sit cor vnum, & anima *Rom. 15.* vna, quo vnusquisque nostrum proximo suo placeat in *Psal. 132.* bonum ad ædificationem, & concordiæ fructu degustato,

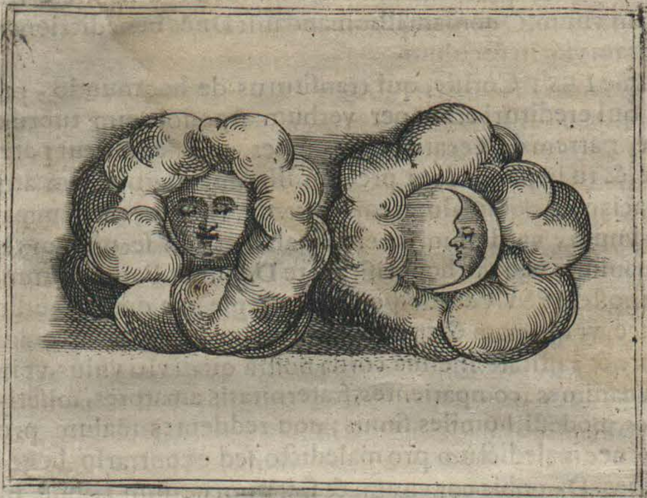
eos

eos qui ab vnitate discesserunt, cum Propheta possit ad eam inuitare. Ecce quàm bonum & quàm iucundũ habitare fratres in vnum. Quoniam illic mandauit Dnũs benedictionem & vitam vsq; in sæculum.

Dñe IESV Christe, qui transiturus de hoc mundo, pro eis qui credituri erant per verbum Apostolorum tuorum in te, patrem deprecatus es, vt omnes vnũ essent, sicut pater in te, & tu in patre: da vt precum illarum tuarum vim atq; efficaciam in nobis salutarem sentiam9; vt simus consummati in vnum, vt idipsum sapere in alterutrum secundùm te, & vnanimes vno ore honorificare te Deum, & Patrem tuum, Dñe noster IESV Christe, possimus. Reple nos omni gaudio & pace, vt quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate. Inclina corda nostra quasi viri vnius, vt in fide vnanimes, compatientes, fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles simus; non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed è contrario benedicentes. Da nobis cor vnum, & spiritum nouum tribue in visceribus nostris, vt in præceptis tuis ambulantes, & iudicia tua custodientes, concordiæ, pacis, vnitatis, charitatis, & dilectionis nodo ita adstringamur, ne nos Diaboli qui inter fratres diuidit fraudes, ab amore mutuo, possint vnquam separare.

Ioan.17. *Rom.15.* *1.Tim. 2.* *1.Reg. 19* *1.Pet. 3.* *Eccl.11.*

TENEBRÆ.

Hæc violentia cælo.

QVo tempore Christus IESVS verus iustitiæ sol in ligno Crucis fuit appensus, creatura sui Creatoris iniuriam ferre non valens sol videlicet ipse, quem quotidie aspicimus, radios suos, ne videret impiorum facinora, retraxit; vt à sexta hora vsq; ad nonam densissimæ tenebræ terram vniuersam occuparent: cuius rei sacramenta explicans Origenes, Duas Creaturas in sexta die factas fuisse scribit, ante sextam quidem animalia, in sexta verò hominem: & ideo conueniebat, inquit, pro salute hominis morientem, ipsa hora sexta suspendi; ac à sexta hora propter hoc tenebras fuisse factas super omnem terram. Et sicut in Moyse manus extendente in cœlum, factæ sunt tenebræ super Ægyptios, seruos Dei tenentes in seruitute, imago futurarum tenebrarum quæ cõpræhensuræ fuerant Ægyptios: similiter & Christo in sexta hora manus extendente in Cruce ad cœlum super populum

Hom. 35. in Matth.

qui clamauerat. Tolle de terra hunc & crucifige, crucifige eum, factæ sunt tenebræ, & ab omni lumine sunt priuati, & imago fuit tenebrarum illarum futurarum, quæ comprehēsuræ fuerant gentem Iudaicā, quia ausi sunt lumini vero manus suas inferre. Vnde ex tunc, Omnis illa gens tenebris est repleta, sicut dicit Propheta; Obscurentur oculi eorum ne videant. Item sub Moyse factæ sunt tenebræ & caligo super omnem terram Ægypti, tribus diebus, & nemo vidit fratrē suum, neq; surrexit de lecto suo aliquis tribus diebus. Omnibus autem filijs Israel erat lumen in omnibus locis in quibus commorabantur Sub Christo autem tenebræ factæ sunt super omnem terram Iudæam tribus horis, lumen autem fuit super omnem reliquam terram, quod vbiq; illuminat omnem Ecclesiam Dei in Christo. Et si vsq; ad nonam horam tenebræ fuerunt super omnem terram Iudæam, manifestum est quod iterum lumen eius refulsit, quia cùm plenitudo gentiū intrauerit, tunc omnis Israel saluus futurus est. Quod autem tribus horis factæ sunt tenebræ super terram Iudæā, illud ostendit, quod propter peccata sua priuati sunt à lumine Dei patris, & à splendore Christi, & ab illuminatione spiritus sancti. Porrò de tenebris ijs quæ sub ipsam passionem Christi Iudæam obscurauerant, apud Ezechielem apertis verbis scriptum legimus; Psal. 68.

Et operiam, cum extinctus fueris cælos, & nigrescere faciam stellas eius: solem nube tegam: & luna non dabit lumen suum. Omnia luminaria cæli mœrere faciam super te, & dabo tenebras super terram tuam, dicit Dnūs Deus. Ezech. 32.

QVandoquidem Christo in Cruce pendenti non modô cælum ipsum, sed terra ac saxa quoq; muta condoluerunt; etiam atq; etiam cogitandum nobis est, quàm ab omni pietate Christiana sit alienum, IESVM Cruci affixum propter hominum peccata videre, neq; tamen angi dolore, quód scelera nostra tam ignominiosæ mortis filio Dei causa fuerint.

Joel. 2. Ecce á facie eius contremuit terra, moti sunt cœli, sol & luna obtenebrati sunt, & stellæ retraxerunt splendorem suum. Omnis creatura in morte Creatoris ingemiscit. Quid faciemus nos? Nunquid opus manuum illius non sumus & nos?

Iob. 10. Nunquid manibus eius plasmati non sumus? Tantò maiorẽ

4. Esdr. 8. sanè dolorem ex recordatione Dñicæ passionis haurire debemus, quantó rebus his, quæ propter nos creatæ sunt, esse superiores videmur. Quod igitur Propheta facere nos monet,

Ioel. 2. inquiens; scindite corda vestra, & non vestimenta vestra; hoc, & peccati magnitudinem, & passionis Christi, per quam peccatum est abolitum, & acerbitatem præ oculis habentes, sedulò facere tenemur, vt dolorem internæ compunctionis

in cordibus nostris habeamus, nisi saxis ipsis duriores videri velimus. Rugiamus à gemitu cordis nostri, quòd tam clemẽtem & benignum Dominum offenderimus, qui vt seruos redimeret, sanctissimum corpus suum, omni prius suppliciorum genere affectum, in ara Crucis mactandum sponte obtulit. Dolor hic noster sit in conspectu nostro semper, qui nos ad amandum Deum prouocet, ad fugienda peccata, pœnitentiamq; pro illis agendam stimulet, & ad maiorem vtilitatem nostram, illud cum Dauide peccata sua lachrymis abluente, vnumquenq; dicere compellat. Iniquitatẽ meam annunciabo, & cogitabo PRO PECCATO MEO. Ille dicendus est iniquitatem suam annuntiare, qui quod peccando Deum offenderit, per puram confessionem coram sacerdote, ligandi soluendiq; conscientias potestatem habente, factam, Domino sua delicta recensere non erubescit, memor illius quod scripum est; Pro anima tua non confundaris dicere verum. Est enim confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam & gratiam. Pro peccato, vt ait Gregorius, cogitare, est delectationi præteritæ dignam carnis afflictionem proponere. Ille cogitat igitur pro peccato qui eius turpitudine Diuinaq; pulchritudine & bonitate diligentius considerata, se deliquisse dolet, corpus suum affligit, & castigat; & (qua vna re plerunq; serui delinquentes Dominos ad misericordiam flectere solent) errorẽ suum ipsemet fatetur, quæuis flegella sustinere paratus, dummodo in gratiam à qua exciderat, restituatur. Qui igitur ita pro peccato cogitat, qui iniquitatem suum annuntiat, ille proculdubio cor suum & non vestimentum suum scindere dicetur. Prophetæ locum hunc explicans Hieronymus; Consuetudinis est, inquit, vt in tristibus atq; aduersis scindatis vestes, quod & Pontifex ad Domini saluatoris crimen augendum, in Euangelio fecisse memoratur; & Paulum & Barnabam audientes verba, blasphemiæ legimus perpetrasse. Idcirco ego præcipio vobis ut nequaquam scindatis vestimenta, sed corda quæ plena sunt peccatis, quæ instar vtrium, nisi scissa fuerint, sponte rumpẽ-

Psal. 37.

Eccl. 4.

In 1. *Reg. cap.* 2.

In Ioel. cap. 2.

Matt. 26.

Actor. 14.

tur: cumq; hoc feceritis, redite ad Dñum Deum vestrum, quem vobis priora peccata vestra alienum fecerant, nec desperetis veniam scelerum magnitudine; quia magna peccata magna delebit misericordia. Hactenus Hieronymus; cui cum Propheta nos monenti, tantò magis debemus obtemperare, quantò corda nostra peccatis onustiora videmus. Dum enim cor ita vulneratur, sanatur: dum sic affligitur, solatijs abundat, quò ampliores hîc suffert dolores, hoc maiori post lætitia cumulabitur. Non alia res igitur maiori nos afficiat molestia quàm præteritorum delictorum memoria; quæ efficiet, vt & à futuris misericordia Diuina accedente, faciliùs nobis caueamus, & ad mundi istius voluptates turpitudinumq; illecebras è cordibus nostris, exterminandas vehementius animũ adijciamus. Neq; moueat quenquã, vt ait Ambrosius, *in Psal. 27.* quòd luctus, dolor, commaceratio corporis grauissimæ passiones sunt. Etsi grauissimæ videntur, tamen, indignæ sunt huiusmodi passiones ad superuenturam gloriam, sicut testis est *Rom. 8.* Apostolus Paulus, Non pigeat ergo nos hîc leuiora ferre, vt ibi plena laudis & gloriæ possimus adipisci, pro temporalibus laboribus perpetua præmia reportantes.

Domine qui te amantium luctum conuertis in gaudium, *Ier. 31.* & consolaris eos, & lætificas à dolore ipsorũ, vt nos in futuro *Iob. 9.* sæculo lætifices dum in hac vita sumus nõ concede requiescere spiritum nostrum, sed reple nos amaritudinibus: quo peccatorum admissorum magnitudinem, iugi lachrymarum imbre abluamus: & passionis vnigeniti filij tui memoriã conseruantes, quód eò peccata nostra illũ detruserint ingemiscamus & doleamus. Saucia tu ipse Dñe IESV corda nostra amore tuo, vt nil aliud desideremus, nil concupiscamus ardẽtius, quã in vulneribus tuis abscondi, in cicatricũ tuarũ contemplatione versari. Da vt in orationibus & obsecrationibus *Ambro. in Psal. 37.* nostris, cum dolore, & fletu, & planctu, pænitentiã exerceamus, sordes & vulnera consciẽtiæ nostræ tibi detegamus. Tu enim ea curas, & non pollueris, tu nos adiuuas, & nõ cõtaminaris. Quia Deus salutis ès Dñe; & manus tua non perdere sed sanare consueuit.

SEPVLTVRA.

Mors deuicta iacet.

SEriem Dominicæ ſepulturæ recenſens Hilarius, myſteria ipſius pulchre & eleganter aperit. Joſeph, inquit, Apoſtolorum habet ſpeciem, & idcirco quanquam in duodecim Apoſtolorum numero non fuerit, diſcipulus Domini nuncupatur. Hic munda ſyndone corpus inuoluit. Et quidem in hoc eodem linteo reperimus de cœlo ad Petrum vniuerſorũ animantium genera ſummiſſa. Ex quo fortè non ſuperfluè intelligitur ſub lintei huius nomine conſepeliri Chriſto Eccleſiam: quia tum in eo, vt in confuſione Eccleſiæ mundorum atq; immundorũ animalium fuerit congeſta diuerſitas. Domini igitur corpus tanquam per Apoſtolorum doctrinam infertur in vacuam & in nouam requiem lapidis exciſi, ſcilicet in pectus duritiæ gentilis, quodam doctrinæ opere exciſum Chriſtus infertur, rude ſcilicet ac nouũ, & nullo antea ingreſſu timoris Dei peruium. Et quia nihil eſt quod præter eum oporteat in pectora noſtra penetrare, lapis oſtio aduoluitur: vt quia nullus antea in nos Diuinæ cognitionis auctor

Canon. 33 in Matth.

Actor. 10.

fuerat illatus, nullus absq; eo postea inferatur. Metus deinde furandi corporis, & sepulchri custodia atq; obsignatio, stultitiæ atq; infidelitatis testimonium est: quod signare sepulchrum eius voluerint, cuius præcepto conspexissent de sepulchro mortuum suscitatum. Typus Christi in sepulchro concludendi in Iona quondam præcesserat; qui & ipse tribus diebus & noctibus in ventre ceti, quasi tumulo quodam, delituit;

Iona. 2. *Et præparauit Dominus piscem grandem vt deglutiret Ionam: & erat Ionas in ventre piscis, tribus diebus & tribus noctibus:*

CVm Christo in Sepulchro reposito; omnes etiam illos requiescere arbitramur, qui post edomitos affectus sensusq; mortificatos mũdo mortui; in sola beatitudinis æternæ contemplatione conquiescunt, ac tanto beatiores sunt, quãtò á noxijs cupiditatibus & huius seculi tumultibus, magis sunt remoti. Licet enim in terris degant, euolant nihilomi-

nus ad superiora, & cum liberas habeant cogitationes ea sola intuentur, quæ ad animæ salutem gloriæq; cælestis pulchritudinem pertinere arbitrãtut. Maxima sanè contemplationis laus hæc est, quod per eam homines diuinitatis quodammodo participes fiunt mortales immortalitatis suauitatem degustant terreni cœlis inferuntur. Hanc igitur ob causam in hoc symbolo contemplationis, alas duas charitatem Dei & proximi designantes expressimus; quæ Cælestium desiderio rapiunt animam tantò ardentiorem, vt ait Augustinus, quantò mundiorem, & tantò mundiorem, quantò ad spiritualia surgentem, quanto carnalibus desiderijs & terrenis affectibus morientem. Quoniam autem vir perfectus, prius vitæ quam Actiuam vocant opera exercet; deinde veró sensim transit ad eam quæ in contemplatione versatur, ideo pennis istis manus adiunximus illud Ezechielis, & similitudo manus hominis subtus pennas eorum erat. Quem scripturæ locum producens Gregorius; Quid per pennas; inquit animalium, nisi contemplationes possumus sentire sanctorum, quibus ad summa transuolant, & terrena deserentes, sese in cœlestibus librant? Quid per manus nisi operationes accipimus? Quia cùm in proximi amore se dilatant, bona quæ præualent etiam corporaliter administrant. Sed manus eorum sub pennis sunt: quia actionis suæ opera virtute contemplationis vincunt. Ad eum igitur modum actiones & ipsi nostras disponere debebimus, qui Christo consepeliri, à mundo scilicet abstrahi, & in contemplationis profunditatem immergi desideramus; vt per operationes bonas primum nos hîc exerceamus, deinde veró ad altiorem perfectionis gradum aspirantes, opera ipsa contemplationis virtute superemus. Eum siquidem ordinem Dauid Propheta nobis præscripsisse videtur inquiens; In mandatis tuis EXERCEBOR ET CONSIDERABO vias tuas: vt priùs nos in mandatis Domini exerceamus faciendo bona deinde vias eius consideremus, contemplando cœlestia. Ille enim in mandatis Domini exercetur, qui suscipiendo peregrinum,

Lib. 1. de Trinit.

Ezech. 1.
Li. 6. mor. capit. 18.

Psal. 118.

vestiendo uudum, gubernando subiectum, redimendo captiuum, tuendo violẽter oppressum, iugiter se ab omnibus iniquitatibus suis emaculat. Porrò qui facultatibus suis in vsus pauperum distributis, simul se expoliauit mundo, & totis viribus adhæret cœlo: res mundi mundo proiecit, & seipsum Christo deuota mente restituit, ille rectè vias Domini considerare videtur: quæ licet angustæ primo intuitu atq; difficiles appareant, quo tamen eos qui illas ingrediuntur, deducant, animo præuidet, ad immortalitatis nempe gloriam & cœlestium præmiorum dulcedinem. Exerceamus itaq; nos per opera bona in mandatis Domini: in quibus quò ampliùs profecerimus; hoc altius ad eminentiam contemplationis eleuabimur: cuius lumen quandoquidem vel peccatorum tenebræ excludunt; vel scelerum, cum delectatione, recordatio obtenebrat; vel cura terrenorum obfuscat; tribus his morbis contraria remedia adhibere debebimus; vt peccata per crebram confessionem, delectationem illorum per assiduam orationem, solicitudinem temporalium per quietem à nobis propulsemus: quo commortui Christo ingrediamur in abundantia sepulchrum, post congesta scilicet, vt scribit Gregorius vitæ præsentis opera, mutabilitati nostræ plenè mortui, in secreto veri luminis occultemur.

Vid. Bern. de Consid. ad Eug. Iob. 5. Lib. 6. Moral. ca. 18. Eccle: 1.

Domine à quo omnis sapientia est, & cum quo fuit semper, & est ante æuum; qui creasti illam in spiritu sancto, & effudisti illam super omnia opera tua, & super omnem carnem secundum datum suum, & præbuisti illam diligentibus te; disciplina intellectus reple nos, crea nobis scientiam spiritus, sensu imple cor nostrum, & mala & bona ostende nobis; vt considerantes mirabilia tua, & magnalia honoris tui videntes, attendamus ab omni iniquo, & nomen sanctificationis collaudemus. Da vt conuersi ad te Domine relinquamus peccata, precemur autem faciem tuam; & minuamus offendicula; vt altitudinem diuitiarum tuarum mente quieta, corde puro, conscientia læta contemplari possimus. Da vt in creaturarum tuarum

Eccle 17.

admiratione te semper laudemus, in lectione sacrarumque scripturarũ meditatione, te qui veritas es, cognoscamus, in morum circumspectione foris famam, intus conscientiã bonam ita attendamus, vt quid deceat ad exemplum, quid expediat ad meritum sedulò conquiramus. Eleua tu mentem nostram ad te vt cœlestia cogitet; mundanas cupiditates deprime, vt ad te spiritus noster euolet. Concede Misericors Deus, vt quæ recta cogitamus, ea opere impleamus, quæ autem implemus, ea simplici oculo, non vana gloria ducti, perficere ad laudem & tui nominis gloriam studeamus.

Hugo in meditationibus suis

RESVRRECTIO.

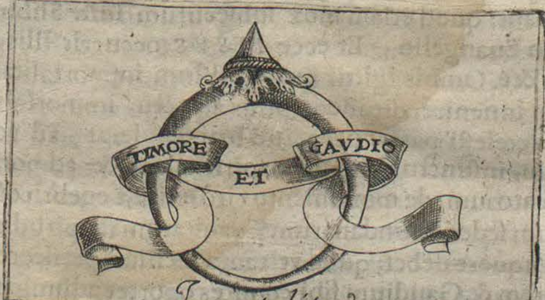

Subiugatis hostibus.

Mortuus & sepultus Christus IESVS Dominus noster, posteaquam Diuinæ Iustitiæ pro peccato primi hominis abundè satisfecisset, & mortis chirographum contra nos conscriptum deleuisset, tertia die diuina sua virtute à mortuis clauso sepulchro resurrexit; & Sanctissimum suum corpus quod pro salute nostra tantis impiorum iniurijs exposuerat, immortalitatis gloria & admirabili quadam nouæ maiestatis amplitudine decorauit: vt & fidem nostram confirmaret, & corporum nostrorum corruptionem ad futuræ vitæ claritatem restauraret. In gloriosa autem illius resurrectione, quæ typus nostræ fuit, & terræ motus factus est, & angelus Christi à morte ad vitam translati potentiam nuncians, mulieribus apparuit. Terræ motum illum Dominicæ resurrectionis virtutem signficare scribit Hilarius, Nam contuso mortis aculeo, & illuminatis tenebris resurgente virtutum cœlestium Domino, infernorum trepidatio commouebatur. Angelus autem Domini de cœlo descendens & lapidē reuoluens & sepulchro adsidens, misericordiæ Dei patris insigne est, resurgenti filio ab inferis virtutum Cœlestium ministeria mittentis. Atq; ideo prior resurrectionis est iudex vt quodam famulatu paternæ voluntatis resurrectio nunciaretur. Quòd verò primum mulierculæ Dominum vident, salutantur, genibus aduoluuntur, nunciare Apostolis iubentur, ordo in contrarium causæ principaliter est redditus: vt quia à sexu isto cœpta mors esset, ipsis primum resurrectionis gloriæ, & visus & fructus & nuncius redderetur. Emitur verò á Custodibus qui omnia hæc viderant resurrectionis silentium, & mendacium furti honore scilicet sæculi & cupiditate, quia in pecunia honor eius est Christi gloria denegatur. Quoniam verò sacrorum Vatum diuinationes non verbis tantum, sed quandoq; factis etiam ipsis peraguntur, ideo in Iona Resurrectionis Christi signum & indicium præcessisse credendum est; qui triduo in ventre piscis degens, è præsenti tandem morte fuit liberatus;

Canon. 33 in Matth.

Dixit Dominus pisci & euomuit Ionam in aridam. *Ionæ 2.*

Immortalitas.

IN celeberrima Dominicæ Resurrectionis solennitate illud præcipuè nobis est attendendum, quòd Colossenses Paulus Apostolus monet, vt si consurgere cum Christo velimus, *Collos 2.* quæ sursum sunt quæramus, & immortalitatis æternæq; gloriæ desiderio accensi, quæ sursum sunt sapiamus, non quæ super terram Mortui mundo cum Iesu saluatore crucifigi & sepeliri debemus, si cum eodem suscitari, decoreque Cœlestis beatitudinis ornari desideramus. Si ita mortui fuerimus, perpetuò viuemus, si autem ita viuemus hîc, vt non nisi præsentia consideremus, perpetuò moriemur. Est igitur, vt *Ser. 1. de* pulchre Leo Pontifex, mors quæ causa est viuendi, est & vi- *Resurrect* ta quæ causa est moriendi. Nec alibi quàm in hoc transitorio *Domini.* sæculo vtrunq; conquiritur, vt ex qualitate temporalium actionum differentiæ retributionum pendeant æternarum. Moriendum ergo est Diabolo, & viuendum Deo: deficiendum iniquitati, vt iustitiæ resurgatur. Qualiter autem resurgere, & resurgendo veram immortalitatem consequi possimus, exemplo sanctarum illarum mulierum, quibus gaudium Resurrectionis Chtisti fuit ab Angelo nunciatum docemur: quæ Christum à mortuis suscitatum Apostolis nunciaturæ exierunt citò de monumento cum TIMORE ET *Matt. 8.*

GAVDIO. Cum timore vtiq; , quia potentiam & Maiestatem Domini in Angelica visione agnouerant: cum gaudio autem, quia quem ardenter quærebant, se iam iam inuenturas credebant: quod etiam mox subsecutum fuit. Subiungitur enim in Euangelio, Et ecce IESVS occurrit illis, dicens Auete &c. Omnis igitur qui Christum immortalitatis auctorem inuenire, diuinoq; ipsius aspectu, immortalis effectus in cœlesti patria perpetuò frui desiderat, ad vocẽ Angelicam, instinctus videlicet spirituales; & admonitiones Prædicatorum, de monumento citò exire, et enebricosas peccatorum sedes, mundanarumq; vanitatum turpitudines illico relinquere debet; quod vt tanto facilius perficere possit, Timorem & Gaudium sibi comites oportet adiungat, quorum altero ab illicitis deterreatur, altero ad celeriorem in virtutibus progressum incitetur. Ita futurum est, vt nec timore ad desperationẽ propter peccata, præsente gaudio induci; nec gaudio propter consolationes ad nimiam confidẽtiam adstante timore pertrahi possit. Per duo igitur hæc, fideles in Ecclesia Catholica constituti, ad immortalitatis dona, gloriæq; sempiternæ diuitias acquirendas deducuntur: quæ per aureum annulũ significari non incongruè possunt, cùm quemadmodum aurum reliqua metalla, sic illæ omnes orbis opes longè superant, & omnem gratiarum Dei perfectionem, quam Sphærica figura repræsentat contineant. Vnde & prodigo filio ad patrem reuerso annulus in manum eius dari iubetur; qui, vt interpretatur Augustinus, pignus est Spiritus sancti propter gratiæ participationem, quæ digito Dei bene significatur: cuius thesauris tunc vberius ditabimur, quando mortali corpore exuti, ad veram immortalitatis sedem, quæ cœlestis est gloria, transferemur. In hac igitur mortali vita de illa in quam non cadit interitus cogitantes, Timorem Dei, actionum nostrarum veluti quendam testem, semper habeamus, memores

Luc. 15.

Quæst. Euang. l. 2.

illius quod ſcriptum eſt ; Beatus homo qui ſemper eſt pauidus , qui verò mentis eſt duræ , corruet in malum. Nihil magis timeamus , quàm Deum non timere, mandata illius tranſgredi, & carnalibus deſiderijs obtemperare. Niſi enim Deum timuerimus, de terra viuentium peribimus , & ipſi nobis laqueum Diabolicæ ſeruitutis inijciemus, de quo ſcriptum legimus ; Peccantem virum iniquum inuoluet laqueus, & iuſtus laudabit atq; gaudebit. Proue. 29
Poſterius hoc potius quám prius illud eligamus , vt non, cũ viro iniquo, laqueo inuoluamur, ſed cum iuſto laudemꝰ Deum & gaudeamus. Laudare Deum ſumma voluptas, ſummum eſt gaudium. Verè autem illum laudare non poterimus, niſi timor ipſius in nobis ſit. Timor hic , gaudij cœleſtis cogitatione augetur , porrò cogitatio illa voluptatem & lætitiam quandam ſingularem adfert. Cum timore itaque Pſal. 2.
Domino exultare, in lætitiaque ſeruiendo illum timere debemus , ſi laudis & Confeſſionis ſacrificium offerre , Pſal. 99.
& ad immortalitatis gloriam conſequendam viam nobis ſternere voluerimus : cuius pulchritudinem qui cogitauerit, vitæ præſentis delectationes præ illa contemnet, & de vanitatis tumulo conſurgens ; cum mulieribus Chriſtum quærere feſtinabit.

Rex Regum & Domine dominantium CHRISTE IESV, qui ſolus habes immortalitatem & lucem habitas 1. Tim. 6
inacceſſibilem, da nobis ſemen cordi & ſenſui culturam, 4. Eſdr. 7.
vnde fructus fiat, vt accipientes in corde noſtro quod eſt futurum, nõ quod in præſenti illa tantum cogitemus & faciamus , quæ ad conſequendam veræ immortalitatis gloriam, voluntatem tuam facientibus præparatam , pertinere videmus. Quid enim prodeſt nobis, Dñe ſi promiſſum eſt nobis Ibid.
immortale tempus, nos autem mortalia opera agimꝰ & quoniam prædicta eſt nobis perrennis ſpes nos vero peſſimi

vani facti sumus. Adiuua nos ergo Deus salutaris noster; ad iuua infirmam creaturam tuam. Viuifica nos vt opus tuum. Si enim non multiplicaueris misericordias tuas, non viuificabitur seculum: si non donaueris de bonitate tua, de suis iniquitatibus, non poterit decies millesima pars viuificari hominum. Da igitur nobis vt à peccatorum sordibus resuscitati, cum timore & gaudio te solum quæramus, mandataq; tua custodientes immaculati ante conspectum gloriæ tuæ constituti; in gaudio cum vultu tuo lætificari, & viam æternam apprehendere valeamus.

Iudæ. *Psal.* 20. 1. *Tim.* 6.

MAGDALENÆ ZELVS.

Ne credentibus obstet.

MAria Magdalena, quæ pro nimio quo in Christũ nondum passum ferebatur amore, etiam mortui corpus tanta cum diligentia quærebat, eum vigilantiæ sedulitatisq; suæ fructum retulit, vt Christus à morte suscitatus vltrò se illi videndum offeret: quo quidem exemplo docemur, Christũ gratiæ suæ præsentiam illis subtrahere non solere, qui illum toto corde ardentiq; desiderio quærunt. Cur autem Dñus à

Maria pedes ipsius amplecti cupiente, tangi se passus non fuerit, illa ratio fuisse videtur, quòd mulier hæc de Christo quidem eam quam de sancto viro conueniebat fidem habebat, longius tamen adhuc ab ea perfectione aberat, quàm vt Christum Patri æqualem & vnum cum Deo esse posset cognoscere. Cùm igitur tactus finem faciat notionis, nolebat Christus, inquit Augustinus, in eo esse finem intenti cordis in se, vt hoc quod videbatur tantùmmodo putaretur. Ascensio autem ad Patrem erat ita videri, sicut æqualis est patri. Videtur ergo (sicut alio loco scribit idem Augustinus) ista Maria cui dixit Dominus; Noli me tangere; nondū enim ascendi ad Patrem meum, Ecclesiæ gestare personam quæ tunc in Christum credidit cum ascendisset ad Patrem. Quid est tunc credidit? nisi tunc tetigit? Multi carnales Christum tantummodo hominem putauerunt, diuinitatem in illo latentem non intellexerunt, quia non bene crediderunt. Vis bene tangere? intellige Christum, vbi est Patri coæternus, & tetigisti. Si autem hominem putas, & nihil amplius putas, tibi nondum ascendit ad Patrem. Ad confirmandam itaq; gentium fidem, vt tanto melius Christum cum Magdalena tangi & amplecti nobis liceret illius ascensio nobis erat necessaria; iuxta illud Propheticum;

DeTrinit. l.1.cap.9.

Serm.152 de temp.

Synagoga populorum circumdabit te propter hanc in altum regredere.

Psal.7.

Vigilantia.

Io.20. MAriæ Magdalenæ piam in quærendo Chriſto ſollicitudinem & vigilantiam, quò magis miramur laudamus & extollimus, hoc ad ipſius imitationem vehementiore ſtudio incitari debemus, vt & ipſi in omni vita noſtra Chriſtũ quærere diſcamus. Quam ad rem quoniam vigilantia maximè requiritur, curandum eſt, vt ne vel deſidia nos incautos opprimat, vel altus ſopor, dum voluptatibus mundi iſtius indormimus, deſideratiſſimo Dñi intuitu defraudet. Vigilantes igitur nos eſſe conuenit, ſi Chrũm inuenire cum Maria

Luc.12. deſideramus, & ita vigilantes vt ſimus ſimiles hominibus expectantibus Dominum ſuum, quando reuertatur à nuptijs. Ad nuptias quippe Dominus abijt, inquit Gregorius, quia reſurgens à mortuis, aſcendens in cœlum ſupernam ſibi An-

In Eang. Hom.13. gelorum multitudinem nouus homo copulauit. Qui tunc reuertitur cùm nobis iam per iudicium manifeſtatur. Beati ſunt ſerui illi quos cùm venerit Dominus inuenerit vigilantes. Vigilat qui ad aſpectũ veri luminis mentis oculos apertos tenet. vigilat qui ſeruat operando quod credidit; vigilat

qui á se torporis & negligentiæ tenebras repellit: quas repellere non alia ratione poterit, quàm si lucernam ardentẽ in manu habeat, hoc est per opera bona proximis exempla lucis demonstret, idq́; sedulò prouideat, vt ne vnquam ab opere bono, vacuum eum Diabolus inueniat. Ne autem ociosus sit, breuitate temporis admoneri debet ad charitatis & pietatis opera exercenda. quæ tantò feruentius impẽdi debent, quantò præmia in cœlis ampliora habent constituta. Per lucernam igitur in Symbolo nostro bona opera, per clepsydram tempus bene agendi designatur. quæ duo ad eos maximè pertinent qui serui vigilantes esse, ad omnẽq́; occasionem Christum quærere & inuenire concupiscunt: quod & omnes & semper facere debemus, si Prophetæ monenti obtemperare volumus; qui ad id nos incitans; Quærite, inquit, Dñm & confirmamini, quærite faciem eius semper. *Psal.* 104. Quærere Deum est diligere Deum. Hunc enim sponsa quærit, quem anima illius diligit. *Cant.* 3. Quomodo autem diligendo Deus sit quærendus apud alium Prophetam legimus; *Isaiæ* 55. qui posteaquam illud dixisset, Quærite Dñum dum inueniri potest, inuocate eum, dum propè est, subiunxit statim, Derelinquat impius viam suam & vir iniquus cogitationes suas. Viam impietatis qui derelinquit, cogitationes iniquas qui abijcit, & benè agit, ille diligere & Deum quærere dicendus est. Quoniam verò peregrinationis istius valdè lubrica via est, vt à recto[?] iustitiæ tramite ad iniustitiam facilè deflectere, atq́; ita Christum non inuenire quiuis possit, ideò vigilandum, cautè incedendum, & mentibus nostris illud est altè infigendum, quod non solùm Apostolus Petrus, qui sobrios nos esse & vigilare iubet, sed & magister omnium nostrorum Christus ipse discipulos alloquens *1. Pet.* 5. præcipit; Quod vobis dico, omnibus dico. VIGILATE. *Marci* 13. Videamus igitur, vigilemus, & oremus omnes, lucernas bonorum operum in tenebricosis vitæ istius vijs præferamus: ad Dominum quandocunque sese nobis obtulerit excipiendum parati simus omnes. Cùm ignoremus

quando tempus illud venturum sit, semper horam illam præsentem adesse intelligamus. Ita enim futurum est, vt nunquã obdormiamus in morte. Omnibus Christus, omnibus Apostolus illius dixit, Vigilate; Omnibus Augustinum etiam illa scripsisse intelligamus, Corde vigila, spe vigila, Charitate vigila, operibus vigila, & quando corpore dormieris, veniet tempus vt resurgas. Cum autem surrexeris præpara lampades. Tunc non extinguantur, tunc in interiore conscientiæ oleo vegetentur: tunc sponsus ille incorporeis nexib9 amplectatur, tunc te introducat in domum, vbi nunquam dormies, vbi nunquam possit tua lampas extingui.

De verbo Domini. Serm. 23.

O Sapientia æterna Dñe IESV, qui diligentes te diligis, & qui manè vigilant ad te, eis te inueniendum offers pigredinem quæ soporem nobis altum immisit, aufer à nobis, vt semper audiamus te, & vigilemus ad fores tuas quotidie, & obseruemus ad postes ostij tui. Ne misceas nobis Domine spiritũ soporis, ne claudas oculos nostros, sed da cor nobis, quod te cum Maria diligat, diligendo quærat, quærendo inueniat, inueniendo tanta suauitate perfundatur, vt præ amore langueat mundo, reuiuiscat cœlo. Nemo te, Dñe, quærere valet, nisi qui prius inuenerit. Vis ergo inueniri, vt quæraris, quæri vt inueniaris. Potes quæri & inueniri, non tamẽ præueniri. Auxiliare igitur nobis, & sustenta imbecillitatem nostram, vt te veraciter & perseueranter quæramus, quærendo te, vigilemus, vigilantes Oleo charitatis lampades repletas habeamus, idq; semper cùm diem & horam aduentus tui nesciamus: quo cum virginibus prudentibus parati ad nuptias Cœlestis voluptatis intrare & tecum sine fine gaudere, possimus.

Proue. 8. Prou. 19. Esaiæ 29. Bernar. de diligendo Deo.

Manifestatio In Emavs.

Res edocet latentes.

DVobus discipulis, de Christi morte inter se conferentibus, comes itineris Christus iungitur; vt & dubitationem, quæ tardiores illos ad credendũ de salutis humanæ restauratione fecerat, ex ipsorum animis omnem tolleret, & quod olim se facturum permiserat, vt inter duos vel tres in nomine suo congregatos medius esse vellet, id ad rem ipsam conferret. Licet autem manifestè appareat, panem illum in cuius fractione Dñum discipuli duo cognouerant, corporis & sanguinis Christi verum fuisse sacramentum; vt hæc propria & genuina scripturæ ipsius mens esse videatur; non repugnat tamen Catholicæ veritati; si quis per discipulos illos

quales tunc reuera fuerūt, omnes in fide vacillantes intelligat, qui plures hoc infælici seculo nostro reperiuntur, quàm vt numerus illorum iniri queat. Panis autem fractio; diligens scripturarum est perscrutatio: quæ cum testimonium Christo perhibeant, ab illis veritas & fidei nostræ certitudo petenda est; ita tamen vt non quiuis arbitratu suo panem hunc sibi frangat, non quiuis, iuxta quod illi visum fuerit, scripturas interpretetur, sed vt ex manibus Christi cibum hunc capiat. Porrò manuum Christi nomine, Apostoli, Doctores, & Sacerdotes censendi sunt, per quos in Ecclesia sua Christus operatur omnia. quorum iam inde ab initio semper hoc fuit officium, vt populum salutari Verbi Dei cibo reficerent. Ab ijs igitur panem hunc sumat, qui paruulorum more, frangendo illi pares esse non possunt. Id si fecerint cognoscent procul dubio Christum in fractione panis: videbūt qua ratione totius salutis nostræ mysteria in scripturis, vnanimis Ecclesiæ consensus ostendat, euitabunt stultitiam & tarditatem cordis, vt in vna sancta, Catholica, & Apostolica Ecclesia constituti, sicut de alijs doctrinæ capitibus, ita de veritate quoq; corporis & sanguinis Christi, in Eucharistia, sub vnica tantum specie, hoc loco duobus his à Christo porrecta, nobiscum conueniant, idem loquantur, idem & sentiant omnes, atq; ita sanctissimi panis illius participatione pingues facti, Reges etiam seu Cœlestes ciues efficiemur omnes, iuxta illud;

Gen. 49. *Aser pinguis panis eius. & præstabit delicias Regibus.*

Duorum

Deuotio.

D Vorum diſcipulorum in Caſtellum Emaus euntium, & de omnibus his quæ Hieroſolymis acciderant loquentium exemplo, docemur, dum in hac mundi peregrinatione verſamur, non alia in re magis nos operam noſtram ponere debere, quám in ijs quæ ad excitandam mentis deuotionem pertinere videntur: quæ, cùm ab Auguſtino pius & humilis affectus in Deum dicatur, humilis ex conſcientia infirmitatis propriæ, pius ex conſideratione Diuinæ Clementiæ, vera in diſcipulis illis fuiſſe liquet, cúm & ex conſcientia infirmitatis, triſtitiæ, (quæ humilitatis comes eſſe videtur) & ex Diuinæ clementiæ conſideratione, pietatis (quæ in ſpem illos erexerat quòd Chriſtus eſſet redempturus Iſrahel) expertes minimè fuerint. Hic igitur pius & humilis in Deum affect9, habendus eſt & nobis, ſi Chriſti præſentis copiam nobis dari & ex illo cœleſtiũ conſolationũ lætitiã haurire cupim9. Cõſideranda ſunt diligenter ea quæ ad humanitatẽ Chriſti pertinẽt, è quib9 quãta nobis beneficia præſtiterit intelligimus

Luc. 27.

Li. de Spũ. & anima cap. 30.

vbi autem intellexerimus, fieri non poterit, quin ad deuotionem piè accendamur. Considerãda etiam est infirmitatis nostræ conditio, defectus, & varij humanarũ opinionum errores: quibus rectè consideratis ad humilitatem, ab humilitate ad deuotionem excitabimur. Atq; hæ sunt duæ illæ alæ, in symbolo nostro expressæ, quibus hominum corda ad Deum eleuantur, Christi videlicet beneficiorum iugis & assidua meditatio, & humanæ miseriæ fragilitatisq; consideratio. Qui cor ita habet eleuatum, accenditur igne desuper, vt & amplius charitate flagret, & terrenis cogitationibus relictis cœlestium tantum gaudiorum desiderio totus ardeat. Hoc enim se facturum Christus Dominus est pollicitus, qui

Luc. 12. ad hoc venit, vt ignem in terram mittat, qui hominum corda amore Diuino accendat & inflammet. Ac facit ille quidem

Rom. 9. hoc in multorũ cordibus; cuius enim vult miseretur & quẽ vult indurat, sed tamen plurimum interest qualem se quisq; ad gratiam Dei acceptandam præbeat. Verissimum nanq; illud est, qui creare nos potuit sine nobis, saluare nos absq; nobis non potest. Debemus igitur ipsimet nobis attendere, vt quám maximè possumus ad deuotionem animos componamus, & cum maximo desiderio illam quæramus. Si quæsierimus eam inueniemus. Hæc enim est illa sapientia de qua scriptum legimus, quòd facilè videtur ab his qui diligunt

Sap. 9. eam, & inuenitur ab his qui quærunt illam. Præoccupat QVI se CONCVPISCVNT, vt illis se prior ostendat. Quoniam dignos se ipsa circuit quærens, in vijs se illis ostendit hilariter, & in omni prouidentia occurrit illis: cuius sanè rei in duobus his discipulis euidens ostenditur exemplum. Nõ solum mentem ad deuotionem compositam, sed linguam etiam ipsam ad id accommodatam habebant. Præsto igitur affuit illis Christus; ignem immisit, oculos aperuit, scripturas

Luc. 24. reserauit, cor eorum ita succendit, vt ad inuicem, dicere, & apertè fateri non erubescerent illud; Nonne cor ardens erat in nobis, dum loqueretur in via? Ecce quid sanctum desiderium efficiat in hominibus attende; quid istius sanctæ disci-

plinæ concupiſcentia præſtet, vide. Concupiſcamus igitur & nos Dominum, & ardebit cor noſtrum: eleuemus illud, & non putreſcet. Frumentum, inquit Auguſtinus, ſi haberes in inferioribus, ne putreſceret, leuares ad ſuperiora. Frumẽto tuo quæris mutare locum, & cor permittis in terra putreſcere? Et vnde, inquis, poſſum, qui funes, quæ machinæ, quæ ſcalæ opus ſunt? Gradus affectus ſunt; iter tuum voluntas tua eſt. Amando aſcendis, negligendo deſcẽdis. Stans in terra, in cælo es ſi diligas Deum. Non enim ſic leuatur quomodo leuatur corpus. Corpus vt leuetur locum mutat, cor vt eleuetur voluntatem mutat. Mutemus itaq; voluntatem: non tranſitoria ſed æterna cogitemus; non terrena ſed cœleſtia quæramus. Deum ſolum diligere ſtudeamus, quem ſi dilexerimus, legem illius cuſtodiemus. Cuſtoditio autem legum, conſummatio incorruptionis eſt: incorruptio autem facit eſſe proximum Deo. Concupiſcentia itaq; ſapientiæ, concupiſcentia deuotionis (cui qui vacat ſapientiæ vacat) deducit ad Regnum perpetuum. Diſcamus igitur ita ſapere, vt regnemus, diſcamus ita viuere, vt in Cœleſti patria perpetuò viuere poſſimus.

In Pſal. 85.

Proue. 6.

Deus patrum noſtrorum & Dñe miſericordiæ qui feciſti omnia verbo tuo, & ſapientia tua conſtituiſti hominem, vt dominaretur Creaturæ quæ à te facta eſt, da nobis ſedium tuarum aſſiſtricem Sapientiam, vt non aliud quàm te concupiſcamus, non aliud quàm te quæramus & inueniamus. Mane nobiſcum Domine, quando deuotio in nobis veſperaſcit: mane, quando dies meditationũ ſpiritualium, quæ mentes illuſtrant, inclinatur. Si enim nobiſcum manſeris, cũ lux ſis mundi, tenebræ nos non opprimẽt, vitiorum nox non obſcurabit, tenebrarum principes non præualebunt. Vre renes delectationum noſtrarum, vre cor mentemq; cogitationum noſtrarum igne verbi tui, calore ſpiritus tui, vt ne malis delectemur, nè mala loquamur, cogitemus. Mentes ad te noſtras eleua, vt in hac lachrymarũ valle poſiti cor ſurſum ſemper habeamus, in carne conſtituti ſpiritu ambu-

Prou. 9.

lemus, in stadio ad brauium gloriæ cœlestis currere contendamus.

THOMÆ DVBITATIO.

Veritas dubia fide.

SAnctos & electos Dei, si quando labi contigit, nostra potissimum id caussa fieri, credere debemus: quod vel in illa Thomæ de Christo suscitato, dubitatione videre est. Egit enim, vt scribit Gregorius, miro modo Diuina Clementia, vt discipulus dubitans dum in Magistro sua vulnera palparet carnis, in nobis sanaret vulnera infidelitatis. Plus enim nobis Thomæ infidelitas ad fidem, quam fides discipulorum credentium profuit: quia dum ille ad fidem palpãdo reducitur, nostra mens, omni dubitatione postposita in fide solidatur. Videbat igitur, inquit Augustinus, tangebatq; Thomas hominem, & confitebatur Deum quem non videbat, neq; tangebat, Sed per hoc quod videbat atq; tangebat, illud iam remota dubitatione credebat. Porrò mysticè per digitum discretio, per manus autem opus nostrum designatur. Digitũ

Hom. 26. In Eang.

Tract. 121 in Ioann.

ergo & manum in latus Christi mittere, est totum id, quicquid in nobis discretionis & operis fuerit in laudem & gloriam Christi saluatoris conuertere: vt in omnibus actionib9 nostris, non aliud nobis magis propositum esse debeat, quã vt per attactum lateris Christi, per passionem & vulnerum eius assiduam meditationem, ipsius omnipotentiã & Diuinitatem agnoscamus, illud cum Apostolo Thoma non iam incredulo sed fideli, subinde ingeminantes; Dominus meus & Deus meus. &c. Cæterum quum nomen Thomæ, abyssum propriè significet, in abysso verò profunditas quædam & obscuritas reperiatur: possumus quoq; per Thomam & obscuritatem infidelitatis, quam ex se habuit, intelligere, & abyssum quoq; profunditatis misericordiæ, quam habuit à Christo; vt de illo scriptum in Psalmo esse videatur. Abyssus profunditatis scilicet Christus, Abyssum obscuritatis scilicet Thomam inuocat miserando; & Abyssus obstinationis scilicet Thomas, Abyssum profunditatis scilicet Christum, inuocat confitendo;

Abyssus abyssum inuocat. Psal. 41.

Consideratio sui.

QVemadmodum Apostolum Thomam post Sanctissimorum vulnerum contrectationem, Christum IESVM non solumDominum, verum & Deum confitentem & agnoscentem audientes, humanitatem & Diuinitatem saluatoris itidem confiteri & agnoscere debemus, ita animi illius affectum, quem tunc habuit, quando discipulis Dominum se vidisse asserentibus, nisi videret in manibus eius fixurã clauorum, & mitteret manum suam in latus eius credere noluit, fugere meminerimus. Nulla enim res æquè periculosa est, quàm si quis nihil admittere velit, nisi quod proprio iudicio rationiq; suæ consentaneum esse putat. Quod vitium effugere qui volet, infirmitatis propriæ memor seipsum cognoscere & considerare, quæ summa prudentia est, debebit, atq; ita facilè perspiciet, quantum alijs quantum sibimet tribuendum sit, & ab omni temeritate, opinionumq; cum veritate pugnantium diuersitate dimouebitur. Eam igitur sui cognitionem per arcam oculos intus defixos habentem, cum inscriptione *IPSI NOSMET* in Symbolo expressimus, vt homo Christianus antequam iudicium aliqua de re proferat, semetipsum diligenter introspicere debere intelligat. Arca etenim cor est hominis, in quo quid lateat, post Deum nemo scire meliùs potest, quàm ipsemet homo. Jn hanc igitur arcam cordis, qui oculos intentos habuerit, illud assequetur, vt propriorum defectuum consideratione, nõ solùm à temerario iudicio amoueatur, sed ad veritatis cognitionem indagandam, & vberiorem virtutis fructum producendum, incitetur ac propellatur. Quod etiam videns Apostolus, hortari Corinthios non dubitauit, vt semetipsos considerarent, inquiens. Vosmetipsos tentate si estis in fide; ipsi vos probate.
2. Cor. 13. An non cognoscitis vosmetipsos, quia Christus in vobis est: nisi fortè reprobi estis. Antequam igitur aliquid agamus, ad arcam cordis nostri recurrendum & diligentius considerandum est; num Christus in nobis sit, nũ id quod agimus Christo placere, num diuinæ ipsius voluntati consentaneum videri possit. Si quid secus à nobis fit, reprobi sumus, & nos-

metipsos

metipsos non tentamus, non probamus, non cognoscimus; atq;ita in peccatum cum Thoma prolabimur, à quo mundari, non nisi per vulnerum Christi contrectationem, passionis videlicet illius meritum, & pænitentiam poterimus. Cæterum antequam ad cognitionem nostri perueniamus, tres gradus ascendere nos iubet Augustinus: In primo inquit, ascendimus ab istis exterioribus et inferioribus ad nos; in secundo ascendimus ad cor altum. Quanto nanq; amplius proficimus, tanto amplius ascendimus. Qui enim non ascendit, descendit; & qui non proficit, deficit. In tertio ascensu, ascẽdimus ad Deum. Primus ascensus fit consideratione mundi & contemptu, Secundus ascensus fit cognitione & contemptu nostri. Tertius ascẽsus fit, cognitione & amore Dei. Tres itaq; gradus hos ascendere festinemus omnes; in quo ascensu tantò minus grauari nos intelligamus, quantò pulchriores in arca illa, in cognitione sui thesauros esse repositos animaduertimus. Consideremus quàm caduca & transitoria sint istius mundi gaudia, & ascendimus vnum gradũ: consideremus quàm proni ad malum, quàm tardi ad bonum simus, & ascendimus alium gradum: consideremus quanta sit sapientia, potentia & bonitas Dei, considerantes autem amore illius accendamur, & ascendimus vltimum gradum, in quo constituti facilè videbimus & agnoscemus arcam cordis nostri, nos ipsos scilicet, quid natura; qui persona, quales in vita & moribus simus. Aperientur oculi nostri, vt videre possimus, quid nobis desit, quid adsit: videntes curabimus, vt si quid boni habemus, id ne per incuriam amittamus: quo caremus id per orationes assequi studeamus. Attendamus itaq; nobis, & in alienis rebus, quæ meritó reprehenditur ab omnibus curiositate relicta, conscientiæ nostræ arcam diligentius intueamur, odorène virtutum an vitiorum fœtore sit referta, deq; illa purè conseruanda solliciti, Dominum rogemus, vt nos in omni opere bono confirmet, à vitijs autem custodiat ac præseruet:

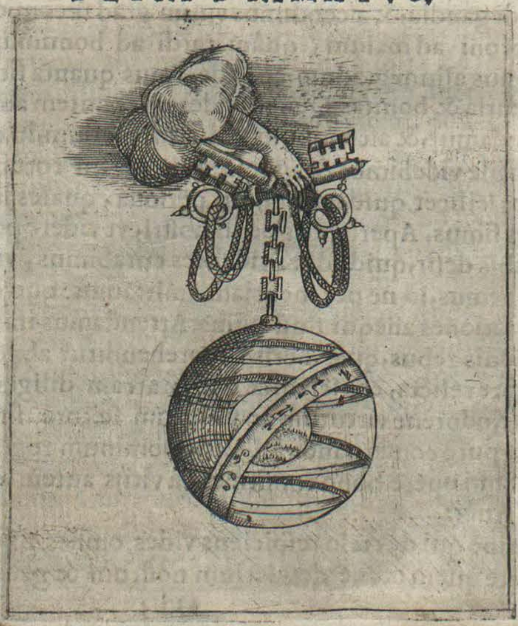
Li. de Spũ. & anima cap. 52.

Domine qui de cœlo respiciens vides omnes filios hominum, ante quem omne desiderium nostrum & gemitus no-

Psalm. 32. & 37.

ster à quo non est absconditus, ea nobis tuæ gratiæ munera largire, per quæ nosmetipsos cognoscere, infirmitatesq; proprias considerare possimus. Da vt nos cognoscamus quales simus ad malum, quales simus ad bonum. Et quoniam adeò sumus procliues ad malum, vt nisi tu nos adiuues, in omne
Psal. 2.5. vitium præcipitemur, Dñe, misericordia tua sit ante oculos
Psalm. 22. nostros, quæ nos custodiat, & misericordia tua subsequatur nos, quæ nos erigat. Inualidi sumus ad bonum, Gratia igitur tua in nobis vacua nõ sit, gratia tua maneat in nobis, vt quod
1. Cor; 15. sumus, gratia tua simus. Scimus neminem absq; sui cognitione saluari posse. eam itaq; virtutem nobis insunde, quæ mentem purificet, affectus regat, actus dirigat, corrigat excessus, componat mores, vitam honestet & ordinet, eamq; rerum diuinarum & humanarum nobis scientiã subministret, vt præter te nihil desideremus, præter cœlestem gloriam nihil hic quæramus & concupiscamus.

PETRI PRIMATVS.

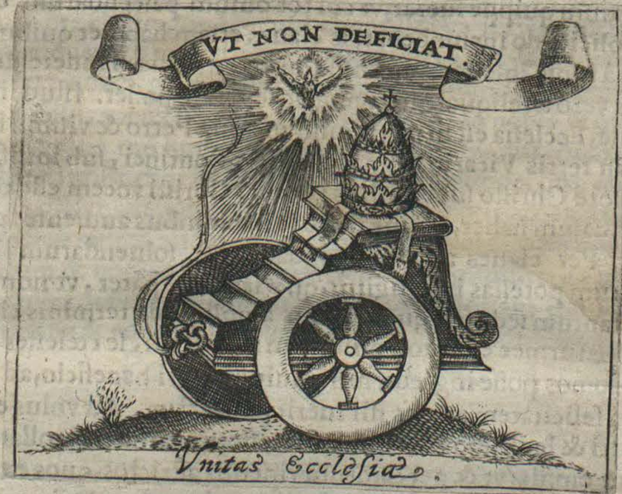
Tot pondera vertens.

QVas Regni Cœlestis claues Christus se Petro daturum ante passionem suam fuerat pollicitus, eas cùm in Cruce fabricasset, à morte suscitatus, illo ipso tempore tradidit, quo ter iteratis vocibus pascendas illi suas oues commisit. Æquum quippe fuerat, vt cui tot ouium pascendarum cura & solicitudo incumbebat, is claues etiam haberet quibus oues à lupis infestatas in vnius ouilis custodia claudere, infectas verò à reliquarum consortio separare posset. Istud itaq; ouile, Ecclesia est in terris militans; quæ Petro & visibili ipsius in terris Vicario Romano scilicet Pontifici, sub inuisibili pastore Christo subest: illius vocem, Christi vocem esse certò persuasum habet, & eius dicto se in omnibus audienté præbet. Per claues autem ligandarum & soluendarum animarum potestas intelligitur, quæ iam latè patet, vt non terræ tantum sed cœli quoq; ipsius amplissimis terminis circũscribatur: nec est quod quisquam arbitretur, se cœlestes illas in domos posse ingredi, nisi clauium Petri beneficio, ad tantam felicitatem aditus illi fuerit patefactus. Ad vnius enim Petri & legitimorum illius successorum arbitriũ collata hic sunt omnia: vt & peccatorum vinculis astrictos, quos ex animo facti pœniteret, soluere & illos qui gratiam Dei contemnentes, post concupiscentias suas temere ferũtur, ligare, eq; piorum cœtu procul eijcere possint. Atq; hoc quidẽ est claudere & aperire Cœlos: cuius rei officium penes Petrum tãtum eiusq; vicarium Christus ideo voluit esse, vt si fortè inter se membra Ecclesiæ de rebus fidei dissentire contigerit, ad vnum visibilem & supremum in terris Iudicem recurrerent: qui cùm, pro ea quã à Christo accepit auctoritate, errare nũquã possit, dissentientium animos charitatis & vnitatis vinculo sic astringat, vt nulla inter eos schismata, nullæ sint dissensiones, sed perpetua pax, & vna eademq; religio conseruetur ab omnibus. Magna sanè petræ illius super quam ædificata est Ecclesia, hinc videtur potestas, vt eius iudicia, quasi Deo per eam, iudicante, firma sint: magna clauium etiam vis quæ Isaiam non latuit, dum in persona Christi loqueretur;

Matt. 16.
Ioan. 21.

Et

Isaiæ 22. *Et dabo clauem domus David super humerum eius: & aperiet, & non erit qui claudat, & claudet, & non erit qui aperiat.*

Vnitas Ecclesiæ.

ECclesiæ vnitatem, & concordem de rebus fidei consensum: quàm charam Christus habeat, vel hinc videre licet quòd post gloriosam resurrectionem suam in cœlos ascensurus Principi Apostolorum Petro terna voce pascendas oues suas commisit; in Petro autem omnibus illis, quos ab illo per continuam temporum sibi succedentium seriem, descendentes, visibiles in terris istius ouilis pastores constituit & ordinat. Videbat enim bonus ille pastor vnitatem in Ecclesia sua aliter non posse retineri, nisi vnus aliquis esset in terris, ad quem omne de rebus fidei iudicium spectaret, qui claues ligandi & soluendi haberet, qui visibilem hunc Dei viuentis exercitum, visibiliter regeret & gubernaret. Quoniam autem onus hoc maius esse Christus perspiciebat, quàm vt ei ferendo homines pares esse possent, ipse se præstò

promissu-

semper illis adfuturum, spiritumq; paracletum eis missurum promisit, cuius præsentia errores omnes declinare, veritatẽ religionis retinere, vnitatem fidei perpetuò conseruare valerent. Hinc illa Christi oratio, qua pro Petro se rogasse testatur, VT NON DEFICIAT fides ipsius, vt aliquando conuersus confirmet fratres suos. Rogauit Christus & exauditus est pro reuerentia sua. Fides petri non defecit, nullis persecutionũ fulminibus concuti, nullis Hæreticorum machinationibus labefactari potuit. Manet Ecclesiæ vnitas pro qua tam ardenter Christus orauit, eadem illa est quæ fuit à principio. Propter vnitatem Ecclesiæ, vna Ecclesia, inquit Augustinus; vna est columba mea, vna est matris suæ. Propter congregationes fraternas per loca, multæ sunt Ecclesiæ. Vna igitur manet Ecclesia, quia ab vno pastore inuisibili in cœlis; ab vno pastore visibili regitur in terris. Vna cùm sit, & vnitatis vinculo contineatur, dissensionibus non scinditur, erroribus non diuiditur, hæresibus in se non dissecatur. Pulchrè Ambrosius Ecclesiam currum Dei vocat, quæ regẽda est gubernaculis Christi, ne diuersorum populorum motus eam dissensionesq; perturbent. Hoc ductore & rectore currus iste de recta via declinare nõ potest, vt ei tutò insidere quilibet possit, qui ad Cœlestem patriam peruenire desiderat: extra hunc (vnus enim est) qui alios quærit interitum quærit; & quandoquidem cum Pharaone gentem electam persequitur, obruent illum aquæ maris, & viuens descendet in infernum. Qualis autem currus sit Ecclesia explicat Gregorius; Plaustri, inquit, nomine, vniuersa simul sancta Ecclesia, aut vnaquæq; cuiusq; fidelis anima designatur. Cuius profectò plaustri rotæ sunt vtrumq; testamentum. Nam dum Sancta Ecclesia vel electa quælibet mens per vetus & nouum testamentum instructa ad æternam vitam nititur, quasi sublimibus prælata rotis ad propositum locum per altum fertur. Instruimur per vetus testamentum vt confiteamur Domino in Ecclesia magna, in populo graui laudemus eum. Instruimur & per nouum testamentum, vt audiamus Ecclesiam, quam qui

Luc. 22.
Ioan. 17.
In Psa. 141.
Cantic. 6.
in Psal. 118
Lib. 3. in 1. Reg. c. 6.
Psal. 34.

non audiuerit, esse nobis debet, tanquam Ethnicus & publi-
Matt. 18. canus. Si igitur his veteris & noui testamenti præceptis ob-
temperamus, rotis insidemus, curru vehimur, Ecclesiæ fir-
miter adhærentes ad montem beatitudinis æternæ deduci-
mur. Sin Ecclesiam contemnimus, & diuersas ab illa nobis
opiniones eligimus, nostroq; plus quám illius iudicio tribu-
imus, curru illo non vehimur, at erramus vehementer in via.
Tutissimum ergo fuerit, in omnibus Ecclesiæ iudicium se-
qui, si quis contra Dei præceptum venire non vult; eius de-
cretis & placitis adhærere qui pro Ethnico & publicano ha-
beri timet. Non enim omnes esse debent pastores: non omnes
Ephes. 4. doctores, non Apostoli, Prophetæ, & Euangelistæ omnes, vt
suo arbitratu quilibet credat, & in causis fidei proprium iu-
dicium sequatur: cúm hoc esset ordinem confundere vnita-
temq; scindere: sunt gradus in Ecclesia, distincta sunt in hoc
curru loca, vocationes diuersæ diuersas habent sedes: quæ
vni ad extremum illi cathedræ vnitatis, in qua Deus posuit
doctrinam veritatis, subsunt; eamq; tanquam magistram &
ducem, in ijs quæ ad Deum pertinent sequuntur. Hæc autē
est Sancta Romana Ecclesia; cuius fides Apostolico ore lau-
Rom. 1. datur: quæ legitimum Pastorem Christi Vicarium Petriq;
successorem singulari gratiæ Diuinæ priuilegio sortita ma-
ter est Ecclesiarum omnium per vniuersum orbem Christia-
num constitutarum. Supra hanc qui se extollit, quandoqui-
dem super Deum ipsum, qui rector illius est, sese extollit,
corruet; & de curru hoc excussus in foueam interitus æter-
ni præcipitabitur.

Psal. 136. Domine qui dispersiones congregas, & quos eieceras col-
Mich. 4. ligis, salua nos Deus Saluator noster & cōgrega nos, & erue
1. Par. 16. de gentibus, vt quos totius diuisionis & dissensionis auctor
Diabolus ab vnitate tuæ sacrosanctæ fidei incautos abduxit
ij ad Ecclesiæ vnitatem reuersi, nobiscum confiteātur nomini
sancto tuo, & exultent in carminibꝰ tuis. Cōgrega claudicā-
tem populum illū, qui post alienos Deos, quos nō coluerunt
Patres eorum abeundo, claudicauit à semitis suis, modoq; in

hanc modo in illam perfidiam transiuit. Aperi oculos illorũ, vt quibus in tenebris versentur videant, quàm errauerint ab vtero matris Ecclesiæ, quàm falsa pro veris locuti sint, intelligant. Collige eos, qui cùm semetipsos eiecissent, & ab Ecclesia tua nefariè præcidissent, tu eos quoq; eiecisti à te & tradidisti in desideria cordis eorũ: collige igitur eos, vt ad vnũ ouile redeant. Nos autem qui in vera sanctissimæ tuæ fidei confessione persistimus, corrobora, & erue á gentibus quæ te non nouerunt, vt vnum omnes effecti, à timoreq; inimicorum nostrorum liberati, securi tibi seruiamus. Psal. 57.

ASCENSIO.

Redit maiore triumpho.

AScensionis Dominicæ triumphus, & ipsi Christo gloriosus, & nobis non solùm vtilis, sed & necessarius fuit.

Nec enim quicquam magis gloriosum cogitari potuit, quā quod super excelsa Cœli, terrenum corpus impositum, ossa intra sepulchri angustias pauló antè conclusa, Angelorum cœtibus illata: in gremium immortalitatis natura mortalis est transfusa. Nobis verò illud cumprimis fuerat necessarium vt diuinitati vnita humanitas viam nobis in Cœlum patefaceret, eoq; præcederet, quò corpora quoq; nostra post mortem peruentura credimus. Ad id autem consequendum vtile nobis exemplum in Saluatoris ascensione proponitur. Quē-
Serm. 175. de Temp. admodum enim cum Christo, vt scribit Augustinus, non ascendit superbia, non auaritia, non luxuria, nullum vitium ascendit cum medico nostro: ita & nos si post medicum desideramus ascendere, debemus, vitia & peccata deponere.
Ibid Serm 176. Elaboremus vt quemadmodum Dominus nostro cum corpore ad superna conscendit: ita nos post illum quo modo possumus, spe ascendamus & corde sequamur. Ipso affectu pariter & profectu ascendamus post illum, etiam per vitia ac passiones nostras, si vtiq; vnusquisq; nostrū subdere eas sibi studeat, ac super eas stare consuescat, ex ipsis sibi gradum construit, quo possit ad superiora, conscendere. Eleuabunt nos si fuerint infra nos. De vitijs nostris scalam nobis facimus, si vitia ipsa calcamus. Figura Ascensionis Christi præcessit &
4. Reg. 2. in Helia, qui per turbinem in cœlum ascendit; & in Raphaele Angelo; qui posteaquam se quisnam esset manifestauit, vtrunq; Tobiam verbis his compellasse scribitur;

Tob. 12. *Tempus est vt reuertar ad eum qui me misit vos autem benedicite Deum, & narrate omnia mirabilia eius. Et cùm hæc dixisset, ablatus est, & vltra eum videre non potuerunt.*

ETsi in omnia Christi Saluatoris acta dictaq; mentis nostræ oculos intentos habere debemus, ascensionis tamē illius triumphus tanto frequentius memoria repetendus est, quanto pulchrius esse iudicamus eô ingredi quò caput nostrum præcessit, ea gloria beatitudineq; potiri, qualis in ingressu magistri, discipulis eius affulsit. Christum igitur cœlos ascendentem, & à terris eleuatum cogitantes, à terrenis nos primum eleuari oportere discamus, vt iam nil carnale nil mundanum sapiamms. Quam ad rem scala nobis est necessaria, cuius extrema pars mundum (qui specie meretricis instar ad decipiendos homines accommodatæ pulcher videtur, re autem ipsa venenoso serpente plus suis amatoribus adfert exitij) premat, suprema solem beatitudinis Christum, cœlorumq; gaudia scrutetur & attingat, Eam autem quatuor gradus habere scribit Augustinus, lectionem videlicet meditationem, Orationem & Contemplationē. Lectio prout ipse declarat, inquirit, meditatio inuenit, Oratio postulat, Contemplatio degustat. Vnde ipse Dominus dicit; Quæ-

In lib. de scala paradisi cap. 1.

rite & inuenietis, pulsate & aperietur vobis. Quærite legendo, & inuenietis meditando, pulsate orando, & aperietur vobis contemplando. Lectio sine meditatione arida est, meditatio sine lectione erronea est. Oratio sine meditatione est tepida, meditatio sine oratione infructuosa. Oratio cum deuotione contemplationis est acquisitiua. Contemplationis adeptio sine oratione, aut rara aut miraculosa. Sunt autem quatuor causæ quæ retrahunt nos plerunque ab istis gradibus, scilicet ineuitabilis necessitas, honestæ actionis vtilitas, humana infirmitas, mūdialis vanitas. Prima excusabilis, secūda tolerabilis, tertia miserabilis, quarta culpabilis. Cur culpabilis? Illis enim quos eiusmodi causa à Sancto proposito retrahit, melius erat gloriam Dei non cognoscere, quàm post agnitam retroire. Hæc sanctus ille pater Augustinus de scala ista Paradisi, per quam animo in terris, datur accessus ad degustandam suauitatem in cœlis, quæ quantam adferat voluptatem illi norunt, qui se suaq; omnia Domino tradiderunt voluntati propriæ renunciarunt, beatissimam à strepitu mūdano seiuncti vitam instituunt, & scalæ istius gradus calcantes cum carne, mundo & diabolo grauissimum certamen sustinent, quos quantò beatiores intelligimus, tanto maiore studio contendendum est omnibus, qui piè in sæculo viuere volunt, vt quàm proximè ad hæc tam Sancta exercitia, quæ magis ad perfectionem tendunt, accedant. Quorum tamen id conditio, (vt diuersæ sunt hominum in Ecclesia Dei vocationes, quæ ad vnum nihilominus finem diriguntur omnes,) non permittit, Christum in cœlos ascendentem per pœnitentiæ gradus sequi totis viribus contēdant & elaborent, seduloq; prouideant, vt blandas mundi huius illecebras negligant, proterant, & conculcent. Hi sunt gradus quibus itur ad astra, hæc scala est, qua ad æternæ lucis claritatem homines ascendunt; cuius latera corpus istud est & anima, in quibus compunctionem cordis, oris confessionem, & operis satisfactionem figentes, ascensum nobis ad superna præparamus. Euigilet igitur vnusquisq; nostrū, diligenterq; seipsum

consideret,

consideret. vtram in partem plus sit propensior ad ascendendúmne cum Christo, vt sicut scriptum est; ibunt de virtute in virtutem, ipse quoq; semper opera pœnitentiæ faciendo, de virtute in virtutem progrediatur, an veró ad descendendum cum Diabolo in profundum inferni tanquam lapis. Ascendere cum Christo gloriosum, descendere cum Sathana calamitosúm. Ascensus vitam, descensus mortem sempiternam precium habet. Qui ascendit igitur scalam hanc, caueat ne descendat, ne mittens manum ad aratrum retro respiciat, sed semper per sancta exercitia, per pœnitentiæ & alia charitatis opera, plus vltra progrediatur, illius memor quó altius ascẽderit, hoc mercedem sibi repositam ampliorem, vt desideriũ progrediendi crescat; quò altiús ascenderit, hoc casum etiam esse periculosiorem, vt sibi diligenter attendat. Scalæ summitas Cælum tangit, extremitas mundum premit. Calcato mundum & cœlos ascendisti: non quæras ea quæ in terris sunt, & superna attigisti Consortare igitur & esto robustus, vt ne te quæuis aura tentationum Diabolicarum à sancto proposito retrahat, amor præsentium de gradu beatitudinis deturbet: quod malum vt euitare possis, & Deus assiduè tibi orandus, & pulchritudo solis æternæ felicitatis semper consideranda, votisq; omnibus est expetenda.

Domine qui in æternum permanes, solium tuum in generatione & generationem, mitte spiritum sanctum tuum de altissimis, qui cogitationes nostras timidas & incertas prouidentias nostras, dirigat, gubernet, regat, gratiaq; sua illustret, vt qua via Christum *IESVM* Dominum nostrum Cœlos ascendisse videmus eadem & nos, vsq; ad contemplãdam tuæ Celsitudinis speciem, perducamur. Da nobis cor quod te amet, mundum contemnat, vitia detestetur, & fugiat; da linguã quæ te laudet, sanctumq; nomen tuũ glorificet da, vt in omnib9 actionibus nostris, nil aliud spectem9, quã amorẽ tuũ animæ nostræ vtilitatẽ & proximi ædificationem. *Thren. 5. Sap. 9.*

Accinge infirmos robore, quo hostis inuisibilis ferociam superare, carnis superbiam domare, mundanarũ delectationũ vanitatem conculcare possint, vt talibus trophæis ornati per virtutum gradus eò valeant ascendere, vbi tu cum Filio spirituq; sancto regnas in sæcula sæculorum.

SPIRITVS SANCTI MISSIO.

Et fatur & vrit.

QVandoquidem multa Christus Apostolis dixerat, quæ vt tunc erant imbecilles, eorum animi capere non poterant, Spiritum Sanctum post suam in Cælos ascensionem se illis missurum est pollicitus: qui & omnem veritatem eos doceret, & ad Christi fidem vbiq; disseminandam fortes & animosos redderet. Illis ergo post ascensionem Dñi pariter in eodem loco congregatis, factus est repentè de cælo sonus, tanquam aduenientis spiritus vehementis, & repleuit totã domum vbi erant sedentes. Et apparuerunt eis dispertitæ lin-

Matt. 14.

Actor. 2.

guæ

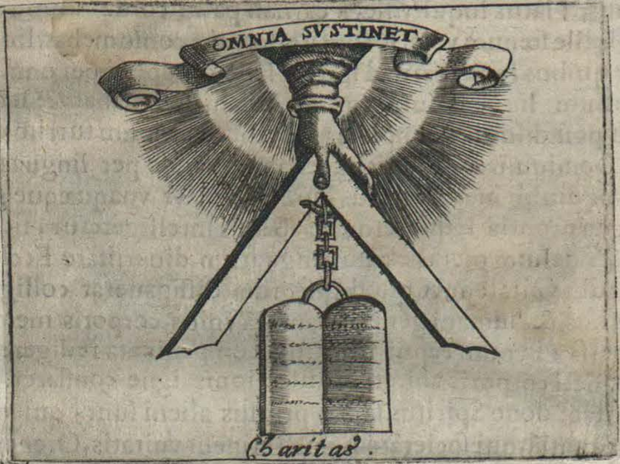
guæ tanquam ignis, seditq; supra singulos eorum, & repleti sunt omnes spiritu sancto, & cœperũt loqui varijs linguis. Quæ scripturæ verba cum quodam loco produxisset Augustinus; Flatus inquit, ille, á carnali palea corda mundabat: ignis ille fœnum veteris concupiscentiæ consumebat: linguæ illæ quibus loquebãtur à spiritu sancto impleri per omnium gentium linguas futuram Ecclesiam designabant. Sicut enim post diluuium impietas superbia hominum turrim contra Dominum ædificauit excelsam, quando per linguas diuersas diuidi meruit genus humanum, vt vnaquæque gens lingua propria loqueretur ne ab alijs intelligeretur, sic humilis fidelium pietas earum linguarum diuersitate Ecclesiæ contulit vnitatem, vt quod discordia dissipauerat colligeret charitas, & humani generis tanquã vnius corporis membra dispersa ad vnum caput Christum compaginata redigeret, & in Sancti corporis vnitatem dilectionis igne conflaret. Ab hoc itaq; dono Spiritus sancti prorsus alieni sunt, qui oderunt gratiã, qui societatem non retinent vnitatis, Gregorius autem Pontifex Spiritum sanctum ideo scribit in igne apparuisse quia ab omni corde quod replet torporem frigoris excutit, & hoc in desiderio suæ æternitatis accendit In igneis autem linguis monstratus est, quia idem spiritus coæternꝰ est filio, & habet cognationem maximam lingua cum verbo Verbum quippe patris est filius: & quia vna est Spiritus & verbum substantia, idem Spiritus monstrari debuit in lingua vel certè quia per linguam procedit verbum in linguis apparuit Spiritꝰ; quia quisquis sancto Spiritu tãgitur, Dei verbum, id est vnigenitum Dei filium confitetur. & negare Dei verbum non valet, quia iam sancti Spiritus linguam habet. Vel certe in linguis igneis Spiritus apparuit, quia omnes quos repleuerit, ardentes pariter & loquẽtes facit. Linguas igneas Doctores habent, quia cum Deum amando prædicãt, corda audientium inflammant. Spiritus Sancti missionem à Ioele prædictam legimus;

Serm. 187 de Temp.

Genes. 11.

In Homil. sup. si quis diligit.

Effundam Spiritum meum super omnem carnem & prophetabũt filij vestri & filiæ, &c.

QVandoquidem virtutes omnes & reliqua Spiritus sancti dona, sine Charitate non quidem nihil sunt, sed hominibus nihil prosunt, ideo sub finem Charitatis symbolum, ad quod omnia sunt referenda putauimus adijciendum, quã virtutem qui habet, perfectum Spiritus sancti donum habere credendus est. Ea igitur cùm certissima sit morum & vitæ Christianæ regula, perpendiculo non incongruè potest assimilari. Quemadmodum enim instrumento illo, rectitudinẽ vel obliquitatem operis prudens architectus dijudicat, ita ad Charitatis normam Christianus homo, qui spiritualis ædificij fabricam ex omni virtutum genere cupit erigere, actiones suas omnes diligentissimè perpẽdere atq; examinare debet; vt quid cum illa conueniat, quid non, videat, videns Charitati contraria fugiat, illi consentanea amplectatur. Quod si fecerit in ædificando nunquam poterit errare. Duo autem habet hoc Charitatis perpendiculum latera, quorum vnum

ad Dei alterum ad amorem proximi pertinet. Vtraq; ita sibi cohærent,vt in ædificio spirituali, si quis vtraq; secutus non fuerit,inæqualitate compaginum molem vniuersam non solum deturpet,sed etiam planè dissoluat. Amandus est Deus, amandus est & proximus. Num autem Deum amare videtur is qui proximum odit?Num proximum diligit ille, qui Deum non diligit ? Clara sunt illa Ioannis Apostoli verba; Si quis dixerit quoniam diligo Deum,& fratrem suum oderit, mendax est Qui enim non diligit fratrem suum quem videt, Deum quem non videt,quomodo potest diligere? Conueniant latera perpendiculi necesse est: amor Dei & proximi simul retinendus est illi,qui Cœleste ædificium construere,& legem implere desiderat.In hoc enim vnico verbo Dilige,legem quæ in duabus tabulis lapideis digito Dei scripta est, & Prophetas omnes pẽdere Saluator ipse testatur:eius mentem Apostolus Paulus explicans,posteaquam varia Charitatis encomia enumerando recensuisset, *OMNIA* inquit *SVSTINET*. Sustinet legem & Prophetas, sustinet omnia tã præcepta quam consilia Diuina.Sustinet mala,fortiter aduersa quæq; propter iustitiam supportando: Sustinet bona, diligenter in humilitatis custodia gratiarum dona conseruãdo:Sustinet dulcia, cum gaudentibus gaudendo, nec se de prosperis extollendo. Verba Dei audit & custodit, Fidem auget, Veritatem in omnibus retinet, continentiam amat, puritatem mentis seruat, mundum temnit, patientiam diligit,sanctaConuersatione gaudet, Humilitatem amplectitur, semper in melius proficit, tentationes vincit, gratitudinis nunquam obliuiscitur,salutis maximam curam gerit, scripturas scrutatur. Pœnitentia delectatur, Cœlestia concupiscit, terrenis non implicatur, conscientiam regit, admonitiones amplectitur, opera bona exercet, tribulationibus proficit, semper lætatur, semper timet, semper amat, Deum sequitur oratione excitatur, à malis abstinet, mansuetudinem sectatur, synceritatem

1.Ioan.4.

1.Cor.13.

tem colit, gratiarum munera conquirit, religionem tuetur, ſuperioribus obedit, ſpe roboratur, inocentia pollet, libertatem conſeruat, carnem macerat, ambitione non mouetur, miſericors eſt, à iuſtitia non recedit, fortiter dimicat, deſideria carnis non perficit, Concordiæ ſtudet, compunctioni inuigilat, Contemplationi vacat, immortalitatem concupiſcit, Vigilans eſt, Deuota, Noſcit ſeipſam, vnitati conſtanter adhæret, & vt paucis omnia comprehendam, per omnes virtutum gradus à terris ad cæleſtia eleuatur. Omnia igitur ſuſtinet, vt vides, charitas: omnia bona continet in ſe, Tene illam & in ea omnem inuenies ſcientiam Quæ ideo laudata nobis placere debet, vt ſeruetur, ideo commēdata amari, vt exerceatur. Ad tantæ virtutis igitur amorem excitemuromnes. Nihil nobis durum, nihil hic difficile præcipitur. Amare iubemur, quod natura ipſa cum primis ſuaue & iucundum eſſe dictat. At quem amare? Amare Deum qui prior amauit nos; amare proximum qui caro noſtra eſt. Amare Deum qui ſumma bonitas & pulchritudo eſt, amare proximum qui imago Dei eſt. Amare Deum ex toto corde ex tota anima: amare proximum ſicut ſeipſum. Te ipſum vtiq; non amas, qui Deū & proximum non amas. Si autem te non amas, quid, ô homo te crudelius cogitari, quid ferocius reperiri poteſt? An illud non legiſti? Nemo carnem ſuam odio habet. Carnem tuam odio habere videris, cùm animam negligis, qua neglecta carnem ad æternum interitum deducis. Animam negligis, qua neglecta carnem ad æternum interitum deducit. Animam negligis ſi legem non imples: legem non imples, ſi charitatē quæ finis eſt legis non habes. Vt igitur te ipſum diligere ſcias, charitas eſt tibi habenda, quam tamdiu habere non poteris, quam diu cupiditatem inordinatam retinueris. Radix eſt omnium bonorum Charitas, inquit Auguſtinus, & radix omnium malorum eſt Cupiditas. Et ſimul ambæ eſſe non poſſunt. Qua niſi vna radicitus euulſa non fuerit, alia plantari nō poteſt. Hinc caſſum conatur aliquis ramos incidere, ſi radicem non contendit euellere. Huic itaq; Auguſtini conſilio

Sup. Ioan. hom. & de pœn. diſc. 2

acquiescentes, diligenter solliciti simus, vt radicem Cupiditatis extirpare possimus, quò radix illa Charitatis in cordibus nostris crescat, & diffundatur per Spiritum Sanctum qui tunc datur & adest nobis, quando in actionibus nostris omnibus normam illam bene viuendi retinendo; in dilectione Dei atq; proximi abundamus.

O vnice generis humani amator, CHRISTE IESV: qui de altissima tuæ maiestatis sede in castissimum virginis matris tabernaculum, descendens, pro ea, qua nos vsq; in finem dilexisti, charitate, carnē nostram assumpsisti, frigora, nuditatem, famem, sitim, pertulisti; probra, contumelias, sputa, flagella spinas, ipsamq; acerbissimam crucis mortem sustinuisti: ad confirmandā fidem nostram à mortuis resurrexisti; ad spem roborandam cœlos ascendisti ad charitatem in nobis inflammandam Spiritum sanctum paracletum misisti: emitte nunc quoq; lucem illam tuam de altò, quæ mentium nostrarum tenebras illuminet: emitte ignem illum cœlestē, qui frigiditatem deuotionis à cordibus nostris depellat. Emitte Spiritum tuum sanctum in nos, qui carnem nostram viuificet, vt hic viuētes tibi soli seruiamus, te amemus & perpetuò laudemus. Respice Domine preces humilitatis nostræ vide infirmitatem, & laborem nostrum considera, quia absq; gratiæ tuæ donis nihil possumus. Adiuua nos igitur & infirmos robora, errantes instrue, fessos refice, pauperes Charitate dita: quā si habuerimus, nihil proficiet inimicus in nobis & filius iniquitatis nō apponet nocere nobis. O tu Consolator optime, dulcis hospes animæ, cordis mei vile tabernaculum visita, cuius præsentia mens illustretur, pectus amore Diuino saucietur, oculi dulcissimos lachrymarū fontes producant, pedes ad currendam mandatorum Dei viam festinent, lumbi Castitatis Zona præcingantur, manus ad bene agendum accingantur. Si te præsentem habemus: vitam in nobis habemus si nos deseris, cū Saulo affligimur, morimur, perimus. Ne derelinquas igitur nos Dñe; ne discedat Spiritus tuus Sanctus à nobis. Mane nobiscum, quia summa chari-

Gre(e)kr3e

tas es, & manebimus in te. Si manebimus in charitate manebimus in te & tu in nobis. O verè beata domus, quæ te hospitem habet: tibi cum Maria & Martha miniſtrat: te in egenis cibat, verba tua audit, ad pedes tuos ſedet, lachrymis eos lauat. Verè beata & glorioſa domus, quam in te homini manenti præbes: qui cùm pauper ſit, in tam ſublime Palatium intromittitur: cùm vilis & abiectus ſit, tecum qui Deus immenſus es habitat, & cum Angelis reliquiſq; Cœli ciuibus, dulcedinis tuæ voluptate fruitur. Maneas itaq; in nobis Domine, & manebimus in te: Charitatis ſpiritum infunde in cordibus noſtris, & diligemus te: viſita nos, & videbimus te: oſtende nobis faciem tuam, & inueniemus te, ſaluiq; erimus in Cœleſtem illam patriam introeuntes, & te cum Deo Patre Spirituq; ſancto laudantes & glorificantes in ſæcula ſæculorum,

AMEN.

Symbolum

detur illa tuba terribilis ſonare in auribꝰ meis, ſurgite mortui, venite ad iudicium. O beata recordatio, quæ peccati occaſiones fugat, Diabolum confundit, vitam emendat, ſuſpiria adducit, lachrymas prouocat, pœnitentiam auget, ſancta deſideria inſpirat. Beatus hic timor, qui in futuro ſæculo, ſecuritatem parit, conſolationes adfert, lætitia ſempiterna terminatur. Beatus ergo tu quoq; eris, ſi te ſemper moriturum cogitabis quia non peccabis: beatus eris, ſi ſemper pauidus eris, quia poſt ab auditione mala non timebis. Beatus eris, ſi teipſum hic iudicaueris, quia poſt non iudicaberis. Hæc igitur cogitatio, ſemper altius animo tuo inſideat, nulliuſq; rei potiorem rationem ducas, quàm temporis huius vſuræ, quæ quanto breuior tibi conceditur, tanto promptiorē ad omnia pietatis opera exercenda & alacriorem te præſtare debebis: q̃uandoquidem eius rei tibi ſunt in Cœlis ea repoſita præmia, quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderunt: quæ vt nobis omnibus gratia & miſericordia Domini noſtri IESV *CHRISTI* contingat aſſequi, ſupplices Diuinam illius Clementiam implorare nunquam intermittamus.

PRIOR INDEX MEDITATIONVM SYMBOlicarum Vitæ Christi cum suis lemmatibus.

PRæcursor Domini. pag. 1.
Noctis tenet & confinia lucis.
Iucarnatio Christi. pag. 4.
Sub lege vteri sine lege mariti.
Natiuitas. pag. 7.
Nigras discutit vmbras.
Circumcisio. pa. 10.
Legem lege resoluit.
Apparitio. pa. 13.
Coeunt hoc fœdere gentis.
Fuga in Ægyptum. da. 17.
Mihi peruia tellus.
Infanticidium. pa. 20
Flos succisus aratro.
Doctrina. pa. 24.
Hoc rigante virebo.
Baptismus Christi. pa. 28.
Sic nascimur astris.
Aquæ in vinum mutatio. pa. 32.
Hic fontes Deus ipse nouos.
Tentatio. e. 36.
Exacto certamine victor.
Leprosi Samaritani mũdatio. pa. 40
Hoc gratia suadet.
Dæmonũ in porcos expulsio. pa. 44
Quo ducit quemq; voluptas.
Panis multiplicatio. pa. 48.
Sufficient lenire famem.
Magdalenæ pœnitentia. pa. 52.
Iuuat vsq; morari.
Transfiguratio. pa. 59.
Nouitate extrusa vetustas.
Paruulorum præstantia. pa. 64.
Vita monstrata via.
Adulteræ liberatio. pa. 68.
Thalamis desponsa pudicis.
Languidi curatio. pa. 72.
Vitæ reseruat posteræ.
Cœci nati illuminatio. pa. 77.
Spiritui ne carnea distent.
Lazari resuscitatio. pa. 81.
In pristina reddo.
Ingressus Hierosolymæ. pa. 86.
Tales in bella venimus.
Templi repurgatio. pa. 91.
Procul este profani.
Cœna suprema. pa. 96.
Angelus hoc & homo.
Lotio pedum. p. 102.
Seruilia soluit.
Consortatio in horto. p. 108.
Alieno lassus aratro.
Iudæorum casus. p. 112.
Quis obuiam ausit ire.
Iudæ osculum. p. 116.
Ad vtrumq; paratus.
Testimonia falsa. p. 122.
Vis nescia vinci.
Percussio. p. 127.
Vsq; adeò furor insanit.
Petri negatio. p. 131.
Vt vigilent alij.
Christi ad Pilatũ adductio. p. 138
Vertit in rem gloriæ.

Iudæ suspendium. p.142.
Scelus sceleri ingerit.
Christi ad Herodem taciturnitas. p.147.
Muta libertas.
Barrabæ cum Iesu collatio. p.152.
Vagæ rerum vices.
Flagellatio. p.157
Non leui motu.
Coronatio. p.161.
Regium capiti decus.
Christi coronati præsentatio p.165
Factorem noscite vestrum:
Sententia mortis. p.170.
Sententia discors.
Crucis baiulatio. p 174
Hæc tatacula nudis.
Christi mors in Cruce. p.178
Stillauit roribus arbor.
Vestigium diuisio. p.183.
Vt vestiat omnes.
Tenebræ. p.189.
Hæc violentia cælo.
Sepultura. p.193
Mors deuicta iacet.
Resurrectio. p.197.
Subiugatis hostibus.
Magdalenæ Zelus. p. 202.
Ne credentibus obstet.
Manifestatio in Emaus. p.206.
Res edocet latentes.
Thomæ dubitatio. p.212.
Veritas dubia fide.
Petri Primatus. p.216
Tot pondera vertens.
Ascensio. p.221.
Redit maiore triumpho.
Spiritus sancti missio. p.226.
Et fatur & vrit.

Posterior Index variarum virtutum Christiano cuiq; conuenientium.

PRædicatio. p.2.
Vox consona factis.
Fides. p.5.
Viris industria firmat.
Manifestata veritas. p.9.
Cognoscens age.
Continentia. p.10.
Per ardua dulcis.
Puritas mentis. p.14.
Deus non despicies.
Vitiorum fuga p.18.
Si fata præmat;
Patientia. p.21
Gaudet patientia duris.
Conuersatio sancta. p.25.
Succos oblita priores.
Humilitas. p.29.
Ex humili potens.
Spiritualis profectus. p.33.
Robore fulta virescit.
Tentationum depulsio p.37.
Legis munimine tutus.
Gratitudo p.41.
Videns laudabo.

Salutis cura. p.45.
In honore, in honorem.
Verbi Dei intelligentia. p.49.
Scrutamini.
Pœnitentia. p.53
Renouamini.
Desiderium cœleste. p.60.
Vt comprehendatis.
Terrenorum contemptio: p. 65.
Non quæ super terram.
Conscientiæ securitas. p.69.
Nec ui nec metu.
Correctio fraterna. p.74.
Nolite obdurare.
Opera bona. p.78.
Dum tempus habemus.
Tribulationes. p.83.
Non ad interitum.
Lætitia spiritualis. p.88.
In Domino.
Timor Dei. p.93.
Fortis vltor.
Amor Dei. p.98.
Diligite.
Imitatio Christi. p.103.
Vt sequamini.
Oratio. p.109.
Dirigatur.
Resipiscentia. p.113.
Non adijcias.
Mansuetudo. p.118.
In bono malum.
Sinceritas. p.124.
Aut est aut non.
Gratiæ acceptatio p.128.
Sine argento.
Aperta fidei confessio. p.133
Non erubesco.
Obedientia. p.139.
Obedite.
Spes. p.144
Non confundit.
Innocentia. p.248.
Non recedam.
Libertas. p.154.
Non seruiamus.
Mortificatio. p.158.
Mortuus terreo.
Honorum neglectio. p.162.
Nil solidum.
Misericordiæ opera. p. 167.
Cum fratre.
Iustitia. p.171.
Quod iustum est.
Fortitudo. p.175.
Non lædetur.
Abnegatio sui. p.180
Cum Christo.
Concordia. p.184
Quæ pacis sunt.
Compunctio. p.191.
Pro peccato meo.
Contemplatio. p. 194
Exercebor & considerabo.
Immortalitas. p.199.
Timori & gaudio.
Vigilantia. p.204
Vigilate.
Deuotio. p.209.
His qui concupiscunt.

Conside-

Consideratio sui. p 213.
Ipsi nosmet.
Vnitas Ecclesiæ. p 218.
Vt non deficiat.
Exercitatio spiritualis. p.223
In virtutem.
Charitas. p.228.
Omnia sustinet.
Symbolum parænеticum p.233.
Memorare.

MENDA TYPOTHETICA EMENDA.

PAg.5. verſ.vltimo prima.
pag.8. verſ.1.diſſoluentis.
pag. b. verſ: penultima. illuxiſſet, veritas.
pag.23.verſ:20. totius.
pag.39.verſ.5. illecebris.
pag. 42.verſ. 32.pro virili.
pag.43.verſ. 12 attigerimus.
pag:61.verſ.22.moleſtiaſq;.
pag.63.verſ.penul.ceruorum.
pag.66.verſ.6.occupabantur.
p. 17.verſ. 13.fidei naufragium.
Ibid.verſ. 20.translati.
pag.109.verſ.antep. confugientes:
p:115.verſ.8.Hæreticarum.
p. 153.v.2. Vbi enim non eſt Ieſus:
pag.156.verſ.24.nos de tempore.
pag:159.verſ.11.vſq; quàm.
pag.191.verſ.25. flagella. Ibid. ver: 27. iniquitatem ſuam.
pag.196.verſ.2 violenter:
pag.207. verſ.promiſerat.
pag.230.verſ.penultima incaſſum.

Quæ,cum his irrepſerant minutiora vt ſi pro ſi &c. catus lector facilè dignoſcet & ignoſcet.

FINIS.

In SYMBOLVM. *T. T.*

1.

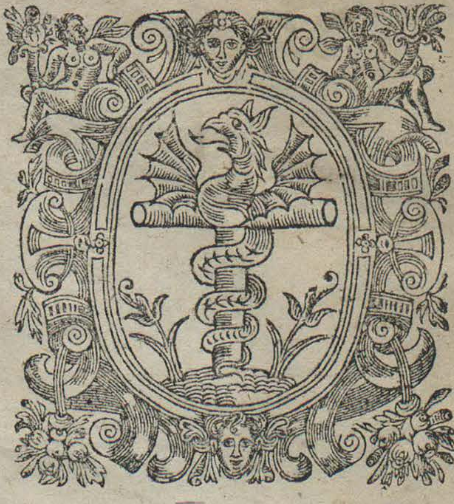
Seps morsu Mortem: CRVX *icto sepe salutem.*
Hoc sapis? hoc, iam, quid sit sapuisse capis.

2.

Quem uiuus sapuit probitate TRETERVS IESVM,
Hoc, post fata, libro nos sapuisse docet.

In Anagramma eiusdem.

Sors levis rebus dominatur imis:
Prosperis tollit, levat hæc sinistris.
TV TERAS SORTEM: monet hoc volumen
Voxq; TRETERI.

Cernit acutâ DRACO CVSTODIS digma TRETERI,
Virus at huic adimens CRVX super astra eruat.

THOMAS TRETERVS.

Anagramma.

TV SORTEM TERAS.

LVdit in humanis sors fallacissima rebus:
Quod parit illa, perit; quod struit illa, ruit:
Diuitias parit his, alijs molitur honores,
Sors vbi Morsue rotam verterit, omne labat.
Docta quod at pietas dedit ære perennius extat.
Tu pie TV SORTEM docte TRETERE teras.

Baptiselus et G[illegible] Andree et Margar[illegible]

parentum suorum de Villa [illegible] Patrini Alber[illegible]

et Gregorius Helsgbels [illegible] de eadem villa [illegible]

Marty Anno 1528

appofuerunt peccare [illegible] et grandium erugim fru

quar indumēto iustitiā